

ingediend op **1788** (2022-2023) – Nr. 1
12 juli 2023 (2022-2023)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het Energiedecreet
van 8 mei 2009,
wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie
en milieuvriendelijke energieproductie

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 3 februari 2023	57
Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens	71
Advies van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt	91
Gezamenlijk advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen	129
Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit	157
Voorontwerp van decreet van 12 mei 2023	165
Advies van de Raad van State	183
Ontwerp van decreet.....	195

MEMORIE VAN TOELICHTING

Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet voorziet in verschillende wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Er wordt voorgesteld om de begrenzing van de aansluitingskostprijs bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen af te schaffen vanaf 1 januari 2025. Het verbod op de plaatsing van een stookolieketel wordt verduidelijkt. Ook worden, naar aanleiding van de invoering van een renovatieverplichting bij residentiële gebouwen, de doelstellingen van de databank voor energiegebruik en energieproductie uitgebreid.

Er wordt een meldingsplicht ingevoerd voor installateurs van elektriciteitsopslag-faciliteiten.

De regeling over de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling over het verval en de opheffing van deze toelating. Aan de beheerder van een directe lijn of een directe leiding worden bijkomende meldings- en informatie-verplichtingen opgelegd.

Wat de gesloten distributienetten betreft, wordt de voorwaarde voor ontheffing van bepaalde taken en verplichtingen gewijzigd zodat enkel gemelde of door de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) toegelaten gesloten distributienetten ervoor in aanmerking komen. Ook voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas wordt de mogelijkheid voorzien om ontheven te worden van bepaalde taken en verplichtingen.

De antisauçissoneringsbepaling over groenestroomcertificaten wordt aangepast, aangezien de bovengrens van 5 megawatt van de call groene stroom werd geschrapt. Verder wordt een quotumaanpassing voorgesteld.

Er wordt een decretale basis gecreëerd voor de uitwisseling van gegevens afkomstig uit de digitale meter tussen de netbeheerder of zijn werkmaatschappij en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's), evenals een decretale basis voor de netbeheerder om aan de uitvoerders van energiescans gegevens te kunnen overmaken en voor de Vlaamse energiehuizen om de gegevens nodig voor hun werking, op te vragen en te verwerken. Ook wordt het mogelijk gemaakt om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten.

Het in het Energiebesluit van 19 november 2010 voorziene conventioneel voorkooprecht, dat de OCMW's bij de toekenning van een noodkooplening verplicht moeten bedingen, wordt decretaal verankerd en omgevormd tot een Vlaams voorkooprecht.

Verder wordt voorgesteld om de energieverbruiks- en productiegegevens en de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen van publieke organisaties in de toekomst als open data te beschouwen. Er wordt ook een sanctie voorzien als een publieke organisatie deze verplichtingen niet nakomt. Aangezien de huidige definitie van publieke organisatie niet volledig dekkend is om de voorbeeldrol van de overheid in de energietransitie in te vullen, wordt deze definitie uitgebreid.

Er worden boetebepalingen voorgesteld voor een nog door de Vlaamse Regering in te voeren systeem eis bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties (IER's).

Er worden ook wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de sanctie voor de energiedeskundige wanneer die een fout energieprestatiecertificaat niet aanpast. Zo wordt voorgesteld om, vooraleer over te gaan tot een dwangsomprocedure, eerst een eenmalige geldboete op te leggen wanneer de energiedeskundige na aanmaning nog altijd niet het gecorrigeerde energieprestatiecertificaat indient.

Er wordt ook een sanctie voorzien als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald.

De inspectiebevoegdheid van de VREG op het vlak van toegang tot gebouwen wordt uitgebreid.

Tot slot worden sanctiebepalingen ingeschreven voor de niet-naleving van de bepalingen inzake de PV-verplichting voor grote afnemers (PV: photovoltaic). Verder worden nog enkele wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de rechtsgrond van de PV-verplichting.

I. ALGEMENE TOELICHTING

1. Situering

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsveld: Energie

2. Inhoud

2.1. Aansluitingskostprijs aardgas voor bestaande gebouwen en verduidelijking van het verbod op de plaatsing van een stookolieketel

Vlaanderen neemt verantwoordelijkheid in de globale strijd tegen klimaatverandering en wil de komende jaren verdere stappen zetten om het energiesysteem koolstofarm en duurzamer te maken. Met het oog op het realiseren van de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen zet Vlaanderen in op het verbeteren van de energie-efficiëntie van het gebouwenpark, het verhogen van het aandeel hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening, en het flexibeler en beter maken van de energie-infrastructuur. Ondertussen zorgt Vlaanderen er ook voor dat de energiefactuur betaalbaar blijft voor gezinnen en competitief blijft voor ondernemingen.

In het Energiedecreet van 8 mei 2009 zijn al heel wat maatregelen opgenomen die daarop inspelen. Voorbeelden zijn de renovatieverplichting bij niet-residentiële gebouwen, vermeld in artikel 11.2/2.1, en het verbod op aardgasaansluitingen bij nieuwe grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen vanaf 2021, vermeld in artikel 4.1.16/1. Een andere maatregel, namelijk het verbod op de plaatsing of de vervanging van stookolieketels, is op 20 oktober 2021 aangenomen in het Vlaams Parlement¹. Het decreet², dat op 22 oktober 2021 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd, is op 1 januari 2022 in werking getreden.

Met het decreet van 18 maart 2022 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (zie ook de toelichting daarbij in *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1154/1) werd als volgende stap in het kader van defossilisering de beperking van de

¹ *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/1-8.

² Decreet van 22 oktober 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat een verbod op de plaatsing of vervanging van een stookolieketel betreft, *B.S.* 19 november 2021.

aardgasaansluitingskosten bij nieuwbouw afgeschaft, werd het aardgasaansluitingsverbod bij nieuwbouw vanaf 2026 ingevoerd, en werd de invoering van een renovatieverplichting bij residentiële gebouwen geregeld. Via het decreet van 17 juni 2022 tot wijziging van artikel 4.1.16/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 werd de datum van die uitfasering van de aardgasaansluiting voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2026 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw wordt aangevraagd, vervolgens met één jaar vervroegd naar 1 januari 2025.

Om een 'lock-in' te vermijden werden als een flankerende maatregel voor die vervroeging met één jaar in het kader van de energieprestatieregelgeving specifieke voorwaarden opgenomen voor technische installaties waarbij wordt voorzien in eisen over een lagetemperatuuraufgifte. Bij lagetemperatuuraufgifte is het systeem zo ontworpen dat de temperatuur van het water in de verwarmingskring merkkelijk lager kan zijn dan bij een klassieke installatie. Het feit dat de temperatuur lager is, houdt in dat minder energie nodig is om het systeem op temperatuur te krijgen en te houden. Bij een ketel heeft een lagere retourtemperatuur een positief effect op het condensatieproces in de ketel. Bij een warmtepomp zorgt een lagere temperatuur ervoor dat de hernieuwbare omgevingsenergie optimaal omgezet kan worden en dat minder elektriciteit moet worden gebruikt. De EPB-berekening houdt rekening met dit effect: een lagere temperatuur van het afgiftesysteem zorgt voor een hoger opwekkingsrendement voor ruimteverwarming (EPB: energieprestatie en binnenklimaat). Zo wordt ook een gunstig effect op het E-peil verkregen. Een bijkomend voordeel van het omzetten in een verplichte EPB-eis op lage temperatuur is overigens dat men later kan overschakelen op een warmtepomp zonder wijzigingen. Dit werd geïmplementeerd via het besluit van de Vlaamse Regering van 2 december 2022 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van centrale stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater, het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, en het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft diverse bepalingen inzake energie.

In voorliggend ontwerp van decreet wordt voorgesteld om de begrenzing van de aansluitingskostprijs bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen af te schaffen vanaf 1 januari 2025. Bij nieuwbouw is deze begrenzing al afgeschaft sinds 1 juli 2022. Deze maatregel zorgt ervoor dat elke nieuwe netgebruiker door zijn aardgasdistributienetbeheerder vanaf de inwerking-treding van deze maatregel de reële aansluitingskosten zal worden aangerekend (gemiddeld is die reële aansluitingskostprijs ongeveer 1500 euro), waardoor de kosten boven 250 euro niet langer zullen worden gesolidariseerd door middel van de aardgasdistributienettarieven (dus in de factuur van de andere gezinnen die met aardgas verwarmen). Aan de andere kant zal het beëindigen van die subsidiering van aardgasaansluitingen ertoe leiden dat andere meer duurzame technologieën (warmtepompen, thermische energie gedistribueerd via warmtenetten) een meer kostenoptimale keuze worden vis-à-vis aardgas.

Daarnaast werd vastgesteld dat er een verduidelijking noodzakelijk is van de bepaling over het verbod op de plaatsing en de vervanging van stookolieketels en ketellichamen in bestaande gebouwen als er aardgas aanwezig is in de straat, zonder dat daarbij afbreuk wordt gedaan aan de doelstellingen van de maatregel. Dit ontwerp van decreet komt daaraan tegemoet.

Tot slot is het ook noodzakelijk, gelet op de invoering van een renovatieverplichting bij residentiële gebouwen, dat met betrekking tot de databank voor energiegebruik en energieproductie, vermeld in artikel 12.5.1, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, punt 10° tot en met 14° worden aangevuld met de categorie van residentiële gebouwen.

2.2. Aanvullingen met betrekking tot directe lijnen/leidingen

De regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling inzake het verval en de opheffing van deze toelating.

Door het invoeren van een vervalltermijn van vijf jaar kan men niet provisoir om een toelating vragen en ervan gebruikmaken op het moment dat men daar misschien ooit nood aan heeft. Verder is het aangewezen dat de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt de toelating van een directe lijn of directe leiding opheft als er niet meer voldaan wordt aan de wettelijke vereisten, er ondertussen geen overschrijding meer is van de eigen site of bij buitendienststelling van de directe lijn. Als na opheffing van de voorheen verleende toelating een directe lijn of directe leiding terug de grenzen van de eigen site overschrijdt en er voor het overige niets werd gewijzigd, wordt deze van rechtswege toegelaten.

Om de toegelaten directe lijnen beter te kunnen opvolgen, worden de taken van de beheerder van een directe lijn of directe leiding uitgebreid met informerende taken. De VREG moet worden ingelicht over in- en buitendienststelling en over wijzigingen aan de eigenaar of beheerder van de directe lijn of leiding of van de kadastrale percelen waarop de directe lijn of leiding gelegen is, de aangesloten afnemers of een wijziging in de verbinding met het net.

2.3. Wijzigingen met betrekking tot gesloten distributienetten

De huidige formulering van de voorwaarde voor ontheffing van de beheerder van een gesloten distributienet van bepaalde taken en verplichtingen verwijst naar de (voorwaarden opgenomen in de) definitie van gesloten distributienet. Voorgesteld wordt om de formulering aan te passen zodat alleen gemelde of door de VREG toegelaten gesloten distributienetten voor ontheffing in aanmerking komen.

De mogelijkheid tot ontheffing wordt ook voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas voorzien. De ontheffingen die toegekend kunnen worden bij aardgas zijn beperkter dan bij elektriciteit: alleen een ontheffing van de voorafgaande goedkeuring van de tarieven, alsook de verplichte opstelling van een investeringsplan.

2.4. Wijzigingen aan groenestroomcertificaten

Aangezien de groenestroomcertificaten via een projectspecifieke bandingfactor bij zonne-energie werden afgeschaft, en vanaf 1 januari 2023 alle PV-installaties, en dit ongeacht grootte, werden opgenomen in het callsysteem wind en zonne-energie, wordt de antisauçissoneringsbepaling, opgenomen in artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 aangepast.

Ook wordt een quotumaanpassing voorgesteld. Vanuit de markt werden immers duidelijke signalen opgevangen dat er een tekort is aan beschikbare groenestroomcertificaten en dat dit consequenties heeft voor het behalen van de quota. Op een vrije markt met een beperkt aanbod, zijn stijgende prijzen een logisch gevolg. De op de markt gehanteerde verkoopprijzen zijn ondertussen al hoger dan de decretaal voorziene boete. Om het tekort op de markt op korte termijn te mitigeren, heeft Fluvijs groenestroomcertificaten die aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders tegen de decretaal voorziene minimumsteunhoogte werden overgedragen en die zij nog in hun portefeuille hebben, via het veilen ervan versneld terug op de markt gebracht. Op middellange termijn moeten, op basis van de verwachte uitreikingen en met het oog op een voldoende ruime buffer, echter ook nieuwe quotumpercentages voor de volgende jaren worden bepaald.

2.5. Gegevensuitwisseling

De uitwisseling van gegevens afkomstig van de digitale meter tussen de netbeheerder of zijn werkmaatschappij en de OCMW's wordt geregeld. Huishoudelijke afnemers hebben het recht op een ononderbroken toevoer van elektriciteit en aardgas. Op cruciale punten binnen de afsluitingsprocedure wordt proactief ondersteuning aangeboden. Vanuit die optiek bezorgt de netbeheerder het OCMW sinds 2012 periodiek gegevens van afnemers die recent afgesloten of aangesloten werden, of waar een afsluiting gepland staat. Deze gegevens worden uitgewisseld via een beveiligd, digitaal platform. De digitale meter biedt bijkomende mogelijkheden op het vlak van dataverzameling, waardoor de situatie van de afnemer beter in kaart gebracht kan worden. Om die reden wordt voorgesteld om het aantal gegevens die de netbeheerder met het OCMW moet delen, uit te breiden om de hulpverlening gericht in te zetten.

Er wordt ook een decretale basis gecreëerd voor de netbeheerder om aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken. Het gaat minstens om identificatie- en contactgegevens, EAN-codes van klanten en de categorie waartoe een klant behoort (EAN: European Article Numbering). Met de EAN-code kunnen uitvoerders van energiescans de verbruiksgegevens van klanten opvragen en analyseren.

Het wordt mogelijk gemaakt om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten.

Tot slot wordt de decretale basis gelegd om het voor de Vlaamse energiehuizen mogelijk te maken om de gegevens nodig voor hun werking, op te vragen en te verwerken. Deze verwerking behelst onder andere het gebruiken van deze gegevens bij hun adviesverlening en begeleiding van hun klanten, voor gerichte benadering of campagnes naar bepaalde doelgroepen, voor de opvolging van hun doelstellingen op geaggregeerd (wijk)niveau enzovoort.

2.6. Verplicht openstellen van alle publieke energiedata

De data over energieverbruik en -productie en waar beschikbaar ook de fysieke kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het verbruik en de productie van energie met betrekking tot publieke organisaties, zijn heden eigendom van die publieke organisaties tot wie het gebouw behoort en kunnen momenteel niet zomaar zonder hun expliciete instemming openbaar worden gemaakt. Aangezien het geen (persoons)gegevens betreft die omwille van de privacy moeten worden beschermd, wordt voorgesteld om dergelijke gegevens van publieke organisaties in de toekomst als open data te beschouwen. Dit heeft als voordeel dat alle potentiële marktpartijen op gelijke wijze toegang zullen hebben tot die gegevens. Ten aanzien van publieke organisaties die deze verplichtingen niet naleven wordt voor het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) een handhavingsmogelijkheid voorzien.

2.7. Boetebepaling EPB

Om verdere stappen te kunnen zetten in het afbouwen van fossiele brandstoffen, zal de Vlaamse Regering een systeemeis invoeren bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties. Deze zal bestaan uit een minimaal installatieniveau van 130 procent voor systemen voor centrale verwarming op de eigen site. Daardoor zal men alleen nog met hoogperformante systemen op de site zelf kunnen verwarmen. Het zal dan niet langer mogelijk zijn om alleen met een ketel op fossiele brandstoffen te verwarmen. Warmtenetten worden uitgesloten van deze systeemeisen, waardoor het altijd toegelaten blijft om aan te sluiten op een

warmtenet. De nodige boetebepalingen voor deze eis worden dan ook in dit ontwerp van wijzigingsdecreet voorgesteld.

Ook wordt een al bestaande sanctiebepaling verduidelijkt.

2.8. Wijziging met betrekking tot de sancties bij het energieprestatiecertificaat (EPC)

In dit ontwerp van decreet wordt voorzien in wijzigingen met betrekking tot de sanctie wanneer de energiedeskundige het energieprestatiecertificaat niet aanpast. Aangezien het EPC altijd meer aan belang wint, is het belangrijk dat een fout EPC gecorrigeerd wordt. Momenteel is er echter geen mogelijkheid voorzien dat de energiedeskundige wordt verplicht om een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken wanneer het certificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt, maar er toch geen boete wordt opgelegd. Dat wordt met dit ontwerp van decreet geremedieerd.

Daarnaast wordt ook voorgesteld om opnieuw de eenmalige geldboete in te voeren wanneer het gecorrigeerde EPC, na aanmaning door het VEKA, niet wordt ingediend. Momenteel voorziet het Energiedecreet van 8 mei 2009 de mogelijkheid om na aanmaning te starten met een dwangsomprocedure. Dit is echter een administratief omslachtige procedure en vertraagt het indienen van het gecorrigeerde EPC. Daarom wordt voorgesteld om na aanmaning eerst een geldboete op te leggen en dan pas te starten met een dwangsomprocedure. Op die manier worden de energiedeskundigen die in gebreke blijven, sneller gestimuleerd om het gecorrigeerde EPC in te dienen.

Tot slot wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet van 8 mei 2009 als het vereiste label in het kader van een minimale labelplicht niet wordt gehaald. Conform artikel 11.2.1, §1, vierde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan de Vlaamse Regering immers nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. Momenteel is in het kader van het opleggen van een labelplicht geen sanctie voorzien als die labelplicht tegelijkertijd geen deel uitmaakt van de renovatieverplichting. Daarom wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet van 8 mei 2009 als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald. Daarbij wordt voorzien in een vork waarbij het VEKA de boete kan moduleren naargelang de mate waarin niet aan de eis is voldaan.

2.9. Handhavingskader PV-verplichting

Er worden sanctiebepalingen opgenomen voor de niet-naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgelegde verplichtingen. Niet-naleving van de verplichting tot het installeren van een PV-installatie wordt gesanctioneerd met een niet-bevrijdende administratieve geldboete. Niet-naleving van de meldingsplichten wordt gesanctioneerd met een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom. Er wordt een uitzondering ingeschreven voor bedrijven die hun bestaande exploitatie in de gebouwen verplicht stopzetten.

In artikel 7.7.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden nog enkele wijzigingen voorgesteld binnen de PV-verplichting. Zo wordt een zin toegevoegd, die bepaalt dat het uitstel in geval van sloop met herbouw komt te vervallen als binnen de vijf jaar na het ingaan van het uitstel, het gebouw niet is gesloopt of het dak niet is vervangen. Daarmee wordt voorkomen dat het uitstel wordt verleend, zonder dat de sloop effectief doorgaat. Verder wordt verduidelijkt dat uitzonderingen of uitstel op de PV-verplichting die door de Vlaamse Regering kunnen worden

vastgesteld in geval van de sloop van een gebouw of vervanging van een dak, ook kunnen worden vastgesteld voor delen van gebouwen of een deel van het dak. Het is immers niet logisch om het deel van het gebouw of deel van het dak dat toch wordt gesloopt ook aan de verplichting te onderwerpen.

2.10. Overige wijzigingen

De definitie van ondernemingen wordt gewijzigd om de definitie in het Energiedecreet van 8 mei 2009 te doen overeenstemmen met de termen zoals deze worden gebruikt in het huidige Belgische vennootschapsrecht. Aangezien de huidige definitie van publieke organisatie niet volledig dekkend is om de voorbeeldrol van de overheid in de energietransitie in te vullen, wordt deze definitie uitgebreid. De definitie van warmtepomp wordt ook uitgebreid, naar de PV-verplichting.

De vergoedingsplicht voor het laattijdig aanleveren door de netbeheerder van een offerte voor het plaatsen van een digitale meter op aanvraag wordt geschrapt. De plaatsing van een digitale meter op aanvraag is immers vanaf 1 januari 2023 gratis.

Installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten worden verplicht om maandelijks aan de netbeheerders een lijst over te maken van de door hen geplaatste elektriciteitsopslagfaciliteiten.

Het in het Energiebesluit van 19 november 2010 voorziene conventioneel voorkooprecht, dat de OCMW's bij de toekenning van een noodkooplening verplicht moeten bedingen, wordt decretaal verankerd en omgevormd tot een Vlaams voorkooprecht. Door deze omvorming kunnen de OCMW's hun voorkooprecht laten gelden via het e-voorkooploket. Dit maakt dat het uitoefenen van hun voorkooprecht op een administratief eenvoudigere manier kan verlopen.

De inspectiebevoegdheid van de VREG wordt uitgebreid. Voor toegang tot gebouwen is voorafgaandelijke toestemming van de bewoner, een gemachtigde of de politierechter alleen vereist wanneer die gebouwen bewoond zijn.

Het opschrift van afdeling V van hoofdstuk IV van titel XIII. Procedure en administratieve geldboete bij niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer, wordt gewijzigd, om die te doen overeenstemmen met de inhoud van het artikel dat eronder ressorteert.

In het kader van het gebruik van het openbaar domein of de gemeentewegen door de warmte- of koudenetbeheerder werd nog verwezen naar de oude "stedenbouwkundige vergunning". Deze term wordt vervangen door "omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen".

3. Bevoegdheidsdelegatie

In de volgende artikelen van het ontwerp van decreet wordt een delegatie aan de Vlaamse Regering gegeven om verdere uitvoeringsmaatregelen te nemen:

- artikel 26:
 - 1°: het bepalen van een afwijking van een uitzondering op de PV-verplichting;
 - 3°: het vaststellen van uitzonderingen of uitstel op de PV-verplichting voor gebouwen of delen van gebouwen die zullen worden gesloopt of waarvan het dak of een deel van het dak zal worden vervangen binnen een door de Vlaamse Regering te bepalen termijn;
- artikel 33: nadere regels over welke gegevens beschikbaar worden gesteld, de wijze waarop deze beschikbaar worden gesteld en de werking van een platform waarop de energieverbruiks- en productiegegevens en waar beschikbaar ook de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het

verbruik en de productie van energie van publieke organisaties als open data publiek beschikbaar worden gesteld.

4. Toezicht en handhaving

De inspectiebevoegdheid van de VREG op het vlak van toegang tot gebouwen wordt uitgebreid. Er worden boetebepalingen voorgesteld voor een nog door de Vlaamse Regering in te voeren systeem bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties. Er worden wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de sanctie voor de energiedeskundige wanneer deze een fout energieprestatiecertificaat niet aanpast. Ook wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet van 8 mei 2009 als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald. Er wordt een handhavingsmogelijkheid voor het VEKA voorzien ten aanzien van publieke organisaties die de verplichting om hun energieverbruiks- en productiegegevens en de fysische kenmerken van hun gebouwen en installaties publiek beschikbaar te stellen als open data niet naleven. Tot slot worden sanctiebepalingen ingeschreven voor de niet-naleving van de bepalingen inzake de PV-verplichting voor grote verbruikers.

II. TOTSTANDKOMINGSPROCEDURE

1. Gezamenlijk advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad)

De SERV en de Minaraad gaven op 13 maart 2023 hun gezamenlijk advies. In hun advies toetsten de raden de meerwaarde van het ontwerp van decreet af in een breder maatschappelijk kader. Daarbij vragen ze om werk te maken van een concrete defossiliseringsagenda en -strategie voor het Vlaamse gebouwenpark, een aanpassing van de EPC-labels, een versterking van de (boven)lokale capaciteit inzake energie en een verder uitgekiende datastrategie. De SERV en de Minaraad bevestigen dat het ontwerp van verzameldecreet terecht heel wat puntjes in het energiebeleid regelt, maar wijzen erop dat deze het decretale kader nog niet klaar maken voor de huidige energie- en klimaatuitdagingen.

1.1. Transitie in de gebouwensector

De raden vragen om de fundamenteën voor de transitie in de gebouwensector te regelen. Ze onderstrepen daarbij het grote belang van het bredere perspectief.

- De SERV en de Minaraad staan positief tegenover de voorgestelde stopzetting van de begrenzing van de aardgasaansluitingskosten, maar wijzen erop dat er dringend veel meer inspanningen nodig zijn om de elektrificatie van de gebouwenverwarming haalbaar en betaalbaar te maken. Er moet volgens de raden geëvalueerd worden of de hogere aardgasaansluitingskosten niet sneller ingevoerd kunnen worden. Dit omdat de tijd tot de eerstvolgende klimaatdoelstelling dringt en er bovendien versneld nieuwe gasaansluitingen dreigen geplaatst te worden in 2023 en 2024, wat voor lock-ins zorgt. Het is de raden verder niet helemaal duidelijk welke kosten precies doorgerekend zullen worden (ook de aansluitingskosten verderop, de kosten voor het langer operationeel houden van het achterliggende net, kosten van de bijkomende digitale gasmeter). De raden wijzen er ook op dat door aan de nog ruim dertigduizend aansluitingen per jaar meer aan te rekenen, de gastarieven voor de andere gasklanten overigens ook kunnen dalen wat de prijsverhouding met bijvoorbeeld een warmtepomp weer negatief beïnvloedt voor die bestaande afnemers.

De stopzetting van de begrenzing van de aardgasaansluitingskosten zorgt ervoor dat wanneer een huishouden in een bestaande woning overstapt op aardgas, het de volledige kostprijs moet betalen die geschat wordt op 1500 euro,

in de plaats van het afgetopte bedrag van 250 euro. Deze kostprijs bevat de werkelijke kosten voor de uitvoering van de aansluiting (administratiekosten, personeelskosten, materiaalkosten en kosten voor eerste indienstname). In de kostprijs zitten geen afschrijvingen of kapitaalkosten. Een huishouden dat zijn kapotte stookolieketel niet meer mag vervangen, zal op die manier een grotere drempel ervaren om naar aardgas over te stappen en zal (hopelijk) eerder kiezen voor een warmtepomp. Er wordt geen rush naar aardgasaansluitingen door deze stopzetting verwacht. De overstap naar aardgas gebeurt op natuurlijke momenten zoals bij einde levensduur van de stookolieketel, bij de aankoop of grondige renovatie van een woning enzovoort. De overstap naar aardgas brengt wel wat werken met zich mee (sleuf graven in tuin of oprit), verwijderen stookolietank enzovoort. Bovendien is er in dit ontwerp van verzameldecreet ook een overgangsbepaling opgenomen, net om te vermijden dat er in 2023 en 2024 nog snel aardgasaansluitingen aangevraagd zullen worden. Aansluitingen die voor 1 januari 2025 werden aangevraagd, moeten daadwerkelijk in gebruik genomen worden binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting om in aanmerking te komen voor de begrenzing van de aansluitkost.

Een gezonde prijsverhouding tussen verwarmen met aardgas en een warmtepomp door ingrepen op Vlaams én federaal niveau blijft volgens de raden nodig om het aantal gasaansluitingen en het gasverbruik drastisch te doen dalen. Daarbij mag men zich niet beperken tot het duurder maken van de fossiele optie, maar moet ook gekeken worden naar manieren om de lasten op elektriciteit te verminderen, zodat verwarmen met een warmtepomp ook aantrekkelijker wordt dan voor het milieu en/of de gezondheid slechtere alternatieven zoals diverse soorten kachels.

Zoals de adviesraden terecht aanhalen, moet de prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas inderdaad verbeteren om warmtepompen voldoende aantrekkelijk te maken. Deze zittingsperiode zijn al heel wat stappen gezet om in het bijzonder de elektriciteitsfactuur op een structurele basis te verlagen door kosten die nu doorgerekend worden in de nettarieven aanzienlijk te doen dalen, te schrappen of door te zoeken naar alternatieve financiering buiten de energiefactuur.

Zo werd een gedeelte van de kosten voor ecologische openbaredienstverplichtingen door de netbeheerder gecompenseerd, werd de quotumverplichting voor groene stroom voor leveranciers verlaagd naar 18 procent vanaf 2023 en werd de wkk-steun voor nieuwe en ingrijpend gewijzigde installaties op fossiele brandstoffen afgeschaft (wkk: warmte-krachtkoppeling). De vergoeding voor openbare verlichting werd uit de elektriciteitsfactuur gehaald in 2022 en de energieheffing voor residentiële afnemers werd geschrapt vanaf 1 januari 2023. Ook werd via het Lokaal Energie- en Klimaatpact 2.0 aan de gemeenten gevraagd om geen nieuwe principiële schepencollege- of gemeenteraadsbeslissing meer te nemen met betrekking tot lokale heffingen op elektriciteitsmasten en sleuven van ELIA, wat een kostendrukkend effect op de transmissienettarieven zal genereren.

Voor tal van premies voor rationeel energiegebruik werd een alternatieve financiering gezocht (bijvoorbeeld via de relancemiddelen, het Energie- of Klimaatfonds of via reguliere kredieten enzovoort). Deze inspanningen zullen door de Vlaamse Regering de komende jaren worden voortgezet.

Het moet worden opgemerkt dat de ambitie om warmtepompen financieel aantrekkelijker te maken, niet alleen een taak is van de Vlaamse Regering, maar ook van de federale overheid. De federale overheid verlaagde de btw op elektriciteit en aardgas die gecompenseerd wordt door een verhoging van de accijnzen. De Vlaamse Regering zal er bij de federale overheid in het kader van de onderhandelingen voor het Nationaal Energie- en Klimaatplan nogmaals op aandringen

om een uitzondering op het 'non bis in idem'-principe zoals vervat in artikel 1 van de wet van 23 januari 1989 betreffende de in artikel 110, §§1 en 2 (nu artikel 170, §1 en §2), van de Grondwet bedoelde belastingbevoegdheid in te schrijven, zodat het Vlaamse Gewest een heffing kan invoeren op fossiele brandstoffen waardoor de heffingen op elektriciteit verlaagd kunnen worden (zonder daarbij de totale fiscale druk te laten toenemen).

De raden vragen om sneller dan tegen 2025 aardgasaansluitingen in nieuwbouwwoningen te verbieden. Ze wijzen erop dat nieuwe aansluitingen een dubbele lock-in inhouden (voor het gebouw zelf, maar ook voor het net dat geruime tijd operationeel zal moeten blijven om deze klant te bedienen) en dat aansluitingskosten een beduidend deel vormen van de totale investeringskosten van de netbeheerders (tot 30 procent van de reguliere gasnetinvesteringen).

Het verbod op aardgasaansluitingen in 2025 is onderdeel van een breed politiek compromis over de bijkomende maatregelen voor het klimaat op 5 november 2021. Men kan zich afvragen of een vervroeging nog veel zoden aan de dijk zal brengen. Zo mag in grote verkavelingen, appartementsgebouwen en groepswooningbouwprojecten al sinds 2021 geen aardgasaansluiting meer voorzien worden. Vanaf 2023 is de definitie van groot ook aangescherpt zodat er vanaf vijf wooneenheden al geen aardgasaansluiting meer toegelaten is³. Verder is 2025 al heel dichtbij. Een invoering in 2023 is al niet meer mogelijk aangezien dit een retroactieve aanpassing zou zijn. Voor een aanpassing in 2024 is het nu ook al laat. Opdrachtgevers die momenteel rondkijken om een bouwgrond te kopen, houden er mogelijk rekening mee dat het perceel nog op aardgas aangesloten mag worden. Een vervroeging van het aansluitingsverbod, kan voor deze opdrachtgevers als een retroactieve aanpassing ervaren worden.

De raden stellen dat de Vlaamse langetermijnrenovatiestrategie 2050 moet aangepast en aangevuld worden met een verder uitgewerkte defossiliseringsagenda voor gebouwen die toelaat de klimaat- en energiedoelstellingen voor 2030 en 2050 te realiseren. Voor de raden is het nog niet helder op welke manier een gebouwenpark met label A evolueert naar klimaatneutraliteit. De raden vragen om naast de energieprestatie-eisen veel meer aandacht te hebben voor de defossilisering van gebouwenverwarming via de inzet op warmtepompen en warmtenetten.

De Vlaamse langetermijnrenovatiestrategie 2050 is gebonden aan termijnen gekoppeld met de nationale energie- en klimaatplannen, zoals voorzien in de Europese regelgeving. Bovendien wordt momenteel de EPBD-richtlijn, die de inhoud van dit plan omvat, herzien (EPBD: Energy Performance of Buildings Directive). In de huidige voorstellen wordt de langetermijnrenovatiestrategie omgevormd naar een Nationaal Renovatieplan met bijkomende inhoudelijke elementen, waaronder de transformatie van bestaande gebouwen naar 'zero-emission buildings' tegen 2050. Daarbij wordt inderdaad de rol van ketels op fossiele brandstoffen in bestaande gebouwen beperkt. Daarom wordt de definitieve herziening van de EPBD-richtlijn afgewacht alvorens verdere stappen in te ondernemen.

Er moet volgens de raden bepaald worden tot wanneer gasketels nog mogen worden geplaatst. Dat zou de sector en de gebouweigenaars en -beheerders de tijd en het perspectief geven om de juiste investeringsbeslissingen te nemen. De raden wijzen erop dat bij de uitfasering van de plaatsing van gasketels bij vervanging, rekening gehouden kan worden met het type woningen. Aangezien voornamelijk label A-, B- en C-woningen nu al een voldoende beperkte warmtevraag hebben om efficiënt verwarmd te worden met een warmtepomp, moet er

³ <https://www.vlaanderen.be/nieuwe-verwarmingsinstallatie-kiezen/geen-aardgasaansluitingen-meer-bij-nieuwe-grote-projecten>

volgens de raden geëvalueerd worden of het nu nog wenselijk is om in dergelijke gebouwen aardgasketels te laten plaatsen, op voorwaarde dat de prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas voldoende rechtgetrokken wordt.

De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) leverde recent een studie⁴ op voor VEKA waarin het potentieel voor (hybride) warmtepompen onderzocht werd naargelang verschillende isolatieniveaus, type gebouwen, energieprijzen enzovoort. Daaruit blijkt dat de mate waarin gebouwen geschikt zijn voor een warmtepomp, afhangt van het isolatieniveau en van de verhouding tussen de elektriciteitsprijs en de gasprijs. Deze studie is echter nog maar net afgerond en er moet nog verder onderzocht worden hoe een verbod op gasketels er concreet zou kunnen uitzien. In sommige situaties, zoals appartementsgebouwen met individuele ketels per appartement, of kleine woningen in de stad is een verbod op ketels niet evident.

Verder moet er volgens de raden een toekomstvisie zijn op de gasdistributienetten, een kader waar het gasnet afgebouwd of heringericht kan worden (bijvoorbeeld voor bevoorrading met waterstof, synthetische gassen of biogas). Aangezien de groep klanten zal krimpen waarover de investeringskosten in het gasnet gespreid worden, moet er een grondige denkoefening gestart worden over de financiering van de aardgasnetten en over de eventuele noodzaak om versnelde afschrijvingen door te voeren.

In het kader van de jaarlijkse investeringsplannen die voor het eerst een horizon van tien jaar hebben, kwam de kwestie met betrekking tot de investeringen in en de afschrijvingen van aardgasnetten ter sprake. Momenteel wordt lineair afgeschreven zoals voorzien in de tariefmethodologie van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt. Aardgasleidingen worden afgeschreven over vijftig jaar (2 procent per jaar) en cabines en aansluitingen over 33 jaar (3 procent per jaar). Voor de berekening van de nettarieven aardgas in 2022 werd uitgegaan van 155 miljoen euro afschrijvingen. Dit is 33 procent van de totale kosten voor aardgas (= 465 miljoen euro). De verwachting is dat de afschrijvingen in de toekomst zullen afnemen aangezien er geen bijkomende aardgasnetten meer aangelegd zullen worden. Investeringsplannen in bestaande netten blijven uiteraard belangrijk om de kwaliteit en veiligheid van de netten en de dienstverlening op peil te houden. Voor een wijziging van de afschrijvingsmethode is de goedkeuring van de VREG nodig. Samen met de VREG kan eventueel onderzocht worden of en hoe het afschrijfbeleid van het gasnet aangepast moet worden in de context van de energietransitie.

De SERV en de Minaraad wijzen erop dat er niet alleen gestreefd moet worden naar klimaatneutrale, maar ook naar klimaatrobuuste gebouwen. Daartoe moet het Energiedecreet van 8 mei 2009 meer linken leggen met overige beleidsterreinen waarmee synergieën mogelijk zijn en afstemming nodig is. De raden pleiten ervoor om bij renovatieadvies naast energetische voorstellen ook aandacht te hebben voor hergebruik van hemelwater, hittebestendig wonen, mogelijkheden voor groendaken, duurzame mobiliteit enzovoort. De raden zien daarin een rol weggelegd voor de woningpas.

Het renovatieadvies is al een zeer grote bron van informatie voor particulieren. Dit jaar wordt de werking van de energiehuizen over renovatieadvies, renovatieleningen, advies bij premies enzovoort versterkt. De energiehuizen en hun partners zouden informatie kunnen meegeven over hemelwater, duurzame mobiliteit enzovoort, maar dan dienen het initiatief en de middelen daartoe van de desbetreffende minister/administratie te komen. Merk op dat de woningpas al voor meerdere van de vermelde items nuttige basisinformatie toont.

⁴ <https://www.vlaanderen.be/veka/studies/beleidsondersteunende-studies-verduurzaming-van-verwarming>

Er gelden bij nieuwbouw en renovaties al verplichtingen van regenwaterputten en infiltratie⁵.

De raden menen dat het huidige voorstel tot verduidelijking van het stookolieverbod (wanneer er ter hoogte van het gebouw een aardgasnet beschikbaar is in plaats van in de straat) wellicht te beperkend is en eveneens tot ongelijke behandeling kan leiden. Het lijkt de raden daarom aan te bevelen om een nog objectievere indicator te hanteren, zoals een bepaalde maximale afstand (bijvoorbeeld 25 meter) tussen de aardgasleiding en (de stookplaats van) het gebouw in kwestie, waarbij die afstand met de tijd geherevalueerd zou kunnen worden ter ondersteuning van een eventuele verdere uitfasering.

Het standpunt van de SERV en de Minaraad kan niet worden gevolgd. Het is immers de technische haalbaarheid van de aansluiting, en niet de financiële haalbaarheid die determinerend is. Het criterium is dan ook of het gebouw direct aansluitbaar is hetzij rechtstreeks, hetzij via onderboring. Juist om die redenen wordt de tekst als volgt verduidelijkt: "als er ter hoogte van het gebouw geen aardgasnet in de straat beschikbaar is of als het gebouw niet door een onderboring op de aardgasleiding aan de overkant van de straat kan worden aangesloten". Een afstand in meter is dan ook niet relevant en zou immers betekenen dat een gebouw dat verder van de rooilijn gelegen is maar door de aanwezigheid van de gasleiding in de straat toch perfect aansluitbaar is alsnog buiten het toepassingsgebied zou vallen, wat niet de bedoeling is.

- Hoewel het ook de SERV en de Minaraad enerzijds logisch lijkt om – zoals het verzameldecreet plant – een sterkere handhaving te voorzien op de juistheid en volledigheid van EPC's aangezien daar beleidsmatig steeds meer aan gekoppeld wordt, zijn er volgens de raden anderzijds fundamentele nadelen aan deze labels die dringend opgelost moeten worden. De raden menen dat deze labels veel minder nauwkeurig zijn als het gaat om de (directe en reële) CO₂-emissies. Zo houden ze geen rekening met het absolute energieverbruik, wil het beste label niet zeggen dat een woning lokaal emissievrij is, kunnen werkelijke verbruiken ver afwijken van de theoretisch berekende waarden enzovoort.

De volgende twee zaken mogen niet met elkaar verward worden: enerzijds dat de theoretisch berekende energiegebruiken kunnen afwijken van de werkelijke energiegebruiken en anderzijds dat het label momenteel geen beperking inhoudt op vlak van energiedrager.

Wat betreft de theoretische energiegebruiken: in het kader van een labelbepaling van een gebouw is het noodzakelijk om een objectieve, gestandaardiseerde rekenmethode te gebruiken. Alleen zo kan gegarandeerd worden dat niet de effectieve gebruiker, maar wel de hardware van het gebouw geëvalueerd wordt. Deze gestandaardiseerde aannames, die uitgaan van een voldoende hoog comfortniveau in de volledige woning, leiden zeker in slecht geïsoleerde woningen vaak tot een overschatting van het werkelijke energiegebruik. Dit is een al lang gekende observatie, die ook in andere lidstaten wordt gezien. Er zijn wijzigingen aan de rekenmethodiek mogelijk om het theoretisch energiegebruik meer in overeenstemming te brengen met reële, gemiddelde energiegebruiken, maar dat zal niet leiden tot een verandering van het label voor de individuele woningen. De labelgrenzen zullen immers mee moeten verschuiven, want de hardware van de woning is exact dezelfde gebleven, en dus moet ook het label gelijk blijven. Wat voordien een F-label was, zal nog steeds een F-label zijn en dezelfde renovatiewerken zullen moeten uitgevoerd worden om tot een A-label op te schuiven. Het feit dat het theoretische energiegebruik hoger ligt dan het

⁵ <https://www.vlaanderen.be/verplichte-installatie-van-een-regenwaterput-en-infiltratiesysteem-bij-nieuwbouw-en-herbouw>

werkelijke, is dus geen reden om beleidsmatig niet meer verder te werken met het label als centrale richtparameter.

Wat betreft het label dat momenteel geen beperking inhoudt op vlak van energiedrager: het A-label geeft, in het kader van residentiële gebouwen, momenteel inderdaad geen garantie op een lokaal emissievrije woning. Een A-label kan momenteel nog steeds gehaald worden met een condenserende gasketel. Dit is wel alleen mogelijk als ook andere grondige renovatiewerken al zijn uitgevoerd: dakisolatie, performante beglazing, vaak zelfs muurisolatie, plaatsing van PV-panelen. Dit betekent dat de huidige A-woningen vaak al klaar zijn om de overstap te maken naar een lokaal emissievrije (lagetemperatuur)verwarming, zoals een warmtepomp. Bijkomend wordt ook hiervoor gewacht op de herziening van de EPBD-richtlijn (de door de Europese Commissie vooropgestelde planning is een aanname tegen eind 2023), aangezien het concept van zero-emission buildings logischerwijs zal leiden tot hetzij een andere labelbepaling, hetzij een bijkomende eis voor het gebouw. Tot die tijd is het niet aangewezen om te sleutelen aan de rekenmethodiek en labelbepaling. De huidige maatregelen gebaseerd op labelverbeteringen, in combinatie met de huidige defossiliseringsmaatregelen (ter verduidelijking: het stookolievervangingsverbod, het aardgasaansluitingsverbod voor grote verkavelingen, grote groepswoningbouwprojecten en grote appartementsgebouwen, het aardgasaansluitingsverbod voor nieuwbouw (aanvraag omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2025), de eis aangaande lagetemperatuursverwarming bij nieuwbouw (aanvraag omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2023), de nog in te voeren rendementseis (130 procent) voor opwekkers bij nieuwbouw en IER)), leiden nu al bij zowel nieuwe als zittende eigenaars en verhuurders tot een sterk verhoogd bewustzijn over de klimaatuitdaging: de nood aan grondige isolatiemaatregelen en de nood aan afbouw van fossiele brandstoffen. Dit kan nu al leiden tot een substantiële toename in de broodnodige renovaties, waarbij de standaarden van nieuwbouw gaandeweg ook worden overgenomen in het kader van de renovatiemarkt.

De raden wijzen erop dat labels achterhaald kunnen zijn na (niet-vergunningsplichtige) werken en dus slechter dan de realiteit, wat een probleem kan vormen als de toegang tot leningen/premies gekoppeld is aan/voorbehouden is voor slechte labels. Evenwel wijzen ze er ook op dat het vereisen van een nieuw EPC kort voor de aanvraag van een premie of lening kan leiden tot (overbodige) meerkosten voor de aanvrager en voor de maatschappij.

Als er financiële voordelen worden toegekend bij een bepaalde labelverbetering, dan is het niet meer dan logisch om te verwachten dat de slechte startsituatie aangetoond wordt. Als het EPC als instrument niet gebruikt zou worden, dan moeten bewijsstukken overhandigd worden die aantonen dat de noodzakelijke werken gebeurd zijn. Dit leidt tot zwaardere dossierbehandelingsprocedures en een meervoud aan dossierbehandelaars, wat ook een kostprijs betekent voor de maatschappij. Eenmaal een eerste EPC is opgemaakt, kan het aanpassen van dit EPC in het kader van uitgevoerde renovatiewerken vaak voor een zeer beperkte kostprijs gebeuren door de energiedeskundige. Het is dus niet zo dat elk 'EPC-na' aan de volle prijs moet opgemaakt worden.

De raden menen dat de label A-omschrijving herbekeken moet worden zodat die ook klimaatneutrale verwarming omvat.

Hiervoor wordt, zoals al vermeld, eerst de herziening van de EPBD-richtlijn afgewacht.

De raden waarschuwen verder voor ongewenste effecten van labelplichten. Volgens de raden moet nader bekeken worden of labelplichten en sancties bij

niet-naleving ervan op dit moment het beste instrument zijn om de kwaliteit van woningen op de koop- en huurmarkt te verbeteren, en moet in het bijzonder de impact op het aanbod en de prijzen van woningen nader in kaart gebracht worden. Een snelle verhoging van het aanbod aan sociale woningen is volgens de raden in ieder geval cruciaal om de krapte op de residentiële huurmarkt in de lagere segmenten te kunnen aanpakken en een stringenter energieprestatiebeleid ten aanzien van bestaande woningen te kunnen voeren. Het is voor de raden onduidelijk of de sanctie die het ontwerp van verzameldecreet voorziet als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald, een bijkomende sanctie is, boven op de ongeschiktheidsverklaring, of een meer algemene sanctie. Als er een labelplicht zou komen voor bestaande, niet-verhuurde of -verkochte woningen, moet volgens de raden vermeden worden dat burgers ongelijk behandeld zouden worden afhankelijk van of ze, al dan niet vrijwillig, een label hebben laten opmaken voor hun woning. Er moet ook rekening gehouden worden met de verschillende gebouw- en eigenaarsprofielen (bijvoorbeeld mede-eigendom) onder meer wat de timing betreft. De raden wijzen ook op de grote uitvoeringskosten die verbonden zijn aan de opmaak van EPC's en stellen voor om gebouwen die klimaatneutraal zijn, verder vrij te stellen van (nieuwe) EPC's. Tot slot zien de raden mogelijke efficiëntiewinsten door een aanpassing van de regelgeving bij de opmaak van EPC's in mede-eigendommen, zoals inzage voor de energiedeskundige in de EPB-aangifte van het appartementsgebouw bij de opmaak van een EPC van de gemeenschappelijke delen (EPC GD) en automatische aflevering van een EPC GD Bouw bij de indiening van een EPB-aangifte voor een appartementsgebouw.

Het niet hebben van een EPC zal in het kader van labelplichten altijd gelijkgesteld worden aan een niet-conform EPC. Er is dus geen sprake van een 'beloning' voor woningen die nog geen EPC hebben. Verder valt op te merken dat het vanzelfsprekend niet de bedoeling is om diverse sancties te combineren.

Conform de visienota van 5 november 2021 inzake bijkomende maatregelen voor het klimaat, zal de minimale labelplicht worden ingevoerd als woningkwaliteitsnorm via de Vlaamse Codex Wonen en zijn de daarbij horende sancties, zoals ongeschiktheidsverklaring, van toepassing. Op minimale labelverplichtingen voor andere types gebouwen, zoals appartementsgebouwen of niet-residentiële eenheden, die via de energieregelgeving worden ingevoerd, zullen de sancties, vermeld in het ontwerp van decreet, van toepassing zijn.

Wat betreft de vraag van de raden tot inzage in de EPB-aangifte, werd recent besloten om de eigenaar van een gebouw, die geen aangifteplichtige is, toegang te geven tot bepaalde delen van de EPB-aangifte, meer bepaald de bijlagen bij de EPB-aangifte. Die gegevens kunnen door de eigenaar aan de energiedeskundige bezorgd worden. Er dient benadrukt te worden dat zelfs een eigenaar decretaal gezien geen toegang heeft tot alle gegevens in de energieprestatiedatabank, gelet op het feit dat de EPB-aangifte heel wat persoonsgegevens bevat die betrekking hebben op de aangifteplichtige, verslaggever en/of architect.

Tot slot kan nog gemeld worden dat het automatisch opmaken van een EPC van de gemeenschappelijke delen bij nieuwbouw niet evident is. Er wordt immers geen EPB-aangifte ingediend voor het appartementsgebouw. Net zoals voor de opmaak van EPC's voor woningen en appartementen en voor de opmaak van EPB-aangiftes is een menselijke filter als factor nodig om de opmaak van dit EPC GD Bouw in goede banen te leiden. Tien jaar na het verlenen van de stedenbouwkundige vergunning zijn in principe alle EPB-aangiftes ingediend. Is dat niet het geval, dan kan de energiedeskundige zelf die eenheden zonder EPB-aangifte inspecteren en invoeren.

Het VEKA is zich bewust van deze problematiek en wil daarom maximaal inzetten op het faciliteren en aanreiken van de nodige, digitale informatie. Het VEKA zet zich ervoor in te werken aan oplossingen die de energiedeskundige van een EPC GD van een nieuwbouwappartementengebouw maximaal ondersteunen in het bijeenzoeken van de nodige, liefst digitale informatie. Zo zal het op juridisch vlak mogelijk zijn voor een eigenaar die niet (meer) de aangifteplichtige is, om het transmissieformulier te ontvangen.

- Het vereenvoudigen van de administratieve procedure voor de uitoefening van het voorkeepsrecht van noodkoopwoningen door OCMW's wordt positief onthaald door de SERV en de Minaraad. Ze vragen de Vlaamse Regering wel duidelijker te communiceren over de filosofie achter het invoeren van bepaalde voorkeepsrechten en het weer afvoeren van andere. Verder wijzen de raden erop dat potentiële, initiële kopers gemakkelijker weet moeten kunnen krijgen van het bestaan van een voorkeepsrecht. Dat gebeurt nu via databestanden op Geopunt. Een voorkeepsrecht rond de noodkooplening moet volgens de raden minstens ook daar kunnen teruggevonden worden.

Alle begunstigden van een recht van voorkoop (RVV) geven via het RVV-themabestand aan op welke percelen zij een voorkeepsrecht wensen uit te oefenen. Ze kunnen namelijk alleen nog hun voorkeepsrechten uitoefenen als zij de percelen waarop zij een voorkeepsrecht hebben, in het RVV-themabestand hebben ingeladen. Het RVV-themabestand wordt sinds 1 oktober 2012 ontsloten via het e-voorkeepsloket van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), waarop onder andere instrumenterende ambtenaren (notarissen) een beroep doen om na te gaan of er op een bepaald perceel al dan niet een voorkeepsrecht rust. De RVV-records worden automatisch opgenomen in het Geografisch themabestand 'Vlaamse voorkeepsrechten' dat wordt getoond op Geopunt.⁶

De raden stellen vast dat de door het ontwerp van verzameldecreet ingevoerde definitie van noodkoopwoning verwijst naar "noodkopers" zonder te verduidelijken wat een noodkoper is.

De definities van noodkoopwoning en noodkoper worden toegevoegd aan het ontwerp van decreet. Deze definities waren voorheen opgenomen in artikel 1.1.1, §2, 72°/1 en 72°/1/1, van het Energiebesluit van 19 november 2010. Na inwerkingtreding van deze definities zullen de definities in het Energiebesluit van 19 november 2010 opgeheven worden.

Tot slot zien de raden bulletleningen gecombineerd met een voorkeepsrecht als mogelijke oplossing voor bepaalde groepen om (energie)renovaties financieel haalbaar te maken.

De noodkooplening is een bulletlening. De Vlaamse Regering is dan ook van mening dat aan bovenstaande opmerking tegemoetgekomen is.

1.2. Netbeheer

Rond netbeheer moeten er volgens de SERV en de Minaraad nog vraagtekens weg-gewerkt worden. In het bijzonder wijzen ze op de summier decreetale regeling van de opmaak van netinvesteringsplannen. Een verplichting tot financiële detaillering van de geplande investeringen is volgens de raden wenselijk om een degelijke maatschappelijke toetsing mogelijk te maken. Ook voor directe lijnen en gesloten distributienetten vragen de raden om meer duiding, vooral met betrekking tot de concrete impact op het terrein.

⁶ <https://www.vlaanderen.be/digitaal-vlaanderen/onze-oplossingen/recht-van-voorkoop-rvv>.

Eind maart 2023 heeft de VREG voor de eerste keer een tienjarig investeringsplan van de netbeheerders goedgekeurd onder voorwaarden. Die voorwaarden moeten ze naleven wanneer ze de eerstvolgende investeringsplannen opmaken. Die moeten ze indienen voor 1 oktober 2023 en het proces daarvoor is lopende. De opmaak van investeringsplannen op langere termijn is nog een leerproces en het advies erover van de raden zal mee in overweging genomen worden.

- De raden stellen dat de implicaties van de uitfasering van het aanbieden van energiediensten door de netbeheerders onduidelijk zijn. Ze stellen zich de vraag wat er zal gebeuren met deze businessunit van Fluvijs en de betrokken personeelsleden, en met lopende projecten en contracten die verder reiken dan 31 december 2027. Ook vragen zij wat de precieze impact zal zijn voor het Vlaams Energiebedrijf (VEB) en voor de gemeenten. Aangezien inzetten op energie-efficiëntie ook voor lokale besturen cruciaal blijft, vragen de raden te garanderen dat de energiediensten die netbeheerders tot nu toe laagdrempelig leverden, ook in de toekomst nog zullen uitgevoerd worden. Daarom moet de Vlaamse Regering er volgens de raden voor zorgen dat de (boven)lokale capaciteit inzake energiebeheer intern wordt versterkt. Ook de tools en data die netbeheerders gebruikten voor deze taken, zoals een uniforme energieboekhoudingssoftware, moeten volgens de raden getransfereerd worden zodat lokale besturen, het Vlaams Energiebedrijf of energiedienstenleveranciers deze kunnen blijven gebruiken.

Aangezien het artikel over de uitfasering van het aanbieden van energiediensten uit dit ontwerp van decreet werd gehaald, is deze opmerking van de raden zonder voorwerp geworden.

De SERV en de Minaraad dringen aan op onderzoek naar manieren om netinvesteringen beter te kunnen opvolgen en om meer synergieën te kunnen realiseren met andere infrastructuurwerken. Met een geïntegreerde nutsregulator kunnen volgens de raden belangrijke efficiëntiewinsten geboekt worden, en wellicht ook met een betere samenwerking met de federale toezichthouders (in het bijzonder het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) en de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG)).

Het Vlaamse regeerakkoord stelt dat in Vlaanderen één overkoepelende regulator uitgewerkt wordt voor netgebonden infrastructuur (elektriciteit, gas, warmte, kabel, water, riolering enzovoort) en media. Daar zal dan ook werk van gemaakt worden. Dit kan ook leiden tot het realiseren van synergieën tussen nutssectoren. Uiteraard hebben ook de lokale overheden en Synductis, het samenwerkingsverband tussen verschillende nuts- en infrastructuurbedrijven, daarbij een belangrijke rol te vervullen.

- Een vervalttermijn van vijf jaar voor het vervallen van een toelating voor een directe lijn of leiding lijkt de SERV en de Minaraad niet noodzakelijk voldoende aangezien de vergunningsprocedures alleen al soms jaren in beslag nemen. Er moet volgens de raden dus geëvalueerd worden in hoeverre een aanpassing of differentiatie van de vervalttermijnen, eventueel in functie van de specifieke situaties, aan de orde is. Met het oog op voldoende stabiliteit voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie lijkt het de raden niet de bedoeling te zijn om de toelating te doen vervallen als de wettelijke eisen voor directe lijnen of leidingen gaandeweg veranderen.

Hierin kunnen de raden niet worden gevolgd. Een vervalttermijn van vijf jaar lijkt wel degelijk voldoende. Bij omgevingsvergunningen voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit geldt bijvoorbeeld ook een vervalttermijn van vijf jaar. Bovendien hoeven de aanvraag tot toelating van een directe lijn of leiding en de vergunningsaanvraag niet op hetzelfde moment te worden ingediend.

Verder gaat de nood aan stabiliteit of rechtszekerheid niet zo ver dat de regelgever zijn beleid niet zou mogen aanpassen. Als de wettelijke voorwaarden voor een directe lijn of leiding wijzigen, moeten deze gewijzigde voorwaarden worden nageleefd, behalve wanneer dat in een overgangsbepaling anders zou zijn geregeld.

1.3. Data-uitwisseling

De raden vragen om werk te maken van betere data-uitwisseling, zonder onnodige kosten.

- De in het ontwerp van verzameldecreet voorziene betere uitwisseling van data met energiehuisen en OCMW's is volgens de raden een goede zaak. Betere data moeten toelaten dat energiearmoede bij kwetsbare groepen sneller op een proactieve en structurele manier aangepakt kan worden. De raden wijzen er wel op dat waakzaamheid nodig is op het vlak van concurrentievervalsing en dat dus ook de datadoorstroming naar andere consultants vlot moet verlopen, het liefst via open data. Het is de raden niet duidelijk of alle consultants toegang hebben tot dezelfde gegevens en tegen dezelfde voorwaarden, en evenmin vanaf wanneer iemand als klant van een energiehuis beschouwd mag worden. De raden verkiezen dat een betere datadoorstroming wordt voortgezet via een maximale integratie in bestaande systemen en niet via bijkomende aparte tools.

De uitwisseling van data met de energiehuisen en OCMW's wordt geregeld in het kader van specifieke taken die aan deze partijen zijn opgedragen. Het is niet duidelijk wat de raden bedoelen met "andere consultants", aangezien deze geen betrokken partij zijn bij deze specifieke taken.

Aangezien de data privacygevoelige gegevens bevatten, is het geen optie om te werken met open data.

Wat de opmerking van de raden betreft om te opteren voor een maximale integratie in bestaande systemen en niet via bijkomende aparte tools, daarvan wordt nota genomen.

Bij de decretale basis voor de netbeheerder om aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken, vragen de raden zich af wat er precies wordt bedoeld met de "categorie" van afnemer en of die verbijzondering überhaupt decretaal nodig is.

De essentiële elementen van verwerking van persoonsgegevens, zoals de categorieën van verwerkte gegevens, moeten decretaal worden bepaald. Met de "categorie" van afnemer wordt bijvoorbeeld gedoeld op de vraag of de afnemer eigenaar of huurder is, of beschermde afnemer. Deze informatie is zowel nuttig voor de uitvoerder van de energiescan, alsook om bij de beleidsevaluatie een beeld te hebben van de 'take-up' van deze maatregel bij verschillende relevante doelgroepen.

- Er moet volgens de raden duidelijker en preciezer uitgeklaard worden welke data nodig zijn om de energietransitie te versnellen, wat de kosten zijn voor de meting, verzameling en rapportage van bepaalde data en wat de baten. In het bijzonder menen de raden dat de kosten en baten van de voorgestelde extra rapportageverplichtingen voor publieke organisaties nader bekeken en gemotiveerd moeten worden. Gezien de voorbeeldfunctie van deze organisaties kunnen de verplichtingen volgens de raden verantwoord worden, maar ze lijken hen in sommige gevallen te vergaan. Zeker wanneer er niet digitaal opgevolgd en gerapporteerd kan worden, zoals bijvoorbeeld in het geval van stookolie en pellets of waar nog geen digitale meter aanwezig is, wijzen de raden erop dat

een maandelijkse rapportering administratief zwaar is en in de praktijk wellicht onnauwkeurig of zelfs onmogelijk. Bovendien stellen de raden zich vragen bij de meerwaarde van de openbare rapportering van maandelijkse gegevens voor stookolie en pellets, en van urregegevens voor gas en kwartiergegevens voor elektriciteit ten opzichte van minder granulaire rapporteringen. Volgens de raden moet dan ook overwogen worden om de rapporteringslast voor een deel van de publieke instellingen (onder meer scholen, ziekenhuizen, en verzorgingshuizen die vaak kampen met een personeelstekort, hoge werkdruk en weinig financiële ademruimte) te verlichten, vrijwillig of voorwaardelijk te maken. Dat gevangenissen grotendeels vrijgesteld worden van de rapportering, daar stellen de raden zich dan weer vragen bij. Ook moet volgens de raden bekeken worden of sancties met dwangsommen de beste manier zijn om resultaten te boeken.

De raden menen dat er vooral ingezet moet worden op echte actie om deze publieke gebouwen klimaatvriendelijker en fossielarmer te maken. Daarom moet volgens de raden dringend in kaart gebracht worden wat er op het terrein nodig is om dergelijke initiatieven te versnellen.

Het standpunt van de raden dat er tot actie moet worden overgegaan om de publieke gebouwen klimaatvriendelijker en fossielarmer te maken, wordt uiteraard onderschreven. Transparantie over het energieverbruik en de energieproductie van deze publieke gebouwen is net het middel om nadien gerichte maatregelen te kunnen nemen op het vlak van energiebesparing en hernieuwbare energie. Zoals de raden ook bevestigen, hebben publieke organisaties hierin een voorbeeldrol, wat de rapporteringsvereisten en de handhaving ervan dan ook voldoende verantwoordt. Bovendien kunnen de publieke organisaties hierin worden bijgestaan door aanbieders van energiediensten.

De raden maken een terechte opmerking over de mogelijke meerwaarde van het rapporteren van maandelijkse gegevens voor stookolie en pellets. Om een verfijning van die rapporteringen mogelijk te maken is er echter een delegatie aan de Vlaamse Regering voorzien om nadere regels te bepalen over welke gegevens beschikbaar worden gesteld, de wijze waarop deze beschikbaar worden gesteld en over de werking van het platform. Wat het rapporteren van urregegevens voor gas en kwartiergegevens voor elektriciteit betreft wordt het standpunt van de raden niet gedeeld aangezien voor een dergelijke rapportering een digitale meter vereist is en dus alleen in dat geval moet worden uitgevoerd. De aanwezigheid van een digitale meter maakt evenwel dat dergelijke rapporteringen eenvoudig kunnen plaatsvinden.

Het standpunt van de raden aangaande de vrijstelling uit het ontwerp van decreet wat betreft gevangenissen wordt niet gedeeld. Gevangenissen worden immers alleen vrijgesteld van de verplichting voor wat betreft de fysische kenmerken van hun installaties en gebouwen, gelet op het strategische belang van deze informatie.

Dwangsommen kunnen pas in laatste instantie worden opgelegd. Het VEKA zal de in gebreke blijvende publieke organisatie eerst aanmanen om de verplichtingen alsnog na te leven. Bij verdere niet-naleving zal eerst een geldboete worden opgelegd en het is pas wanneer de publieke organisatie dan nog altijd niet voldoet, dat er een dwangsom kan worden opgelegd.

- De SERV en de Minaraad vragen te bekijken welke meldingsplichten voor thuisbatterijen en/of andere installaties nodig zijn en kosten-batengewijs verantwoord zijn in het kader van het netbeheer en de opvolging van het energiebeleid. Het is de raden onduidelijk in hoeverre de data voor thuisbatterijen de grootste meerwaarde hebben en of het niet nuttiger is om een beter inzicht te hebben in de aanwezigheid van andere systemen die (lokaal) impacterend kunnen zijn voor het distributienet. Bij de invoering van een meldingsplicht moet

volgens de raden voorafgaand bekeken worden of de maatschappelijke meerwaarde wel opweegt tegenover de administratieve last voor de overheid én voor de installateurs.

Er wordt vastgehouden aan deze meldingsplicht voor installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten. Deze melding is noodzakelijk enerzijds om de veilige en betrouwbare werking van het net te garanderen en anderzijds in het kader van de verplichte Eurostat-rapportering (Eurostat: statistical office of the European Union). Artikel 4.1.18/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 legt al een analoge rapporteringsverplichting op aan installateurs van hernieuwbare-energie-installaties. De administratieve last van deze aanvullende verplichting is dan ook beperkt. Tot slot dient te worden aangestipt dat ook de Vlaamse Ombudsdienst in zijn jaarverslag 2022 voor de invoering van zo'n meldingsplicht voor elektriciteitsopslagfaciliteiten pleit.

De raden vragen om te zorgen voor een beter zicht op de plaatsing van verwarmingsketels en warmtepompen. Ze verwijzen naar de sinds 1 april 2022 bestaande verplichting voor installateurs van stookolieketels om per kwartaal aan het VEKA een lijst over te maken van de gebouwen waarin ze een of meer stookolieketels of ketellichamen hebben geïnstalleerd of vervangen. Omdat deze verplichting niet geldt voor andere ketels en warmtepompen, is de plaatsing daarvan en de defossilisering moeilijker op te volgen, terwijl dat ook voor netbeheerders en voor de opvolging van de defossilisering en van de hernieuwbare-energie-doelen door het VEKA relevante informatie kan zijn.

De raden benadrukken het belang van eenvoudige, gebruiksvriendelijke rapporteringstools voor installateurs, die toelaten om zeer snel aan de verplichtingen te voldoen en waarbij data 'only once' moeten worden overgemaakt. Ook moet volgens de raden een vlotte doorstroming van de verkregen informatie tussen de distributienetbeheerders en de administratie geregeld worden ter ondersteuning van het Vlaamse energiebeleid.

De raden stellen tot slot dat het goed is dat er na de uitbouw van de databank voor energiegebruik en energieproductie voor niet-residentiële gebouwen met het ontwerp van verzameldecreet ook werk van gemaakt wordt voor residentiële gebouwen, maar wijzen op de nood aan een goede afstemming tussen de nieuwe en de al bestaande databanken van de Vlaamse overheid, van de distributienetbeheerders enzovoort. Ze suggereren om bepaalde databanken samen te voegen of te schrappen en stellen de vraag of het de bedoeling is om alle (meter)data van de distributienetbeheerders met betrekking tot energieverbruiken te linken aan deze databank.

De uitbouw van de databank voor energiegebruik en energieproductie voor residentiële gebouwen is momenteel in de eindfase van ontwikkeling en maakt al gebruik van zowel de meterdata van de distributienetbeheerders als de informatie inzake verwarming uit EPB-aangiftes, EPC-certificaten en premies uitgereikt door de distributienetbeheerders. Er is geen noodzaak om een van deze databanken te schrappen.

Wat betreft het gebruik van eenvoudige, gebruiksvriendelijke rapporteringstools voor installateurs die hen moeten toelaten om zeer snel te voldoen aan de verplichtingen, zoals de rapporteringsplicht bij het uitvoeren van de keuring en het onderhoud van centrale stooktoestellen, is in het voorjaar door het VEKA een traject opgestart om samen met de sector een automatische rapportering mogelijk te maken vanuit de bestaande softwaretoepassingen die installateurs gebruiken. Het is de bedoeling dat tegen 1 september 2023 de softwareleveranciers deze mogelijkheid aanbieden aan hun klanten. Deze rapporteringsplicht zal ook zorgen voor een beter zicht op de plaatsing van centrale stooktoestellen.

2. Advies van de VREG

De VREG gaf op 9 maart 2023 zijn advies ADV-2023-02. In zijn advies heeft de VREG alleen bedenkingen bij de inhoud van artikel 3 en 4 van het ontwerp van decreet, die de activiteiten van de netbeheerders betreffen. Deze artikelen werden evenwel uit het ontwerp van decreet gehaald.

De opmerkingen van de VREG zijn daardoor zonder voorwerp geworden.

3. Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC)

De VTC gaf op 6 maart 2023 haar advies. In haar advies haalde de VTC de hierna volgende punten aan.

- De memorie van toelichting vermeldt expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, met name “taak van algemeen belang” en “voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust”. De VTC gaat ervan uit dat de taak van algemeen belang dossierbeheer betreft en beveelt aan om dit te verduidelijken in de memorie van toelichting.

De memorie van toelichting bij het nieuwe artikel 4.1.22/11/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 werd aangevuld zoals gesuggereerd door de VTC.

De VTC brengt in herinnering dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer moet worden voorgeschreven in een voldoende precieze wettelijke bepaling waarin de essentiële elementen van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens beschreven zijn. Conform artikel 6 AVG gaat het om het doel van de verwerking, de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens, de betrokkenen, de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt, de opslagperioden en de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n). De VTC laat het aan de opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten om in te schatten of de beoogde verwerkingen een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig hebben.

In het kader van deze opmerking van de VTC wordt nog een wijziging voorgesteld aan artikel 8.8.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Dit artikel vormt de decretale basis om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van tegemoetkomingen ter bevordering van onder andere het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie (bijvoorbeeld verhoogde EPC-labelpremie, batterijpremie enzovoort). Aangezien het ook mogelijk is dat in het kader van de toekenning van groenestroomcertificaten en warmte-kraachtcertificaten gelijkaardige persoonsgegevens moeten worden verwerkt als bijvoorbeeld de begunstigde een natuurlijke persoon zou zijn, wordt het toepassingsgebied van dit artikel ook uitgebreid tot het toekennen van groenestroomcertificaten en warmte-kraachtcertificaten. De rechtmatigheid van de verwerking is dan ook gebaseerd op artikel 6, lid 1, c), van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

- De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9 AVG, namelijk gegevens over de gezondheid van de betrokkenen, met name een eventuele handicap. Aangezien artikel 9 AVG de verwerking van dergelijke gegevens in beginsel verbiedt, vraagt de VTC dat in de memorie van toelichting wordt verduidelijkt op welke uitzondering beroep wordt gedaan. De

VTC wijst er ook op dat bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 en 10 van de AVG strengere beveiligingsmaatregelen behoeven.

Aan deze opmerking wordt geen gevolg gegeven. In tegenstelling tot wat de VTC stelt, wordt er in voorliggend ontwerp van decreet geen verwerking beoogd van gegevens over de gezondheid van de betrokkenen. Gegevens over een eventuele handicap worden alleen vermeld in het al bestaande artikel 9.1.4, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, waar met dit ontwerp van verzameldecreet niets aan wordt gewijzigd.

- De VTC is van oordeel dat de doeleinden van de in het ontwerp van verzameldecreet voorziene verwerkingen welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.
- Gelet op de lijst van de VTC⁷ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG, meent de VTC dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn. De VTC verwijst in dit kader meer bepaald naar punt 2) en 3) van deze lijst waarin de grootschalige verwerking en/of stelselmatige monitoring van locatiegegevens en de systematische uitwisseling van financiële gegevens en gegevens omtrent huishoudelijke en privéactiviteiten tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken is opgenomen.

Een gegevensbeschermingseffectbeoordeling zal zodoende nog worden uitgevoerd alvorens de maatregelen in werking treden.

- De decretale basis voor de uitwisseling van gegevens tussen netbeheerder en OCMW vermeldt onder andere de voor- en achternaam van de afnemer. De VTC merkt op dat 'achternaam' niet bestaat, maar dat dit 'naam' moet zijn. De VTC beveelt ook aan om de definities (van meetgegevens, beslissingen van de lokale adviescommissie (LAC) en gewone persoonsgegevens) opgenomen in de memorie van toelichting, op te nemen in het ontwerp van decreet zelf.

Aan deze opmerking van de VTC wordt slechts deels gevolg gegeven. In het derde lid van het nieuwe artikel 4.1.22/11/1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt, zoals de VTC suggereert, opgenomen dat de netbeheerder aan het OCMW toegang kan geven tot de "naam" van de afnemer. In de memorie van toelichting worden de gegevens die op grond van dit artikel kunnen worden uitgewisseld ondergebracht in een bepaalde categorie, namelijk in "1° meetgegevens", "2° beslissingen van de LAC" en "3° gewone persoonsgegevens". Bij elke categorie wordt vervolgens de verantwoordingsgrond voor de verwerking van deze gegevens verduidelijkt. De opgesomde gegevens zijn evenwel geen echte, sluitende definities van deze begrippen. Meetgegevens worden al ruimer gedefinieerd in artikel 1.1.3, 82°/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en persoonsgegevens in punt 99°/1 van hetzelfde artikel. Het is niet de bedoeling om in dit artikel een andere definitie te gaan hanteren.

Verder stelt de VTC dat rekening gehouden moet worden met artikel 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor het gebruik van het rijksregisternummer.

⁷ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende aanneming van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 3.54 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties, https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf.

Wat het gebruik van het rijksregisternummer betreft, moet erop gewezen worden dat deze maatregel wordt genomen in het kader van de impliciete bevoegdheden, vermeld in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI). Deze maatregel is immers strikt noodzakelijk voor de uitvoering van de gewestelijke bevoegdheden met betrekking tot energie, aangezien de Vlaamse overheid zelf niet over de noodzakelijke gegevens beschikt. De maatregel heeft bovendien maar een marginale weerslag, doordat alleen in informatieverstrekking wordt voorzien en er niet inhoudelijk op de bevoegdheden van de federale instelling wordt ingegrepen. De maatregel gaat daarbij ook niet verder dan nodig en is om die reden evenredig met het gestelde doel. Net omdat de maatregel niet ingrijpt op de inhoudelijke bevoegdheden van het Rijksregister en louter een informatiedoorstroming beoogt, is ook voldaan aan de eis tot mogelijke differentiatie. Het is overigens, gelet op de AVG, noodzakelijk dat de essentiële elementen van die informatieoverdracht van persoonsgegevens decretaal worden verankerd.

De VTC is van oordeel dat voldaan wordt aan het beginsel van de minimale gegevensverwerking.

- De VTC wijst erop dat in het ontwerp van decreet specifiek de mededeling wordt geregeld van gegevens en dat daarom rekening zal moeten worden gehouden met artikel 8 van het Vlaams E-govdecreet van 18 juli 2008⁸, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden

Daarvan wordt akte genomen en dit zal in orde worden gebracht bij de implementatie van dit decreet.

- Wat de in het ontwerp van decreet voorziene bewaartermijnen betreft, meent de VTC dat de termijn, vermeld in artikel 11, in overeenstemming is met het beginsel van de minimale gegevensverwerking. Wat artikel 20 betreft, verwijst de VTC naar de memorie van toelichting die stelt dat de persoonsgebonden gegevens gedurende vijf jaar bewaard worden. De VTC meent dat het duidelijker zou zijn als dit uitdrukkelijk in het ontwerp van decreet ingeschreven zou worden

De bewaartermijn van vijf jaar voor de persoonsgebonden gegevens staat wel degelijk al uitdrukkelijk in het ontwerp van decreet zelf. Het derde lid van de ontworpen paragraaf 4 van artikel 9.1.4 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vangt immers als volgt aan: "De gegevens, vermeld in het eerste lid, 1°, 2° en 5°, worden gedurende een periode van vijf jaar bewaard."

- De VTC merkt op dat het ontwerp van decreet geen bepalingen bevat over de juistheid van de persoonsgegevens. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijken daartoe de nodige maatregelen nemen.

De VTC geeft niet aan dat deze opmerking noopt tot aanpassingen aan het ontwerp van decreet. In de praktijk zal hiermee uiteraard rekening moeten worden gehouden.

- De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het ontwerp van decreet aan te vullen met de verplichting voor de verwerkingsverantwoordelijke om de vermeldingen zoals bedoeld in artikel 12 AVG op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

⁸ Decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer.

In tegenstelling tot wat de VTC stelt, moeten de vermeldingen met betrekking tot rechten van betrokkenen en transparantie niet in de regelgeving worden opgenomen. Dit zijn immers verplichtingen die rechtstreeks voortvloeien uit de AVG en zodoende rechtstreekse werking hebben, en waaraan de verwerker of verwerkingsverantwoordelijke op grond van de verordening te allen tijde moet voldoen.

- De VTC wijst er tot slot op dat aangezien de gegevens mogelijk delicate gegevens of bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreffen, een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid. Ze verwijst daarbij naar artikel 32 van de AVG dat de verwerkingsverantwoordelijke verplicht om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen en waarin een aantal voorbeeldmaatregelen worden genoemd om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen. Voor de concrete uitwerking ervan wijst de VTC op de aanbeveling⁹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹⁰ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom. Voor het geval er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹¹.

Ook hier geeft de VTC niet aan dat deze opmerking noopt tot aanpassingen aan het ontwerp van decreet. In de praktijk zal hiermee uiteraard rekening moeten worden gehouden.

4. Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)

De GBA bracht op 24 maart 2023 haar standaardadvies nr. 65/2023 uit.

Gezien het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de GBA wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, is de GBA niet in staat om alle adviesaanvragen die zij ontvangt, te behandelen.

De GBA heeft dan ook besloten om te verwijzen naar het voorliggende standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten en geeft op basis daarvan volgende aanbevelingen of opmerkingen:

- 1° De GBA vestigt de aandacht van de auteurs van normatieve teksten op de verplichting ervoor te zorgen dat de verwerkingen van persoonsgegevens die door het ontwerp van decreet worden geregeld of in uitvoering daarvan zullen worden geregeld, werkelijk noodzakelijk zijn en evenredig met het nagestreefde doel.
- 2° De GBA verzoekt de auteur van de normatieve tekst derhalve om ervoor te zorgen dat zijn ontwerp van decreet voldoet aan de vereiste van voorzienbaarheid, zodat bij de lezing ervan, eventueel in combinatie met de lezing van het relevante normatieve kader, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Van deze opmerkingen wordt nota genomen.

⁹ Aanbeveling van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (CPBL) nr. 01/2013 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr-01-2013.pdf>).

¹⁰ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>).

¹¹ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

5. Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State

Op 22 mei 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie. De Raad verstrekke zijn advies nr. 73.661/3 op 20 juni 2023.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State maakte in haar advies de hierna volgende opmerkingen.

- De Raad maakte een aantal wetgevingstechnische opmerkingen waarmee bij de eindredactie van het ontwerp van decreet rekening werd gehouden.
- Aangezien uit het ontwerp van decreet blijkt dat één bepaling ten dele strekt tot de omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van richtlijn 2012/27/EU, wordt dit volgens de Raad van State het best tot uiting gebracht in een nieuw artikel 2 van het voorontwerp van decreet.

Daarmee wordt rekening gehouden bij de eindredactie van het ontwerp van decreet.

- De vraag rijst volgens de Raad van State of het niet aangewezen is om de definitie van het begrip onderneming af te stemmen op de definitie in artikel 3, 1°, van het decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid, waar een onderneming wordt omschreven als “iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent”.

De suggestie van de Raad zou echter een aantal ongewenste neveneffecten genereren en het toepassingsgebied van een hele reeks bepalingen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het Energiebesluit van 19 november 2010 onbedoeld uitbreiden of inperken.

In het decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid is de term onderneming immers breed gedefinieerd als “iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent”. Deze heel brede definitie lijkt wat betreft het beleidsveld Energie een aantal ongewenste neveneffecten te genereren en zou conflicteren met andere definities in het Energiedecreet van 8 mei 2009, zoals die van niet-commerciële instelling, waardoor op zijn beurt het onderscheid tussen die termen zoals nu gehanteerd in het Energiedecreet van 8 mei 2009 (bijvoorbeeld titel VIII) en omwille van artikel 1.1.1, §1, van het Energiebesluit van 19 november 2010 ook in dat besluit, problematisch wordt. Bijvoorbeeld een vzw zou dus tegelijkertijd onder twee verschillende (en soms elkaar uitsluitende) toepassingsgebieden vallen als zij ook economische activiteiten uitoefent.

Voorts zet dit de deur open voor discussies over wat al dan niet een “economische activiteit” is, wat de duidelijkheid van de verschillende toepassingsgebieden van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en Energiebesluit van 19 november 2010 evenmin bevordert. Het zou immers bijvoorbeeld betekenen dat iedere natuurlijke persoon met zonnepanelen dan ineens ook een “onderneming” zou worden aangezien het Hof van Justitie eerder in het arrest-Fuchs¹² oordeelde dat zelfs het terugleveren van minimale hoeveelheden elektriciteit door particuliere

¹² HvJ 20 juni 2013, C-219/12, *Fuchs*, ECLI:EU:C:2013:413.

zonnepanelen een economische activiteit betreft. In die redenering zouden dergelijke particulieren dan ineens alleen nog in aanmerking komen voor premies uit het Energiebesluit van 19 november 2010 als “kleine onderneming” en niet langer als natuurlijke persoon, waardoor ze ineens zouden worden uitgesloten van bepaalde ondersteuning die voorbehouden is voor natuurlijke personen. Dit kan uiteraard niet de bedoeling zijn.

Omdat een dergelijke aanpassing fundamentele en verregaande consequenties heeft voor de verschillende bestaande toepassingsgebieden binnen de regelgeving uit het beleidsveld energie, wordt voorgesteld om niet in te gaan op de suggestie van de Raad van State. De Vlaamse Regering zal uiteraard nog altijd in concreto rekening moeten houden (bijvoorbeeld bij het opzetten van nieuwe subsidiesystemen) of dergelijke natuurlijke personen en niet-commerciële instellingen vanwege hun activiteiten toch niet onder de staatssteunregels kunnen vallen (al dan niet genietend van de de-minimisregeling).

- De Raad van State merkt op dat de wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht niet alleen een einde heeft gemaakt aan het onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen, maar ook aan het begrip koopman of handelaar. Luidens artikel 254 van die wet dienen in alle wetten, tenzij anders bepaald, de begrippen handelaar of koopman in de zin van artikel 1 van het (opgeheven) Wetboek van Koophandel te worden verstaan als “onderneming” in de zin van artikel I.1 van het Wetboek van economisch recht. De verwijzing naar het begrip koopman wordt volgens de Raad dus het best weggelaten uit de definitie van ondernemingen.

Hiermee wordt rekening gehouden bij de eindredactie van het ontwerp van decreet.

- De Raad van State stelt zich de vraag of de voortdurende bijsturing van vraag en aanbod op de certificatenmarkt betekent of er überhaupt ooit een daadwerkelijke certificatenmarkt heeft bestaan. De Raad vraagt zich af of dit nieuwe ingrijpen op de certificatenmarkt nog wel verenigbaar is met de voorwaarden in het punt 2) van het dictum van het arrest-Essent Belgium van het Hof van Justitie, zeker nu de marktprijs volgens de memorie van toelichting (weliswaar om fiscale redenen) soms zelfs boven de decretaal voorziene sanctie voor het niet-indienen van de certificaten uitstijgt. Tot slot stelt de Raad dat daargelaten de vraag of de onvolkomen werking van de certificatenmarkt het gevolg is van herhaald overheidsingrijpen, dan wel of juist herhaald overheidsingrijpen nodig is om de werking van de certificatenmarkt te vrijwaren, de voorspelbaarheid van de indieningsplicht en de daarmee samenhangende sanctie aanhoudend onder druk lijkt te staan. Bovendien staat het overheidsingrijpen (met inbegrip van de voorgenomen wijziging van de indieningsplicht) haaks op de doelstelling om de groenestroom- en warmte-krachtproductie te stimuleren. Het verlagen van het jaarlijks aantal in te dienen certificaten moedigt geregistreerde toegangshouders volgens de Raad immers niet aan om daarin zelf te investeren, vermits door het overheidsingrijpen minder productie-eenheden die een certificaat opleveren nodig zijn om aan de vraag te voldoen. Overigens worden volgens de Raad steeds vaker alternatieve steunmechanismen ontwikkeld die niet gebaseerd zijn op de toekenning van certificaten.

Met die redenering kan niet akkoord worden gegaan. In zijn arrest-Essent Belgium van 11 september 2014 vereiste het Hof van Justitie dat er “mechanismen zijn ingesteld die verzekeren dat een daadwerkelijke certificatenmarkt tot stand komt waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten en een evenwicht kunnen bereiken, zodat de betrokken leveranciers daadwerkelijk de mogelijkheid hebben om zich op die markt onder billijke voorwaarden certificaten aan te schaffen”. Het is net mee omwille van het garanderen van een dergelijke “daadwerkelijke

certificatenmarkt” dat artikel 7.1.10, §4, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 evaluatieverplichtingen bevat en dat heden maatregelen worden voorgesteld met betrekking tot een aanpassing van de hoogte van de quota.

Het quotum aan groenestroomcertificaten dat conform artikel 7.1.10, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 op 30 april 2023 moest worden voldaan, bedroeg ongeveer 5,6 miljoen terwijl er plusminus 7 miljoen groenestroomcertificaten op de markt zijn. Dit betekent dat er slechts een overschot is van plusminus 1,4 miljoen groenestroomcertificaten, waarvan er een aantal ongetwijfeld door toegangshouders zullen worden ‘gebankt’ om in een volgende inleveringsronde te kunnen gebruiken. Om een goed werkende markt ook de volgende jaren nog te verzekeren, lijkt een grotere buffer evenwel noodzakelijk. Een quotumaanpassing naar beneden voor de voorziene periode heeft immers als effect dat vraag en aanbod elkaar opnieuw kunnen ontmoeten en een evenwicht kunnen bereiken.

De conclusie van de Raad dat het overheidsingrijpen (met inbegrip van de voorgenomen wijziging van de indieningsplicht) haaks staat op de doelstelling om de groenestroom- en warmte-krachtproductie te stimuleren kan evenmin worden onderschreven. De Vlaamse Regering heeft de beleidskeuze gemaakt om het groenestroomcertificatensysteem geleidelijk aan uit de fasen en over te stappen op andere types van ondersteuningssystemen zoals een callsysteem (wat overigens ook door de Europese Commissie als een te prefereren ondersteuningsmechanisme wordt vooropgesteld). In het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 was dan ook expliciet opgenomen dat de certificatensteun voor nieuwe of vernieuwde hernieuwbare-energieprojecten zullen uitgefaseerd worden tegen 2025 via een geleidelijke reductie van de maximale toegekende steun.¹³ Dit gebeurt niet op een dag aangezien ook rekening moet worden gehouden met de effecten op installaties die nu al onder het certificatenstelsel vallen. De Raad verliest immers ook uit het oog dat het voormelde feit nu eenmaal per definitie ook betekent dat het aantal voor de quotumverplichting voorradige certificaten op natuurlijke wijze gestaag zal dalen. Dit houdt in dat de quota dienen te worden aangepast aan de termijnprognoses met betrekking tot beschikbare certificaten. Deze termijnprognoses worden evenwel ook beïnvloedt door externe factoren. In dat kader moet worden opgemerkt dat het feit dat de jaren 2021 en 2022 slechte windjaren waren niet kon worden voorzien, maar dat dit wel een impact heeft op het aantal uit te reiken (en daardoor beschikbare) groenestroomcertificaten. Ook het feit dat bepaalde productie-installaties niet langer steungerechtigd zijn of de producent plannen heeft om een certificaatgerechtigde installatie te sluiten, heeft een invloed op het aantal op de markt beschikbare certificaten, zeker als dit bijvoorbeeld grootschalige biomassa-installaties betreffen.

Ook het standpunt van de Raad dat mogelijk de voorspelbaarheid van de indieningsplicht en de daarmee samenhangende sanctie aanhoudend onder druk lijken te staan, kan niet worden gevolgd. Vooreerst wordt aan de sanctie niet geraakt: deze is decretaal bepaald op 100 euro per ontbrekend groenestroomcertificaat en dat blijft ook zo. Voorts worden om de voorspelbaarheid juist te garanderen de quota in de regel nooit aangepast gedurende een al begonnen inleveringsperiode.

Tot slot werden een aantal van de vorige wijzigingen aan de quota waarnaar de Raad verwijst doorgevoerd om enerzijds een certificatenoverschot uit het verleden – ontstaan door een snellere productiegroei van hernieuwbare energie dan oorspronkelijk voorzien, gekoppeld aan externe factoren zoals de effecten van federale maatregelen voor de bevrozing van de nettarieven – te ondervangen,

¹³ Zo is in artikel 6.2/1.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010 een afbouwpad opgenomen waarbij de maximale bandingfactor per technologie geleidelijk aan wordt verlaagd en tegen 2025 op nul wordt gezet.

en anderzijds om te voldoen aan de door de Europese Unie aangescherpte hernieuwbare-energiedoelstellingen.

Het certificatensysteem is dan ook een systeem dat uit zijn aard continu moet worden gemonitord en bijgestuurd om juist de door het Hof van Justitie vereiste daadwerkelijke certificatenmarkt te kunnen garanderen. Om die redenen heeft de decreetgever dan ook verschillende monitoringsverplichtingen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 ingebouwd. Dat overheidsingrijpen mag echter niet worden aangegrepen om te concluderen dat er geen daadwerkelijke certificatenmarkt is. Het zou net het ontbreken van dergelijke overheidsmaatregelen zijn die tot het ontstaan van een gebrekkige markt zouden leiden.

- De Raad herhaalt zijn standaardadvies met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en herhaalt dat de essentiële elementen in een decreettekst moeten worden opgenomen.

Met die vaste adviespraktijk wordt altijd zo veel mogelijk rekening gehouden, maar als de decreetgever de bevoegdheid om openbardienstverplichtingen ter stimulering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van de hernieuwbare energiebronnen vast te stellen aan de Vlaamse Regering delegeert, kunnen bepaalde inhoudelijke elementen aangaande die verwerking nu eenmaal alleen worden vastgesteld bij uitvoeringsbesluit omdat de inhoud van de openbardienstverplichting juist wordt vastgelegd bij zo'n uitvoeringsbesluit. In een aantal gevallen zal (bijvoorbeeld de premies die de netbeheerder verleent) overigens ook moeten worden gekeken naar een combinatie met andere rechtsgronden aangaande de verwerking van persoonsgegevens (bijvoorbeeld artikel 8.8.1 en artikel 12.6.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009).

III. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit ontwerp van decreet betreft een gewestbevoegdheid. Artikel 6, §1, VII, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen stelt dat de gewesten in ieder geval bevoegd zijn op vlak van het energiebeleid voor: de distributie en het plaatselijk vervoer van elektriciteit door middel van netten waarvan de nominale spanning lager is dan of gelijk is aan 70 kilovolt en de openbare gasdistributie, inclusief de bevoegdheid met betrekking tot de distributienettarieven; de aanwending van mijn gas en van het gas afkomstig van hoogovens; de netten van warmtevoorziening op afstand; de valorisatie van steenbergen; de nieuwe energiebronnen met uitzondering van deze die verband houden met kernenergie; de terugwinning van energie door de nijverheid en andere gebruikers; en het rationeel energieverbruik.

In zijn advies nr. 69.562/3 van 12 juli 2021 heeft de Raad van State¹⁴ aangenomen dat op grond van de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest inzake nieuwe energiebronnen en rationeel energiegebruik, in samenhang met de bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu, de decreetgever de plaatsing en de vervanging van stookolieketels kan regelen. Dat is uiteraard mutatis mutandis ook van toepassing op het ontworpen artikel 21, aangezien die bepaling juist de bedoeling heeft diezelfde regeling te verduidelijken.

De voorgestelde maatregelen vallen dan ook onder de gewestbevoegdheden en zijn verenigbaar met het principe van de federale loyaliteit.

¹⁴ Advies van de Raad van State nr. 69.562/3 van 12 juli 2021, *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/3.

Artikel 2

Deze bepaling vermeldt dat het ontwerp van decreet in de gedeeltelijke omzetting voorziet van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van richtlijn 2012/27/EU.

Artikel 3

De definities van noodkoopwoning en noodkoper worden overgeheveld vanuit het Energiebesluit van 19 november 2010 naar artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 (punt 92°/3/1 en 92°/3/2), omdat het begrip noodkoopwoning, dat op zijn beurt verwijst naar noodkopers, wordt gebruikt in het nieuwe tweede lid van artikel 7.9.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

De huidige definitie van ondernemingen in artikel 1.1.3, 93°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 verwijst naar de term handelsvennootschap. In het Belgische vennootschapsrecht werd er in het vroegere Wetboek van Vennootschappen een onderscheid gemaakt tussen handelsvennootschappen en burgerlijke vennootschappen. Bij de invoering van het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen in mei 2019 is de term handelsvennootschap echter verdwenen uit het vennootschapsrecht en wordt er geen onderscheid meer gemaakt. De definitie van ondernemingen wordt gewijzigd om de definitie in het Energiedecreet van 8 mei 2009 te doen overeenstemmen met de termen zoals deze worden gebruikt in het huidige Belgische vennootschapsrecht. De nieuwe definitie verwijst dus naar alle vennootschappen met rechtspersoonlijkheid. De maatschap, die geen rechtspersoonlijkheid heeft, wordt uitgesloten.

Ook wordt in die definitie van het begrip onderneming de verouderde verwijzing naar koopman opgevoerd. De wet van 15 april 2018 houdende hervorming van het ondernemingsrecht heeft immers niet alleen een einde gemaakt aan het onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen, maar ook aan het begrip koopman of handelaar, en dienen begrippen handelaar of koopman in de zin van artikel 1 van het (opgeheven) Wetboek van Koophandel te worden verstaan als "onderneming" in de zin van artikel I.1 van het Wetboek van economisch recht. Om te vermijden hierdoor tegenstrijdigheden ontstaan, wordt de verwijzing naar het begrip koopman het best weggelaten uit de definitie van ondernemingen.

De huidige definitie van publieke organisatie in artikel 1.1.3, 104°/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is niet volledig dekkend om de voorbeeldrol van de overheid in de energietransitie in te vullen. Er zijn enkele types entiteiten die buiten de definitie vallen, maar waarvan het wenselijk is dat deze wel onder de verplichtingen vallen die opgelegd worden aan publieke organisaties. Het gaat om volgende entiteiten:

- autonome gemeentebedrijven;
- verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn;
- districten;
- autonome provinciebedrijven;
- provinciale extern verzelfstandigde agentschappen;
- intergemeentelijke samenwerkingsverbanden;
- politiezones;
- hulpverleningszones.

Omdat gemeenten (delen van) hun vastgoed soms onderbrengen in externe entiteiten zoals autonome gemeentebedrijven of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, is het nodig om deze ook op te nemen in de definitie. Ook de verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn vallen hier om dezelfde reden best onder, aangezien zij de samenwerkingsverbanden van OCMW's zijn.

Dezelfde argumentatie gaat op voor de autonome provinciebedrijven en provinciale extern verzelfstandigde agentschappen.

Betreffende de districten is het niet logisch dat de gebouwen die in gebruik zijn van een stad wel binnen het toepassingsgebied vallen, maar die van het district niet. Om deze reden wordt onder andere de EPC-verplichting ook opgelegd aan gebouwen van districten.

Ook voor de politiezones en hulpverleningszones geldt evenzeer dat zij een voorbeeldrol te vervullen hebben ten aanzien van de rest van de maatschappij. Zij zijn vergelijkbaar met de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en worden bestuurd en hoofdzakelijk gefinancierd door de deelnemende steden en gemeenten, maar vallen buiten de definitie van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Ze delen in sommige gevallen zelfs gebouwen met gemeentebesturen. Daarom is het aangewezen om deze entiteiten ook op te nemen in de definitie.

De entiteiten zoals hierboven omschreven vallen ook binnen het toepassingsgebied van de jaarlijkse besparingsdoelstellingen voor lokale besturen (jaarlijks 3 procent primaire energiebesparing). Een EPC is voor de gebouwen van deze entiteiten het ideale instrument om zicht te krijgen op de energieprestatie van de gebouwen en welke investeringen men moet/kan uitvoeren om de energieprestatie van het patrimonium te verbeteren om de benodigde besparingen te realiseren. Ook in die zin lijkt het dus aangewezen om deze entiteiten voor de EPC-plicht mee op te nemen in het toepassingsgebied.

Voorts wordt de definitie van warmtepomp in artikel 1.1.3, 137/1°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 uitgebreid naar de PV-verplichting, opgenomen in titel VII, hoofdstuk VII, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. De definitie is ook van toepassing op de PV-verplichting nu de Vlaamse Regering in uitvoering van artikel 7.7.3, §1, vijfde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 heeft voorzien dat de warmtepomp als alternatieve hernieuwbare-energie technologie kan worden aangewend om te voldoen aan de PV-verplichting.¹⁵

Tot slot worden in punt 50°, 81°, 121° en 123° van artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 telkens de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door "transmissienetbeheerder", zodat doorheen het hele Energiedecreet van 8 mei 2009 altijd dezelfde term wordt gebruikt.

Artikel 4, 5, 6, 7, 14, 16, 21, en 24

Momenteel worden in het Energiedecreet van 8 mei 2009 de termen "transmissienetbeheerder" en "beheerder van het transmissienet" door elkaar gebruikt. Om dit uniform te maken, worden doorheen het hele Energiedecreet van 8 mei 2009 de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door "transmissienetbeheerder".

Artikel 8

De in artikel 4.1.11/7 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziene vergoedingsplicht voor het laattijdig aanleveren door de netbeheerder van een offerte voor het plaatsen van een digitale meter op aanvraag wordt geschrapt. De plaatsing van een digitale meter op aanvraag is vanaf 1 januari 2023 gratis. Dit betekent ook dat Fluvijs geen offerte meer stuurt voor de plaatsing van een digitale meter. Artikel 3.1.55 van het Energiebesluit van 19 november 2010, dat de procedure regelt van

¹⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2023, tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de verplichte installatie van fotovoltaïsche zonnepanelen op dakoppervlakten.

plaatsing van een digitale meter op aanvraag, zal worden aangepast conform deze nieuwe realiteit en zal dus niet langer in een offerte voorzien.

Artikel 9

Artikel 4.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 begrenst de aansluitingskostprijs bij aardgas op 250 euro als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Die begrenzing houdt de facto een subsidiëring in van nieuwe aardgasaansluitingen door de bestaande aardgasgebruikers. De meerkosten boven de 250 euro worden immers als openbaredienstverplichting in de algemene aardgasdistributietarieven verrekend. Sinds 1 juli 2022 is die begrenzing niet meer van toepassing bij nieuwbouw¹⁶. Nu wordt voorgesteld om de begrenzing ook bij bestaande aansluitbare wooneenheden of gebouwen af te schaffen. Daartoe wordt artikel 4.1.13 opgeheven. Dit zal ertoe leiden dat andere meer duurzame technologieën (warmtepompen, thermische energie gedistribueerd via warmtenetten) een meer kostenoptimale keuze worden vis-à-vis aardgas. Omdat bij bestaande woningen alternatieve verwarmingsmogelijkheden niet altijd snel implementeerbaar zijn en soms zeer grondige renovaties vergen (warmtepomp lage temperatuur, hoge isolatiegraad nodig, andere warmteafgifte systemen enzovoort) en ook omdat aardgas in andere maatregelen als alternatief wordt vooropgesteld voor stookolie (zie het verbod op plaatsen en vervangen van stookolieketels, tenzij er een aardgasnet in de straat beschikbaar is¹⁷), wordt voorgesteld deze afschaffing in werking te laten treden op 1 januari 2025 (zie artikel 34). Om te vermijden dat er in 2023 en 2024 nog snel aardgasaansluitingen aangevraagd zullen worden om achteraf hogere aansluitkosten te vermijden, wat zou kunnen leiden tot veel inactieve aardgasaansluitingen, wordt in een overgangsbepaling voorzien dat aansluitingen die voor 1 januari 2025 werden aangevraagd, binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting daadwerkelijk in gebruik moeten worden genomen om in aanmerking te komen voor de begrenzing van de aansluitkostprijs op 250 euro (zie artikel 32).

Artikel 10 tot en met 12

In artikel 4.1.16, 4.1.16/1 en 4.1.16/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt verwezen naar artikel 4.1.13 dat met ingang van 1 januari 2025 zal worden opgeheven. Deze verwijzingen moeten, ook met ingang van 1 januari 2025, worden geschrapt uit de genoemde artikelen (zie artikel 34).

Artikel 13

Momenteel moeten eigenaars en lessees van elektriciteitsopslagfaciliteiten deze installatie aanmelden bij de netbeheerder om in aanmerking te komen voor de premie voor een stationaire installatie voor elektrochemische opslag van elektriciteit. Voor installaties in dienst genomen vanaf 1 april 2023 wordt er geen premie meer toegekend. Hierdoor hebben eigenaars en lessees van elektriciteitsopslagfaciliteiten weinig stimulans om de installatie aan te melden. Om de veilige en betrouwbare werking van het net te garanderen, wordt de meldingsplicht voor installateurs daarom uitgebreid naar elektriciteitsopslagfaciliteiten, gelijklopend aan de verplichting voor installateurs van hernieuwbare-energie-installaties voor elektriciteitsproductie.

Artikel 4.1.18/2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 verplicht installateurs van hernieuwbare-energie-installaties om maandelijks aan de netbeheerders een lijst over te maken van de door hen geplaatste hernieuwbare-energie-installaties voor elektriciteitsproductie. Dit wordt aangevuld met een analoge verplichting voor installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten.

¹⁶ Artikel 4, 1° en 3°, van het decreet van 18 maart 2022 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, *B.S.* 30 maart 2022.

¹⁷ Artikel 11.1/1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 15

Er wordt een nieuw artikel 4.1.22/11/1 ingevoegd in het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat de uitwisseling van gegevens afkomstig uit de digitale meter regelt tussen de netbeheerder of zijn werkmaatschappij en de OCMW's.

Artikel 4.1.22/5 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat de netbeheerder of zijn werkmaatschappij toegang geeft tot gegevens verzameld uit de digitale, elektronische of analoge meter aan instellingen en natuurlijke personen of rechtspersonen voor de informatie die ze nodig hebben om de opdrachten van algemeen belang te vervullen die hen toevertrouwd werden door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie.

In artikel 4.1.22/11 wordt verduidelijkt dat de gegevens waartoe zij toegang hebben, bestaan uit technische, relationele en meetgegevens, en dat de actoren die onder deze bepaling vallen verwerkingsverantwoordelijke zijn van deze gegevens volgens artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

Door proactief ondersteuning aan te bieden op cruciale punten binnen de afsluitingsprocedure wordt tegemoetgekomen aan het recht van huishoudelijke afnemers op een ononderbroken toevoer van elektriciteit en aardgas als vermeld in artikel 6.1.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Vanuit die optiek bezorgt de netbeheerder het OCMW overeenkomstig artikel 5.5.8 van het Energiebesluit van 19 november 2010 sinds 2012 periodiek lijsten van afnemers die recent afgesloten of aangesloten werden, of waar een afsluiting gepland staat.

De digitale meter biedt bijkomende mogelijkheden op het vlak van dataverzameling, waardoor de situatie van de afnemer beter in kaart gebracht kan worden. Om die reden werd tijdens een overlegtraject rond de wijziging van hoofdstuk V van het Energiebesluit van 19 november 2010 voorgesteld om het aantal gegevens die de netbeheerder met het OCMW moet delen, uit te breiden om de hulpverlening gericht in te zetten. Uit ditzelfde overlegtraject kwam ook de noodzaak naar boven om de manier waarop deze gegevens gedeeld worden, te herbekijken en over te stappen van gegevensdeling via Excel- of CSV-bestanden naar uitwisseling via een dataplatform. Dit is niet alleen veiliger, maar vereenvoudigt ook het verwerkingsproces voor de OCMW's.

De persoonsgegevens die de netbeheerder via dit dataplatform dient uit te wisselen met het OCMW, zijn de volgende.

1° Meetgegevens:

- a) afnemers die gedurende een maand geen opladingen in de digitale aardgasmeter in voorafbetaling uitvoerden en dreigen binnen een termijn van tien dagen zonder aardgaslevering te vallen in de periode van november tot en met maart (op wekelijkse basis tussen november en maart);
- b) afnemers met een digitale elektriciteitsmeter in voorafbetaling waarbij de vermogensbegrenzer uitgeschakeld werd, die gedurende een maand niet oplaadden en die dreigen binnen een termijn van tien dagen zonder elektriciteitslevering te vallen in de periode van november tot en met maart (op wekelijkse basis tussen november en maart);
- c) afnemers die begin september van het betreffende kalenderjaar van de elektriciteits- en/of aardgastoevoer afgesloten werden (begin september van het betreffende kalenderjaar);
- d) afnemers die beleverd worden via een digitale elektriciteits- en/of aardgasmeter in voorafbetaling.

Verantwoordingsgrond: via de digitale meter is het mogelijk om na te gaan of afnemers zichzelf van de energietoevoer afsluiten. Met de digitale meter in voorafbetaling voor aardgas sluiten afnemers die zowel het opgeladen verbruikskrediet als het ingebouwde noodkrediet opgebruikten zichzelf de facto van de aardgastoevoer af. Bij elektriciteit schakelen afnemers na het opgebruiken van het noodkrediet eerst nog over op een minimale levering van 10 ampère. Als de afnemer echter te lang op 10 ampère blijft en de netbeheerder er niet in slaagt om tot een oplossing te komen met de afnemer, schakelt de netbeheerder de minimale levering uit. In dat geval kan de afnemer alleen nog elektriciteit verbruiken na een oplading. In beide situaties dreigt de afnemer zichzelf van de energietoevoer af te sluiten. In de praktijk blijkt dat er gemiddeld ongeveer een maand tussen de laatste oplading en een effectieve zelfafsluiting zit. In een volgende stap dient de netbeheerder een advies tot afsluiting in bij de lokale adviescommissie. Dit is met andere woorden een belangrijk kantelpunt, waarbij een interventie van een OCMW een effectieve afsluiting kan vermijden.

In het bijzonder aan het begin van de winterperiode is het belangrijk om afnemers, die op dat moment geen toegang meer hebben tot elektriciteit of aardgas, te ondersteunen zodat zij minstens aan een minimaal comfort door de winterperiode raken.

Een OCMW kan ook opteren om vroeger in de schuldcascade in te grijpen door afnemers te bereiken, die nog niet meteen risico lopen om van de energietoevoer afgesloten te worden, maar waarvan er wel indicaties zijn die wijzen op een (structurele) financiële problematiek. Vanuit deze optiek kan het OCMW een lijst opvragen van afnemers die op dat moment via voorafbetaling beleverd worden.

2° beslissingen van de LAC:

- a) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd verkregen, en die in de komende periode afgesloten kunnen worden;
- b) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd verkregen, en die in de loop van de voorgaande week werden afgesloten;
- c) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd verkregen, en die in de loop van de voorgaande week opnieuw werden aangesloten.

Verantwoordingsgrond: in de eerste twee gevallen staat de afnemer op het punt om van de energietoevoer afgesloten te worden, en kan de interventie van hulpverlening vereist zijn om dit te voorkomen. In een deel van de gevallen vindt de afnemer na een positief LAC-advies tot afsluiting toch nog een oplossing waarmee hij een effectieve afsluiting kan vermijden. In het geval van elektriciteit wordt de minimale levering van 10 ampère opnieuw ingeschakeld vanaf het moment dat de openstaande schuld kleiner is dan 150 euro. Op vraag van het OCMW kan de minimale levering ook al vroeger ingeschakeld worden. Voor aardgas dient de afnemer zijn schuld aan te zuiveren tot op het punt dat hij opnieuw kan gebruikmaken van het noodkrediet. In beide situaties bevindt de afnemer zich mogelijk nog altijd in een precaire situatie die een interventie van de hulpverlener vereist.

3° gewone persoonsgegevens:

- a) naam en voornaam;
- b) adres;
- c) rijksregisternummer;
- d) EAN-nummer;
- e) energiedrager;
- f) tarieftype (sociaal of standaard).

Verantwoordingsgrond: deze persoonsgegevens zijn nodig om de afnemer met zekerheid te kunnen identificeren en te contacteren via het meest gebruikte communicatiekanaal. De gegevens in punt e) en f) zijn nodig om het recht op sociaal tarief na te kijken en meteen gericht te werk te kunnen gaan.

Zoals hierboven wordt aangehaald, kadert de uitwisseling van deze gegevens in een taak van algemeen belang, namelijk dossierbeheer, waarmee voldaan wordt aan de voorwaarde van artikel 6, e), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

De persoonsgegevens zullen gedurende een termijn van 24 maanden worden bewaard. De afspraak tussen de LAC's en Fluvius is dat beslissingen van de LAC over een periode van twaalf maanden uitgevoerd worden. In sommige gevallen loopt voor het dossier, waarop de gegevens betrekking hebben, een juridisch traject waardoor het langer dan twaalf maanden open staat. Daarnaast gebruiken veel OCMW's deze gegevens (niet de persoonsgegevens zelf, maar wel de aantallen) voor hun jaarverslagen, die zij vaak pas in het begin van het volgende jaar opstellen. De periode van 24 maanden werd dus gekozen om de gegevens lang genoeg beschikbaar te houden voor deze situaties.

Artikel 17

De regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling inzake het verval en de opheffing van deze toelating.

Zo lijkt het nodig om te bepalen dat een toelating een vervaltijd heeft. Zo niet kan men provisorisch om een toelating vragen, en ervan gebruikmaken op het moment dat men daar misschien ooit nood aan heeft. Ook als de regelgeving ondertussen gewijzigd zou zijn. Voorgesteld wordt om in een verval van de toelating van rechtswege te voorzien als de directe lijn niet binnen vijf jaar na toekenning van de toelating werd gerealiseerd. Dit zorgt ervoor dat de lijst van toegelaten directe lijnen en directe leidingen, die de VREG conform artikel 4.5.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 moet publiceren, ook actueel blijft.

Verder is het aangewezen om te bepalen dat de VREG de toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt opheft als er niet meer voldaan wordt aan de wettelijke vereisten, er ondertussen geen overschrijding meer is van de eigen site of bij buitendienststelling van de directe lijn. Hiermee wordt een lacune in de bestaande regelgeving ingevuld.

Als een directe lijn die voorheen werd toegelaten (wat vereist is bij ligging buiten eigen site), op de eigen site blijkt te komen liggen (door overdracht van zakelijke rechten op percelen, of door verplaatsing), is het niet meer opportuun om deze toelating te blijven behouden. In geval van buitendienststelling van de directe lijn of directe leiding is de eerder gegeven toelating zonder voorwerp geworden. Ook in dat geval is een opheffing van de eerdere toelating aangewezen.

Als na opheffing van de voorheen verleende toelating een directe lijn of directe leiding terug de grenzen van de eigen site overschrijdt (bijvoorbeeld als een gefusioneerd perceel terug wordt gesplitst), en er aan die bestaande directe lijn of directe leiding voor het overige niets werd gewijzigd, wordt deze van rechtswege toegelaten. In dergelijke gevallen is een nieuwe aanvraag en een nieuwe beoordeling ervan door de VREG niet vereist.

Artikel 18

Op dit moment ontbreken er decretale bepalingen inzake de (mogelijkheid tot) opvolging van toegelaten directe lijnen. Het is nochtans evident dat de gegevens met betrekking tot de directe lijn zoals de ingebruikname ervan, identiteit van

de beheerder ervan, als de ligging, als het al dan niet nog uitgebaat zijn, actueel gehouden moet worden in de lijst die de VREG conform artikel 4.5.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 moet publiceren.

Dit werd destijds, bij een decreetswijziging in 2019, terecht aangestipt door de SERV¹⁸: “De Vlaamse Regering moet ook regelen hoe de directe lijnen na de toelating tot aanleg opgevolgd worden. Zo lijkt een melding van ingebruikname nodig o.a. met het oog op de plaatsing van een meter. Ook moet uitgeklaard worden hoe nagegaan zal worden of directe lijnen tijdens hun exploitatie blijvend aan de gestelde voorwaarden voldoen en wat er zal gebeuren als dat niet langer het geval is. Het lijkt aangewezen dat deze opvolging gebeurt via een technisch reglement opgesteld door de VREG in samenspraak met relevante actoren.”

Artikel 4.5.2 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bepaalt de taken van de beheerder van een directe lijn of leiding, met inbegrip van zijn meldings- en informatieverplichtingen.

Aan deze taken wordt daarom nu toegevoegd, in een nieuw punt 4°: het informeren van de VREG over de datum van indienststelling en buitendienststelling van een directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt en dit binnen dertig dagen na de indienststelling, respectievelijk buitendienststelling ervan. De melding van de indienststelling is noodzakelijk in het kader van de controle door de VREG op het verval van deze toelating, vermeld in het vooropgestelde, nieuwe zevende lid van artikel 4.5.1, §2. De melding van de buitendienststelling van de directe lijn of leiding is noodzakelijk om de toelating van de directe lijn te kunnen opheffen, vermeld in het vooropgestelde nieuwe achtste lid van artikel 4.5.1, §2. Zonder deze opheffing zal de heffing op de exploitatie van een toegelaten directe lijn, vermeld in artikel 14.3.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, verder verschuldigd zijn.

Verder wordt ook de taak toegevoegd, in een nieuw punt 5°, om de VREG te informeren over elke wijziging aan de eigenaar of beheerder van de directe lijn of leiding of van de kadastrale percelen waarop de directe lijn of leiding gelegen is, de aangesloten afnemers of een wijziging in de verbinding met het net van de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt en dit binnen dertig dagen na deze wijziging.

Artikel 19

In verband met punt 1°

Artikel 4.6.1, §4, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat de VREG de beheerder van een gesloten distributienet kan ontheffen van de plicht om bepaalde taken en verplichtingen te vervullen, en dat deze ontheffing wordt toegekend als het gesloten distributienet van elektriciteit “voldoet aan de voorwaarden van artikel 1.1.3, 56°/2”. Deze laatste formulering verwijst naar de (voorwaarden opgenomen in de) definitie van gesloten distributienet. Dit lijkt erop te wijzen dat de ontheffing wordt verleend zodra vaststaat dat het net voldoet aan de definitie van gesloten distributienet. Conform artikel 4.6.1, §2, moet de VREG bij het verlenen van een toelating voor de aanleg van een gesloten distributienet dat de grenzen van de eigen site overschrijdt, echter ook nog de naleving nagaan van de criteria bepaald in artikel 4.6.1, §2, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat er een ontheffing wordt toegekend aan gesloten distributienetten die de grenzen van de eigen site overschrijden en die niet voldoen aan deze criteria. Daarom wordt voorgesteld om de woorden “voldoet

¹⁸ Advies SERV met betrekking tot decreetswijziging directe lijnen 2019, punt 1.2 – [SERV 20180522_energiedecreet_directe_lijnen_ADV.pdf](#)

aan de voorwaarden van artikel 1.1.3, 56°/2" te vervangen door de meer correcte formulering: "gemeld werd conform paragraaf 1 of toegelaten werd conform paragraaf 2".

In verband met punt 2°

Artikel 4.6.1, §4, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 bevat enkel een regeling inzake ontheffingen van de plicht om bepaalde taken en verplichtingen te vervullen voor beheerders van een gesloten distributienet van elektriciteit, niet voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas. Deze mogelijkheid is nochtans voorzien in artikel 28 van de richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG. De ontheffingen die toegekend kunnen worden bij aardgas zijn beperkter dan bij elektriciteit: alleen een ontheffing van de voorafgaande goedkeuring van de tarieven, alsook de verplichte opstelling van een investeringsplan.

Artikel 20

In artikel 4/1.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt een terminologische aanpassing doorgevoerd. De oude term "stedenbouwkundige vergunning" wordt vervangen door "omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen".

Artikel 22

Tot 31 december 2022 kunnen PV-installaties groter dan 5 MW op basis van een projectspecifieke bandingfactor groenestroomcertificaten krijgen, waarbij die bandingfactor weliswaar conform artikel 6.2/1.1 van het Energiebesluit van 19 november 2010 geplafonneerd wordt via een maximale bandingfactor. De Vlaamse Regering heeft beslist de groenestroomcertificaten via een projectspecifieke bandingfactor bij zonne-energie af te schaffen, en vanaf 1 januari 2023 alle PV-installaties, en dit ongeacht grootte, op te nemen in het callsysteem wind en zonne-energie.¹⁹

Daarom dient de antisauçissoneringsbepaling, opgenomen in artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 te worden aangepast. De huidige bepaling stelt dat bij productie-installaties voor fotovoltaïsche zonne-energie met startdatum vanaf 1 januari 2013 uitbreidingen die vanaf 1 september 2019 in dienst genomen zijn en die aangesloten zijn op hetzelfde toegangspunt, waarbij het gezamenlijke maximale vermogen van de omvormers van de installatie na de uitbreiding meer bedraagt dan 5 MW, niet in aanmerking komen voor het toekennen van groenestroomcertificaten, voor zover niet minstens 36 maanden verstreken zijn vanaf de ingebruikname van de installatie of de ingebruikname van de laatste uitbreiding op dat toegangspunt. Hieraan wordt nu een einddatum toegevoegd, namelijk dat het gaat om uitbreidingen die vanaf 1 september 2019 tot en met 31 december 2022 werden in dienst genomen, de dag voor de inwerkingtreding van de afschaffing van de groenestroomcertificaten via een projectspecifieke bandingfactor.

¹⁹ Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 2006 betreffende het onderhoud en het nazicht van centrale stooktoestellen voor de verwarming van gebouwen of voor de aanmaak van warm verbruikswater, het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, en het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft diverse bepalingen inzake energie, VR 2022 2110 DOC.1125.

Artikel 23

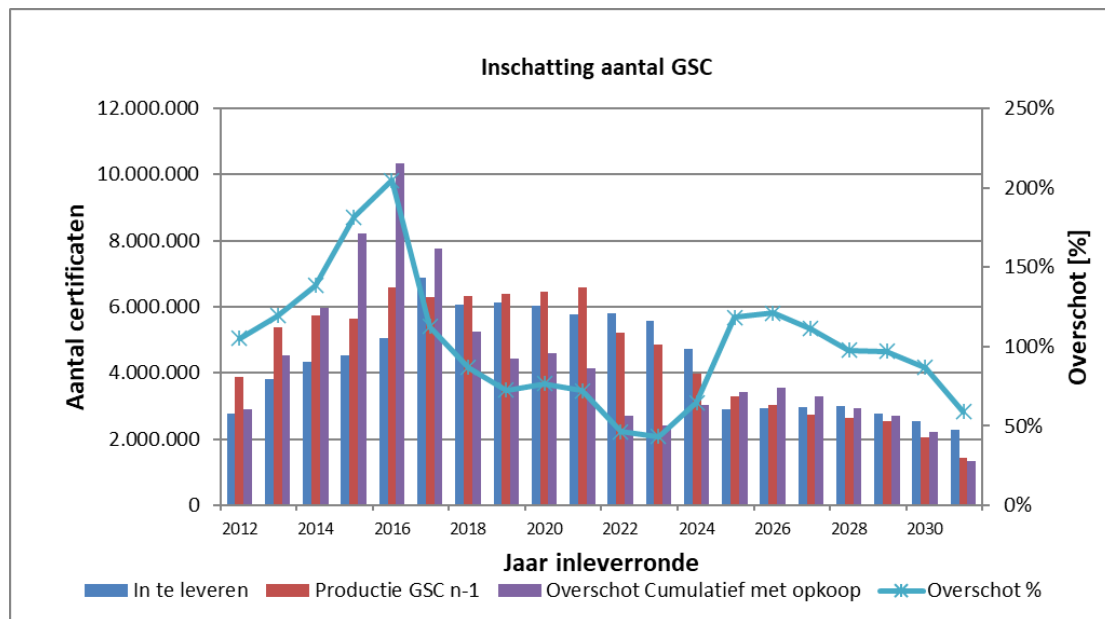
Naast de al eerder toegelichte uniformering van de term “transmissienetbeheerder”, wordt in artikel 7.1.10 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 ook een quotum-aanpassing voorgesteld. Het quotum aan groenestroomcertificaten dat conform artikel 7.1.10, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 op 30 april 2023 moet worden voldaan, bedraagt ongeveer 5,6 miljoen terwijl er plusminus 7 miljoen groenestroomcertificaten op de markt zijn. Dit betekent dat er slechts een overschot is van plusminus 1,4 miljoen groenestroomcertificaten, waarvan er een aantal ongetwijfeld door toegangshouders zullen worden ‘gebankt’ om in een volgende inleveringsronde te kunnen gebruiken. Om een goed werkende markt te verzekeren, lijkt een grotere buffer evenwel noodzakelijk. Vanuit de markt werden immers duidelijke signalen opgevangen dat het tekort aan beschikbare groenestroomcertificaten consequenties heeft voor het behalen van de quota. Zo hebben momenteel vier leveranciers, waaronder één grote, aangegeven dat ze problemen hebben met het verzamelen van de benodigde groenestroomcertificaten.

Op basis van de beschikbare gegevens lijken er geen marktpartijen te zijn die grote aantallen groenestroomcertificaten achterhouden om zo artificieel de prijzen op te drijven. De te lage buffer lijkt dan ook eerder te wijten aan enerzijds de opkoop van groenestroomcertificaten uit het verleden en aan anderzijds de lagere uitreikingen van nieuwe groenestroomcertificaten. De jaren 2021 en 2022 waren bijvoorbeeld allebei slechte windjaren en al zeker één grote installatie is niet langer steungerechtigd. Hierdoor zien we de certificaatprijzen op de markt stijgen, waarbij er transacties zijn van zelfs 110 euro per groenestroomcertificaat. Op een vrije markt met een beperkt aanbod, zijn stijgende prijzen een logisch gevolg. De op de markt gehanteerde verkoopprijzen zijn ondertussen al hoger dan de decretaal voorziene boete, en dit heeft een fiscale reden: op dergelijke administratieve geldboetes zal een toegangshouder ook vennootschapsbelasting moeten betalen, want ze zijn doorgaans niet fiscaal aftrekbaar.

Om het tekort op de markt op korte termijn te mitigeren, heeft Fluvius conform artikel 7.1.6, §2, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 groenestroomcertificaten die aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders tegen de decretaal voorziene minimumsteunhoogte werden overgedragen en die zij nog in hun portefeuille hebben, via het versneld veilen ervan terug op de markt gebracht. In april 2023 werden zo nog 261.000 groenestroomcertificaten geveild tegen een gemiddelde verkoopwaarde van 99,82 euro, wat een fractie onder de decretaal vastgestelde boetehoogte van 100 euro is.

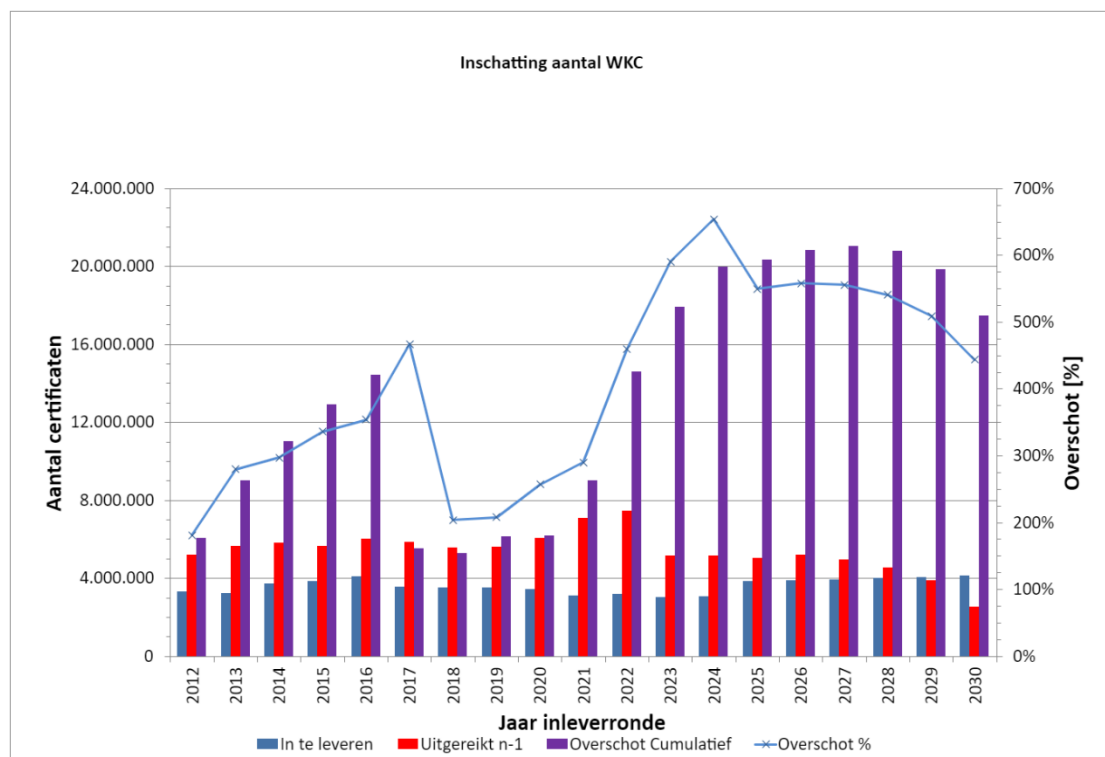
Op middellange termijn dienen, op basis van de verwachte uitreikingen, zoals hoger vermeld en met het oog op een voldoende ruime buffer, echter ook nieuwe quotumpercentages voor de volgende jaren te worden bepaald. Het is daarbij echter niet aangeraden om het quotumpercentage van 30 april 2024 nog aan te passen, aangezien dit zou leiden tot retroactieve aanpassingen van facturen (de meeste leveranciers hebben immers de te maken kosten al op voorhand doorgerekend in hun tarieven), wat enerzijds een risico op ‘factuurchaos’ met zich meebrengt, en anderzijds ICT-matig een te grote druk zou creëren op de leveranciers aangezien zij al veel ICT-aanpassingen moeten doorvoeren naar aanleiding van de energiecrisis en de implementatie van MIG6 (Market Implementation Guide 6).

Om die redenen wordt voorgesteld om de quota voor de inleverrondes die eindigen op 30 april 2025 tot en met 2028 te verlagen naar 11 procent en vanaf 2029 tot en met 2031 (en daarna) naar respectievelijk 10 procent, 9 procent en 8 procent. Dit geeft, rekening houdende met het op 5 juni 2023 door de VREG gepubliceerde Certificatenmarkttrapport 2022-2023, de hierna volgende nieuwe inschatting van het aantal beschikbare groenestroomcertificaten en quota:

Artikel 24, 2°

De wkk-quota uit artikel 7.1.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 worden aangepast om het overschot aan warmte-kranchcertificaten via de markt verder af te bouwen. Om die redenen wordt voorgesteld om de quota voor de inleverbare rondes die eindigen op 30 april 2025 tot en met 2031 te verhogen naar 14 procent. De bestaande in het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgenomen quota voor de jaren 2032 en later blijven ongewijzigd. Dit geeft, rekening houdend met het op 5 juni 2023 door de VREG gepubliceerde Certificatenmarktrapport 2022-2023, de hierna volgende nieuwe inschatting van het aantal beschikbare warmte-kranchcertificaten en quota:

Artikel 25

Vandaag is er geen wettelijke basis voor uitvoerders van energiescans om de EAN-code van klanten te verkrijgen. De EAN-code zou hen toelaten om de verbruiksgegevens van de klant op te vragen en te analyseren. Vandaag moeten zij hiervoor telkens de klant bevragen, die vaak zelf op zoek moet gaan naar zijn EAN-code. In artikel 7.5.1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt daarom een decretale basis gecreëerd voor de netbeheerder om aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken. Aangezien het een verwerking van persoonsgegevens betreft, worden de categorieën van verwerkte gegevens in het Energiedecreet van 8 mei 2009 bepaald. Het gaat minstens om identificatie- en contactgegevens, EAN-codes van klanten en de categorie waartoe een klant behoort. Voor deze gegevensuitwisseling is vervolgens ook een aanpassing van artikel 6.4.1/8 van het Energiebesluit van 19 november 2010, dat aan de elektriciteitsdistributienetbeheerders de openbardienstverplichting oplegt om energiescans te laten uitvoeren, noodzakelijk.

Artikel 26

Er worden enkele wijzigingen voorgesteld in artikel 7.7.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot de PV-verplichting, ingevoegd bij het decreet van 25 november 2022.

Artikel 7.7.3, §1, vierde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 schrijft voor dat de Vlaamse Regering kan bepalen dat de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, niet van toepassing is als het gemiddelde elektriciteitsverbruik van de drie voorafgaande kalenderjaren meer dan 10 procent lager is dan de verbruiken, vermeld in artikel 7.7.3, §1, het tweede en derde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009. Deze bepaling geeft daarmee delegatie aan de Vlaamse Regering om een uitzondering op de PV-verplichting te voorzien. De uitzondering houdt echter geen rekening met nieuwe gebouwen waarvan het elektriciteitsverbruik direct al over de drempelwaarde gaat. Voor deze gebouwen zal het gemiddelde elektriciteitsverbruik over de drie voorafgaande kalenderjaren al snel minder dan 10 procent dan de drempelwaarde zijn, omdat het elektriciteitsverbruik in een of meerdere jaren nul is. Het is niet de bedoeling dat deze gebouwen niet gevat worden door de verplichting. Daarom wordt aan artikel 7.7.3, §1, vierde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 toegevoegd dat de Vlaamse Regering in afwijking kan bepalen dat de verplichting toch van toepassing blijft als er in minstens een van de voorgaande drie kalenderjaren op het afnamepunt geen elektriciteitsverbruik is.

Voorgesteld wordt verder om aan artikel 7.7.3, §1, vijfde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 toe te voegen dat de Vlaamse Regering ook de voorwaarden kan bepalen waaronder fotovoltatische zonnepanelen niet in dienst genomen op de dakoppervlakte in aanmerking worden genomen voor het voldoen aan de PV-verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

In artikel 7.7.3, §1, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is voorzien dat de Vlaamse Regering uitzonderingen of een uitstel kan vaststellen voor de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, voor gebouwen die zullen worden gesloopt of waarvan het dak zal worden vervangen. In de toelichting bij het voorstel van decreet werd dit gemotiveerd met de redenering dat het niet logisch is om gebouwen waarvan het al zeker is dat ze binnen een bepaalde termijn zullen worden afgebroken, toch aan deze verplichting te onderwerpen.²⁰ Deze redenering geldt echter ook voor delen van gebouwen die worden gesloopt of waarvan het dak wordt vervangen. Daarom

²⁰ *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1352/1, p. 5.

wordt verduidelijkt dat uitzonderingen of uitstel ook door de Vlaamse Regering kunnen worden vastgesteld voor delen van gebouwen of een deel van het dak dat wordt gesloopt.

De regeling in artikel 7.7.3, §1, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet verder dat het uitstel vervalft als de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de eigenaar, erfpachter of opstalhouder is van een gebouw, niet binnen drie jaar na het ingaan van het uitstel een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen met betrekking tot sloop kan voorleggen of niet binnen twee jaar na het ingaan van het uitstel een door een aannemer getekende offerte voor de vervanging van het dak kan voorleggen. Als het uitstel vervalft, wordt teruggeval- len op de verplichting, vermeld 7.7.3, §1, eerste lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Aan artikel 7.7.3, §1, zesde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt toegevoegd dat uitstel bij het niet voorleggen van een sloopvergunning alleen vervalft als een omgevingsvergunning voor sloop vereist is. Deze toevoeging is noodzakelijk aangezien niet altijd een omgevingsvergunning voor sloop vereist is; in die gevallen kan van de eigenaar, erfpachter of opstalhouder van het gebouw dat gesloopt wordt vanzelfsprekend ook niet worden gevraagd de vergunning voor te leggen op straffe van verval van het uitstel.

Als de natuurlijke persoon of rechtspersoon waarop de verplichting rust, binnen de gestelde termijn de omgevingsvergunning voor sloop of een door de aannemer getekende offerte kan bezorgen, blijft het uitstel gelden. Het kan echter zijn dat na het bezorgen van de sloopvergunning of offerte de sloop (al dan niet met her- opbouw) toch niet doorgaat. Het verkrijgen van een sloopvergunning of tekenen van een offerte betekent immers niet noodzakelijk dat het gebouw effectief wordt gesloopt of het dak wordt vervangen. Er wordt daarom voorgesteld om aan artikel 7.7.3, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 toe te voegen dat het uitstel ook vervalft als binnen vijf jaar na het ingaan van het uitstel het gebouw niet is gesloopt of het dak niet is vervangen. Zo wordt voorkomen dat men van het uitstel kan blij- ven genieten zonder uiteindelijk over te gaan tot sloop of vervanging van het dak.

Voorts wordt voorzien dat de termijnen met betrekking tot het uitstel in artikel 7.7.3, §1, zesde lid, tweede, derde en vierde zin, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 geschorst worden als een beroep bij een administratief rechtscollege loopt. De regeling voorziet in een maximaal uitstel van vijf jaar, waarbij binnen drie jaar een omgevingsvergunning voor sloop moet worden voorgelegd. Als ech- ter een beroep bij een administratief rechtscollege hangende is, kunnen deze ter- mijnen in het gedrang komen door omstandigheden die niet voorzien waren door de eigenaar, erfpachter of opstalhouder van een gebouw aan wie het uitstel werd verleend. De procedures kunnen immers een lange tijd in beslag nemen. Zodra een uitspraak door het administratief rechtscollege gewezen is, wordt de schorsing opgeheven en beginnen de termijnen opnieuw te lopen.

Tot slot wordt in artikel 7.7.3, §3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 "beheer- der van het transmissienet" vervangen door "transmissienetbeheerder", zodat doorheen het hele Energiedecreet van 8 mei 2009 dezelfde term wordt gebruikt.

Artikel 27

Inzake het Noodkoopfonds werden sedert het ontstaan in 2019 drie projectopro- pen (2020, 2021 en 2022) georganiseerd. In navolging hiervan zijn ondertussen ongeveer een vijftigtal OCMW's in dit kader actief.

Het callsysteem, dat in 2020 als experiment in het leven werd geroepen, heeft het mogelijk gemaakt het Noodkoopfonds bij te sturen en te optimaliseren waar nodig.

Het instrument is nu echter rijp voor een structurele inbedding, en vanaf januari 2023 zal de Vlaamse Regering daartoe initiatief nemen. Hierdoor zal niet langer met periodieke calls worden gewerkt, maar zullen OCMW's doorlopend een trekkingsrecht bij het VEKA kunnen aanvragen.

Een element dat echter nog bijsturing behoeft, is het in het Energiebesluit van 19 november 2010 (artikel 7.2.22, §5, tweede lid) voorziene conventioneel voorkooprecht, dat de OCMW's bij de toekenning van een noodkooplening verplicht dienen te bedingen. Vandaag maken de OCMW's hun voorkooprecht kenbaar via het verlijden van een authentieke akte, wat heel wat administratie vergt, en wat daardoor niet altijd even consequent of uniform uitvoering krijgt. De OCMW's zijn dan ook vragende partij voor een efficiëntere manier om hun voorkooprecht te laten gelden.

Gelet op de structurele bestendinging van het beleidsinstrument is het aangewezen om hieraan tegemoet te komen, om aldus een efficiëntere vestiging van het voorkooprecht te kunnen bewerkstelligen. Er wordt dan ook voorgesteld dit niet langer het voorwerp te laten uitmaken van een conventionele beschikking, maar dit voorkooprecht decretaal te verankeren, en het aldus om te vormen tot een Vlaams voorkooprecht, zijnde een voorkooprecht dat bij of in uitvoering van een wet of decreet is toegekend, met uitzondering van een op 30 juli 1993 bestaand recht van voorkoop dat bij of in uitvoering van een wet is toegekend.²¹

Door het omvormen van een conventioneel voorkooprecht naar een Vlaams voorkooprecht, kunnen de OCMW's hun voorkooprecht laten gelden via het e-voorkooploket. Als begunstigde kan het OCMW dan het e-voorkooploket gebruiken voor het ontvangen van aanbiedingen/kennisgevingen van voorkooprecht en het meedelen van beslissingen over de al dan niet uitoefening van het voorkooprecht aan de aanbieder (instrumenterend ambtenaar). Dit maakt dat het uitoefenen van hun voorkooprecht op een administratief eenvoudiger manier kan verlopen. De bepalingen uit het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten worden ook van toepassing gemaakt op dit recht van voorkoop.

Artikel 28

Artikel 8.8.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 vormt de decretale basis om persoonsgegevens op te vragen in het kader van de toekenning van tegemoetkomingen ter bevordering van onder andere het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie (bijvoorbeeld verhoogde EPC-labelpremie, batterijpremie enzovoort). Aangezien het ook mogelijk is dat in het kader van de toekenning van groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten gelijkaardige persoonsgegevens moeten worden verwerkt als bijvoorbeeld de begunstigde een natuurlijke persoon zou zijn, wordt het toepassingsgebied van dit artikel ook uitgebreid tot het toekennen van groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten. De rechtmatigheid van de verwerking is dan ook gebaseerd op artikel 6, lid 1, c), van de algemene verordening gegevensbescherming.

Artikel 29 en 31

In artikel 29 wordt de decretale basis gelegd om het voor de Vlaamse energiehuizen mogelijk te maken om de gegevens nodig voor hun werking op te vragen en te verwerken. Deze verwerking behelst onder andere het gebruiken van deze gegevens bij hun adviesverlening en begeleiding van hun klanten.

²¹ Zie ook artikel 2 van het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten.

In het kader van het bereiken van de Vlaamse energie-en klimaatdoelen (de gebouwensector is verantwoordelijk voor 30 procent van de Vlaamse niet-ETS broeikasgasuitstoot en de uitstoot van deze sector moet met minstens 85 procent verminderen tegen 2050) en het verminderen en voorkomen van energie-armoede, groeit namelijk het belang van een klantvriendelijke en gestroomlijnde dienstverlening door de Vlaamse energiehuizen en hun partners (ETS: emissions trading system). Sinds de stijging van de energieprijzen in 2021-2022 en de invoering van de nieuwe Vlaamse beleidsinstrumenten (Mijn Verbouwpremie en Mijn Verbouwlening) is er een zeer sterk verhoogde vraag naar advies en begeleiding door de energiehuizen. Dit maakt een meer efficiënte en vlotte uitvoering van de taken van de energiehuizen, samen met hun partners (waaronder de woon- en energieloketten in hun werkingsgebied) nog meer urgent en noodzakelijk. De verwerking is zodoende noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op grond van artikel 7.9.2/1 van het Energiebesluit van 19 november 2010 op de energiehuizen rust, conform het bepaalde in artikel 6, c), van de AVG.

Uit een bevraging van de energiehuizen in het kader van het Europese BE REEL!-project (in juni 2021) bleek ook dat het verkrijgen van de nodige data als een administratieve bottleneck ervaren wordt (BE REEL!: Belgium Renovates for Energy Efficient Living). Voor goed advies is het een grote meerwaarde om over zo veel mogelijk beschikbare informatie over een bestaande woning te beschikken, waaronder historische verbruiksgegevens, gegevens over het energieprestatiecertificaat, het in aanmerking komen voor een sociaal tarief enzovoort. Het vraagt nu vaak heel wat tijd om die gegevens te verzamelen, want eigenaars hebben ze niet of moeten er eerst zelf naar op zoek gaan. Toegang tot beschikbare databanken (van bijvoorbeeld Fluvius en de Vlaamse overheid) voor woningen binnen het werkingsgebied zou de werking van energiehuizen een stuk vlotter en kwalitatiever maken. Deze nood werd ook in eerdere workshops en samenkomsten van BE REEL! tot uiting gebracht.

Gelet op het voorgaande wordt daarom voorgesteld een decretale rechtsgrond te voorzien opdat de energiehuizen volgende gegevens kunnen verwerken:

- 1° gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief (UNT). Het energiehuis heeft dit nodig om hun klanten die behoren tot deze UNT-doelgroep te kunnen informeren over afschaffing van goedkoper nachttarief voor distributienettarieven en over de geleidelijke afbouw van het nettatarief 'uitsluitend nacht' en om vervolgens deze doelgroep te adviseren en begeleiden naar alternatieve energiecontracten en andere energiebesparende maatregelen;
- 2° gegevens over premieaanvragen voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties. Het energiehuis heeft dit nodig om advies aan hun klanten te kunnen geven over bijkomende premiemaatregelen en eventuele wachttijden;
- 3° de EAN-code en gebouweenheids-ID van hun woning. De EAN-code is de identificatie van een leveringspunt voor elektriciteit of aardgas. De EAN-code is onmisbaar bij alle communicatie met de energieleverancier van de klant of met Fluvius. Het energiehuis heeft deze code bijvoorbeeld nodig voor de begeleiding bij de aanvraag van energieprijzen of voor de begeleiding bij de verandering van energieleverancier. De gebouweenheids-ID is de unieke identificatie van een gebouweenheid. Door altijd gebruik te maken van deze unieke identificatiecode kan de uitwisseling van (gebouwgerelateerde) informatie over verschillende instanties vereenvoudigd worden;
- 4° gegevens over het energieverbruik (op maandbasis) van hun woning van de laatste vijf jaar. Dit is nodig voor een correct renovatieadvies, bijvoorbeeld over de noodzaak van bijkomende isolatie en de mogelijkheid om over te schakelen op een warmtepomp;

- 5° gegevens over het behoren tot een van de volgende doelgroepen:
- a) beschermde klant;
 - b) budgetmeter;
 - c) advies van de lokale adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water.
- Dit is nodig om klanten correct te kunnen adviseren over beschikbare steun en de klanten te begeleiden bij hun eventuele premie- en leningaanvragen, leveranciersswitch, energiebesparende maatregelen enzovoort.

Tot slot wordt in artikel 31 voorzien dat de energiehuizen toegang kunnen krijgen tot de gegevens in de energieprestatiecertificatendatabank. Dit is noodzakelijk als basis voor het geven van renovatieadvies. In het EPC wordt namelijk bouwfysisch (dus op basis van materialen, dikte, oriëntatie enzovoort) een volgorde van 'dringendheid' weergegeven om aan te geven welke werken het hoogst noodzakelijk zijn met betrekking tot energieverbruik, alsook een prijsindicatie.

Als het EPC van hun woning beschikbaar is, hebben de meeste mensen dit wel ergens opgeborgen, maar het is niet evident dat elke klant dit document terugvindt en meebrengt naar zijn afspraak bij het energiehuis. Rechtstreekse toegang van het energiehuis tot het EPC maakt het zoekwerk en het maken van nieuwe afspraken overbodig en zorgt dus voor sneller advies en een meer efficiënte werking.

Om de langetermijnrenovatiedoelstelling te bereiken is het nodig om woningen en hun eigenaars gedurende een lange periode te kunnen opvolgen. Verbouwingswerken duren een lange periode en een dossier is niet 'afgehandeld' op het moment dat er bijvoorbeeld een premieaanvraag afgerond werd voor een eerste renovatiemaatregel. Het energiehuis zal een dergelijke woning verder moeten opvolgen, zo kan het energiehuis ook de volgende stappen van het renovatietraject ondersteunen door advies over beschikbare financieringsinstrumenten zoals premies en leningen en renovatiebegeleiding. Daarom is het nodig om de individuele gegevens van een woning gedurende langere tijd bij te houden in het klantenbeheerssysteem van een energiehuis. Voor de woninggerelateerde gegevens stellen wordt, in analogie met de gegevens voor Mijn Verbouwpremie, een bewaartermijn van vijftien jaar voorgesteld. Voor de persoonsgebonden gegevens zou een termijn van vijf jaar moeten volstaan, aangezien deze gegevens minder statisch zijn. Na het aflopen van deze bewaartermijnen kunnen de energiehuizen (een deel van) deze gegevens op een geanonimiseerde manier verwerken, bijvoorbeeld om de renovatiegraad op te volgen op wijkniveau.

Het energiehuis is de verwerkingsverantwoordelijke. Bij de verwerking van de persoonsgegevens van de betrokkenen worden passende technische en organisatorische maatregelen gehandhaafd zodat de verwerking voldoet aan de vereisten van de algemene verordening gegevensbescherming en de bescherming van de rechten van de betrokkenen wordt gewaarborgd. Daarbij worden de passende technische en organisatorische maatregelen genomen om een overeenkomstig het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen conform artikel 32 van de algemene verordening gegevensbescherming.

Aan artikel 9.1.4, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt nog toegevoegd dat de energiehuizen in kader van het als kredietbemiddelaar of kredietgever verstrekken van de leningen, ook de vorige adressen van de kredietnemer kunnen opvragen en verwerken. Oorspronkelijk was dit in het kader van de regelgevende procedure bij het verzameldecreet IV (decreet van 23 december 2022 tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende

flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen) al opgenomen in het – toen nog – ontworpen artikel 9.1.4. De VTC merkte toen echter op dat over dit gegeven geen motivering in de nota, noch in de memorie van toelichting was opgenomen over de noodzakelijkheid van deze verwerking. Naar aanleiding van de opmerking van de VTC werd ervan uitgegaan dat de vorige adressen geen noodzakelijke gegevens zijn in het kader van de verwerking van persoonsgegevens door de energiehuizen. Dit gegeven werd dan ook verwijderd uit het ontworpen artikel.²²

Nu deze gegevensverwerking technologisch geïmplementeerd wordt, blijkt echter dat het opvragen en verwerken van de vorige adressen wél degelijk noodzakelijk is, zij het wel in uitzonderlijke omstandigheden. Immers, in het zeldzame geval dat op moment van de aanvraag van de lening, het adres van de aanvrager toch niet opvraagbaar zou zijn (bijvoorbeeld wegens een technisch probleem), dan is het noodzakelijk om bij de behandeling van de leningsaanvraag (wat in de praktijk een tijdspanne van een aantal weken kan impliceren) het adres op het moment van de aanvraag te kunnen consulteren. Daarom wordt dit persoonsgegeven terug toegevoegd aan artikel 9.1.4, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

Artikel 30

Artikel 11.1/1.3, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 stelt dat alleen als er geen aardgasnet in de straat beschikbaar is, in bestaande residentiële gebouwen en in niet-residentiële gebouwen vanaf 1 januari 2022 een stookolieketel of een ketellichaam nog mag worden vervangen door een andere stookolieketel of een ander ketellichaam, of dat een andere verwarmingstechnologie dan een stookolieketel nog mag worden vervangen door een stookolieketel.

Dat zogenaamde stookolieketelverbod houdt dus expliciet geen verplichting tot het aansluiten op aardgas in. De bepaling past immers in de maatschappelijke context waarbij wordt geopteerd voor een graduele en gefaseerde energietransitie (en ook niet te vergeten: ter bevordering van de bodembescherming en -kwaliteit). Artikel 11.1/1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 beoogt dan ook geenszins een duw van de decreetgever in de richting van het gebruik van aardgas. Een aardgas-aansluiting is voor de burger weliswaar een gemakkelijk alternatief voor stookolie, maar het staat elke burger vrij om zijn stookolieketel niet te vervangen door een aardgasbrander met aansluiting op het aardgasdistributienet, maar om te opteren voor een ander, milieuvriendelijker alternatief dan een stookolieketel of een gas-condensatieketel. De duurzamere verwarmingsalternatieven, zoals een warmtepomp of een hybride warmtepomp, verdienen uiteraard de voorkeur, maar het is nog altijd mogelijk om bijvoorbeeld te kiezen voor een individuele gasopslagtank, los van een aansluiting op een gasnet.

De formulering “in de straat beschikbaar” die in artikel 11.1/1.3, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt gehanteerd, laat in het kader van handhaving echter ruimte voor interpretatie en discussie. Zo is niet duidelijk wat er moet gebeuren in een straat waar maar gedeeltelijk een aardgasnet aanwezig is, bijvoorbeeld omdat het aardgasnet midden in de straat stopt, op een kruispunt een bocht maakt in de richting van een andere straat of kleine zijstraten (cul-de-sacs) met dezelfde straatnaam overslaat. Volgens de letterlijke lezing van artikel 11.1/1.3, tweede lid, vallen die gevallen ook onder het toepassingsgebied van het plaatsings- of vervangingsverbod. Dat is uiteraard niet wenselijk.

Om die redenen wordt de tekst als volgt verduidelijkt: “als er ter hoogte van het gebouw geen aardgasnet in de straat beschikbaar is of als het gebouw niet door

²² Zie VR 2022 0909 DOC.0993/1BIS.

een onderboring op de aardgasleiding aan de overkant van de straat kan worden aangesloten”.

In die herformulering worden de facto beide kanten van de straat bedoeld: de aardgasdistributienetbeheerder kan immers doorgaans via onderboring technisch voorzien in een aansluiting, zelfs al ligt de aardgasleiding aan de overkant van de straat. Een uitzondering daarop is een gewestweg met vier rijstroken, maar daar is dan vaak voorzien in een dubbele leiding, voor zover er gebouwen langs een dergelijke weg liggen.

Met de formulering “ter hoogte van het gebouw” wordt niet alleen de straat met het huisnummer bedoeld. Een gebouw dat op de hoek van een kruispunt ligt of dat aan verschillende straten grenst, kan immers potentieel uit verschillende richtingen een gasaansluiting ontvangen. Dat is echter een feitenkwestie, waarvoor een benadering van geval tot geval vereist is.

Artikel 32

Aan artikel 11.2/2.1, §1, wordt een zesde lid toegevoegd dat verduidelijkt dat de renovatieverplichting alleen van toepassing is op authentieke akten met een translatieve of overdragende werking en niet op authentieke akten met een declaratieve²³ of aanwijzende werking. Bij authentieke akten met een declaratieve werking vindt er immers geen overdracht plaats.

Artikel 33

De data aangaande energieverbruik en -productie en de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het verbruik en de productie van energie met betrekking tot publieke organisaties, zijn heden eigendom van de publieke organisaties tot wie het gebouw behoort en kunnen momenteel niet zomaar zonder hun expliciete instemming openbaar worden gemaakt. Aangezien het hier geen (persoons)gegevens betreft die omwille van de privacy moeten worden beschermd, wordt voorgesteld om dergelijke gegevens van publieke organisaties in de toekomst als open data te beschouwen. Dit heeft als voordeel dat alle potentiële marktpartijen op gelijke wijze toegang zullen hebben tot die gegevens, zoals vereist door artikel 23, 2), tweede lid, artikel 34 en artikel 37 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Er wordt bijgevolg in titel XII van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een verplichting opgelegd aan publieke organisaties om hun energieverbruiks- en productiegegevens en, waar beschikbaar, de fysische kenmerken van hun installaties en gebouwen, via een platform publiek als open data beschikbaar te stellen zodat die door iedereen vrij gebruikt, hergebruikt en gedeeld kunnen worden. Deze gegevens worden publiek beschikbaar gesteld door de publieke organisatie, die hiervoor een beroep kan doen op aanbieders van energiediensten of bestaande platformen zoals dat van het Vlaams Energiebedrijf. De gegevens moeten minstens eenmaal per maand worden geactualiseerd. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de wijze waarop deze gegevens publiek moeten worden gemaakt, zowel naar inhoud, naar vorm als naar platform.

De publieke organisaties worden gedefinieerd in artikel 1.1.3, 104°/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en omvatten de federale overheid, inclusief de parastatalen, de Vlaamse overheid, inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen, de provinciale overheden, de gemeentelijke overheden, inclusief

²³ Een declaratief of aanwijzend karakter betekent dat elke deelgenoot alleen en onmiddellijk de goederen bekomt die in zijn kavel vallen, en waarbij ze nooit eigenaar zijn geweest van de goederen die in de kavels van de andere deelgenoten zijn gevallen. De deelgenoten ontvangen dus onmiddellijk en rechtstreeks de goederen uit hun kavel, zonder ooit rechten te hebben gehad op goederen die de andere deelgenoten bekomen. (H. DE PAGE en R. DEKKERS, *Traité élémentaire de droit civil belge*, deel IX, Brussel, Bruylant, 1946, nr. 1373, 1017 en artikel 4.102 BW.).

de OCMW's, overheidsbedrijven en onderwijsinstellingen, welzijns- of gezondheidsvoorzieningen. Deze publieke organisaties hebben een voorbeeldfunctie in het kader van energie-efficiëntie en hernieuwbare-energieopwekking. Zij hebben ook een rol te spelen in het behalen van de energie- en klimaatdoelstellingen door maatregelen op het vlak van energiebesparing en hernieuwbare energie te nemen voor hun eigen patrimonium en technische installaties. Zij kunnen hierin worden bijgestaan door aanbieders van energiediensten, die met de voorgestelde bepaling de verbruiks- en productiegegevens van deze publieke organisaties ter beschikking kunnen krijgen. Aangezien dit maatregelen in het kader van transparantie met betrekking tot en het bevorderen van energie-efficiëntie zijn, kan het Vlaamse Gewest dit conform artikel 6, §1, VII, eerste lid, h), van de BWHI opleggen, ook aan andere overheden, wat betreft hun gebouwen gelegen op het grondgebied van het Vlaamse Gewest. Het is immers vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof²⁴ dat energie-efficiëntie op land een exclusieve gewestbevoegdheid is. Zo heeft bijvoorbeeld het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest al verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie opgelegd die ook gericht zijn tot andere overheden gevestigd op haar grondgebied (bijvoorbeeld het Plan voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE) is ook van toepassing op de gebouwen van de Vlaamse en de federale overheid die in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zijn gevestigd).

De verbruiks- en productiegegevens omvatten naast de kwartierwaarden van afname en injectie voor elektriciteit en de uurwaarden voor gas (als deze waarden uiteraard beschikbaar zijn, want daarvoor is de aanwezigheid van een digitale meter of een AMR-meter noodzakelijk; als er nog een analoge meter aanwezig is dan kunnen geen kwartier- of uurwaarden worden aangeleverd; in dat geval levert de publieke organisatie in de geest van het decreet alle wel beschikbare data aan) ook de maandpieken en het opgestelde nominale vermogen van aanwezige decentrale productie-eenheden. Het betreft alleen de gegevens van toegangspunten verbonden aan publieke organisaties en waarvan publieke organisaties de netgebruiker zijn. Toegangspunten die wel toebehoren aan publieke organisaties, maar waarvan zij niet de netgebruiker zijn, zoals sociale woningen, vallen hier niet onder.

Waar beschikbaar betreft het ook de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen in verband met het verbruik en de productie van energie: oppervlakte, type gebouw, adres enzovoort. De in dit artikel voorziene verplichting tot openbaarmaking van gegevens doet evenwel geen afbreuk aan de beperkingen die voortvloeien uit intellectuele eigendomsrechten die rusten op bepaalde documenten, zoals plannen. Ten slotte worden de gegevens niet beperkt tot elektriciteit en aardgas: ook gegevens over het verbruik van of de installaties voor stookolie, pellets, warmtenetten enzovoort worden als open data beschouwd.

Voor gebouwen van Defensie wordt een uitzondering voorzien op de verplichtingen, gelet op het strategisch belang van deze informatie. Om dezelfde reden wordt voor gevangenis en een gedeeltelijke uitzondering ingeschreven. Gevangenis zijn niet verplicht de fysische kenmerken van hun installaties en gebouwen publiek beschikbaar te maken.

Artikel 34

Bij het decreet van 22 oktober 2021 werd aan titel XII van het Energiedecreet van 8 mei 2009 een hoofdstuk V over de databank voor energiegebruik en energieproductie toegevoegd. Die databank bevat gegevens over de gebouwen in het Vlaamse Gewest, hun ligging, de verwarmingsinstallaties erin, de bijbehorende energieopwekkingsinstallaties, en de energieproductie en het energieverbruik in

²⁴ Zie bijvoorbeeld arrest GwH., 9 juli 2013, nr. 98/2013.

die gebouwen. De databank heeft in dat kader veertien specifieke doelstellingen, die in artikel 12.5.1, §1, tweede lid, worden opgesomd.

Voor het ontstaan en de rechtvaardigingsgronden van die databank kan worden verwezen naar de toelichting (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/1) bij, en naar de aangenomen amendementen (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 813/5) op het voorstel van decreet, bekrachtigd en afgekondigd op 22 oktober 2021. De toelichting bij de doeleinden van de databank blijft ook hier onverkort van toepassing en hoeft dan ook niet te worden herhaald.

Aangezien de renovatieverplichting, vermeld in artikel 11.2/2.1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, voor niet-residentiële gebouwen vanaf 1 januari 2023 wordt uitgebreid met een rechtsgrond voor het opleggen van verplichtingen voor residentiële gebouwen (zie *supra*), is het ook noodzakelijk dat in artikel 12.5.1, §1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, punt 10° tot en met 14° worden aangevuld met de categorie van residentiële gebouwen. Op die manier kunnen de gegevens van de databank die betrekking hebben op residentiële gebouwen, ook worden aangewend voor onder meer:

- de handhaving van die nieuwe verplichting, aangezien handhaving een van de expliciete doelstellingen van de databank is;
- de beleidsmonitoring en de evaluatie van de evolutie van hernieuwbaar en niet-hernieuwbaar energiegebruik van het residentiële gebouwenpark;
- de evolutie van hernieuwbare-energieproductie van het residentiële gebouwenpark.

De rechtmatigheid van de verwerking van de gegevens uit die databank valt onder artikel 6, lid 1, c), van de AVG. Dat geldt evenzeer voor de wijzigingen in dit ontwerp van decreet.

Artikel 35

Artikel 13.1.2, §2, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 regelt de inspectiebevoegdheden van de personeelsleden van de VREG. De personeelsleden van de VREG zijn bevoegd om toezicht uit te oefenen op de naleving van titels IV, IV/1, V, VI en hoofdstuk II tot en met IV van titel VII van dit decreet en de uitvoeringsbepalingen ervan, en om de niet-naleving hiervan vast te stellen in een proces-verbaal. Om alle nodige vaststellingen te verrichten, hebben ze toegang tot de terreinen en de gebouwen van marktpartijen. Tot gebouwen hebben ze echter alleen toegang als ze aan een van de volgende voorwaarden voldoen:

- 1° ze hebben de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de bewoner of een daartoe gemachtigd persoon gekregen;
- 2° ze werden ertoe voorafgaandelijk en schriftelijk gemachtigd door de politierechter.

Dit artikel maakt dat de personeelsleden van de VREG enkel toegang hebben tot de lokalen van de werkmaatschappij (bijvoorbeeld in het kader van het toezicht op de naleving van de vereisten die de Vlaamse distributienetbeheerders zijn opgelegd op het vlak van databeheer) als zij over een voorafgaande en schriftelijke toestemming van een gemachtigde persoon bij Fluvius of van een politierechter beschikken. Dat is onwenselijk.

Er wordt voorgesteld om te bepalen dat de voorafgaandelijke toestemming alleen vereist is voor bewoonde gebouwen, zoals al voorzien is in artikel 13.1.7 voor wat betreft de inspectiebevoegdheden van de personeelsleden van de netbeheerders om energiefraude vast te stellen.

Artikel 36, 37, en 45

Om verdere stappen te kunnen zetten in het afbouwen van fossiele brandstoffen, wenst de Vlaamse Regering een systeemeis in te voeren bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties met een aanvraag voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen vanaf 1 januari 2025.

Die zal bestaan uit een minimaal installatierendement van 130 procent voor systemen voor centrale verwarming op de eigen site. Daardoor zal men alleen nog met hoogperformante systemen op de site zelf kunnen verwarmen. Het zal dan niet langer mogelijk zijn om alleen met een ketel op fossiele brandstoffen te verwarmen. Warmtenetten worden uitgesloten van deze systeemeisen, waardoor het altijd toegelaten blijft om aan te sluiten op een warmtenet. De nodige boetebepalingen voor deze eis worden dan ook in dit ontwerp van wijzigingsdecreet voorgesteld. Hiertoe worden artikel 13.4.6, 13.4.7 en de bijlage bij het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd.

Bij nieuwbouw treedt er vanaf 2025 al een gasaansluitingsverbod in werking. Toch is het in specifieke gevallen nog mogelijk om met gas te verwarmen. Het gaat daarbij onder andere om interne netten, bestaande aansluitingen bij (gedeeltelijke) herbouw en om de plaatsing van individuele gastanks.

Bij een IER is er geen aansluitingsverbod en zal er ook in meer gevallen een bestaande gasaansluiting zijn. Het invoeren van een dergelijke systeemeis zorgt ervoor dat ook bij deze renovaties de nodige inspanningen gedaan worden voor fossielvrije verwarming.

Ter bepaling van de boete werd gekeken naar de installatiekosten voor typische systemen:

Opwekker	COP (coefficient of performance)	Rendement (procent)	Kostprijs (euro)
Ketel	/	97	4500
Hybride warmtepomp	/	110	10.000
Lucht-water warmtepomp	3.5	140	12.000
Geothermische warmtepomp	4.5	180	20.000

Dit leidt tot een kostprijs van ongeveer 170 euro per 1 procent rendement. Uit de dataset van nieuwbouwwoningen die onderzocht werd in de huidige studie naar het kostenoptimum blijkt een gemiddelde brutovloeroppervlakte van 170 vierkante meter voor woningen (en 100 vierkante meter voor appartementen en 200 vierkante meter voor eengezinswoningen). Een administratieve sanctie van 1 euro per procent tekort en per brutovloeroppervlakte is voor een gemiddelde woning dus in overeenstemming met de installatiekostprijs. Deze boete stemt dan ook overeen met de analoge boete die al bestaat voor het systeemrendement bij de renovatie van technische installaties. Aangezien het rendement uitgedrukt wordt in een dimensieloos geheel getal (100 procent = 1,00) komt dit overeen met de vermelde sanctie van 100 euro volgens de bijhorende berekening in de bijlage van het decreet.

Bij een eis van 130 procent en een aantal niet-conforme opwekkers resulteert dat in volgende administratieve boete:

Eis 130 procent		1 euro per vierkante meter		
Boete bij afwijking	Rendement (procent)	Boete gemiddelde woning 170 vierkante meter (euro)	Boete gemiddeld appartement 100 vierkante meter (euro)	Boete gemiddelde eengezinswoning 200 vierkante meter (euro)
Pelletketel	73	9690	5700	11.400
Niet-condenserende ketel	84	7820	4600	7600
Basis condenserende ketel	92	6460	3800	7600
Goede condenserende ketel	97	5610	3300	6600
Hybride systeem	110	3400	2000	4000
Maximumboete 25 euro per vierkante meter brutovloeroppervlakte	105	4250	2500	5000

Dit wil dus zeggen dat het eens onder de 105 procent het niet meer uitmaakt welke opwekker het is (pelletketel, niet of wel condenserende ketel), de boete is dan gefixeerd op het niveau van de onderste rij (per vierkante meter).

Om een duidelijk onderscheid te maken tussen de bestaande installatie-eisen bij renovatie aan het systeemrendement per type opwekker, terwijl het hier ook kan gaan om een combinatie van opwekkers, wordt er gebruikgemaakt van de term installatierendement.

In artikel 13.4.7 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 wordt daarnaast nog een extra wijziging doorgevoerd. Deze betreft louter een verduidelijking van al bestaande sanctiebepalingen. De verwijzing naar de verplichting in paragraaf 3, eerste lid, of paragraaf 4, eerste en tweede lid, van dit artikel laat geen twijfel over het feit dat de administratieve geldboete berekend moet worden per (niet of laattijdig ingediende) hernieuwingsaangifte. Echter is dit niet voldoende duidelijk gemaakt in het eerste lid van paragraaf 5. Een toevoeging van de woorden "voor elke nieuwe EPB-aangifte die niet of te laat is ingediend" wordt om deze reden voorgesteld.

Artikel 38

Punt 2° – nieuwe paragraaf 1/0

Als bij de controle blijkt dat het energieprestatiecertificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt, kan het VEKA conform het bepaalde in artikel 13.4.10, §1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, de energiedeskundige die het energieprestatiecertificaat heeft afgeleverd een administratieve geldboete opleggen, die niet

lager mag zijn dan 250 euro, en niet hoger dan 5000 euro.²⁵ Het VEKA verplicht in dat geval de energiedeskundige ook om binnen dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken dat in overeenstemming is met de controlevaststellingen, en om dat nieuwe energieprestatiecertificaat te overhandigen aan de eigenaar of gebruiker van het gebouw. Als het gebouw wordt verhuurd, dan bezorgt de eigenaar ook een kopie van het nieuwe energieprestatiecertificaat aan de huurder. De kosten voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat vallen volledig ten laste van de energiedeskundige.

Maar er is niet in een mogelijkheid voorzien dat de energiedeskundige wordt verplicht om een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken wanneer het certificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt, maar er toch geen boete wordt opgelegd. Dit is in tegenstelling tot de regeling met betrekking tot de EPB-verslaggevers, waarbij met de decreetswijziging van 14 maart 2014 wel voorzien werd in een mogelijkheid om deze verplichting op te leggen wanneer de EPB-aangifte niet in overeenstemming zou zijn met de 'as built'-situatie op de datum van de indiening van de EPB-aangifte of met de gemaakte controlevaststellingen, onafhankelijk van het feit of er een administratieve geldboete werd opgelegd aan de verslaggever (artikel 13.4.7, §4, van het Energiedecreet van 8 mei 2009). Gelet op het feit dat een correct energieprestatiecertificaat steeds meer aan belang wint, wordt voorgesteld om deze verschillende regelingen gelijk te trekken en ook deze mogelijkheid te voorzien voor energiedeskundigen.

Punt 1° en punt 2° – nieuwe paragraaf 1/0/1

Als de energiedeskundige niet binnen dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat opmaakt, maant het VEKA, op grond van artikel 13.4.10, §1, tweede lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, de energiedeskundige aan om binnen een vastgestelde termijn de verplichtingen na te leven. Als de energiedeskundige bij het verstrijken van die termijn in gebreke blijft, legt het VEKA de energiedeskundige een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. Die bedraagt 10 euro per kalenderdag dat de vastgelegde termijn wordt overschreden.

Daar waar er vroeger enkel een eenmalige geldboete werd opgelegd aan de energiedeskundige bij het nalaten van deze verplichting, werd met de decreetswijziging van 27 november 2015 voorzien in de mogelijkheid om een administratieve geldboete in de vorm van een dwangsom op te leggen. De memorie van toelichting (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 461/1, 44) stelde hierover: "Momenteel is bepaald dat als bij de controle blijkt dat het energieprestatiecertificaat niet met de werkelijkheid overeenstemt en de betrokkene werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen, het Vlaams Energieagentschap de energiedeskundige die het energieprestatiecertificaat heeft afgeleverd een administratieve geldboete kan opleggen. Het Vlaams Energieagentschap verplicht tevens de energiedeskundige om binnen de dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken dat in overeenstemming is met de controlevaststellingen, en om dat nieuwe energieprestatiecertificaat te overhandigen aan de eigenaar of gebruiker van het gebouw. De kosten voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat vallen volledig ten laste van de energiedeskundige. Als een overtreding van de verplichting tot herindiening wordt vastgesteld, maant het Vlaams Energieagentschap de energiedeskundige aan om binnen een vastgestelde termijn de verplichtingen na te leven. Als

²⁵ Via het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 28 december 1964 betreffende de bestrijding van de luchtverontreiniging, het Energiedecreet van 8 mei 2009, het decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012 en het decreet van 17 december 2021 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft toewijzingen aan het Energiefonds, wijzigingen betreffende flexibiliteit en energiedelen, de uitbouw van het energiedataplatform en de herziening van de administratieve geldboetes aangaande installatie-eisen, zal dit bedrag verhoogd worden naar 500 euro. Zie ook aangebracht: VR 2022 2810 DOC.1168/2BIS.

de energiedeskundige bij het verstrijken van die termijn in gebreke blijft, legt het Vlaams Energieagentschap een administratieve geldboete op van 500 euro. Als de energiedeskundige dan nog altijd in gebreke blijft, dan heeft het agentschap echter geen middelen meer om het herindienen af te dwingen. Daarom wordt voorgesteld om de eenmalige sanctie te vervangen door een administratieve geldboete van 10 euro per kalenderdag dat de vastgelegde termijn wordt overschreden.”

Dit creëerde echter een verschillende handhavingsprocedure ten opzichte van de verslaggevers, waarbij er zowel een geldboete van 500 euro wordt opgelegd als voorzien is een dwangsomprocedure (artikel 13.4.7, §5, van het Energiedecreet van 8 mei 2009). Gelet op het feit dat een correct energieprestatiecertificaat steeds meer aan belang wint, wordt voorgesteld om deze regeling ook door te trekken naar energiedeskundigen en zodoende ook opnieuw de administratieve geldboete van 500 euro in te voeren. Bij de mogelijkheid van het onmiddellijk opleggen van een boete zal er immers meer druk zijn om het energieprestatiecertificaat sneller te corrigeren. Bij het opleggen van een dwangsom moet namelijk lang gewacht worden vooraleer er een voldoende hoog en stimulerend boetebedrag opgelegd kan worden. Daardoor wordt het corrigeren van het certificaat vertraagd. Door het eerst opleggen van een administratieve geldboete worden ook dwangsomprocedures vermeden, wat toch wel een grotere administratieve last is.

Punt 3°

Conform artikel 11.2.1, §1, vierde lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 kan de Vlaamse Regering ook nadere regels vastleggen voor de labeling van gebouwen. De Vlaamse Regering kan daarbij ook bepalen dat gebouwen een minimaal energieprestatielabel moeten behalen. De Vlaamse Regering kan daarbij een onderscheid maken naar type van gebouw.

Momenteel is in het kader van het opleggen van een labelplicht geen sanctie voorzien als die labelplicht tegelijkertijd geen deel uitmaakt van de renovatieverplichting. Daarom wordt voorzien in een bijkomende sanctie in het Energiedecreet van 8 mei 2009 als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald. Hierbij wordt voorzien in een vork waarbij het VEKA de boete kan moduleren naargelang de mate waarin niet aan de eis is voldaan.

Als de Vlaamse Regering in uitvoering van artikel 11.2/2.1 een renovatieverplichting instelt waar ook een labeleis in is opgenomen dan is ontworpen artikel 13.4.10, §3/1/1, niet cumuleerbaar met de sanctie uit artikel 13.4.9/1. Ook is deze sanctie niet cumuleerbaar met de sanctie uit artikel 13.4.10, §2, die van toepassing is als er geen EPC aanwezig is.

Artikel 39

Het opschrift van afdeling V van hoofdstuk IV van titel XIII. Procedure en administratieve geldboete bij niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer, wordt gewijzigd, om dit te doen overeenstemmen met de inhoud van het artikel dat eronder ressorteert.

Artikel 13.4.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is immers van toepassing op alle vormen van energiefraude, bijvoorbeeld ook premiefraude, en niet louter op energiefraude met betrekking tot het netbeheer. Daarom worden in het opschrift de woorden “niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer” vervangen door “energiefraude”.

Artikel 40

Dit artikel voegt aan afdeling VIII een artikel 13.4.15 toe. Dit artikel betreft een sanctiebepaling voor de niet-naleving van de door de Vlaamse Regering op grond van artikel 7.7.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 opgelegde verplichtingen.

De hoogte van de voorgestelde administratieve geldboete houdt rekening met het feit dat de maximale investeringskostprijs bij onrendabeletopberekeningen per vermogensseenheid 613 euro per kilowattpiek bedraagt. Dit maximum geldt voor projecten waarvan de maximale investeringskostprijs in 2023 door het VEKA berekend wordt voor de bepaling van de projectspecifieke bandingfactoren voor PV bedoeld in artikel 6.2/1.7, §1, eerste lid, 1°, en bijlage III/3 van het Energiebesluit van 19 november 2010. Die maximale investeringskostprijs is het bedrag dat door de Vlaamse overheid in het kader van subsidiëring via groenestroomcertificaten als een maximaal aanvaardbare en niet-exorbitante kostprijs wordt beschouwd. De boete wordt daar, rekening houdend met het feit dat die kostprijs de laatste jaren een dalende trend laat zien, qua hoogte iets onder geplaatst op 400 euro per ontbrekende kilowattpiek vermogen fotovoltäische zonnepanelen dat ontbreekt op het moment dat aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, moet zijn voldaan.

Aangezien de administratieve geldboete niet bevrijdend is, legt het VEKA dan ook een nieuwe termijn van twee jaar vast waarbinnen de betreffende verplichting moet worden nageleefd. Als men bij het verstrijken van die nieuwe termijn nog altijd in gebreke blijft, dan legt het VEKA een nieuwe administratieve geldboete op. Het VEKA legt ook opnieuw een termijn vast waarbinnen de betreffende verplichting alsnog moet worden nageleefd. De procedure wordt herhaald totdat aan de op grond van artikel 7.7.3 vastgestelde verplichting is voldaan.

Als de aanvrager die uitstel is verleend in geval van sloop met herbouw conform artikel 7.7.3, §2, zesde lid, de sloopvergunning of offerte voor het vervangen van het dak niet binnen de daarvoor gestelde termijn kan voorleggen, of het gebouw niet binnen de vijf jaar na het ingaan van het uitstel heeft gesloopt of het dak niet heeft vervangen, vervalt het uitstel. Aangezien het uitstel vervalt, wordt in die gevallen teruggegrepen naar de in artikel 7.7.3 vastgestelde verplichting. Het niet voldoen aan de verplichting zal aanleiding geven tot het opleggen van een administratieve geldboete door het VEKA conform nieuw artikel 13.4.15, §1.

In principe kunnen eventuele meldingsplichten die de Vlaamse Regering in uitvoering van het ontworpen artikel 7.7.3 vastlegt, bij niet-naleving worden gesanctioneerd via artikel 13.4.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 met betrekking tot energiefraude. Energiefraude is immers conform artikel 1.1.3, 40°/1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 ook enerzijds het niet-uitvoeren van meldingsverplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van dit decreet, de uitvoeringsbesluiten ervan, het aansluitingsreglement, het aansluitingscontract of het technisch reglement en anderzijds het bezorgen van informatie die niet consistent of in overeenstemming met de werkelijkheid is in het kader van meldingsverplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van dit decreet, de uitvoeringsbesluiten ervan, het aansluitingsreglement, het aansluitingscontract of het technisch reglement. Wat de meldingsplichten in het kader van de PV-verplichting betreft, lijken de boetes, vermeld in artikel 13.4.11 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, evenwel niet te volstaan (maximaal 20.000 euro). Het zou in veel situaties goedkoper kunnen zijn om niet te antwoorden op de meldingsplicht en de PV-verplichting niet na te leven en de boete te betalen, dan de verplichting wel na te leven. De verplichting kan daarnaast ook slaan op sterk uiteenlopende investeringen in functie van dakoppervlakte, verbruik enzovoort. Daarom is een boete in de vorm van een dwangsom meer aangewezen om op de verplichte rapportering te doen antwoorden. Aangezien de te handhaven verplichtingen al snel behoorlijke investeringen vergen, wordt het bedrag van de dwangsom voldoende hoog gesteld, namelijk op 100 euro

per kalenderdag dat de door het VEKA in de aanmaning vastgestelde termijn om de meldingsplichten na te leven, wordt overschreden.

Omdat het onbillijk zou zijn om de PV-verplichting te handhaven ten aanzien van bedrijven die hun exploitatie in de gebouwen verplicht moeten stopzetten, wordt voor deze gevallen een uitzondering ingeschreven. Het kan bijvoorbeeld gaan om een decretaal verplichte stopzetting in het kader van PAS (Programmatische Aanpak Stikstof), of gevallen waarin de noodzakelijke vergunningen door de bevoegde overheden worden opgeheven of niet verlengd.

Artikel 41 en 42

Er wordt een nieuwe afdeling IX, bestaande uit artikel 13.4.16, toegevoegd aan hoofdstuk IV van titel XIII van het Energiedecreet van 8 mei 2009, waarin voor het VEKA een handhavingsmogelijkheid wordt voorzien ten aanzien van publieke organisaties die de verplichting om hun energieverbruiks- en productiegegevens en de fysische kenmerken van hun gebouwen en installaties publiek beschikbaar te stellen als open data niet naleven. Zowel het niet openbaar maken van de gegevens, als het niet waarheidsgetrouw zijn van de openbaar gemaakte gegevens, kan worden gesanctioneerd.

Bij vaststelling dat een publieke organisatie deze verplichtingen niet naleeft, kan het VEKA de betreffende organisatie aanmanen om binnen een bepaalde termijn haar gegevens alsnog openbaar te maken. Als de publieke organisatie na het verstrijken van die termijn nog altijd in gebreke blijft, kan het VEKA een administratieve geldboete opleggen die niet lager is dan 250 euro en niet hoger dan 20.000 euro. Deze vork geeft het VEKA de mogelijkheid om rekening te houden met bijvoorbeeld de grootte van de publieke organisatie, het aantal gebouwen in gebruik, de verschillende energiedragers enzovoort. De opgelegde administratieve geldboete werkt niet bevrijdend. Het VEKA kan op dat moment opnieuw een termijn opleggen waarin de publieke organisatie de verplichting moet naleven. Blijft de publieke organisatie dan nog altijd in gebreke, dan kan het VEKA overgaan tot het opleggen van een dwangsom van 25 euro per kalenderdag dat de opgelegde termijn overschreden wordt.

Artikel 43

Het nieuwe artikel 4.5.1, §2, zevende lid, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 voorziet in een verval van rechtswege van de toelating voor de aanleg van een directe lijn of directe leiding, als de directe lijn niet binnen vijf jaar na toekenning van de toelating werd gerealiseerd. Voor bestaande toelatingen wordt een overgangsmaatregel voorzien: deze vervallen pas vijf jaar na inwerkingtreding van dit artikel. Het bestaande artikel 15.3.5/7 van het Energiedecreet van 8 mei 2009 is intussen achterhaald en wordt daarom vervangen door deze nieuwe overgangsbepaling.

Artikel 44

Om te vermijden dat er door de afschaffing vanaf 1 januari 2025 van de begrenzing van de aansluitingskostprijs bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen, in 2023 en 2024 nog snel aardgasaansluitingen aangevraagd zullen worden om achteraf hogere aansluitkosten te vermijden, wat zou kunnen leiden tot veel inactieve aardgasaansluitingen, wordt in een overgangsbepaling voorzien dat aansluitingen die voor 1 januari 2025 werden aangevraagd, binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting daadwerkelijk in gebruik moeten worden genomen om in aanmerking te komen voor de begrenzing van de aansluitkostprijs op 250 euro.

Artikel 46

Dit artikel regelt de inwerkingtreding.

Omdat bij bestaande woningen alternatieve verwarmingsmogelijkheden niet altijd snel implementeerbaar zijn en soms zeer grondige renovaties vergen en ook omdat aardgas in andere maatregelen als alternatief wordt vooropgesteld voor stookolie, wordt voorgesteld de afschaffing van de begrenzing van de aardgaskostprijs bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen in werking te laten treden op 1 januari 2025.

Om de publieke organisaties de mogelijkheid te geven om binnen een redelijke termijn de nodige stappen te zetten om hun gegevens met betrekking tot energieverbruik en -productie op een platform beschikbaar te stellen (bijvoorbeeld IT-aanpassingen, beroep doen op een aanbieder van energiediensten enzovoort), wordt de inwerkingtreding van de verplichting om hun gegevens openbaar te maken en de eraan verbonden sanctie pas voorzien op de eerste dag van de zesde maand na bekendmaking van dit decreet.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

VOORONTWERP VAN DECREET
van 3 februari 2023

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 92°/3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“92°/3/1 noodkoopwoning: een woning die uitsluitend door één of meer noodkopers en hun inwonende gezinsleden, die met de noodkopers een gemeenschappelijke huishouding voeren, als hoofdverblijfplaats gebruikt wordt zoals blijkt uit de inschrijvingen in het bevolkingsregister en die gekenmerkt wordt door structurele problemen op het vlak van veiligheid, gezondheid en/of kwaliteit en waaraan belangrijke werkzaamheden moeten worden uitgevoerd:

- a) die gericht zijn op een verbetering van de energieprestaties, gecombineerd met structurele en bouwfysische ingrepen en die tot doel hebben om het goed te laten beantwoorden aan de elementaire veiligheids-, gezondheids- en woonkwaliteitsvereisten, vastgesteld met toepassing van artikel 3.1 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 en;
- b) waarvan de financiering middels een marktconforme lening aanleiding zou geven tot afbetalingsproblemen voor de eigenaar-bewoner(s), zoals blijkt uit een solvabiliteitsonderzoek door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;”;

2° in punt 93° worden de woorden “die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen” vervangen door de woorden “met rechtspersoonlijkheid”.

Art. 3. In artikel 4.1.8/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 14 maart 2014 en gewijzigd bij de decreten van 26 april 2019, 30 oktober 2020 en 2 april 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid wordt tussen het woord “werkmaatschappij” en het woord “diensten” de zinsnede “tot uiterlijk 31 december 2024” ingevoegd;

2° aan het tweede lid wordt de volgende zin toegevoegd:

“De netbeheerder of zijn werkmaatschappij kan de uitvoering van de voormelde diensten die voor 31 december 2024 al zijn opgestart, voortzetten tot uiterlijk 31 december 2027.”;

3° het derde lid wordt opgeheven.

Art. 4. In artikel 4.1.8/6, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 2 april 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt de zinsnede “en hun werkmaatschappij kunnen andere activiteiten verrichten dan databeheer en de activiteiten, vermeld in titel IV, hoofdstuk I, afdeling III, onderafdeling I, afdeling IV, afdeling V/1, onderafdeling III, afdeling VII en afdeling VIII, van” vervangen door de zinsnede “verrichten de activiteiten, vermeld in”;

2° in het eerste lid wordt de zinsnede “als die activiteiten nodig zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943 te voldoen en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld” opgeheven;

3° tussen het eerste en tweede lid wordt een lid ingevoegd dat luidt als volgt: “De distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen andere activiteiten dan vermeld in het eerste lid verrichten, als die activiteiten nodig zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943 te voldoen en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.”;

4° in het tweede lid, dat het derde lid wordt, wordt de zinsnede “, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij” vervangen door de zinsnede “en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit”;

5° in het tweede lid, dat het derde lid wordt, worden de woorden “eerste lid” telkens vervangen door de woorden “tweede lid”;

6° in het derde lid, dat het vierde lid wordt, worden de woorden “en in artikel 4.1.5” opgeheven.

Art. 5. In artikel 4.1.11/7 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 23 december 2022, worden de woorden "het aanleveren van de offerte of" opgeheven.

Art. 6. Artikel 4.1.13 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, wordt opgeheven.

Art. 7. In artikel 4.1.16, eerste lid, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, wordt de zinsnede "Onverminderd artikel 4.1.13 is voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw" vervangen door de woorden "Voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw is".

Art. 8. In artikel 4.1.16/1, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020, wordt de zinsnede "artikel 4.1.13," opgeheven.

Art. 9. In artikel 4.1.16/2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 maart 2022 en gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2022, wordt de zinsnede "4.1.13," opgeheven.

Art. 10. In artikel 4.1.18/2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 24 februari 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de woorden "hernieuwbare energiesystemen" en het woord "maandelijks" worden de woorden "en installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten" ingevoegd;

2° tussen het woord "elektriciteitsproductie" en de woorden "die door hen werden geïnstalleerd" worden de woorden "en elektriciteitsopslagfaciliteiten" ingevoegd.

Art. 11. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 4.1.22/11/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 4.1.22/11/1. Conform artikel 4.1.22/11 van dit decreet verleent de netbeheerder aan openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de volgende gevallen toegang tot technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens van afnemers om de taken uit te voeren die aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn:

- 1° een afnemer voert gedurende een maand geen opladingen in de digitale aardgasmeter in voorafbetaling uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder aardgaslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;
- 2° een elektriciteitsafnemer met een digitale elektriciteitsmeter in voorafbetaling waarbij de vermogensbegrenzer is uitgeschakeld, voert gedurende een maand geen opladingen uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder elektriciteitslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;
- 3° een afnemer is begin september van de elektriciteits- of aardgastoevoer afgesloten wegens wanbetaling;

- 4° een afnemer wordt beleverd via een digitale elektriciteits- of aardgasmeter in voorafbetaling;
- 5° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie kan in de komende periode mogelijk afgesloten worden van de energietoevoer;
- 6° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week afgesloten van de energietoevoer;
- 7° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week opnieuw aangesloten aan de energietoevoer.

Alle technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens, vermeld in het eerste lid, kunnen ook persoonsgegevens zijn.

In de gevallen, vermeld in het eerste lid, geeft de netbeheerder het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toegang tot al de volgende persoonsgegevens van de afnemer:

- 1° de voor- en achternaam;
- 2° het adres;
- 3° het rijksregisternummer;
- 4° het EAN-nummer;
- 5° de energiedrager;
- 6° het sociaal of standaardtarieftype.

De openbare centra voor maatschappelijk welzijn verwerken de gegevens, vermeld in het eerste en het derde lid, om de taken uit te voeren die hun worden opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Voor de verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de voormelde doeleinden is het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming. Voormelde persoonsgegevens worden bewaard gedurende 24 maanden”.

Art. 12. Aan artikel 4.5.1, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 november 2018, worden een zevende tot en met negende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De beslissing tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, vervalt, bij gebrek aan indienststelling, van rechtswege vijf jaar na datum van de beslissing tot toelating.

De VREG heft de beslissing op tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, in de volgende gevallen:

- 1° in een van de gevallen, vermeld in het derde lid;
- 2° als de directe lijn of directe leiding de grenzen van de eigen site niet meer overschrijdt;
- 3° bij buitendienststelling van de directe lijn of directe leiding.

In afwijking van het eerste lid is een directe lijn of directe leiding die voorheen is toegelaten, maar waarvan de beslissing tot toelating conform het achtste lid, 2°, is opgeheven, en die, zonder enige andere wijziging te hebben ondergaan, opnieuw de grenzen van de eigen site overschrijdt, van rechtswege toegelaten.”.

Art. 13. Aan artikel 4.5.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011, worden een punt 4° en een punt 5° toegevoegd, die luiden als volgt:

“4° het informeren van de VREG over de datum van indienststelling en buitendienststelling van een directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt binnen dertig dagen na de indienststelling, respectievelijk buitendienststelling ervan;

5° het informeren van de VREG, binnen dertig dagen, over:

- a) elke wijziging aan de eigendom of het beheer van de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt;
- b) elke wijziging aan de eigendom of het beheer van de kadastrale percelen waarop de directe lijn of leiding ligt;
- c) elke wijziging van de aangesloten afnemers op de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt;
- d) elke wijziging in de verbinding met het net.”.

Art. 14. In artikel 4.6.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 4 wordt de zinsnede “voldoet aan de voorwaarden van artikel 1.1.3, 56° /2” vervangen door de zinsnede “is gemeld conform paragraaf 1 of is toegelaten conform paragraaf 2”;

2° er wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§5. De VREG kan de beheerders van een gesloten distributienet van aardgas ontheffen van de plicht om de volgende taken en verplichtingen te vervullen. Dergelijke ontheffing wordt toegekend indien het gesloten distributienet van aardgas is gemeld conform paragraaf 1 of is toegelaten conform paragraaf 2:

- 1° de vereiste dat de VREG de tarieven of de methodes om ze te berekenen, vermeld in artikel 4.6.10, tweede lid, goedkeurt vóór ze in werking treden;
- 2° de vereiste om het gesloten distributienet te ontwikkelen op basis van een investeringsplan, vermeld in artikel 4.6.3, eerste lid, 16°.”.

Art. 15. In artikel 4/1.1.13, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “stedenbouwkundige vergunning” telkens vervangen door de woorden “omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen”;

2° in het vierde lid worden de woorden “stedenbouwkundige vergunning” vervangen door de woorden “omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen”.

Art. 16. In artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 17 december 2021 en 18 maart 2022, wordt tussen de zinsnede “vanaf 1 september 2019” en de woorden “in dienst genomen” de zinsnede “tot en met 31 december 2022” ingevoegd.

Art. 17. Aan artikel 7.5.1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013, wordt de volgende zin toegevoegd:

“De voormelde gegevens omvatten minstens:

- 1° de identificatie- en contactgegevens van afnemers;
- 2° de EAN-code;
- 3° de categorie van afnemer.”.

Art. 18. Aan artikel 7.7.3, §1, zesde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 25 november 2022, wordt een zin toegevoegd, die luidt als volgt:

“Het voormelde uitstel vervalt ook als binnen vijf jaar na het ingaan van het uitstel dat aan de aanvrager is toegekend, het gebouw niet is gesloopt of het dak niet is vervangen.”.

Art. 19. Aan artikel 7.9.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De taken ter stimulering van een rationeel energiebeheer kunnen de vorm aannemen van toekenning van steun voor energetische renovatieprojecten van noodkoopwoningen. In dat geval beschikt het openbare centrum voor maatschappelijk welzijn die de steun heeft toegekend voor de energetische renovatie van een noodkoopwoning, over een recht van voorkoop op die woning gedurende de duur van de leningsovereenkomst. Het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten is van toepassing op dit recht van voorkoop.”.

Art. 20. Aan artikel 9.1.4 van hetzelfde decreet, hersteld bij het decreet van 2 april 2021 en gewijzigd bij de decreten van 6 mei 2022 en 23 december 2022, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 2°, 3° en 4°, kunnen de energiehuizen van hun klanten in hun werkingsgebied de volgende persoonsgegevens of categorieën van persoonsgegevens opvragen en verwerken:

- 1° de gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief;
- 2° de gegevens over toegekende premies voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties, namelijk de categorieën van werkzaamheden waarvoor de premie is toegekend;
- 3° de EAN-code en de gebouweenheids-ID van de woning;

- 4° de gegevens over het energieverbruik op maandbasis van hun woning gedurende de laatste vijf jaar;
- 5° de gegevens over het behoren tot een van de volgende doelgroepen:
 - a) beschermde klant;
 - b) budgetmeter;
 - c) advies van de lokale adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water.

Voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, zijn de energiehuizen de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De gegevens, vermeld in het eerste lid, 1°, 2° en 5°, worden gedurende een periode van vijf jaar bewaard. De gegevens, vermeld in het eerste lid, 3° en 4°, worden gedurende een periode van vijftien jaar bewaard. Na de voormelde periode van vijftien jaar worden de persoonsgegevens geanonimiseerd.”.

Art. 21. In artikel 11.1/1.3, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 oktober 2021, worden de woorden “als er geen aardgasnet in de straat beschikbaar is” vervangen door de woorden “als er ter hoogte van het gebouw geen aardgasnet in de straat beschikbaar is of als het gebouw niet door een onderboring op de aardgasleiding aan de overkant van de straat kan worden aangesloten”.

Art. 22. In artikel 11.2.3, §3, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 november 2011 en gewijzigd bij de decreten van 27 november 2015 en 30 oktober 2020, wordt tussen de zinsnede “diensten van de Vlaamse overheid,” en de woorden “de betrokken gemeente” de zinsnede “het betrokken energiehuis,” ingevoegd.

Art. 23. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 12.3.2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.3.2. §1. Elke publieke organisatie stelt de energieverbruiks- en productiegegevens en, waar beschikbaar, de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen, van de gebouwen waarvan ze gebruiker is via een platform publiek beschikbaar als open data die door iedereen vrij gebruikt, hergebruikt en gedeeld kunnen worden. De voormelde gegevens worden minstens eenmaal per maand geactualiseerd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over welke gegevens beschikbaar worden gesteld, de wijze waarop deze beschikbaar worden gesteld en over de werking van het platform, vermeld in het eerste lid.

De energieverbruiks- en productiegegevens, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens:

- 1° de kwartierwaarden van afname en injectie voor elektriciteit, de uurwaarden voor gas, de maandpieken en het opgestelde nominale vermogen van aanwezige decentrale productie-eenheden voor de toegangspunten waarvan de publieke organisatie titularis en netgebruiker is;

- 2° de energieverbruiken ten behoeve van warmte of koude, onder meer van mazout, pellets, het energieverbruik uit een koude- of warmtenet, verdeeld op basis van de werkelijk gemeten of zo realistisch mogelijk ingeschatte verbruiken, minstens op maandbasis.

De fysische kenmerken van de installaties en gebouwen, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens de vloeroppervlakte in m², de energieprestaties en andere nuttige energiegegevens.

§2. De verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, zijn niet van toepassing op gebouwen bestemd voor defensie.

De verplichting om de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen publiek beschikbaar te stellen als open data is niet van toepassing op gevangenissen.”.

Art. 24. In artikel 12.5.1, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 oktober 2021 en gewijzigd bij de decreten van 25 november 2022 en 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 10° en 11° worden tussen de woorden “van het” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd;

2° in punt 12° worden tussen de woorden “een energieprestatiecertificaat voor” en het woord “niet-residentiële” de woorden “residentiële en” ingevoegd;

3° in punt 13° en 14° worden tussen het woord “van” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd.

Art. 25. In artikel 13.1.2, §2, tweede lid, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 oktober 2020, wordt tussen het woord “Tot” en het woord “gebouwen” het woord “bewoonde” ingevoegd.

Art. 26. In artikel 13.4.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het derde lid opgeheven;

2° er worden een paragraaf 1/0 en een paragraaf 1/0/1 ingevoegd, die luiden als volgt:

“§1/0. Als het VEKA vaststelt dat het energieprestatiecertificaat niet in overeenstemming is met de werkelijkheid of met de gemaakte controlevaststellingen, verplicht het VEKA de energiedeskundige om binnen dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken dat in overeenstemming is met de controlevaststellingen, en om dat nieuwe energieprestatiecertificaat te overhandigen aan de eigenaar of gebruiker van het gebouw. Als het voormelde gebouw wordt verhuurd, bezorgt de eigenaar ook een kopie van het nieuwe energieprestatiecertificaat aan de huurder. De kosten voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat zijn volledig ten laste van de energiedeskundige.

§1/0/1. Als een overtreding van de verplichting, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, of paragraaf 1/0, wordt vastgesteld, maant het VEKA de energiedeskundige aan om binnen een vastgestelde termijn de verplichtingen na te leven. Als de energiedeskundige in gebreke blijft als de voormelde termijn is verstreken, legt het VEKA een administratieve geldboete van 500 euro op. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de verplichting, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, of paragraaf 1/0, moet worden nageleefd.

Als de energiedeskundige in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, in fine, is verstreken, legt het VEKA de energiedeskundige een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 10 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het eerste lid, in fine, wordt overschreden.”;

3° er wordt een paragraaf 3/1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§3/1/1. Als zou blijken dat de eigenaar, de houder van een zakelijk recht of de gebruiker van een gebouw dat krachtens artikel 11.2.1, §1, vierde lid, een minimaal energieprestatielabel moet behalen, niet over een geldig energieprestatiecertificaat met het vereiste energielabel beschikt, legt het VEKA een administratieve geldboete op die niet lager dan 500 euro, en niet hoger dan 200.000 euro is, op voorwaarde dat de eigenaar of gebruiker is gehoord of naar behoren is opgeroepen.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de voormelde eigenaar of gebruiker alsnog over een geldig energieprestatiecertificaat met het vereiste energielabel moet beschikken.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon nog altijd in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen, als vermeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de verplichting, vermeld in het eerste lid, alsnog moet worden nageleefd. De voormelde procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 11.2.1, §1, vierde lid vastgestelde verplichting is voldaan.

Die administratieve geldboete kan niet worden gecumuleerd met de sancties, vermeld in paragraaf 2 of artikel 13.4.9/1.”.

Art. 27. In titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden in het opschrift van afdeling V de woorden “niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer” vervangen door het woord “energiefraude”.

Art. 28. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 13.4.15 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.15. §1. Als het VEKA vaststelt dat de verplichting en de termijn, vermeld in artikel 7.7.3, §1, niet is gerespecteerd, legt het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde verplichting rust, een

administratieve geldboete op van 400 euro per kilowattpiek vermogen dat ontbreekt op het moment dat aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, moet zijn voldaan.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, vermeld in het eerste lid, binnen twee jaar nadat de termijn is versteken waarin de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, moet worden uitgevoerd, niet voldoet aan de verplichting vermeld in artikel 7.7.3, §1, legt het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, vermeld in het eerste lid, een nieuwe administratieve geldboete op als vermeld in het eerste lid. Het VEKA past ook een nieuwe termijn van twee jaar toe waarin de voormelde verplichting alsnog moet worden nageleefd. De voormelde procedure wordt herhaald tot de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, is nagekomen.

§2. Als het VEKA vaststelt dat de meldingen, vermeld in artikel 7.7.3, §2, §3 of §4, niet zijn uitgevoerd, maant het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, aan om binnen een vastgestelde termijn de voormelde meldingsplicht na te leven.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, is verstreken, legt het VEKA, in afwijking van artikel 13.4.11, §1, 3°, de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 100 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het eerste lid, wordt overschreden.

§3. Paragraaf 1 en 2 zijn niet van toepassing op natuurlijke of rechtspersonen die de bestaande exploitatie in de gebouwen verplicht stopzetten.”.

§4. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.

Art. 29. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een afdeling IX toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling IX. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen inzake het publiek beschikbaar stellen van gegevens door publieke organisaties”.

Art. 30. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling IX, toegevoegd bij artikel 29, een artikel 13.4.16 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.16. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 12.3.2 de daarin vermelde gegevens niet of niet waarheidsgetrouw publiek beschikbaar zijn gesteld, kan het VEKA de publieke organisatie aanmanen om binnen een gestelde termijn de betreffende verplichtingen na te leven.

Als de publieke organisatie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, is verstreken, kan het VEKA de publieke organisatie een administratieve geldboete opleggen die niet lager dan 250 euro en niet hoger dan

20.000 euro is. Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de publieke organisatie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA de publieke organisatie een administratieve geldboete opleggen in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 25 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden.”.

Art. 31. Artikel 15.3.5/7 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 27 november 2015 en vervangen bij het decreet van 16 november 2018, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 15.3.5/7. In afwijking van artikel 4.5.1, §2, zevende lid, vervalt de beslissing tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die op grond van artikel 4.5.1, §2 is verleend voor de datum van de inwerkingtreding van dit artikel, vijf jaar na de datum van de inwerkingtreding van dit artikel, bij gebrek aan indienststelling van de directe lijn of directe leiding.”.

Art. 32. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 15.3.5/24 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 15.3.5/24. Aan netgebruikers die uiterlijk voor 1 januari 2025 een aansluiting bij de aardgasdistributienetbeheerder aanvragen voor een aansluitbare of niet-aansluitbare woning of wooneenheid als bedoeld in artikel 4.1.13 wordt de maximale prijs van 250 euro, vermeld in artikel 4.1.13, enkel aangerekend als de netgebruiker die aansluiting binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting daadwerkelijk in gebruik neemt.”.

Art. 33. Artikel 4.1.8/6 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, ingevoegd bij het decreet van 2 april 2021 en gewijzigd bij artikel 4 van dit decreet, treedt in werking.

Art. 34. Artikel 6 tot en met 9 treden in werking op 1 januari 2025.

Artikel 23 treedt in werking op de eerste dag van de zesde maand die volgt op de maand waarin dit decreet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE VLAAMSE TOEZICHTCOMMISSIE
VOOR DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2023/023 van 6 maart 2023

over

tekst	Ontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie
roepnaam	(decreet wijziging Energiedecreet)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 3 februari 2023

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme van 7 februari 2023, ontvangen door de VTC op 7 februari 2023;

Gelet op de behandeling op de zitting van 6 maart 2023;

Brengt op 6 maart 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Energie (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van decreet *tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie* (hierna "het Ontwerp"), wat betreft de artikelen 11, 20, 22 en 24.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp voorziet in verschillende wijzigingen van het Energiedecreet van 8 mei 2009.
4. In lijn met de Vierde Elektriciteitsrichtlijn wordt de mogelijkheid voor netbeheerders om energiediensten aan te bieden aan aandeelhouders/vennoten, uitgefaseerd. De mogelijke samenwerking met het Vlaams Energiebedrijf met het oog op het aanbieden van energiediensten wordt opgeheven. Voor het bepalen van de activiteiten die netbeheerders kunnen verrichten zonder dat daarvoor een noodzakelijkheidstoets door de regulator vereist is, wordt voorgesteld om in het algemeen te verwijzen naar het Energiedecreet en de uitvoeringsbesluiten ervan. Het betreffende artikel in het Energiedecreet wordt meteen ook in werking gesteld.
5. Verder wordt voorgesteld om de begrenzing van de aansluitingskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen af te schaffen vanaf 1 januari 2025. Het verbod op de plaatsing van een stookolieketel wordt verduidelijkt. Ook worden, naar aanleiding van de invoering van een renovatieverplichting bij residentiële gebouwen, de doelstellingen van de databank voor energiegebruik en energieproductie uitgebreid.
6. Er wordt een meldingsplicht ingevoerd voor installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten.
7. De regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling inzake het verval en de opheffing van deze toelating. Aan de beheerder van een directe lijn of een directe leiding worden bijkomende meldings- en informatieverplichtingen opgelegd.
8. Wat de gesloten distributienetten betreft, wordt de voorwaarde voor ontheffing van bepaalde taken en verplichtingen gewijzigd zodat enkel gemelde of door de VREG toegelaten gesloten distributienetten ervoor in aanmerking komen. Ook voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas wordt de mogelijkheid voorzien om ontheffen te worden van bepaalde taken en verplichtingen.
9. De anti-saucissoneringsbepaling inzake groenestroomcertificaten wordt aangepast, aangezien de bovengrens van 5 MW van de call groene stroom werd geschrapt.
10. Er wordt een decretaale basis gecreëerd voor de uitwisseling van gegevens afkomstig uit de digitale meter tussen de netbeheerder of zijn werkmaatschappij en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW), evenals een decretaale basis voor de netbeheerder om aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken en voor de Vlaamse Energiehuizen om de gegevens nodig voor hun werking op te vragen en te verwerken.
11. Het in het Energiebesluit voorziene conventioneel voorkooprecht, dat de OCMW's bij de toekenning van een noodkooptelling verplicht dienen te bedingen, wordt decretaal verankerd en omgevormd tot een Vlaams voorkooprecht.

Verder wordt voorgesteld om de energieverbruiks- en productiegegevens en de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen van publieke organisaties naar de toekomst toe als open data te beschouwen. Er wordt ook een sanctie voorzien als een publieke organisatie deze verplichtingen niet nakomt.
12. Er worden ook wijzigingen voorgesteld met betrekking tot de sanctie voor de energiedeskundige wanneer deze een fout energieprestatiecertificaat niet aanpast. Zo wordt voorgesteld om, vooraleer over te gaan tot een dwangsomprocedure, eerst een éénmalige geldboete op te leggen wanneer de energiedeskundige, na aanmaning, nog steeds niet het gecorrigeerde energieprestatiecertificaat indient.

Er wordt ook een sanctie voorzien als het vereiste label in het kader van een labelplicht niet wordt gehaald.

De inspectiebevoegdheid van de VREG op het vlak van toegang tot gebouwen wordt uitgebreid.
13. Tot slot worden sanctiebepalingen ingeschreven voor de niet naleving van de bepalingen inzake de PV-verplichting voor grote afnemers.

14. De volgende bepalingen van het Ontwerp hebben betrekking op de verwerking van persoonsgegevens :

Art. 11.

In hetzelfde decreet¹, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 4.1.22/11/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4.1.22/11/1. Conform artikel 4.1.22/11 van dit decreet verleent de netbeheerder aan openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de volgende gevallen toegang tot technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens van afnemers om de taken uit te voeren die aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn:

- 1° een afnemer voert gedurende een maand geen opladingen in de digitale aardgasmeter in voorafbetaling uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder aardgaslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;*
- 2° een elektriciteitsafnemer met een digitale elektriciteitsmeter in voorafbetaling waarbij de vermogensbegrenzer is uitgeschakeld, voert gedurende een maand geen opladingen uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder elektriciteitslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;*
- 3° een afnemer is begin september van de elektriciteits- of aardgastoever afgesloten wegens wanbetaling;*
- 4° een afnemer wordt beleverd via een digitale elektriciteits- of aardgasmeter in voorafbetaling;*
- 5° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie kan in de komende periode mogelijk afgesloten worden van de energietoever;*
- 6° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week afgesloten van de energietoever;*
- 7° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week opnieuw aangesloten aan de energietoever.*

Alle technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens, vermeld in het eerste lid, kunnen ook persoonsgegevens zijn.

In de gevallen, vermeld in het eerste lid, geeft de netbeheerder het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toegang tot al de volgende persoonsgegevens van de afnemer:

- 1° de voor- en achternaam;*
- 2° het adres;*
- 3° het rijksregisternummer;*
- 4° het EAN-nummer;*
- 5° de energiedrager;*
- 6° het sociaal of standaardtarieftype.*

De openbare centra voor maatschappelijk welzijn verwerken de gegevens, vermeld in het eerste en het derde lid, om de taken uit te voeren die hun worden opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Voor de verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de voormelde doeleinden is het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming. Voormelde persoonsgegevens worden bewaard gedurende 24 maanden”.

Art. 17.

Aan artikel 7.5.1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013, wordt de volgende zin toegevoegd:

“De voormelde gegevens omvatten minstens:

¹ het Energiedecreet van 8 mei 2009

- 1° de identificatie- en contactgegevens van afnemers;
- 2° de EAN-code;
- 3° de categorie van afnemer.”.

Het artikel luidt dan :

Artikel 7.5.1.

De Vlaamse Regering kan, na advies van de VREG, de leveranciers en netbeheerders openbare dienstverplichtingen opleggen inzake programma's ter bevordering van het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen, minimumnormen inzake rationeel energiegebruik bij hun afnemers en investeringen in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties, installaties voor de productie van groene stroom, groenestroomcertificaten of warmtekrachtcertificaten.

In afwijking van artikel 4.1.10, eerste lid, kan de netbeheerder of zijn werkmaatschappij echter in het kader van de uitvoering van de hun op grond van dit artikel opgelegde openbare dienstverplichtingen en onder de door de Vlaamse Regering vastgestelde voorwaarden, gegevens verstrekken aan personen die daarvoor door de Vlaamse Regering zijn aangewezen.

De voormelde gegevens omvatten minstens:

- 1° de identificatie- en contactgegevens van afnemers;
- 2° de EAN-code;
- 3° de categorie van afnemer.

Art. 20.

Aan artikel 9.1.4 van hetzelfde decreet, hersteld bij het decreet van 2 april 2021 en gewijzigd bij de decreten van 6 mei 2022 en 23 december 2022, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt: “§4. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 2°, 3° en 4°, kunnen de energiehuizen van hun klanten in hun werkingsgebied de volgende persoonsgegevens of categorieën van persoonsgegevens opvragen en verwerken:

- 1° de gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief;
- 2° de gegevens over toegekende premies voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties, namelijk de categorieën van werkzaamheden waarvoor de premie is toegekend;
- 3° de EAN-code en de gebouweenheids-ID van de woning;
- 4° de gegevens over het energieverbruik op maandbasis van hun woning gedurende de laatste vijf jaar;
- 5° de gegevens over het behoren tot een van de volgende doelgroepen:
 - a) beschermde klant;
 - b) budgetmeter;
 - c) advies van de lokale adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water.

Voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, zijn de energiehuizen de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De gegevens, vermeld in het eerste lid, 1°, 2° en 5°, worden gedurende een periode van vijf jaar bewaard. De gegevens, vermeld in het eerste lid, 3° en 4°, worden gedurende een periode van vijftien jaar bewaard. Na de voormelde periode van vijftien jaar worden de persoonsgegevens geanonimiseerd.”.

Het artikel luidt dan :

Artikel 9.1.4.

§1. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 1°, van dit decreet, kunnen de energiehuisen de volgende persoonsgegevens of categorieën van persoonsgegevens opvragen en verwerken:

1° de volgende gegevens over de kredietnemer:

- a) het huidige adres en de contactgegevens;*
- b) de gezinssamenstelling, de personen ten laste en de personen die samenwonen met de kredietnemer;*
- c) de handicap van de persoon van de kredietnemer, of van de personen die samenwonen met de kredietnemer;*
- d) de burgerlijke staat;*

2° de volgende gegevens over het inkomen van de kredietnemer, of het inkomen van de personen met wie de kredietnemer samenwoont:

- a) het gezamenlijk belastbaar inkomen;*
- b) het afzonderlijk belastbaar inkomen;*
- c) het leefloon;*
- d) de inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap;*
- e) de beroepsinkomsten die van belasting vrijgesteld zijn, uit het buitenland of verworven bij een Europese of internationale instelling;*

3° de zakelijke rechten waarvan de kredietnemer houder is;

4° de volgende gegevens over het gebouw waarvoor de kredietnemer een lening aanvraagt:

- a) de aard;*
- b) de ligging;*
- c) de ouderdom;*
- d) de eigendom of zakelijke rechten die erop zijn gevestigd;*

5° de gegevens over de uitgevoerde werken waarvoor de kredietnemer een lening aanvraagt, met inbegrip van de facturen;

6° de gegevens over de toekenning van een rentesubsidie, vermeld in artikel 8.2.3, §1, van dit decreet;

7° alle andere gegevens dan de gegevens, vermeld in punt 1° tot en met 6°, die verband houden met de leningsvoorwaarden die de Vlaamse Regering krachtens dit decreet of krachtens de Vlaamse Codex Wonen van 2021 vaststelt en die noodzakelijk zijn om de lening toe te kennen.

De Vlaamse Regering bepaalt voor welk type lening welke persoonsgegevens of categorieën van persoonsgegevens opgevraagd en verwerkt kunnen worden.

Om na te gaan of de kredietnemer recht heeft op de lening, kan het energiehuis, conform artikel 6, lid 1, c), en artikel 9, lid 2, g), van de algemene verordening gegevensbescherming, een beroep doen op de bevoegde diensten van de Federale Overheidsdienst Financiën, op het Rijksregister, op de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, op het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, op de lokale besturen en op het toegangsregister om digitaal toegang te krijgen tot de noodzakelijke gegevens, conform de regelgeving over de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens die van toepassing is bij de mededeling van persoonsgegevens, zoals ze, in voorkomend geval, op federaal of Vlaams niveau verder is of wordt gespecificeerd.

Voor de unieke identificatie van de betrokkene kan het ondernemingsnummer, het rijksregisternummer of het vreemdelingennummer opgevraagd en verwerkt worden.

De vastgestelde handicap van de kredietnemer of zijn inwonende gezinsleden wordt opgevraagd en verwerkt conform artikel 9, lid 2, g), van de algemene verordening gegevensbescherming. De gegevens over een handicap worden opgevraagd en verwerkt om het aantal personen ten laste te bepalen. Alleen het statuut van de persoon kan worden opgevraagd en verwerkt.

Voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de toekenning van een lening zijn de energiehuizen de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De Vlaamse Regering bepaalt voor de verwerking van persoonsgegevens een bewaartermijn. De voormelde termijn is niet langer dan noodzakelijk is voor de toepassing van de regels die bij of krachtens dit artikel en artikel 8.2.2 zijn vastgesteld, of voor de toepassing van artikel 13.4.13, en is niet langer dan dertig jaar.

§2. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 1°, bezorgen de energiehuizen de volgende categorieën van persoonsgegevens aan het VEKA:

- 1° de identificatiegegevens van de kredietnemers;*
- 2° de identificatiegegevens en het type van het gebouw of de gebouweenheid; 3° de voorwaarden en kenmerken van de energielening;*
- 4° de energiegegevens van het gebouw;*
- 5° het certificaatnummer van het energieprestatiecertificaat;*
- 6° de datum van de authentieke akte van verwerving, de datum van de aangifte van nalatenschap of, bij gebrek daaraan, de datum van het aanslagbiljet van de erfbelasting dat de Vlaamse Belastingdienst heeft opgemaakt.*

De Vlaamse Regering bepaalt voor welk type lening die persoonsgegevens aan het VEKA moeten worden bezorgd.

Voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het beheer van leningen is het VEKA de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden en modaliteiten bepalen voor de gegevensuitwisseling tussen de energiehuizen en het VEKA.

§3. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 1°, kunnen de energiehuizen de volgende categorieën van persoonsgegevens aan Wonen-Vlaanderen bezorgen:

- 1° de identificatiegegevens van de kredietnemers;*
- 2° de identificatiegegevens en het type van het gebouw of de gebouweenheid; 3° de voorwaarden en kenmerken van de toegekende lening.*

De Vlaamse Regering kan bepalen voor welk type lening die persoonsgegevens aan Wonen-Vlaanderen moeten worden bezorgd.

Voor de verdere verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, in het kader van de controle op de naleving van de leningsvoorwaarden die de Vlaamse Regering krachtens de Vlaamse Codex Wonen van 2021 vaststelt, is Wonen-Vlaanderen de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De Vlaamse Regering kan nadere voorwaarden en modaliteiten bepalen voor de gegevensuitwisseling tussen de energiehuizen en Wonen-Vlaanderen.

§4. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 2°, 3° en 4°, kunnen de energiehuizen van hun klanten in hun werkingsgebied de volgende persoonsgegevens of categorieën van persoonsgegevens opvragen en verwerken:

- 1° de gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief;*
- 2° de gegevens over toegekende premies voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties, namelijk de categorieën van werkzaamheden waarvoor de premie is toegekend;*
- 3° de EAN-code en de gebouweenheids-ID van de woning;*

- 4° de gegevens over het energieverbruik op maandbasis van hun woning gedurende de laatste vijf jaar;
- 5° de gegevens over het behoren tot een van de volgende doelgroepen:
 - a) beschermde klant;
 - b) budgetmeter;
 - c) advies van de lokale adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water.

Voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, zijn de energiehuizen de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De gegevens, vermeld in het eerste lid, 1°, 2° en 5°, worden gedurende een periode van vijf jaar bewaard. De gegevens, vermeld in het eerste lid, 3° en 4°, worden gedurende een periode van vijftien jaar bewaard. Na de voormelde periode van vijftien jaar worden de persoonsgegevens geanonimiseerd.

Art. 22.

In artikel 11.2.3, §3, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 november 2011 en gewijzigd bij de decreten van 27 november 2015 en 30 oktober 2020, wordt tussen de zinsnede “diensten van de Vlaamse overheid,” en de woorden “de betrokken gemeente” de zinsnede “het betrokken energiehuis,” ingevoegd.

Het artikel luidt dan :

Artikel 11.2.3.

(...)

§ 3. De gegevens in de energieprestatiecertificatendatabank zijn enkel toegankelijk voor de diensten van de Vlaamse overheid, het betrokken energiehuis, de betrokken gemeente en de instrumenterende ambtenaar. De energiedeskundige en de eigenaar van een gebouw waarvoor een energieprestatiecertificaat is opgesteld hebben alleen toegang tot de gegevens van hun eigen dossiers. De netbeheerder of zijn werkmaatschappij heeft in het kader van de uitvoering van de hun door of krachtens dit decreet opgelegde openbaredienstverplichtingen toegang tot de energieprestatiecertificatendatabank. Teneinde hun informerende rol ten volle te kunnen spelen om bij te dragen aan de verbetering van de energiezuinigheid van de woningen hebben kredietgevers in het kader van een kredietaanvraag met onroerende bestemming of voor energiebesparende renovaties, toegang tot de gegevens uit de energieprestatiecertificatendatabank van het gebouw waarop de kredietaanvraag slaat. De Vlaamse Regering bepaalt nadere voorwaarden betreffende welke gegevens worden vrijgegeven en de wijze waarop deze worden vrijgegeven.

(...)

Art. 24.

In artikel 12.5.1, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 oktober 2021 en gewijzigd bij de decreten van 25 november 2022 en 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 10° en 11° worden tussen de woorden “van het” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd;

2° in punt 12° worden tussen de woorden “een energieprestatiecertificaat voor” en het woord “niet-residentiële” de woorden “residentiële en” ingevoegd;

3° in punt 13° en 14° worden tussen het woord “van” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd.

Het artikel luidt dan :

Artikel 12.5.1.

§ 1. Het VEKA houdt een databank voor energiegebruik en energieproductie bij. De databank bevat gegevens met betrekking tot de gebouwen in het Vlaamse Gewest, hun ligging, hun verwarmingsinstallaties, de bijhorende energieopwekkingsinstallaties, en de energieproductie en het energieverbruik bij die gebouwen. De Vlaamse Regering bepaalt welke gegevens in die databank worden bijgehouden, doorgestuurd en opgenomen. Voor de unieke identificatie van de betrokken gebouweigenaars, huurders en houders van een zakelijk recht en van de personen op wie in het kader van deze databank verplichtingen rusten kan het ondernemingsnummer, het rijksregisternummer of het BIS-nummer opgevraagd en verwerkt worden.

De databank heeft de volgende doelstellingen:

- 1° de voorbereiding van het Vlaamse energie- en klimaatbeleid ondersteunen, en dat beleid monitoren en evalueren;*
- 2° aan de rapporteringsvereisten inzake energie- en klimaat voldoen die in de federale, gewestelijke en Europese regelgeving zijn opgenomen;*
- 3° de Vlaamse en Europese doelstellingen inzake energie en klimaatbeleid volgen;*
- 4° data voor beleidsmatig wetenschappelijk onderzoek rond energie en klimaat aanleveren;*
- 5° data voor communicatie en sensibilisering ter beschikking stellen;*
- 6° informatievragen van derden over energie en klimaat beantwoorden;*
- 7° de evolutie van de verduurzaming van de verwarming van het gebouwenpark volgen;*
- 8° het volgen en handhaven van verplichtingen die aan installateurs, gebouweigenaars, huurders en houders van een zakelijk recht worden opgelegd voor de verwarmingsinstallaties in het gebouw;*
- 8°/1 het volgen en handhaven van verplichtingen die aan afnemers, gebouweigenaars, erfpachters of opstalhouders worden opgelegd door of krachtens artikel 7.7.3;*
- 9° energiefraude opsporen en detecteren;*
- 10° de evolutie van hernieuwbaar en niet-hernieuwbaar energiegebruik van het residentiële en niet-residentiële gebouwenpark volgen;*
- 11° de evolutie van hernieuwbare energieproductie van het residentiële en niet-residentiële gebouwenpark volgen;*
- 12° gegevens ter beschikking stellen voor het opmaken van een energieprestatiecertificaat voor residentiële en niet-residentiële gebouwen;*
- 13° de renovatieverplichting die aan gebouweigenaars, erfpachters of opstalhouders van residentiële en niet-residentiële gebouwen wordt opgelegd, volgen en handhaven;*
- 14° de minimale eis voor het energieprestatielabel die aan gebouweigenaars, erfpachters of opstalhouders van residentiële en niet-residentiële gebouwen wordt opgelegd, bijsturen.*

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

15. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:

afnemers, kredietnemers, gebouweigenaars, huurders, houders van een zakelijk recht, personen op wie in het kader van de databank verplichtingen rusten;

en dat het minstens de volgende gegevens betreft:

technische gegevens², meetgegevens³ en relationele gegevens⁴, contact- en identificatiegegevens, financiële gegevens, verblijfsgegevens, eigendomsgegevens, medische gegevens.

16. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

17. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.
18. De memorie vermeldt expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, met name “taak van algemeen belang” en “voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust” voor wat artikel 24 betreft. De VTC gaat ervan uit dat de taak van algemeen belang dossierbeheer betreft en beveelt aan om dit te verduidelijken in de memorie.
19. Een loutere verwijzing naar de tekst van de AVG volstaat immers niet. Wat de verwijzing naar punt e) betreft, moet verduidelijkt worden van welke taak van algemeen belang of openbaar gezag bedoeld wordt. Voor punt g) moet het zwaarwegend algemeen belang worden gemotiveerd.
20. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM⁵, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen⁶ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁷

² gegevens die de aansluiting of de technische toestand en specificaties van de meter voor elektriciteit of de meter voor aardgas omschrijven

³ gegevens die verkregen worden door of gebaseerd zijn op een telling of meting door middel van een meetinrichting

⁴ gegevens die betrekking hebben op de verhouding tussen de netgebruiker en een marktpartij of tussen marktpartijen onderling

⁵ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

⁶ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁷ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St. adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

21. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, c), AVG⁸, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk afgebakend zijn⁹.

Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG¹⁰, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.

22. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
23. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
24. De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG, namelijk gegevens over de gezondheid van de betrokkenen, met name een eventuele handicap.
25. Artikel 9 AVG verbiedt in beginsel de verwerking van dergelijke gegevens. De VTC vraagt dan ook dat in de memorie verduidelijkt wordt op welke uitzondering de Adviesvrager zicht beroept.
26. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikelen 9 en 10 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van de artikelen 9 en 10, §2, WVG die aangeven welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
- de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.

⁸ “c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;”

⁹ Artikel 6, 3, AVG. Voor wat punt e) betreft, bestaat de doelstelling van de verwerking in de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht.

¹⁰ “e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;”

27. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (zie verder).

3. Doelbinding

28. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
29. De volgende doeleinden kunnen uit het Ontwerp afgeleid worden :
- Artikel 11: om het OCMW toe te laten te interveniëren bij afnemers die zich in een precare situatie bevinden doordat ze dreigen afgesloten te worden van energie;
 - Artikel 17: om de netbeheerder toe te laten aan de uitvoerder van energiescans gegevens te kunnen overmaken, met name de EAN-code zodat deze niet bij de afnemer zelf opgevraagd dient te worden;
 - Artikel 20 en 22: om het voor de Vlaamse Energiehuizen mogelijk te maken om de gegevens nodig voor hun werking op te vragen en te verwerken. Deze verwerking behelst o.a. het gebruiken van deze gegevens bij hun adviesverlening en begeleiding van hun klanten;
 - Artikel 24: voor de opvolging van de onderhoudsplicht en de verduurzaming van de verwarming van de gebouwen is er een databank met informatie over de gebruikte hoofdverwarming per gebouw.
30. De doeleinden zijn dan ook welbepaald en transparant. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.
31. De VTC is van oordeel dat de doeleinden welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

4. Verantwoordelijkheid

32. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
33. Het Ontwerp duidt het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn aan als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen vervat in artikel 11, de energiehuizen voor de verwerkingen vervat in artikel 20. Voor de verwerkingen vervat in artikel 22 en 24 was het VEKA reeds aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke in het Energiedecreet.
34. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)¹¹ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.

¹¹ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

35. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**¹² met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG.
36. De VTC verwijst in dit kader naar de punten:
- 2) wanneer er een grootschalige verwerking en/of stelselmatige monitoring is van locatiegegevens van of herleidbaar tot natuurlijke personen (bijvoorbeeld door (scan)auto's, navigatiesystemen, telefoons, of verwerking van locatiegegevens van reizigers in het openbaar vervoer). LOCATIEGEGEVENS [criteria 5 en 3];
- 3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5];
37. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht¹³.

5. Minimale gegevensverwerking

38. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
39. De **categorieën betrokkenen** zijn afnemers, kredietnemers, gebouweigenaars, huurders, houders van een zakelijk recht, personen op wie in het kader van de databank verplichtingen rusten (de memorie verduidelijkt dat er op dit moment gedacht wordt aan uitvoerders van energiescans);

en de **categorieën gegevens** zijn :

Artikel 11 :

Enerzijds echnische gegevens¹⁴, meetgegevens¹⁵ en relationele gegevens¹⁶ en

anderzijds :

- 1° de voor- en achternaam;
- 2° het adres;
- 3° het rijksregisternummer;
- 4° het EAN-nummer;

¹² Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aannee van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties
https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

¹³ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: "Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichthoudende autoriteit."

¹⁴ gegevens die de aansluiting of de technische toestand en specificaties van de meter voor elektriciteit of de meter voor aardgas omschrijven;

¹⁵ gegevens die verkregen worden door of gebaseerd zijn op een telling of meting door middel van een meetinrichting;

¹⁶ gegevens die betrekking hebben op de verhouding tussen de netgebruiker en een marktpartij of tussen marktpartijen onderling;

- 5° de energiedrager¹⁷;
- 6° het sociaal of standaardtarieftype.

Artikel 17 :

- 1° de identificatie- en contactgegevens van afnemers;
- 2° de EAN-code;
- 3° de categorie van afnemer.”.

Artikel 20 :

- 1° de gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief;
 - 2° de gegevens over toegekende premies voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties, namelijk de categorieën van werkzaamheden waarvoor de premie is toegekend;
 - 3° de EAN-code en de gebouweenheids-ID van de woning;
 - 4° de gegevens over het energieverbruik op maandbasis van hun woning gedurende de laatste vijf jaar;
 - 5° de gegevens over het behoren tot een van de volgende doelgroepen:
 - a) beschermde klant;
 - b) budgetmeter;
 - c) advies van de lokale adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water.
40. De VTC doet opmerken dat “achternaam” niet bestaat, doch dat dit “naam” dient te zijn.
41. Het Ontwerp stelt dat alle technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens, ook persoonsgegevens kunnen zijn.
42. De memorie verduidelijkt wat er begrepen dient te worden onder deze begrippen:

“1° Meetgegevens:

- a) *Afnemers die gedurende een maand geen opladingen in de digitale aardgasmeter in voorafbetaling uitvoerden en dreigen binnen een termijn van tien dagen zonder aardgaslevering te vallen in de periode van november tot en met maart. (Op wekelijkse basis tussen november en maart);*
- b) *Afnemers met een digitale elektriciteitsmeter in voorafbetaling waarbij de vermogensbegrenzer uitgeschakeld werd, die gedurende een maand niet oplaadden en die dreigen binnen een termijn van tien dagen zonder elektriciteitslevering te vallen in de periode van november tot en met maart. (Op wekelijkse basis tussen november en maart);*
- c) *Afnemers die begin september van het betreffende kalenderjaar van de elektriciteits- en/of aardgastoevoer afgesloten werden. (Begin september van het betreffende kalenderjaar);*
- d) *Afnemers die beleveld worden via een digitale elektriciteits- en/of aardgasmeter in voorafbetaling.*

Verantwoordingsgrond: Via de digitale meter is het mogelijk om na te gaan of afnemers zichzelf van de energietoevoer afsluiten. Met de digitale meter in voorafbetaling voor aardgas sluiten afnemers die zowel het opgeladen verbruikskrediet als het ingebouwde nootkrediet opgebruiken zichzelf de facto van de aardgastoevoer af. Bij elektriciteit schakelen afnemers na het opgebruiken van het nootkrediet eerst nog over op een minimale levering van 10 ampère. Indien de afnemer echter te lang op 10 ampère blijft en de netbeheerder er niet in slaagt om tot een oplossing te komen met de afnemer, schakelt de netbeheerder de minimale levering uit. In dat geval kan de afnemer enkel nog elektriciteit verbruiken na een oplading. In beide situaties dreigt de afnemer zichzelf van de energietoevoer af te sluiten. In de praktijk blijkt dat er gemiddeld ongeveer een maand tussen de laatste oplading en een effectieve zelfafsluiting zit. In een volgende stap dient de netbeheerder een advies tot afsluiting in bij de lokale adviescommissie (LAC). Dit is met andere woorden een belangrijk kantelpunt, waarbij een interventie van een OCMW een effectieve afsluiting kan vermijden.

¹⁷ energiedrager : kolen en afgeleide producten, petroleumproducten, gas, elektriciteit, hernieuwbare energiebronnen, warmte en nucleaire warmte

In het bijzonder aan het begin van de winterperiode is het belangrijk om afnemers, die op dat moment geen toegang meer hebben tot elektriciteit of aardgas, te ondersteunen zodat zij minstens aan een minimaal comfort door de winterperiode raken.

Een OCMW kan ook opteren om vroeger in de schuldcascade in te grijpen door afnemers te bereiken, die nog niet meteen risico lopen om van de energietoevoer afgesloten te worden, maar waarvan er wel indicaties zijn die wijzen op een (structurele) financiële problematiek. Vanuit deze optiek kan het OCMW een lijst opvragen van afnemers die op dat moment via voorafbetaling beleverd worden.

2° beslissingen van de LAC:

- a) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd bekomen, en die in de komende periode afgesloten kunnen worden;*
- b) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd bekomen, en die in de loop van de voorgaande week werden afgesloten;*
- c) afnemers waarvoor een positief advies van de LAC werd bekomen, en die in de loop van de voorgaande week opnieuw werden aangesloten.*

Verantwoordingsgrond: In de eerste twee gevallen staat de afnemer op het punt om van de energietoevoer afgesloten te worden, en kan de interventie van hulpverlening vereist zijn om dit te voorkomen. In een deel van de gevallen vindt de afnemer na een positief LAC-advies tot afsluiting toch nog een oplossing waarmee hij een effectieve afsluiting kan vermijden. In het geval van elektriciteit wordt de minimale levering van 10 ampère opnieuw ingeschakeld vanaf het moment dat de openstaande schuld kleiner is dan 150 euro. Op vraag van het OCMW kan de minimale levering ook al vroeger ingeschakeld worden. Voor aardgas dient de afnemer zijn schuld aan te zuiveren tot op het punt dat hij opnieuw gebruik kan maken van het noodkrediet. In beide situaties bevindt de afnemer zich mogelijk nog steeds in een preciaire situatie die een interventie van de hulpverlener vereist.

3° gewone persoonsgegevens:

- d) naam en voornaam;*
- e) adres;*
- f) rijksregisternummer;*
- g) EAN-nummer;*
- h) energiedrager;*
- i) tarieftype (sociaal of standaard).*

Verantwoordingsgrond: Deze persoonsgegevens zijn nodig om de afnemer met zekerheid te kunnen identificeren en te contacteren via het meest gebruikte communicatiekanaal. De gegevens in e) en f) zijn nodig om het recht op sociaal tarief na te kijken en meteen gericht te werk te kunnen gaan. “

- 43. De VTC beveelt aan om de definities opgenomen in de toelichting op te nemen in het decreet zelf.
- 44. Voor wat het rijksregisternummer betreft dient rekening gehouden te worden met de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor het gebruik van het rijksregisternummer¹⁸.
- 45. De VTC is van oordeel dat voldaan wordt aan het beginsel van de minimale gegevensverwerking.
- 46. Wat de **ontvangers** betreft: het OCMW (artikel 11), personen die door de Vlaamse Regering zijn aangewezen (artikel 17), energiehuizen (artikel 20 en 22).
- 47. De memorie verduidelijkt de noodzaak voor de energiehuizen voor de gegevens van artikel 20:

“Gelet op het voorgaande wordt daarom voorgesteld een decretale rechtsgrond te voorzien opdat de Energiehuizen volgende gegevens kunnen verwerken:

¹⁸ Zie artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

- 1° *Gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief: het Energiehuis heeft dit nodig om hun klanten die behoren tot deze UNT-doelgroep te kunnen informeren over afschaffing van goedkoper nachttarief voor distributienettarieven en over de geleidelijke afbouw van het nettarief 'uitsluitend nacht' en om vervolgens deze doelgroep te adviseren en begeleiden naar alternatieve energiecontracten en andere energiebesparende maatregelen.*
- 2° *Gegevens over premie-aanvragen voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties: het Energiehuis heeft dit nodig om advies aan hun klanten te kunnen geven over bijkomende premiemaatregelen en eventuele wachttijden.*
- 3° *De EAN-code en gebouweenheidsID van hun woning: de EAN-code is de identificatie van een leveringspunt voor elektriciteit of aardgas. De EAN-code is onmisbaar bij alle communicatie met de energieleverancier van de klant of met Fluvius. Het Energiehuis heeft deze code bv. nodig voor de begeleiding bij de aanvraag van energieprijzen of voor de begeleiding bij de verandering van energieleverancier. Het gebouweenheidsID is de unieke identificatie van een gebouweenheid. Door steeds gebruik te maken van deze unieke identificatiecode kan de uitwisseling van (gebouw-gerelateerde) informatie over verschillende instanties vereenvoudigd worden.*
- 4° *Gegevens over het energieverbruik (op maandbasis) van hun woning van de laatste vijf jaar: Dit is nodig voor een correct renovatie-advies, bv. over de noodzaak van bijkomende isolatie en de mogelijkheid om over te schakelen op een warmtepomp.*
- 5° *Gegevens over het behoren tot één van de volgende doelgroepen:*
 - a. *beschermde klant;*
 - b. *budgetmeter;*
 - c. *advies van de Lokale Adviescommissie over afsluiting of her aansluiting van elektriciteit, aardgas of water (LAC).*

Dit is nodig om klanten correct te kunnen adviseren over beschikbare steun en de klanten te begeleiden bij hun eventuele premie- en lening-aanvragen, leveranciersswitch, energiebesparende maatregelen etc.

Tot slot wordt in artikel 22 voorzien dat de Energiehuizen toegang kunnen krijgen tot de gegevens in de energieprestatiecertificatendatabank. Dit is noodzakelijk als basis voor het geven van renovatie advies. In het EPC wordt namelijk bouwfysisch (dus op basis van materialen, dikte, oriëntatie, ...) een volgorde van 'dringendheid' weergegeven om aan te geven welke werken het hoogst noodzakelijk zijn m.b.t. energieverbruik, alsook een prijsindicatie. Indien het EPC van hun woning beschikbaar is, hebben de meeste mensen dit wel ergens opgeborgen, maar het is niet evident dat elke klant dit document terugvindt en meebrengt naar zijn afspraak bij het Energiehuis. Rechtstreekse toegang van het Energiehuis tot het EPC maakt het zoekwerk en het maken van nieuwe afspraken overbodig en zorgt dus voor sneller advies en een meer efficiënte werking."

48. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden.
49. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.
50. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
51. Wat de **bewaartermijn** betreft, voorziet artikel 11 van het Ontwerp in een bewaartermijn van 24 maanden voor het OCMW, voor artikel 17 geeft het decreet delegatie aan de Vlaamse Regering, voor artikel 20 is voorzien in een bewaartermijn van 15 jaar, waarna ze geanonimiseerd worden door de energiehuizen.
52. De termijn van artikel 11 wordt verantwoord als volgt :

"De persoonsgegevens zullen gedurende een termijn van 24 maanden worden bewaard. De afspraak tussen de LAC's en Fluvius is dat beslissingen van de LAC over een periode van 12 maanden uitgevoerd worden. In sommige gevallen loopt voor het dossier, waarop de gegevens betrekking hebben, een juridisch traject waardoor het langer dan 12 maanden open staat. Daarnaast gebruiken veel OCMW's deze gegevens (niet de persoonsgegevens zelf, maar wel de aantallen) voor hun jaarverslagen, die zij vaak pas in het begin van het volgende jaar opstellen. De periode van 24 maanden werd dus gekozen om de gegevens lang genoeg beschikbaar te houden voor deze situaties."

53. De VTC meent dat deze termijn in overeenstemming is met het beginsel van de minimale gegevensverwerking.
54. De termijn van artikel 20 wordt verantwoord als volgt :

“Om de langetermijn renovatiedoelstelling te bereiken is het nodig om woningen en hun eigenaars gedurende een lange periode te kunnen opvolgen. Verbouwingswerken duren een lange periode en een dossier is niet ‘afgehandeld’ op het moment dat er bv. een premie-aanvraag afgerond werd voor een eerste renovatiemaatregel. Het Energiehuis zal een dergelijke woning verder moeten opvolgen, zo kan het Energiehuis ook de volgende stappen van het renovatietraject ondersteunen door advies over beschikbare financieringsinstrumenten zoals premies en leningen en renovatiebegeleiding. Daarom is het nodig om de individuele gegevens van een woning gedurende langere tijd bij te houden in het klantenbeheerssysteem van een Energiehuis. Voor de woning-gerelateerde gegevens stellen we, in analogie met de gegevens voor Mijn Verbouwpremie, een bewaartermijn van 15 jaar voor. Voor de persoonsgebonden gegevens zou een termijn van 5 jaar moeten volstaan, gezien deze gegevens minder statisch zijn. Na het aflopen van deze bewaartermijnen kunnen de Energiehuizen (een deel van) deze gegevens op een geanonimiseerde manier verwerken, bv. om de renovatiegraad op te volgen op wijkniveau.”

55. Het zou duidelijker zijn moest dit uitdrukkelijk in het Ontwerp ingeschreven worden, met name dat de persoonsgegevens gedurende 5 jaar bewaard worden. Het is alleszins een goede maatregel dat de persoonsgegevens nadien geanonimiseerd worden.

6. Juistheid

56. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
57. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen neemt.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

58. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
59. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 54, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

60. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
61. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens mogelijk delicate gegevens of bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.

62. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
63. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹⁹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen²⁰ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer²¹ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichhouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom²².
64. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover²³.

III. BESLUIT

65. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- de taak van algemeen belang verduidelijken in de memorie (luik 2);
 - de uitzondering van op artikel 9, eerste lid AVG verduidelijken in de memorie (luik 2);
 - een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);
 - de definities opgenomen in de toelichting op te nemen in het decreet zelf (luik 5);
 - in het Ontwerp uitdrukkelijk inschrijven dat de persoonsgegevens vermeld in artikel 20 van het Ontwerp vijf jaar bewaard worden (luik 5);
 - de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);
 - de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-03-07 22:14:24 +01:00
Reden: Ik keur dit document goed

¹⁹ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

²⁰ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0
(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

²¹ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

²² *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

²³ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

ADVIES VAN DE VLAAMSE REGULATOR
VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT

Advies

van de VREG 9/03/2023

met betrekking tot het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie

Inhoud

Inleiding	96
Algemene bespreking	97
1 Europeesrechtelijk kader: art. 31, lid 10, Vierde Elektriciteitsrichtlijn	97
2 Wat bepaalt het Ontwerpdecreet? (art. 4 en 3)	98
3 Niet alle taken in Energiedecreet en -besluit zijn kerntaken – noodzakelijkheidstoets niet uitgevoerd.....	99
3.1 Wat bepaalt het Ontwerpdecreet m.b.t. <i>de netbeheerders</i> ?	100
3.2 Wat zegt de memorie van toelichting hierover?.....	100
3.3 Ons oordeel: onjuiste interpretatie, dus foutieve omzetting van artikel 31, lid 10.....	101
3.4 Wat bepaalt de Elektriciteitsrichtlijn over ODV's als potentiële taak van netbeheerder?	102
3.4.1 De netbeheerder kan openbaredienstverplichtingen opgelegd krijgen	102
3.4.2 De netbeheerder kreeg effectief tal van ODV's opgelegd	103
3.4.3 Een openbaredienstverplichting, opgelegd aan netbeheerder, moet de noodzakelijkheidstoets van de regulator doorstaan	103
3.5 Participaties zijn ook activiteiten, en dus enkel mogelijk indien noodzakelijk	104
3.6 Conclusie: Energiedecreet en -besluit in strijd met Elektriciteitsrichtlijn	105
4 Wat geldt voor netbeheerder, geldt ook voor zijn werkmaatschappij	106
4.1 Wat bepaalt het Ontwerpdecreet m.b.t. <i>de werkmaatschappij</i>	106
4.2 Analyse van de aanpak van het Ontwerpdecreet	106
4.3 Ons oordeel: Fluvius System Operator moet zelfde regels volgen als netbeheerder.....	106
4.3.1 Fluvius System Operator als verlengstuk van de distributienetbeheerders	106
4.3.2 Regels voor netbeheerder gelden ook voor haar verlengstuk/gemandateerde	107
4.3.3 Ontwerpdecreet trekt regels die gelden voor de (distributie)netbeheerder níét door naar Fluvius System Operator 17	
4.4 Conclusie: Ontwerpdecreet manifest in strijd met Vierde Elektriciteitsrichtlijn	109
5 Belang van de beperking tot kerntaken	110
5.1 Beperking tot kerntaken: vermijden van kruissubsidiëring	110
5.2 De netbeheerders staan voor grote uitdagingen	111
5.3 De distributienetbeheerders en/of hun werkmaatschappij hebben tal van andere activiteiten	112

5.4	Blik op het aandeel van de huidige ‘andere activiteiten’ van de distributienetbeheerders, en hun werkmaatschappij Fluvius System Operator, naast de ‘kerntaken’	114
5.5	Implicaties van andere activiteiten op de distributienetbeheerder (en/of werkmaatschappij)	117
5.6	Conclusie	118
6	Welke aanpak voor omzetting art. 31, lid 10 - o.m. kerntakendebat	119
6.1	Stappenplan.....	119
6.2	Wat met toegelaten activiteiten?	121
6.3	Wat met niet-toegelaten activiteiten?	122
7	Structuur van netbeheerder Elia Transmission Belgium.....	123
7.1	Het Elia-model: de nieuwe structuur van Elia sinds 2020	123
7.2	De redenen voor de herstructurering van Elia	125
7.3	Conclusie	126
	Artikelsgewijze bespreking	126
	Artikel 3	126
	Artikel 4	127

Inleiding

De VREG ontving op 7 februari 2023 de vraag van de Vlaamse minister, bevoegd voor het energiebeleid, om binnen een termijn van 30 dagen een advies te verlenen bij het ontwerpdecreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 3 februari 2023 (hierna “Ontwerpdecreet”).

Het Ontwerpdecreet bevat onder meer volgende - voor de werking van de VREG relevante - bepalingen:

- Wijzigingen m.b.t. de activiteiten van de netbeheerder (art. 3 en 4 Ontwerpdecreet):
 - o De uitfasering van de mogelijkheid voor netbeheerders om energiediensten aan te bieden aan aandeelhouders/vennoten (in lijn met de Vierde Elektriciteitsrichtlijn);
 - o De opheffing van de mogelijke samenwerking met het Vlaams Energiebedrijf met het oog op het aanbieden van energiediensten;
 - o Een wijziging in de wijze van het bepalen van de activiteiten die netbeheerders kunnen verrichten zonder dat daarvoor een noodzakelijkheidstoets door de regulator vereist is (verwijzen naar het Energiedecreet en de uitvoeringsbesluiten).
- Afschaffing van de begrenzing van de aansluitingskost bij nieuwe aardgasaansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen, vanaf 1 januari 2025 (art. 5 Ontwerpdecreet);
- Wijzigingen in de regulering van directe lijnen (art. 11 en 12 Ontwerpdecreet):
 - o De regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, wordt aangevuld met een regeling inzake het verval en de opheffing van deze toelating;
 - o Aan de beheerder van een directe lijn of een directe leiding worden bijkomende meldings- en informatieverplichtingen opgelegd.
- Wijzigingen in de regulering van gesloten distributienetten (art. 13 Ontwerpdecreet)
 - o Wijziging van de voorwaarde voor ontheffing van bepaalde taken en verplichtingen (zodat enkel gemelde of door de VREG toegelaten gesloten distributienetten ervoor in aanmerking komen);
 - o Invoering van mogelijkheid tot ontheffing van bepaalde taken en verplichtingen voor beheerders van een gesloten distributienet voor aardgas.
- De inspectiebevoegdheid van de VREG op het vlak van toegang tot gebouwen wordt uitgebreid (art. 22 Ontwerpdecreet).

De VREG heeft enkel bedenkingen bij de inhoud van de artikelen 3 en 4 van het Ontwerpdecreet en zal zich in dit advies dus enkel hierop focussen. Onder de titel ‘Algemene bespreking’ zetten we onze analyse van artikel 4 van het Ontwerpdecreet uiteen. Onder de titel ‘Artikelsgewijze bespreking’ zetten we kort uiteen wat de bedenkingen zijn bij zowel artikel 3 als artikel 4. De opmerkingen bij artikel 4 in deze titel betreffen als het ware een samenvatting van wat in de eerste titel uitgebreid uiteengezet wordt.

Algemene bespreking

1 Europeesrechtelijk kader: art. 31, lid 10, Vierde Elektriciteitsrichtlijn

De wijzigingen m.b.t. de activiteiten van de netbeheerder, voorwerp van het Ontwerpdecreet, volgen uit de Europese regelgeving. De Vierde Elektriciteitsrichtlijn¹ (EU 2019/944) bevat bepalingen die de mogelijke activiteiten van de netbeheerders sterk beperkt: naast hun **kernactiviteiten** in uitvoering van de Elektriciteitsrichtlijn en -verordening, mogen ze enkel activiteiten verrichten die nodig zijn om aan hun verplichtingen inzake kernactiviteiten te voldoen en mits de **noodzakelijkheid** ervan werd beoordeeld door de **regulator**. Dat doet geen afbreuk aan de mogelijkheid van de netbeheerders om **andere netten** te beheren, wanneer hun dat recht in intern recht werd toegekend.²

Dit is bepaald in **artikel 31, lid 10, van richtlijn (EU) 2019/944** (hierna: “Vierde Elektriciteitsrichtlijn”):

“Lidstaten of de door hen aangewezen bevoegde instanties kunnen distributiesysteembeheerders toestaan activiteiten te verrichten anders dan genoemd in deze richtlijn en in Verordening (EU) 2019/943 indien deze activiteiten nodig zijn voor de distributiesysteembeheerders om aan hun verplichtingen krachtens deze richtlijn of Verordening (EU) 2019/943 te voldoen, mits de regulerende instantie tot de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld is (sic). Dit lid laat het recht van de distributiesysteembeheerder om netwerken die geen elektriciteitsnetwerken zijn te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren onverlet, indien de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie een dergelijk recht heeft verleend.”

Een gelijkaardige bepaling, meer bepaald art. 40, lid 8 Vierde Elektriciteitsrichtlijn, geldt ook voor de transmissienetbeheerder.³ De verwijzing, in dit advies, naar art. 31, lid 10, geldt tevens als een verwijzing naar art. 40, lid 8.

Art. 31, lid 10 (en art. 40, lid 8) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt, in een notendop, het volgende:

¹ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 “betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (herschikking)”, *Pb.L.* 14 juni 2019, afl. 158, 128.

² Deze verplichtingen zijn enkel van toepassing op de elektriciteitsdistributienetbeheerders. Er is (voorlopig) geen dergelijke bepaling met betrekking tot de taken van de aardgasdistributienetbeheerders, doch er is momenteel een traject tot herziening van de Aardgasrichtlijn lopende.

³ Dit artikel luidt als volgt “8. De lidstaten of de door hen aangewezen bevoegde instanties mogen transmissiesysteembeheerders toestaan andere taken uit te voeren dan die welke worden genoemd in deze richtlijn en in Verordening (EU) 2019/943 indien die faciliteiten nodig zijn voor de nakoming door de transmissiesysteembeheerders van de krachtens deze richtlijn of Verordening (EU) 2019/943 op hen rustende verplichtingen, **mits de regulerende instantie de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld**. Dit lid laat het recht van de transmissiesysteembeheerders om netwerken die geen elektriciteitsnetwerken zijn te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren onverlet, indien de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie dergelijk recht heeft verleend.”

- Er is een principieel verbod voor netbeheerders om andere activiteiten te verrichten anders dan genoemd in deze richtlijn en in Verordening (EU) 2019/943 (= “**kerntaken**”);
- Een netbeheerder kan enkel **andere activiteiten** dan deze kerntaken uit te oefenen, mits naleving van **twee cumulatieve** voorwaarden:
 - de betrokken lidstaat of de door hem aangewezen bevoegde instantie **staat** het de netbeheerder **toe** om deze andere activiteiten uit te oefenen (vb. via wetgeving);
 - deze andere activiteiten moeten **nodig zijn** voor de netbeheerder om aan zijn verplichtingen krachtens deze richtlijn of Verordening (EU) 2019/943 te voldoen. Immers: *“Lidstaten of de door hen aangewezen bevoegde instanties kunnen distributiesysteembeheerders toestaan activiteiten te verrichten anders dan genoemd in deze richtlijn en in Verordening (EU) 2019/943 indien deze activiteiten nodig zijn voor de distributiesysteembeheerders [...]”*.
Het is de *regulerende instantie* die deze noodzakelijkheid beoordeelt. Immers: *“[...] mits de regulerende instantie tot de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld”*
- Een netbeheerder kan **netwerken** die geen elektriciteitsnetwerken zijn bezitten, ontwikkelen, beheren en exploiteren, mits naleving van slechts 1 enkele voorwaarde: de betrokken lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie staat het de netbeheerder toe om deze andere activiteiten uit te oefenen.

2 Wat bepaalt het Ontwerpdecreet? (art. 4 en 3)

Het huidige art. 4.1.8/6 van het Energiedecreet bepaalt het volgende:

“Distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij kunnen andere activiteiten verrichten dan databeheer en de activiteiten, vermeld in titel IV, hoofdstuk I, afdeling III, onderafdeling I, afdeling IV, afdeling V/1, onderafdeling III, afdeling VII en afdeling VIII, van dit decreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten en vermeld in verordening (EU) 2019/943, als die activiteiten nodig zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943 te voldoen en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.

De Vlaamse Regering bepaalt op basis van de beoordeling door de VREG, vermeld in het eerste lid, welke activiteiten als vermeld in het eerste lid, de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit en hun werkmaatschappij kunnen uitvoeren.

De Vlaamse Regering bepaalt welke andere activiteiten dan de activiteiten, vermeld in het eerste lid en in artikel 4.1.5, de werkmaatschappij kan uitvoeren.”⁴

Krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet wordt art. 4.1.8/6 van het Energiedecreet in die zin gewijzigd dat nu een onderscheid gemaakt wordt tussen enerzijds de **netbeheerders** en anderzijds de **werkmaatschappij**.

⁴ Hieromtrent gaven we op 27 november 2020 volgend advies: [ADV-2020-20](#)

Na wijziging krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet zou art. 4.1.8/6 van het Energiedecreet als volgt luiden (eigen formulering):

Regeling netbeheerder:

De distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit verrichten de activiteiten, vermeld in Energiedecreet en uitvoeringsbesluiten en Verordening.

*De distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen **andere activiteiten** dan vermeld in het eerste lid verrichten, als die activiteiten **nodig** zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943 te voldoen en als de **VREG de noodzaak** van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.*

*De **Vlaamse regering bepaalt** welke activiteiten de distributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen uitvoeren, op basis van beoordeling VREG.*

Regeling voor ‘de werkmaatschappij’ (in praktijk: Fluvius System Operator, voor de distributienetbeheerders):

*De **Vlaamse regering bepaalt** welke andere activiteiten dan deze vermeld in Energiedecreet en uitvoeringsbesluiten en Verordening **de werkmaatschappij** kan uitvoeren.*

Onder de term ‘netbeheerders’ ressorteren, conform de definitie van het Energiedecreet, zowel de distributienetbeheerders als de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. De bepaling is daarmee terecht ook van toepassing op de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, ter omzetting van art. 40, lid 8 Vierde Elektriciteitsrichtlijn (zie hoger), die geldt voor “de transmissienetbeheerder”.

In Vlaanderen is de ‘transmissienetbeheerder’ in de zin van de Europese regelgeving de beheerder van het (federale) transmissienet, alsook van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit. Het plaatselijk vervoernet van elektriciteit is een (regionaal) transmissienet op een spanning kleiner dan of gelijk aan 70kV, maar met een transmissiefunctie. Conform de bevoegdheidsverdelende regels van het BWHI⁵ ressorteert dit net, ondanks de transmissiefunctie, onder de gewestelijke bevoegdheid.

3 Niet alle taken in Energiedecreet en -besluit zijn kerntaken – noodzakelijkheidstoets niet uitgevoerd

We gaan onder dit punt in op de aanpak van het Ontwerpdecreet met betrekking tot de **netbeheerders**. We analyseren art. 4 van het Ontwerpdecreet m.b.t. de regeling voor de netbeheerder, formuleren onze opmerkingen daarop, en formuleren tevens een conclusie.

⁵ BWHI = de Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980

3.1 Wat bepaalt het Ontwerpdecreet m.b.t. de netbeheerders?

Na de wijziging krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet zou het luik van art. 4.1.8/6 van het Energiedecreet dat handelt over de netbeheerders, als volgt klinken (eigen formulering):

De distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit verrichten de activiteiten, vermeld in Energiedecreet en uitvoeringsbesluiten en Verordening.

*De distributienetbeheerder en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen **andere activiteiten** dan vermeld in het eerste lid verrichten, als die activiteiten **nodig** zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943 te voldoen en als de **VREG de noodzaak** van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.*

*De **Vlaamse regering bepaalt** welke activiteiten de distributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen uitvoeren, op basis van beoordeling VREG.*

3.2 Wat zegt de memorie van toelichting hierover?

Art. 4.1.8/6. gaat uit van de veronderstelling dat alle activiteiten van de netbeheerder vermeld in het Energiedecreet en -besluit, taken zijn die de netbeheerder kan uitoefenen in de zin van de Europese regelgeving. Dus “kerntaken” die verricht kunnen worden zonder dat daarvoor een noodzakelijkheidstoets door de regulator vereist is.⁶

Uit de memorie van toelichting blijkt dat werd nagegaan of de in het Energiedecreet en -besluit vermelde activiteiten, conform de Europese regels, en meer bepaald art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn zijn. Meer bepaald werd nagegaan of de taken/activiteiten die thans in Energiedecreet en -besluit bepaald zijn, taken zijn die de netbeheerder kan uitvoeren, conform het Europeesrechtelijke kader.⁷

Daarbij werd als volgt te werk gegaan: de activiteiten werden ingedeeld in (4) soorten.

Categorie 1: net- en databeheeractiviteiten van de distributienetbeheerders, zoals het beheer en onderhoud van het net;

Categorie 2: deelactiviteiten, accessoria of modaliteiten van de net- en databeheeractiviteiten van de distributienetbeheerders, zoals het uitbetalen van een vergoeding bij het verstrijken van de termijn voor een netaansluiting;

Categorie 3: activiteiten die door een **Europeesrechtelijke** lex specialis **toegestaan** worden, zoals het bezit van particuliere oplaadpunten die uitsluitend voor eigen gebruik bestemd zijn;

⁶ Dit weliswaar na wijziging van art. 4.1.8/1 krachtens art. 3 van het Ontwerpdecreet, meer bepaald: de schrapping (evenwel middels uitfasering) van de activiteit ‘energiediensten’ – inderdaad een noodzakelijke ingreep.

⁷ cfr. Memorie onder bespreking van art. 3

Categorie 4: de openbardienstverplichtingen

In de memorie van toelichting worden 3 soorten openbardienstverplichtingen onderscheiden (hierna: “ODV’s”):

1. ODV’s die géén economische activiteit inhouden, zoals de uitbetaling van premies;
2. ODV’s die een economische activiteit inhouden die evenwel niet door commerciële ondernemingen op competitieve basis verricht zou kunnen worden zoals sociale leverancier;
3. ODV’s die een economische activiteit inhouden die bovendien door commerciële ondernemingen op competitieve basis verricht zou kunnen worden, zoals het aanbieden van energiediensten aan aandeelhouders/vennoten.

Volgens de memorie van toelichting is art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn niet van toepassing op 1ste en 2de soort ODV’s, wél op 3de soort. Er wordt geponeerd dat, behoudens één activiteit (energiediensten), alle vermelde activiteiten kerntaken of “accessoire” taken zijn. Bijgevolg, zo wordt geconcludeerd, kunnen alle in het Energiedecreet of -besluit vermelde activiteiten van de netbeheerder behouden blijven. De activiteiten inzake energiediensten maken het voorwerp uit van uitfasering (cfr. art. 3 van het Ontwerpdecreet). De netbeheerder moet deze dus afstoten.

3.3 Ons oordeel: onjuiste interpretatie, dus foutieve omzetting van artikel 31, lid 10⁸

We zijn het niet eens met bovengenoemde analyse van de huidige, in het Energiedecreet en -besluit bepaalde activiteiten, in het licht van art. 31, lid 10, om volgende redenen:

1. Voor kerntaken nuttig of relevant >< voor kerntaken “noodzakelijk”

Het Ontwerpdecreet gaat uit van de (foutieve) veronderstelling dat activiteiten die beschouwd kunnen worden als deelactiviteiten, accessoria of modaliteiten van de net- en databeheeractiviteiten van de netbeheerder, activiteiten betreffen waarvoor geen beoordeling van de VREG nodig is. Het is niet omdat een bepaalde activiteit geacht wordt een deelactiviteit, accessorium, of modaliteit van de kernactiviteiten te zijn, dat deze *nodig* is om aan de verplichtingen (kerntaken) te voldoen. De ‘noodzakelijkheid’ van de andere activiteiten moet strikt worden geïnterpreteerd; dat deze ‘nuttig’ of ‘relevant’ zijn, volstaat daarbij niet.

“Ten slotte legt de vereiste van noodzaak ook een strikt verband op tussen de kernactiviteit van de DNB en de bijkomende dienst. Het volstaat dus niet dat deze ‘nuttig’ of ‘relevant’ zou zijn, of dat deze zou aansluitingen bij andere activiteiten die de DNB al in portefeuille heeft.”⁹

Er moet een daadwerkelijke noodzakelijkheidstoets uitgevoerd worden, én die toets moet uitgevoerd worden door de regulator, niet door de decreetgever.

2. Enkel bepaalde ODV’s >< alle ODV’s vereisen noodzakelijkheidstoets

Vervolgens: men gaat er in de memorie van toelichting van uit dat art. 31, lid 10, eerste zin van de Elektriciteitsrichtlijn niet van toepassing is op ODV’s die geen economische activiteit inhouden of een economische activiteit inhouden die niet door commerciële ondernemingen op competitieve basis verricht zou kunnen worden (cfr. memorie van toelichting, p. 9).

⁸ en idem art. 40, lid 8, van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn

⁹ S. Vanhove, “Juridische uitdagingen voor de Vlaamse distributienetbeheerders in het kader van de energietransitie”, in X., *Jaarboek Energierecht 2020*, Intersentia, 2021, randnr. 53

Echter, **voor alle ODV's is de noodzakelijkheidstoets vereist**, hetgeen de Raad van State reeds bevestigde in een advies (nr. 71.322/3 van 4 mei 2022). Het is niet omdat een activiteit niet economisch is, of omdat er nog onvoldoende marktaanbod is, dat deze activiteit een voor de netbeheerder noodzakelijke activiteit is. Art. 31, lid 10, dat een noodzakelijkheidstoets voorschrijft voor alle “andere” (niet in de Elektriciteitsrichtlijn en in Verordening (EU) 2019/943 genoemde) activiteiten van de netbeheerder, is van toepassing op alle ODV's.

Voorbeelden daarvan zijn: de activiteiten van de netbeheerder als noodleverancier, als sociale leverancier, de uitbetaling van premies (vb. in kader van rationeel energiegebruik), opsporing energiefraude, sensibiliserende acties, sociale ODV's, ...: al deze activiteiten dienen de noodzakelijkheidstoets (nog) te ondergaan en het gaat daarbij voornamelijk om activiteiten die als openbaredienstverplichting worden gekwalificeerd. We gaan hier verder op in onder het volgende punt.

3.4 Wat bepaalt de Elektriciteitsrichtlijn over ODV's als potentiële taak van netbeheerder?

3.4.1 De netbeheerder kan openbaredienstverplichtingen opgelegd krijgen

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn bepaalt in artikel 9 dat de lidstaten aan elektriciteitsbedrijven ODV's kunnen opleggen.

ODV's zijn de uiteenlopende verplichtingen die worden opgelegd aan “electriciteitsbedrijven”, en zijn bedoeld als correcties op de vrije marktwerking in het algemeen belang.

Netbeheerders vallen onder de definitie van “electriciteitsbedrijf”; bijgevolg kunnen Lidstaten de netbeheerders ODV's opleggen (basis: art. 9 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn). De richtlijn bepaalt in de consideransen dat de lidstaten daarbij over een brede discretionaire bevoegdheid beschikken.

Deze ODV's moeten wel betrekking hebben op: **“de zekerheid, waaronder de voorzieningszekerheid, de regelmaat, de kwaliteit en de prijs van de leveringen zijn begrepen, alsmede op de bescherming van het milieu, met inbegrip van energie-efficiëntie, energie uit hernieuwbare bronnen en bescherming van het klimaat.”**

ODV's hebben dus sociale (cfr. zekerheid van leveringen) of ecologische (cfr. bescherming milieu) doelstellingen.

ODV's moeten sowieso gemeld worden aan de Europese Commissie. Het Ontwerpdecreet wordt dan ook terecht aangemeld bij de Europese Commissie, die kan oordelen of de ODV's conform de voorwaarden zijn, i.e. of zij voldoen aan de eisen gesteld door art. 9 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

3.4.2 De netbeheerder kreeg effectief tal van ODV's opgelegd

De netbeheerders (dus zowel distributienetbeheerder als beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit) hebben op grond van het Energiedecreet en -besluit tal van ODV's opgelegd gekregen.

De Vlaamse ODV's werden in 2019 al eens door de VREG in kaart gebracht: ons [ODV-rapport uit 2019](#)¹⁰ bevat een gedetailleerd overzicht van de precieze ODV's en hun indeling. De ODV's worden tevens weergegeven in een van onze dashboards: https://dashboard.vreg.be/report/TNB_Openbaredienstverplichtingen.html.

Zoals blijkt uit onze analyse van enkele jaren geleden, onderscheiden we volgende ODV's:

- **Technische ODV's** hebben te maken met het onderhoud en de uitbreiding van het distributienet.
- **Sociale ODV's** omvatten maatregelen die (huishoudelijke) afnemers beschermen, voornamelijk op financieel vlak.
- **Ecologische ODV's** ondersteunen de ontwikkeling van hernieuwbare energie, warmtekrachtkoppeling en rationeel energiegebruik. Die ODV's kunnen we verder opsplitsen in twee groepen: ODV's die te maken hebben met de groenestroom- en warmtekrachtcertificaten (GSC en WKC) en ODV's om rationeel energiegebruik te bevorderen.

De ODV's hebben een aanzienlijk gewicht in de budgetten van de distributienetbeheerders. Zo voorzien zij een nettokost van 375 miljoen euro (22% van het totale budget) voor de openbaredienstverplichtingen in hun budgetten voor 2023. Daarbij houden zij al rekening met aanzienlijke tussenkomsten vanuit de Vlaamse Overheid. Zonder deze tussenkomsten zouden de openbaredienstverplichtingen nog zwaarder doorwegen (34% van het totale budget).

3.4.3 Een openbaredienstverplichting, opgelegd aan netbeheerder, moet de noodzakelijkheidstoets van de regulator doorstaan

De vraag rijst hoe art. 9 en art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn samengelezen moeten worden: staan de ODV's los van de beoordeling van de activiteiten van de netbeheerder (kerntaken, verboden activiteiten, toegelaten mits expliciete toelating en al dan niet noodzakelijkheidstoets), of zijn de ODV's evengoed activiteiten, die onder toepassing van art. 31, lid 10 ressorteren?

Uit art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn volgt dat activiteiten die geen kernactiviteiten¹¹ van de netbeheerder zijn, (1) expliciet moeten worden toegelaten en (2) dat de noodzakelijkheid van die activiteiten in het licht van de kernactiviteiten door de regulator beoordeeld moet worden (behoudens indien het om netwerkactiviteiten handelt). Openbaredienstverplichtingen die aan de netbeheerder worden opgelegd, betreffen een activiteit waarvan de regulator de noodzakelijkheid moet beoordelen conform art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

¹⁰ zie [RAPP-2019-11](#)

¹¹ i.e. niet in richtlijn (EU) 2019/944 en verordening (EU) 2019/943 genoemde taken

De Raad van State sprak zich hierover al eens uit en bevestigde deze visie: **de Raad van State oordeelde dat ook openbardienstverplichtingen** die een lidstaat aan **distributienetbeheerders** oplegt, **nieuwe, niet in richtlijn (EU) 2019/944 en verordening (EU) 2019/943** genoemde **maatregelen** zijn, waarvan de **regulerende instantie** overeenkomstig artikel 31, lid 10 van richtlijn (EU) 2019/944 **de noodzaak moet beoordelen**.

Randnummer 5.3 van het betreffende advies klinkt als volgt:

“Het voorgaande neemt niet weg dat openbardienstverplichtingen die een lidstaat aan distributiesysteembeheerders oplegt, nieuwe, niet in richtlijn (EU) 2019/944 en verordening (EU) 2019/943 genoemde maatregelen zijn. Dit blijkt ook uit artikel 9, lid 4, van richtlijn (EU) 2019/944, naar luid waarvan de lidstaten de Commissie na de omzetting van deze richtlijn alle maatregelen meedelen die zijn vastgesteld om universele dienst- en openbardienstverplichtingen in het leven te roepen, met inbegrip van consumentenbeschermings- en milieubeschermingsmaatregelen, en van de mogelijke gevolgen van die maatregelen voor de nationale en internationale concurrentie, ongeacht of deze maatregelen een ontheffing van deze richtlijn vereisen.

Bijgevolg moet de noodzakelijkheidstoets waarin artikel 30 (sic), lid 10, van richtlijn (EU) 2019/944 voorziet nog gebeuren.”¹²

Conclusie

Een ODV, opgelegd aan een netbeheerder, moet niet enkel voldoen aan de vereiste doelstellingen bepaald in art. 9 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn (en gemeld worden aan de Europese Commissie met oog op controle van die doelstellingen), maar tevens moet de noodzakelijkheid voor de uitoefening van de taken van de netbeheerder beoordeeld worden door de regulator.

3.5 Participaties zijn ook activiteiten, en dus enkel mogelijk indien noodzakelijk

Participaties van de netbeheerder zijn ook te beschouwen als activiteiten. De netbeheerder zou enkel de ‘nodige’ participaties mogen kunnen aangaan. Voor een opsomming van de huidige participaties: zie punt 5.3.

Daar waar het Energiebesluit (zie artikel 3.1.13) nu bepaalt dat (alleen) een (rechtstreekse of onrechtstreekse) deelneming in *producenten, invoerders van buitenlands aardgas, houders van een leveringsvergunning, tussenpersonen, aanbieders van energiediensten, ESCO's, aggregatoren of in de met die ondernemingen verbonden of geassocieerde ondernemingen* verboden is, moet dit volgens ons veel ruimer worden bepaald: **de deelneming in ondernemingen die activiteiten verrichten die niet vermeld zijn in het Energiedecreet of uitvoeringsbesluiten, is verboden**.

¹² Advies RvS nr. 71.322/3 van 4 mei 2022 over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari 2022 tot oprichting van een uniek loket voor de aanvraag en behandeling van bepaalde woon- en energiepremies en tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021, wat betreft flexibiliteit, samenwerking tussen de distributienetbeheerders en het extern verzelfstandigd agentschap NV Vlaams Energiebedrijf en renovatie- en energiepremies’, randnummer 5.3.

Dergelijke bepaling zou voor gevolg hebben dat elke deelneming eerst een noodzakelijkheidstoets moet doorstaan (VREG), waarna de deelneming expliciet moet worden toegestaan.

3.6 Conclusie: Energiedecreet en -besluit in strijd met Elektriciteitsrichtlijn

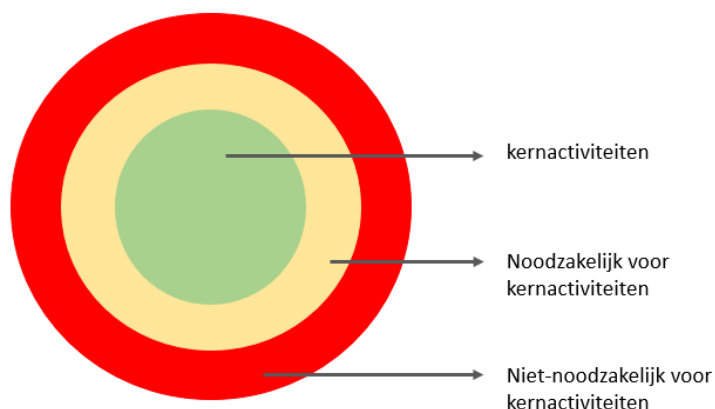
Het Ontwerpdecreet (meer bepaald art. 4) gaat er foutief van uit dat alle taken die thans in Energiedecreet en het Energiebesluit vermeld staan, effectief zogenaamde kerntaken zijn van de netbeheerder, i.e. taken genoemd in de Elektriciteitsrichtlijn of Verordening (EU) 2019/943.

Echter, in het 'Energiedecreet en uitvoeringsbesluiten' waarnaar art. 4.1.8/6 krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet zal verwijzen, zijn activiteiten van de netbeheerder vermeld die niet *genoemd zijn in de Elektriciteitsrichtlijn en in Verordening (EU) 2019/943*, en waarvan evenmin vaststaat dat zij noodzakelijk zijn met het oog op de uitvoering van de kernactiviteiten. Een toets die (nog) uitgevoerd moet worden door de regulator, dus de VREG.

Doordat het Energiedecreet, en de uitvoeringsbesluiten, taken bevatten die geen kerntaken zijn, en de toelating ervan (door vermelding in het Energiedecreet) niet voorafgegaan werd door een door de VREG uit te voeren noodzakelijkheidstoets, is het decreet in strijd met art. 31, lid 10 (en art. 40, lid 8) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Het Ontwerpdecreet heft deze strijdigheid niet op.

Schematisch: het Energiedecreet en de uitvoeringsbesluiten bepalen op dit moment nog activiteiten voor de netbeheerder die in onderstaande 3 categorieën (groen, geel, rood) ingedeeld kunnen worden. De rode activiteiten moeten geschrapt worden. Welke activiteiten als rood, en welke als geel moeten worden gekwalificeerd, is op dit moment nog niet uitgeklaard (zie hiervoor 'stappenplan' in punt 6.1).

4 Wat geldt voor netbeheerder, geldt ook voor zijn werkmaatschappij

De analyse onder punt 3 van de regeling, uitgewerkt in het Ontwerpdecreet, t.a.v. de netbeheerder, leidde tot de vaststelling dat deze strijdig is met de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

In dit punt analyseren we art. 4 van het Ontwerpdecreet m.b.t. de regeling voor de **werkmaatschappij**.

4.1 Wat bepaalt het Ontwerpdecreet m.b.t. de *werkmaatschappij*

Art. 4.1.8/6, vierde lid, zou krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet als volgt luiden: *“De Vlaamse Regering bepaalt welke andere activiteiten dan de activiteiten, vermeld in het eerste lid, de werkmaatschappij kan uitvoeren.”*

4.2 Analyse van de aanpak van het Ontwerpdecreet

Werkmaatschappij Fluvius System Operator moet, krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet wel een toelating krijgen (van de Vlaamse Regering) voor extra activiteiten, thans niet vermeld in Energiedecreet of -besluit of Verordening, maar deze toelating kan de Vlaamse Regering zonder meer verlenen: er geldt geen enkel criterium of randvoorwaarde: noch wat betreft de *aard* van de ontwikkelde activiteiten, noch wat betreft de voorafgaande *beoordeling* door de VREG

Op basis van de ontworpen bepaling kan Fluvius System Operator, als werkmaatschappij, dus om het even welke andere activiteiten ontplooiën indien dit door de Vlaamse Regering opportuun wordt geacht.

4.3 Ons oordeel: Fluvius System Operator moet zelfde regels volgen als netbeheerder

4.3.1 *Fluvius System Operator als verlengstuk van de distributienetbeheerders*

Het begrip “werkmaatschappij” heeft geen grondslag in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Dit begrip wordt in het Energiedecreet als volgt gedefinieerd¹³: *“de privaatrechtelijke vennootschap waarin de distributienetbeheerder participeert of de publiekrechtelijke rechtspersoon die participeert in de distributienetbeheerder, die in naam en voor rekening van de distributienetbeheerder belast is met de exploitatie van zijn net en de toepassing van openbardienstverplichtingen”*.

De Vlaamse energieregelgeving staat het distributienetbeheerders toe om een beroep te doen op een werkmaatschappij. Volgens de memorie van toelichting heeft het gebruik van een werkmaatschappij *als voordeel de professionalisering van de sector, de uniformisering van de procedures en werkwijzen en de reductie van de kosten verbonden aan het netbeheer*.¹⁴

¹³ Art. 1.1.3, 138° van het Energiedecreet

¹⁴ MvT, Energiedecreet, *Parl. St.* VI.Parl. 2008-09, nr. 2165/1, 40

De distributienetbeheerders zijn niet verplicht om een beroep te doen op een werkmaatschappij, maar als ze dit doen, dan moet het om 'één gezamenlijke werkmaatschappij' gaan en moet voorafgaandelijk toestemming verkregen worden van de VREG (art. 4.1.5 Energiedecreet¹⁵). Daar waar in het begin niet elke distributienetbeheerder een beroep deed op een werkmaatschappij, deden die dat gaandeweg meer en meer, en dit gelet op de expertise die vereist is bij het uitvoeren van de taken. Op dit moment doen alle distributienetbeheerders een beroep op een werkmaatschappij, en dat is Fluvius System Operator, een privaatrechtelijke coöperatieve vennootschap. Op 26 juni 2018 gaf de VREG toestemming hiervoor aan de distributienetbeheerders¹⁶. De werkmaatschappij Fluvius System Operator is te beschouwen als een dochtermaatschappij die 100% in handen is van de (gezamenlijke) distributienetbeheerders.

De distributienetbeheerders belasten werkmaatschappij Fluvius System Operator met de exploitatie van het elektriciteits- en aardgasdistributienet, de activiteiten inzake databeheer en de uitvoering van openbardienstverplichtingen die rusten op de distributienetbeheerders. Dergelijke werkmaatschappij oefent dus de taken uit die de distributienetbeheerders aan haar delegeren en is daarmee een "verlengstuk", of "gemandateerde" van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die formeel als distributienetbeheerder zijn aangewezen. Fluvius System Operator vervult de gedelegeerde taken in naam en voor rekening van de (aandeelhouders-) distributienetbeheerders die een beroep op haar doen. Dit komt neer op een vorm van lastgeving.

4.3.2 Regels voor netbeheerder gelden ook voor haar verlengstuk/gemandateerde

In lijn met de zgn. "verlengstuktheorie", moeten de Europese eisen t.a.v. de netbeheerder ook worden geacht zich uit te strekken tot de entiteit die een louter verlengstuk is van de netbeheerders, met name de werkmaatschappij die door de netbeheerders werd opgericht en waarop zij een beroep doen voor de uitoefening van hun taken als DNB.

Op basis van de verlengstuktheorie wordt aangenomen dat wanneer aan een privaatrechtelijke rechtspersoon de uitoefening van het openbaar gezag wordt toevertrouwd, bijvoorbeeld via delegatie van éézijdig bindende (beslissings)bevoegdheid, deze laatste alsnog kwalificeert als administratieve overheid.¹⁷

¹⁵ Art. 4.1.5, eerste en tweede lid, Energiedecreet: "Als een distributienetbeheerder voor de exploitatie van het distributienet, activiteiten inzake databeheer en de uitvoering van openbardienstverplichtingen een beroep wil doen op een werkmaatschappij, moet voorafgaandelijk toestemming verkregen worden van de VREG. De distributienetbeheerders kunnen op elk moment maar op één gezamenlijke werkmaatschappij een beroep doen gedurende een door de VREG aanvaarde periode. Die periode is voor iedere afzonderlijke distributienetbeheerder niet langer dan de duur van de aanwijzing van die distributienetbeheerder, maar is hernieuwbaar na afloop van die termijn."

¹⁶ Beslissing nr. BESL-2018-21 van de VREG van 26 juni 2018.

¹⁷ Zie hierover F. Vandendriessche, 'De overheid als oprichter, lid en/of vertegenwoordiger binnen de vzw' in M. denef (red.), *De vzw*, Brugge, die Keure, 2015, 101, met verwijzing naar RvS 29 januari 2010, nr. 200.245.

Dit wordt ook bevestigd in de rechtsleer, overigens specifiek t.a.v. de werkmaatschappij Fluvius System Operator:

“Volgens de verlengstuktheorie volgt het statuut van de privaatrechtelijk vormgegeven rechtspersoon dat van de rechtspersoon die haar controleert. In het geval van Fluvius is er weinig discussie mogelijk: alle aandeelhouders zijn publieke (en zelfs administratieve) rechtspersonen zoals hierboven werd betoogd. Fluvius treedt daarenboven uitdrukkelijk op als mandataris van de DNB's.”^{18/19}

De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelde inderdaad al in gelijkaardige zin m.b.t. tot de Atrias cv, die een dochteronderneming uitmaakt van de werkmaatschappij Fluvius System Operator. Volgens de Raad van State kan niet worden uitgesloten dat Atrias een door de distributienetbeheerders gedelegeerde taak uitoefent en in plaats van de distributienetbeheerders optreedt, als verlengstuk van de distributienetbeheerders.²⁰

Bijgevolg zijn de regels die op de distributienetbeheerders van toepassing zijn, ook van toepassing op deze gemandateerde rechtspersoon, minstens wanneer zij de door de DNB gedelegeerde taken uitvoeren.

Deze logica wordt tot nu ook grotendeels gevolgd en gehonoreerd door de decreetgever: het Energiedecreet legt de meeste verplichtingen tegelijk op aan zowel de DNB als aan werkmaatschappij. De decreetgever heeft immers steeds ingezien dat de mogelijkheid om een beroep te doen op een werkmaatschappij geen vrijgeleide kan zijn om de regels die gelden voor, en dus de regulering van, de distributienetbeheerders, te omzeilen. Anders gezegd: er is steeds uitgegaan van de toepassing van de ‘verlengstuktheorie’, die erin bestaat dat er geen verschil kan zijn tussen het regelgevende regime dat van toepassing is op de DNB, en zijn verlengstuk/gemandateerde: de werkmaatschappij. Het gaat tegen alle logica in dat een gemandateerde van de DNB aan soepelere, of minder, regels zou onderworpen zijn, dan de DNB zelf.

De statuten van de werkmaatschappij Fluvius System Operator bevestigen dit. In artikel 2 van de gecoördineerde statuten, dat het voorwerp van de onderneming bepaalt, kan immers worden gelezen dat Fluvius System Operator slechts andere taken verricht dan deze die een aandeelhouder haar heeft toevertrouwd, voor zover deze taken bijkomstig en marginaal zijn en voor zover zij verenigbaar zijn met het voorwerp van de aandeelhouder(s). Bovendien bepaalt artikel 2 van de statuten dat de uitoefening van deze bijkomende taken steeds moet geschieden met inachtneming van de onafhankelijkheidsvereisten waaraan netbeheerders moeten voldoen²¹. De werkmaatschappij Fluvius System Operator gaat er met andere woorden zelf van uit dat zij aan dezelfde regels is onderworpen als de distributienetbeheerder zelf.

¹⁸ I. OPDEBEEK en S. DE SOMER, Algemeen bestuursrecht. Grondslagen en beginselen, Antwerpen, Intersentia, 2019, nr. 720 met verwijzing naar RvS, 16 oktober 2014, nr. 228.776, dat tot dezelfde conclusie kwam voor Atrias cv, een andere dochter van de DNB's

¹⁹ S. Vanhove, “Juridische uitdagingen voor de Vlaamse distributienetbeheerders in het kader van de energietransitie”, in X., *Jaarboek Energierecht 2020*, Intersentia, 2021, randnr. 26

²⁰ RvS, 16 oktober 2014, nr. 228.776.

²¹ Cf. artikel 2 vijfde lid, van de gecoördineerde statuten van Fluvius System Operator.

4.3.3 *Ontwerpdecreet trekt regels die gelden voor de (distributie)netbeheerder niét door naar Fluvius System Operator*

Toch wenst men krachtens het Ontwerpdecreet blijkbaar de werkmaatschappij te onderwerpen aan soepelere, of minder, regels dan de distributienetbeheerder zelf (die in praktijk geen taken inzake de uitbating van het distributienet uitvoert, want deze worden volledig gedelegeerd aan Fluvius System Operator). Daar waar de distributienetbeheerder overeenkomstig de Vierde Elektriciteitsrichtlijn pas andere taken dan zijn kerntaken mag uitvoeren na een noodzakelijkheidstoets die door de regulator wordt verricht, krijgt de werkmaatschappij een grote(re) vrijheid in het uitvoeren van andere taken dan zijn kerntaken. Voor de werkmaatschappij geldt immers, op grond van het Ontwerpdecreet, niet de beperking dat bijkomende activiteiten nodig moeten zijn om aan de verplichtingen van de DNB inzake kernactiviteiten te voldoen. Activiteiten die niet opgesomd zijn in het Energiedecreet en het Energiebesluit, moeten volgens het Ontwerpdecreet bovendien alleen door de VREG op hun noodzakelijkheid worden beoordeeld als deze aan de distributienetbeheerder worden opgelegd, terwijl deze activiteiten niet aan deze noodzakelijkheidstoets zijn onderworpen als zij aan de werkmaatschappij worden opgedragen.

Met andere woorden, door het Ontwerpdecreet zou de Vlaamse regering de verplichtingen die voortvloeien uit de Vierde Elektriciteitsrichtlijn – en de toezichtsrol die de regulator daarin speelt – kunnen omzeilen door deze rechtstreeks, d.i. zonder door de regulator verrichte noodzakelijkheidstoets, aan de werkmaatschappij Fluvius System Operator op te leggen in plaats van aan de distributienetbeheerders.

Het mechanisme waarin het Ontwerpdecreet voorziet is dus niet enkel t.a.v. de (distributie)netbeheerders in strijd met de Vierde Elektriciteitsrichtlijn (cfr. punt 3), maar is *a fortiori* met die richtlijn in strijd wat betreft de werkmaatschappij.

4.4 **Conclusie: Ontwerpdecreet manifest in strijd met Vierde Elektriciteitsrichtlijn**

Conform Europese eisen mag de netbeheerder een ‘andere activiteit’ (niet-netwerkactiviteit) niet uitvoeren indien deze niet noodzakelijk is (volgens het oordeel van de regulator). Het Ontwerpdecreet laat echter toe de Europeesrechtelijke eisen op het vlak van de voor de netbeheerders toegestane activiteiten te omzeilen. Immers, op basis van het Ontwerpdecreet kan een netbeheerder de taak gewoon laten uitvoeren door een andere entiteit die een verlengstuk van zichzelf vormt: voor de distributienetbeheerder is dit de werkmaatschappij Fluvius System Operator, die in naam en voor zijn rekening optreedt. En dan valt de door de Europese wetgever vereiste noodzakelijkheidstoets, verplicht uit te voeren door de regulator, in zijn geheel weg. Dat is manifest in strijd met artikel 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

De werkmaatschappij is te beschouwen als verlengstuk van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die formeel als distributienetbeheerder zijn aangewezen. Bijgevolg moeten dezelfde regels die van toepassing zijn op de netbeheerder, ook van toepassing zijn op de eventuele werkmaatschappij waarop de netbeheerder een beroep doet. De vereiste voorafgaande toelating om andere dan kerntaken te verrichten moet dus voorafgaan aan een door de regulator uit te voeren noodzakelijkheidstoets, ook ten aanzien van de werkmaatschappij.

Krachtens het Ontwerpdecreet (in art. 4, vierde lid) kan de werkmaatschappij toelating krijgen voor de uitoefening van andere activiteiten na toelating door de Vlaamse regering, dus zonder dat deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de kerntaken van de netbeheerder; een noodzakelijkheid die de regulator moet nagaan. Dat is manifest in strijd met artikel 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn.

Om minstens deze inbreuk te remediëren adviseren we tot wijziging van het vierde lid van art. 4 als volgt:

“Dit artikel geldt eveneens voor de werkmaatschappij als een netbeheerder hierop, conform art. 4.1.5, een beroep doet.”

5 Belang van de beperking tot kerntaken

5.1 Beperking tot kerntaken: vermijden van kruissubsidiëring

In de Derde Elektriciteitsrichtlijn golden enkel regels met betrekking tot de ‘**verticale ontvlechting**’: productie en levering zijn activiteiten die overgelaten moeten worden aan de vrije markt, terwijl transmissie en distributie activiteiten zijn die door gereguleerde monopolies worden uitgevoerd: de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerder(s). Deze beide categorieën van activiteiten moeten onderscheiden worden.

Ontvlechtingseisen beogen het vermijden van kruissubsidiëring, het tegengaan van belangenvermenging, en het vermijden van concurrentievervalsing. De ontvlechting van activiteiten komt de mededinging ten goede. Dit betreffen dwingende vereisten van algemeen belang. Kruissubsidiëring in ruime zin omvat trouwens ook de uitwisseling van strategische informatie.²²

De Vierde Elektriciteitsrichtlijn beoogt met art. 31, lid 10 (en art. 40 lid 8) de verdere ontvlechting en meer bepaald in hoofde van de netbeheerders: zij moeten voortaan, naast verticaal, ook **horizontaal ontvlecht** zijn. Er moet dus een ontvlechting van zijn kernactiviteiten, enerzijds, en alle andere activiteiten, anderzijds.

Art. 1, 54) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn definieert "horizontaal geïntegreerd bedrijf" als: *elektriciteitsbedrijf dat ten minste een van de functies van productie voor de verkoop, transmissie, distributie of levering, en daarnaast een niet op het gebied van elektriciteit liggende activiteit verricht.*

²² Zie hiervoor het arrest van het Hof van Justitie van 22 oktober 2013: HvJ (Grote Kamer) nr. C-105/12, C-106/12, C-107/12, (Staat der Nederlanden / Essent NV, Essent Nederland BV, Eneco Holding NV, Delta NV)

Er is hierop een strikt toezicht van de regulator nodig. Het is de taak van de VREG, als regulator, om erover te waken dat er geen sprake is van kruissubsidiëring tussen activiteiten van de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor transmissie, distributie en levering of andere activiteiten die al dan niet met het elektriciteitsgebied te maken hebben.

Deze principes en doelstellingen van horizontale ontvlechting, bepaald in de Vierde Elektriciteitsrichtlijn, lijken trouwens ook de basis te zijn van volgende tekst in het [Regeerakkoord](#) van 2019-2024 (p. 151):

“Met het oog op transparantie, financiële stabiliteit en het vermijden van kruissubsidiëring realiseren we bij netbeheerders en Fluvius een analytische boekhouding met scheiding tussen de verschillende (energie) gereguleerde en niet-gereguleerde activiteiten. Volgens het nieuwe opzet van de elektriciteitsmarkt moeten energiediensten zoals bijvoorbeeld opslag marktgebaseerd en concurrerend zijn. Daarom laten we niet toe dat netbeheerders energieopslagfaciliteiten bezitten, ontwikkelen, beheren of exploiteren. De taken van netbeheerders en Fluvius zullen in het kader van een kerntakendebat herbekeken worden, dit vooral om te zorgen dat de netbeheerders en Fluvius zich maximaal concentreren op hun kerntaak: een goed werkend distributienet dat de uitdagingen van morgen aankan.”

5.2 De netbeheerders staan voor grote uitdagingen

Een grote uitdaging in het netbeheer is de omslag naar koolstofarme energiebronnen (“decarbonisation”) en de verdere inzet op hernieuwbare energie. Concreet gaat het om een verregaande elektrificatie van de energievoorziening. De uitdagingen met betrekking tot de energietransitie zijn groot, het komt de netbeheerder toe zich hierop toe te spitsen.

Cfr. Vierde Elektriciteitsrichtlijn: aanhef (3)

“Het energiesysteem van de Unie ondergaat op dit moment echter een diepgaande verandering. Het gemeenschappelijke doel om het energiesysteem koolstofvrij te maken schept nieuwe kansen en uitdagingen voor marktdeelnemers. Tegelijkertijd maken technologische ontwikkelingen nieuwe vormen van consumentendeelname en grensoverschrijdende samenwerking mogelijk. De marktregels van de Unie moeten worden aangepast aan een nieuwe marktrealiteit.”

De beleidsmaker erkent dit ook, zie het [Regeerakkoord](#) van 2019-2024 (p. 151):

*“De taken van netbeheerders en Fluvius zullen in het kader van een kerntakendebat herbekeken worden, dit vooral om te zorgen dat de netbeheerders en Fluvius zich maximaal concentreren op hun kerntaak: een goed werkend distributienet **dat de uitdagingen van morgen aankan.**”*

5.3 De distributienetbeheerders en/of hun werkmaatschappij hebben tal van andere activiteiten

Naast de kernactiviteiten hebben de Vlaamse distributienetbeheerders, en hun werkmaatschappij Fluvius System Operator, nog verschillende andere activiteiten. We onderscheiden drie groepen:

Beheer van netten

- **Hoogspanning (36-70 kV)** Fluvius Limburg en Fluvius West hebben delen van het Plaatselijk Vervoernet in eigendom. Zij verlenen een gebruiksrecht aan de Plaatselijk Vervoersnetbeheerder Elia. Fluvius levert ook diensten aan Elia. Deze activiteit valt onder de regulering van de CREG en de VREG.
- **Openbare verlichting** Deze activiteit omvat het bouwen, onderhouden en beheren van openbare verlichtingsnetten. Fluvius biedt ook financiële ondersteuning en ontzorging van de lokale besturen bij de modernisering van de openbare verlichtingsnetten en de opmaak van lichtplannen. Het onderhoud van openbare verlichtingsnetten vormde tot en met 2021 een openbaredienstverplichting die deel uitmaakte van de gereguleerde activiteit elektriciteit.
- **Warmte** Deze activiteit omvat het bouwen, onderhouden en beheren van warmte- en koudenetten in 15 gemeenten. Deze activiteit staat onder het toezicht van de VREG.
- **Kabel en telecom** Fluvius Antwerpen, Fluvius Limburg, Fluvius West en PBE hebben de kabeldistributienetten in 103 Vlaamse gemeenten in eigendom. Zij onderhouden en beheren deze ook. Daarnaast is er ook het pilootproject Fiber-to-the-Home. Deze activiteit staat onder het toezicht van het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie en van de Vlaamse Regulator voor de Media.
- **Fluvius-net** Fluvius levert elektronische communicatiediensten aan 113 Vlaamse gemeenten. Deze diensten omvatten voordelige en beveiligde telefonie, internet, lokale netwerken en Free WiFi.
- **Riolering** Fluvius Antwerpen, Fluvius Limburg, Fluvius West en ook Riobra staan in voor het bouwen, onderhouden en beheren van rioleringsnetten in 83 Vlaamse gemeenten. Fluvius biedt ook ondersteuning aan lokale besturen bij de opmaak van hemelwaterplannen. Deze activiteit staat onder het toezicht van de Vlaamse Milieumaatschappij.

Dienstverlening

- **Energiediensten voor lokale besturen** Fluvius biedt (financiële) ondersteuning aan de lokale besturen bij de planning en uitvoering van energieaudits en energiebesparende investeringen. Deze activiteit is een openbaredienstverplichting (conform artikel 6.4.1/7 van het Energiebesluit).
- **Netten voor derden** Fluvius stelt haar ervaring in het beheer van netten (asset management) ter beschikking van de lokale besturen en andere publieke organisaties.

- **Fluvius-GIS** Fluvius ontwikkelt geografische informatiesystemen op maat van lokale besturen om hun openbaar domein in kaart te brengen.
- **Fluvius datacenter** Fluvius levert datacenterdiensten aan lokale besturen en ook aan politiezones. Deze diensten omvatten het ter beschikking stellen van server- en opslagcapaciteit (infrastructure-as-a-service) alsook serverruimte (housing).
- **Verticale infrastructuur** Fluvius biedt ondersteuning en ontzorging van de lokale besturen bij het beheer van de openbare ruimtes en de uitrusting ervan met slimme informatie- en communicatie-infrastructuur zoals camerabewaking, parkeergeleiding en nummerplaatherkenning. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de aanwezige verticale infrastructuur zoals elektriciteits- en verlichtingspalen.

Participaties

- **Publi-T** De distributienetbeheerders hebben een totaal belang van 48,04% in Publi-T cv. Deze publieke holding heeft op haar beurt een controlebelang in Elia Group nv (44,82%) en telkens ook 1 aandeel in Elia Asset nv en Elia Transmission Belgium nv.
- **Publigas** De distributienetbeheerders hebben een totaal belang van 30,36% in Publigas cv. Deze publieke holding heeft op haar beurt een meerderheidsbelang in Fluxys nv (77,41%).
- **Aandelen van Elia in Fingem** Intergem houdt 399.666 aandelen van Elia aan als belegging (via de voormalige financieringsvereniging Fingem).
- **Participatie in Telenet** 4 distributienetbeheerders hebben 15 gouden aandelen van Telenet in eigendom (via de voormalige financieringsverenigingen).
- **Buitengewone diensten** De lokale besturen doen een beroep op de distributienetbeheerder (de voormalige financieringsvereniging) voor de financiering van investeringen binnen de 'buitengewone dienst'. Dit is een uitdovende activiteit.
- **Financiering aankoop aandelen in DNB** De lokale besturen doen een beroep op de distributienetbeheerder (de voormalige financieringsvereniging) voor de financiering van hun participatie in de distributienetbeheerder.
- **Andere** PBE heeft een belang van 8,56% in Fluvius Limburg (via de voormalige distributienetbeheerder Intergas).

Daarnaast heeft Fluvius nog een aantal dochtervennootschappen die de werkmaatschappij (en andere nutsbedrijven) ondersteunen bij de uitvoering van bovenvermelde activiteiten.

- **De Stroomlijn cv** is het klantencontactcenter van Fluvius (62,17%), Farys (32,03%) en De Watergroep (2,90%). Ook Synductis (2,90%) participeert in De Stroomlijn.
- **Synductis cv** zorgt voor de coördinatie en vormt een gemeenschappelijk aanspreekpunt bij infrastructuurwerken van verschillende nutsbedrijven. Synductis stimuleert zo ook het 'minderhinderbeleid'. De aandeelhouders zijn Fluvius (34,47%), Farys (22,21%), Aquafin (14,29%), Proximus (14,29%), De Watergroep (8,94%), Pidpa (5,34%), AquaDuin (0,46%) en AGSO Knokke-Heist.
- **Atrias cv** is het federale clearing house-platform voor de energiesector in België. De aandeelhouders zijn Fluvius (50,00%), ORES (18,29%), Sibelga (16,67%) en RESA (15,04%).
- **S-Lim cv** heeft de ontwikkeling van de Smart Regio Limburg 2030 tot doel. De aandeelhouders zijn Fluvius Limburg (50,00%) en Nuhma (50,00%).

Tot slot zijn er nog twee vennootschappen die, samen met (1) de Vlaamse DNB's, (2) Riobra OV en (3) 'Fluvius System Operator cv' de 'Fluvius Economische Groep' vormen.

- **Fluvius OV** In deze vennootschap werd de statutaire personeelsleden van de Infrax en Integan ondergebracht. Deze worden gedetacheerd aan Fluvius.
- **Interkabel Vlaanderen cv** heeft een deel van de kabeldistributienetten in mede-eigendom en verleent gebruiksrechten aan Telenet. Deze vennootschap zal in de loop van 2023 fuseren door overneming met Fluvius.

We verwijzen ook naar punt 3.4, waar we dieper ingaan op de ODV's, die weliswaar geregleerde activiteiten betreffen, maar niet noodzakelijk een kerntaak van de distributienetbeheerders zijn. In dat opzicht kunnen zij ook als een afzonderlijk deel binnen de activiteiten van Fluvius System Operator beschouwd worden.

Fluvius System Operator heeft naar de toekomst toe nog meer plannen. Zo werd op 19 juli 2022 kenbaar gemaakt dat het de bedoeling is om samen met Telenet een aparte entiteit (Netco) op te richten met als doel o.a. een glasvezelnetwerk in Vlaanderen uit te rollen.²³

5.4 Blik op het aandeel van de huidige 'andere activiteiten' van de distributienetbeheerders, en hun werkmaatschappij Fluvius System Operator, naast de 'kerntaken'

Het belang van de werkmaatschappij Fluvius System Operator cv, als operationele entiteit van de distributienetbeheerders, is moeilijk te overschatten.

²³ <https://pers.fluvius.be/fluvius-en-telenet-bereiken-bindend-akkoord-over-samenwerking-rond-het-datanetwerk-van-de-toekomst>

We geven enkele voorbeelden om dit te staven:

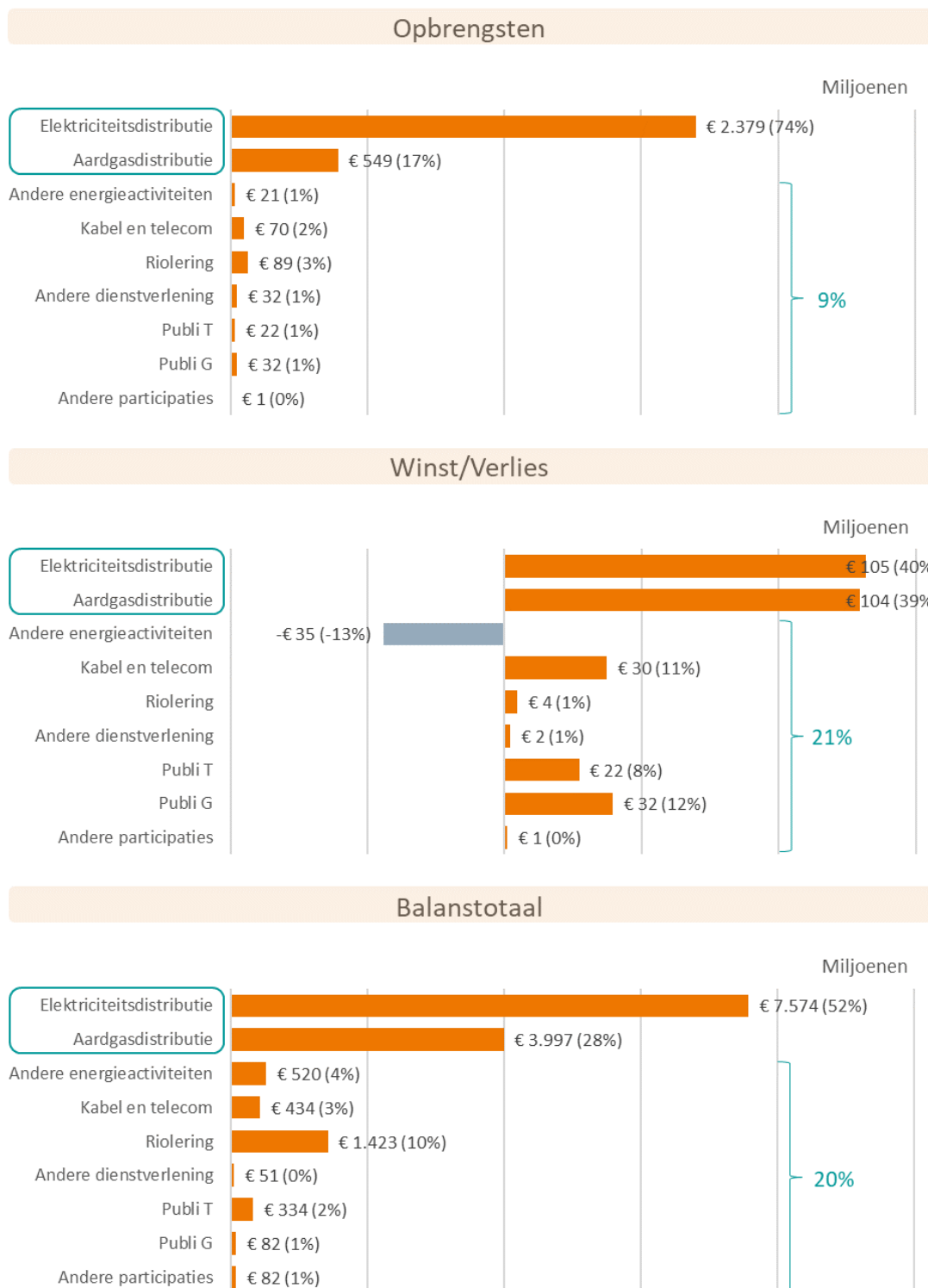
- Binnen de Fluvius Economische Groep wordt gewerkt met één controlling model. Alle verrichtingen worden dus centraal verwerkt. De toewijzing van kosten aan de verschillende distributienetbeheerders en activiteiten zit in het Fluvius controlling model omsloten.
- De distributienetbeheerders hebben geen eigen personeel. Alle statutaire personeelsleden zijn in dienst van Fluvius OV, alle contractuele personeelsleden zijn in dienst van Fluvius System Operator cv. Alle personeelskosten worden op die manier binnen de werkmaatschappij gecentraliseerd en vervolgens via uurregistraties en verdeelsleutels toegewezen aan de verschillende distributienetbeheerders en activiteiten.
- Ook overheadkosten (zijnde de kosten van de algemene en ondersteunende diensten binnen Fluvius System Operator) worden binnen de werkmaatschappij gecentraliseerd en via forfaitaire percentages en verdeelsleutels toegewezen aan de verschillende distributienetbeheerders en activiteiten.
- Ook andere kosten (zogenaamde toeslagen – deze omvatten administratie, toezicht en coördinatie van werven, grondverzet, klein materiaal, voertuigen en verplaatsingen) worden binnen de werkmaatschappij gecentraliseerd en via forfaitaire percentages en verdeelsleutels toegewezen aan de verschillende distributienetbeheerders en activiteiten.
- Binnen de Fluvius Economische Groep wordt gewerkt met één cashpoolsysteem. De liquide middelen worden dus centraal beheerd. Liquiditeitstekorten bij cashpoolleden worden eerst aangezuiverd met liquiditeitsoverschotten bij andere cashpoolleden vooraleer het resterende tekort of overschot bij financiële instellingen ontleend of belegd wordt.

In [Figuur 1](#) wordt het aandeel van de bovenvermelde activiteiten in de totale opbrengsten, het totale resultaat en het totale balanstotaal van de Fluvius System Operator Groep weergegeven. We nemen de totale opbrengst in beschouwing (en niet de omzet – zoals meer gebruikelijk) zodat ook de participaties mee gewogen worden.

De dochtervennootschappen en andere vennootschappen binnen de Fluvius Economische Groep worden buiten beschouwing gelaten. Deze vennootschappen werken immers tegen kostprijs en rekenen al hun kosten door aan Fluvius System Operator. In die zin zijn zij reeds vertegenwoordigd in [Figuur 1](#).

De gereguleerde activiteiten ‘elektriciteits- en aardgasdistributie’ hebben nog steeds het grootste gewicht binnen Fluvius System Operator maar ook de niet-gereguleerde activiteiten vormen een significant deel, dat varieert tussen 9 en 20 procent (afhankelijk van het beschouwde kengetal). De activiteit ‘riolering’ vertegenwoordigt een aanzienlijk deel van de activa, maar genereert slechts een kleiner deel van de opbrengsten en winst. De activiteit ‘kabel en telecom’ en de participaties in Publi-T en Publi-G, daarentegen, vertegenwoordigen een groot deel van de winst. Het resultaat voor de andere energieactiviteiten wordt in grote mate bepaald door de activiteit ‘openbare verlichting’ die verlieslatend is.

Figuur 1: Overzicht van de opbrengsten, het resultaat en het balanstotaal in 2021 per activiteit

5.5 Implicaties van andere activiteiten op de distributienetbeheerder (en/of werkmaatschappij)

In de vorige punten vermeldde we dat de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappij Fluvius System Operator tal van andere taken hebben naast hun kerntaken, en welk aandeel dit betreft in het totaal van de activiteiten. Dit terwijl de distributienetbeheerders voor grote uitdagingen staan.

Het uitvoeren van andere taken naast de ‘kerntaken’, als netbeheerder of werkmaatschappij, impliceert het ontstaan van volgende risico’s:

- Er is enerzijds een risico op **operationele kruissubsidiëring** bij toewijzing van mensen en middelen uit de kernactiviteiten aan de ‘andere’ activiteiten. Kruissubsidiëring in ruime zin omvat trouwens ook de uitwisseling van strategische informatie.²⁴ Er is een strikt toezicht van de regulator nodig: de VREG moet erover waken dat er géén kruissubsidiëring plaatsvindt²⁵. Zo moet erover gewaakt worden dat de kosten van personeel en materieel op een correcte wijze over de activiteiten (kern/andere) gealloceerd worden. Anders gezegd: de andere activiteiten kunnen gefinancierd en gedekt worden door de inkomsten uit de kernactiviteiten; hetgeen concurrentievervalsing en dus marktverstoring teweegbrengt.
- Anderzijds kunnen de ‘andere activiteiten’ een invloed hebben op de **financiering en kredietwaardigheid** van de netbeheerder of zijn werkmaatschappij. Niet-gereguleerde activiteiten hebben een hoger risicoprofiel omdat zij in een competitieve markt uitgevoerd worden. Als de rating verslechtert, zullen ook de leningen voor de kernactiviteiten duurder worden. Anders gezegd: de kernactiviteiten worden blootgesteld aan de risico’s van de ‘andere activiteiten’.

Dit zijn de voornaamste risico’s. Er zijn evenwel ook andere risico’s denkbaar. We geven enkele voorbeelden:

- Het risico op taakverwaarlozing, waarbij niet-gereguleerde activiteiten ontplooid worden ten koste van de uitdagingen binnen de gereguleerde activiteiten.
- Het risico op belangenconflicten binnen de gemeenten, die via Fluvius System Operator activiteiten binnen competitieve markten uitoefenen, maar ook de mogelijkheid hebben om hun concurrenten de toegang tot het openbaar domein te ontzeggen.
- Het risico op analoge belangenconflicten binnen Fluvius System Operator zelf, die de mogelijkheid heeft om het gebruik van haar infrastructuur (bijvoorbeeld een elektriciteitspaal als bevestigingspunt voor een bewakingscamera) aan haar concurrenten te ontzeggen of bepaalde informatie of synergiemogelijkheden achter te houden.

²⁴ Zie hiervoor het arrest van het Hof van Justitie van 22 oktober 2013: HvJ (Grote Kamer) nr. C-105/12, C-106/12, C-107/12, (Staat der Nederlanden / Essent NV, Essent Nederland BV, Eneco Holding NV, Delta NV)

²⁵ Zie art. 59, lid 1, j) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en art. 3.1.3, 1° r) van het Energiedecreet. Het is de taak van de VREG om erover te waken dat er geen sprake is van kruissubsidiëring tussen activiteiten van de distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit voor transmissie, distributie en levering of andere activiteiten die al dan niet met het elektriciteitsgebied te maken hebben

- Ook binnen het kader van de tariefregulering zijn bijkomende risico's niet ondenkbaar. Zo vergroot de informatieachterstand die de regulator heeft ten opzichte van de geregleerde onderneming, aangezien de regulator de bijkomende structuren en processen binnen de geregleerde onderneming enkel vanop een afstand kan waarnemen en ook financiële en technische eigenheden van de niet-geregleerde activiteiten niet kent. Ook wordt de stimulans tot een kostenefficiënte werking door middel van het inkomstenplafond mogelijks afgezwakt. Fluvius System Operator zal eventuele winsten binnen de geregleerde activiteiten immers niet alleen afwegen ten opzichte van de verlaging van het inkomstenplafond in de volgende reguleringsperiode, maar ook ten opzichte van winsten binnen de niet-geregleerde activiteiten die ze zonder meer mag houden.

Als een netbeheerder of zijn werkmaatschappij, Fluvius System Operator, 'andere' activiteiten uitoefent, naast kerntaken, zal dit in de boekhouding van Fluvius System Operator sowieso afgezonderd moeten worden als een 'niet-geregleerde activiteit'.²⁶

Dit neemt niet weg dat een risico op kruissubsidiëring (zie hierboven) blijft bestaan: de netbeheerder of werkmaatschappij kan een prikkel voelen om de kosten inzake de exploitatie van de andere activiteiten te alloceren naar de door (de netbeheerder of) Fluvius System Operator uitgevoerde geregleerde (kern)activiteiten inzake elektriciteit en aardgas, die gefinancierd worden via de nettarieven.

Er is een sterk gecentraliseerde aansturing en nauwe samenwerking binnen de Fluvius Economische Groep. Het risico op kruissubsidiëring is dan ook reëel. De VREG onderkent dit ook en volgt dit nauwgezet op. Dit wordt uitvoerig beschreven in hoofdstuk 14 van de tariefmethodologie 2021-2024²⁷.

5.6 Conclusie

De Europeesrechtelijke eis dat de netbeheerders hun activiteiten moeten beperken tot hun kerntaken (horizontale ontvlechting), beoogt belangrijke doelstellingen, meer bepaald het vermijden van horizontale kruissubsidiëring, en (daarmee) het tegengaan van belangenvermenging en het vermijden van concurrentievervalsing.

De distributienetbeheerders en hun werkmaatschappij (= verlengstuk) Fluvius System Operator hebben tal van andere taken naast hun kerntaken; dit terwijl zij voor grote uitdagingen staan.

Het uitvoeren van andere taken naast de kerntaken verhoogt het risico op kruissubsidiëring en kan ook de kredietwaardigheid negatief beïnvloeden omwille van hun meer risicovolle karakter. Dit zijn net die risico's die middels de beperking tot de kerntaken vermeden moeten worden.

Bijgevolg moeten we vaststellen dat de doelstellingen van art. 31, 10de lid niet worden bereikt, en dit artikel niet naar behoren wordt omgezet krachtens het Ontwerpdecreet.

²⁶ Deze vereiste is bepaald door § 13.4 van de Tariefmethodologie voor distributie elektriciteit en aardgas gedurende de reguleringsperiode 2021-2024, en opgelegd aan de distributienetbeheerders in uitvoering van een richtsnoer uit artikel 4.1.32 van het Energiedecreet ("14° de kruissubsidiëring tussen geregleerde en niet-geregleerde activiteiten is niet toegestaan").

²⁷ https://www.vreg.be/sites/default/files/Tariefmethodologie/2021-2024/BESL-2022-60/tariefmethodologie_reguleringsperiode_2021-2024_v6.pdf

6 Welke aanpak voor omzetting art. 31, lid 10 - o.m. kerntakendebat

6.1 Stappenplan

Zoals hoger uiteengezet kan een netbeheerder de expliciete toelating krijgen om andere activiteiten, naast zijn kerntaken, uit te oefenen. Deze toelating kan pas gegeven worden als blijkt dat deze andere taken nodig zijn voor de netbeheerder om zijn kerntaken uit te oefenen. De regulator, de VREG, moet deze noodzakelijkheidstoets uitvoeren.

Volgende stappen moeten dus achtereenvolgens gezet worden:

1. Wat zijn de kerntaken van de netbeheerder, en wat niet?

Het gaat om de activiteiten genoemd in deze Vierde Elektriciteitsrichtlijn en in Verordening (EU) 2019/943.

2. Wat zijn de huidige taken van de netbeheerder (of werkmaatschappij)?

In deze stap moeten alle taken van de netbeheerder en (wat DNB's betreft: ook hun werkmaatschappij) in kaart gebracht worden. Het gaat om zowel de door het Energiedecreet of uitvoeringsbesluit(en) opgelegde taken, als de 'vrijwillig' uitgevoerde taken.

3. Welke huidige taken zijn kerntaken, en welke zijn bijgevolg 'andere activiteiten' (verplichte alsook vrijwillige)?

4. Uitvoering van een **noodzakelijkheidstoets** door regulator m.b.t. de 'andere activiteiten' (deze stap geldt niet ingeval van "netwerkactiviteiten")

De VREG moet nazien of de 'andere activiteiten' (met uitzondering van netwerkactiviteiten) van de netbeheerder (dit zijn dus de taken die niet zijn genoemd in de Elektriciteitsrichtlijn en de Verordening (EU) 2019/943), noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de kerntaken van de netbeheerder.

We vroegen in eerder advies van 2020 hoe het zogenaamde kerntakendebat aangepakt zou worden (zie Advies [ADV-2020-20](#) van 27/11/2020, p. 11, citaat hierna). Dit is tot op heden niet uitgeklaard.

Binnen welke termijn en volgens welk proces zal concreet worden nagegaan welke kerntaken en welke "andere activiteiten" door de distributienetbeheerders en hun werkmaatschappij nog kunnen worden uitgevoerd binnen het nieuwe regelgevend kader?

- 5a. Andere activiteit + noodzakelijk voor kerntaken²⁸: expliciete toelating door regelgever → regelgeving

Pas in deze stap, dus na de uitvoering van de noodzakelijkheidstoets, kan de regelgeving worden aangevuld of gewijzigd, waar nodig. Deze stap is dus een laatste stap in het proces dat o.i. nodig is tot omzetting van art. 31, lid 10 (en art. 40, lid 8) van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. De voorafgaande stappen, waaronder de (kerntaken)oefening/ noodzakelijkheidstoets – een rol voor de VREG-, vonden echter (nog) niet plaats.

- 5b. Andere activiteit + níét noodzakelijk voor kerntaken²⁹: verbod – afstoten

Een overgangsmaatregel voor verboden, maar op dat moment uitgeoefende activiteiten, is opportuun. Dit is bijvoorbeeld het voorwerp van art. 3 van het Ontwerpdecreet.

Terecht wordt in de Memorie van Toelichting bij het Ontwerpdecreet³⁰ bepaald:

“Een beoordeling van de VREG blijft nog steeds noodzakelijk voor die activiteiten die de netbeheerders zouden uitvoeren maar niet in het Energiedecreet en uitvoeringsbesluiten genoemd zijn. Dergelijke taken die niets met energie of netbeheer te maken hebben en die door de Richtlijn werden beoogd, hebben de netbeheerders in het kader van de kerntakenoefening ondertussen afgebouwd. Het gaat bijvoorbeeld om: groepsaankoop van stroom, GIS-toepassingen, oplossingen voor lokale besturen inzake telefonie, telecom en data-opslag.”

Terecht ook wordt in de memorie aangegeven dat de taken die de netbeheerders uitvoeren, en die geen kerntaken zijn, op hun noodzakelijkheid moeten gescreend worden door de VREG³¹. Impliciet is daarmee tevens bepaald: als deze taken – na toets door de VREG- niet noodzakelijk zijn, moeten zij afgestoten worden.

Ten onrechte echter wordt aangegeven dat deze taken van de netbeheerders ondertussen afgebouwd zijn. Zij geeft daarbij als voorbeelden: *“groepsaankoop van stroom, GIS-toepassingen, oplossingen voor lokale besturen inzake telefonie, telecom en data-opslag”*.

Welnu, deze afbouw vond nog niet (volledig) plaats. Op basis van de laatste informatie waarover de VREG beschikt (concreet: ‘methodenota over 2021’) voert Fluvius System Operator deze taken nog steeds uit. Dat de betreffende taken in de loop van 2022 volledig werden afgebouwd, is niet aangetoond, en weinig waarschijnlijk.

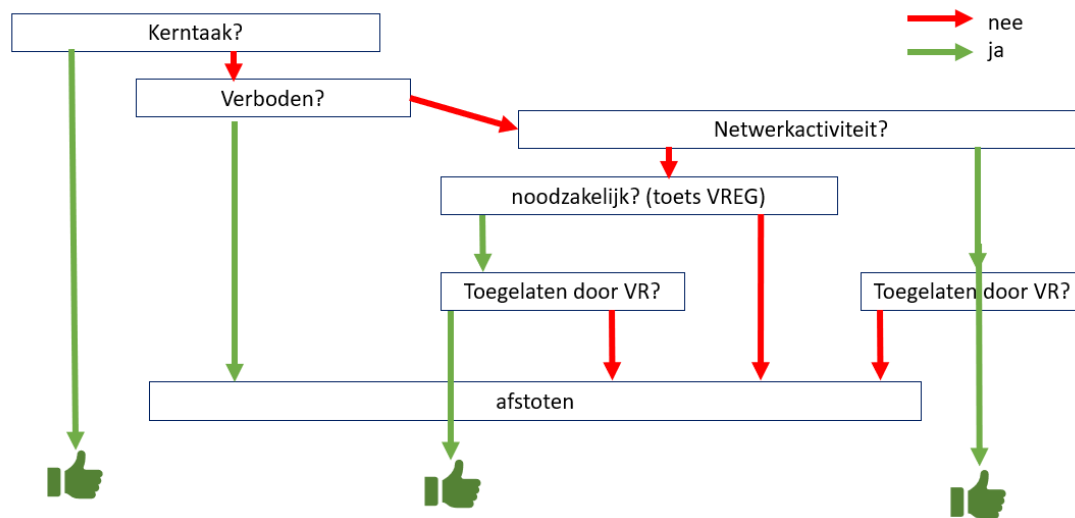
²⁸ Behalve m.b.t. netwerkactiviteiten

²⁹ Behalve m.b.t. netwerkactiviteiten

³⁰ Bij bespreking van art. 4, laatste alinea

³¹ Maar dit geldt volgens ons niet alleen voor de huidige uitgevoerde activiteiten van de netbeheerders die níét in het Energiedecreet en de uitvoeringsbesluiten genoemd zijn, maar voor álle taken, ook deze genoemd in Energiedecreet en uitvoeringsbesluiten

Het stappenplan, hoger vermeld, wordt hierna in stroomschema weergegeven:

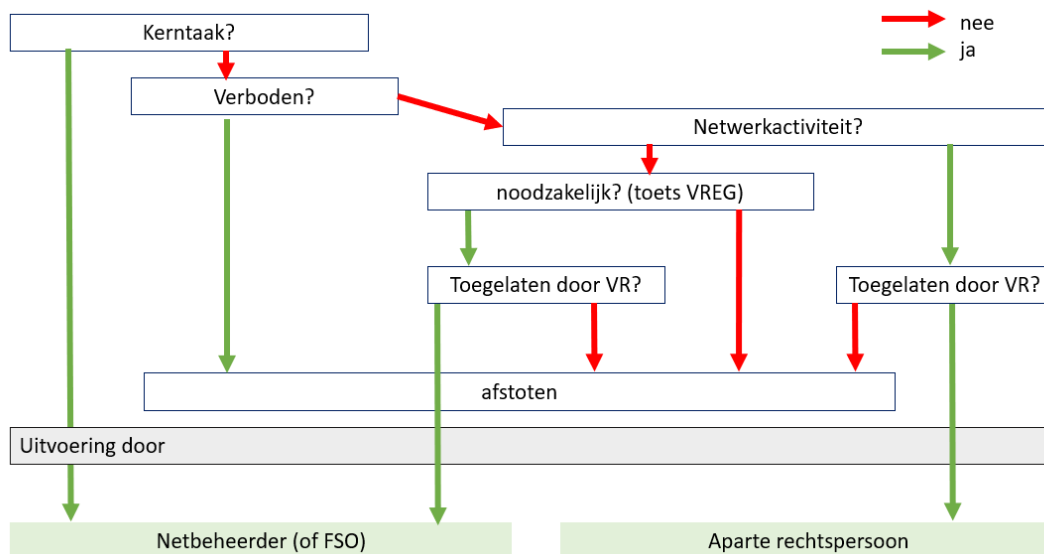

6.2 Wat met toegelaten activiteiten?

De toegelaten taken (cfr. stap 5a in het stappenplan hiervoor) zouden volgens de VREG best als volgt worden behandeld:

- **Toegelaten niet-netwerkactiviteiten** (die de VREG dus noodzakelijk acht voor de uitvoering van de kerntaken): de link met de kernactiviteiten is, gelet op de -door VREG vastgestelde-noodzakelijkheid, dermate sterk dat deze activiteiten best door de netbeheerder of werkmaatschappij zelf uitgevoerd worden. Zij hoeven o.i. dus zeker niet te worden gescheiden van de kerntaken.
- **Toegelaten andere netwerkactiviteiten** (riolering, warmtenetten, telecom, ...): zelfs al krijgt de netbeheerder of werkmaatschappij toelating om deze uit te oefenen, toch acht de VREG het aangewezen dat deze worden ondergebracht in een **aparte entiteit**. We pleiten daarbij dus voor méér dan enkel een gescheiden boekhouding (cfr. 'analytische boekhouding, als vermeld in het Regeerakkoord, zie hoger).

We herhalen hieronder het schema met het stappenplan, met aanduiding van wat o.i. met de activiteiten moet gebeuren.

Fluvius System Operator zou alle niet-kerntaken, die niet als ‘noodzakelijk’ zijn beoordeeld door de VREG, maar die toch toegelaten worden (hetgeen enkel kan m.b.t. netwerkactiviteiten) o.i. dus best overhevelen naar een aparte rechtspersoon, niet zijnde een dochteronderneming (cfr. verlengstuktheorie, hoger).

We verwijzen hiervoor naar de structuurwijziging die Elia in 2019 onderging. Elia System Operator werd omgevormd tot een holding en hernoemd tot ‘Elia Group’. Deze holding heeft belangen in verschillende dochterondernemingen, waaronder een toen nieuw opgerichte dochtervennootschap Elia Transmission Belgium nv (‘ETB’) die als netbeheerder functioneert (en hiertoe werd aangeduid). Zie hiervoor punt 7.

6.3 Wat met niet-toegelaten activiteiten?

Deze taken, die zeker geen kerntaken zijn, maar evenmin toegelaten zijn, en dus niet door de netbeheerder of werkmaatschappij mogen worden uitgeoefend, moeten worden afgestoten. Dit afstoten betekent o.i. dat deze ook niet door een met de netbeheerder of zijn werkmaatschappij verbonden of geassocieerde onderneming kunnen worden uitgevoerd. (cfr. de definities ‘geassocieerde onderneming’ en verbonden onderneming).

Met een onderneming **geassocieerde** ondernemingen wordt krachtens art. 1.1.3, 84° van het Energiedecreet gedefinieerd als: de ondernemingen, met uitsluiting van de gemeenten en de netbeheerders, waarin de onderneming een deelneming bezit en waarin ze een invloed van betekenis uitoefent op de oriëntatie van het beleid; behoudens tegenbewijs wordt een invloed van betekenis vermoed als de stemrechten die aan deze deelneming verbonden zijn één vijfde of meer vertegenwoordigen van het totaal aantal stemrechten van de aandeelhouders of vennoten van deze ondernemingen.

Deze omschrijving stemt overeen met de omschrijving opgenomen in artikel 12 W.Venn. (art. 1:21 WVV), waarin geassocieerde onderneming gedefinieerd is als *elke andere vennootschap dan een dochtervennootschap waarin een andere vennootschap een deelneming bezit en waarin zij een invloed van betekenis uitoefent op de oriëntatie van het beleid*. Daarbij wordt het geassocieerde karakter van de vennootschap verondersteld (i.e. wettelijk vermoed³²) indien de stemrechten verbonden aan deze deelname één vijfde (20%) of meer van het totaal aantal stemrechten vertegenwoordigen.

Een geassocieerde vennootschap is een vennootschap waarin een vennootschap participeert.

Met een onderneming **verbonden** ondernemingen art. 1.1.3, 85° van het Energiedecreet gedefinieerd als: de ondernemingen, met uitsluiting van de gemeenten en de netbeheerders:

- a) waarover de onderneming een controlebevoegdheid, vermeld in het Wetboek van vennootschappen, uitoefent;
- b) die een controlebevoegdheid, vermeld in het Wetboek van vennootschappen, over de onderneming uitoefenen;
- c) waarmee de onderneming een consortium, vermeld in het Wetboek van vennootschappen, vormt;
- d) die, bij weten van haar bestuursorgaan, onder de controle staan van de ondernemingen, vermeld in a), b) en c).

7 Structuur van netbeheerder Elia Transmission Belgium

Hiervoor, in de punten 5.3 t.e.m. 5.6, gingen we enkel in op de situatie van de distributienetbeheerders, en hun werkmaatschappij. Hierna gaan we in op Elia die als beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ressorteert onder de regionale bevoegdheid en bijgevolg gereguleerd wordt door de Vlaamse energieregelgeving.

7.1 Het Elia-model: de nieuwe structuur van Elia sinds 2020

Eind 2019 onderging Elia een structuurwijziging (realisatie: 31 december 2019).

Tot eind 2019 was “Elia System Operator” aangeduid als **netbeheerder**: door de CREG als transmissienetbeheerder, en door VREG als beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

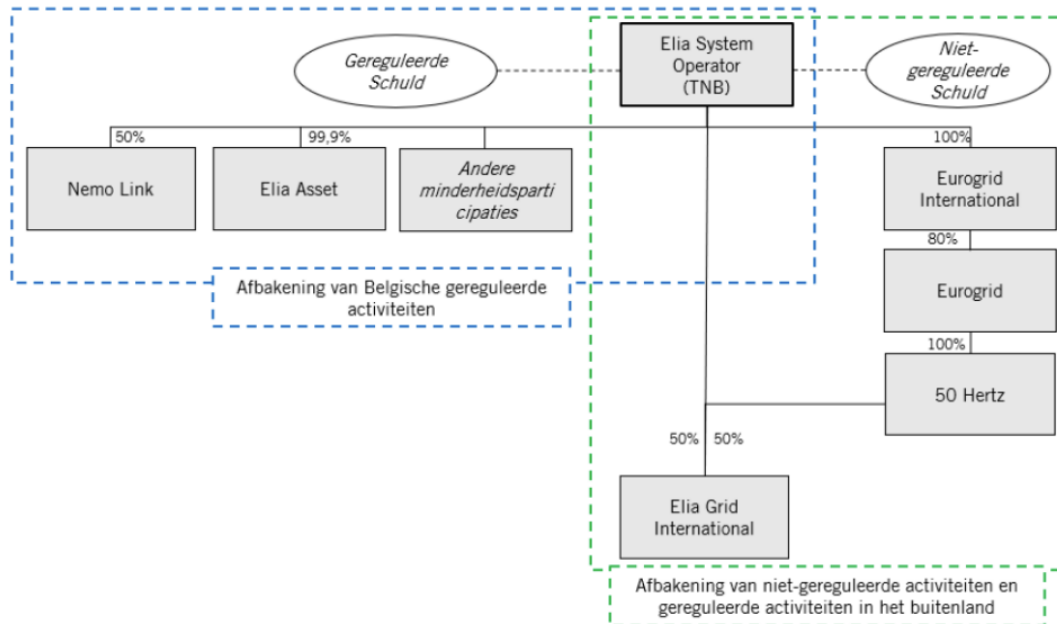
“Elia System Operator” had tal van **activiteiten**, die als volgt onderscheiden werden:

- A. de **netbeheerdersactiviteiten** in België (“gereguleerde activiteiten” genoemd)
- B. **andere** activiteiten (“niet-gereguleerde activiteiten” genoemd), dit zijn de niet-netbeheerdersactiviteiten in België, alsook de buitenlandse netbeheerdersactiviteiten.

³² Vennootschappen worden vermoed te zijn geassocieerd in geval van een deelneming van 20%, maar kunnen de toepassing van artikel 12 W.Venn. (art. 1:21 WVV) vermijden door te bewijzen dat ze geen invloed van betekenis uitoefenen op het beleid van de vennootschap waarin ze een deelneming van 20% of meer bezitten

De structuur van de toenmalige netbeheerder Elia System Operator zag er als volgt uit:

Structuur voor de reorganisatie:

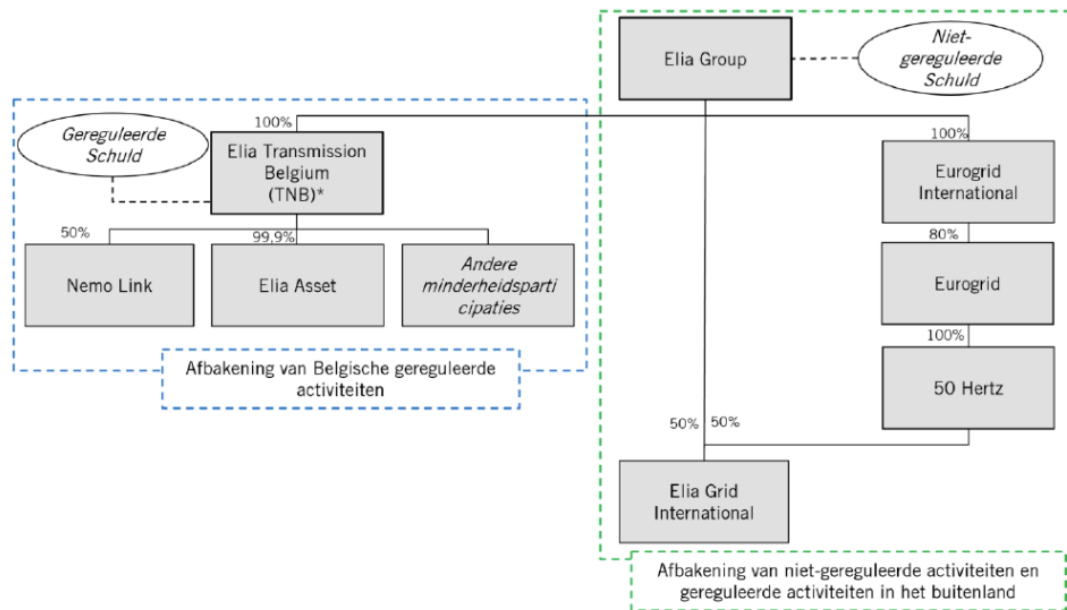
Elia System Operator werd eind 2019 omgevormd tot een **holding** en hernoemd tot '**Elia Group**'.

Elia Group heeft belangen in verschillende dochterondernemingen, waaronder een toen nieuw opgerichte dochtervennootschap **Elia Transmission Belgium** nv (hierna: 'ETB').

ETB functioneert thans als netbeheerder, en hiertoe werd aangeduid: door de CREG als transmissienetbeheerder, en door VREG als beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit (BESL-2019-153).

ETB mag enkel zogenaamde "gereguleerde activiteiten" omvatten. **ETB beperkt zich dus, qua activiteiten, tot de netbeheerderstaken in België.** Alle overige activiteiten worden hiervan afgesplitst en worden uitgevoerd door andere entiteiten ressorterend onder Elia Group.

De structuur van Elia sinds 31/12/2019 ziet er schematisch uit als volgt:

7.2 De redenen voor de herstructurering van Elia

De federale energieregulator CREG, die Elia reguleert in zijn hoedanigheid van *transmissienetbeheerder*, drong enkele jaren geleden aan op het scheiden van de zogenaamde “gereguleerde activiteiten” (de **netbeheerdersactiviteiten** in België) en de zogenaamde “niet-gereguleerde activiteiten” (de niet-netbeheerdersactiviteiten in België, alsook de buitenlandse netbeheerdersactiviteiten).

Dit om een duidelijk **onderscheid** te maken tussen deze activiteiten en om **kruissubsidies te vermijden**.

In zijn arrest van 9 januari 2019 bevestigde (ook) het Hof van Beroep te Brussel³³ de noodzaak om de gereguleerde activiteiten te scheiden van de niet-gereguleerde activiteiten.

³³ Arrest: Hof van beroep (Marktenhof), Brussel, 19e kamer, 9 januari 2019 (Rolnr. 2018/AR/13278)

Uit het informatiememorandum voor aandeelhouders in kader van de reorganisatie van 2019:

De nieuwe tariefmethodologie voor 2020-2023 bepaalt onder meer dat de financiering van de niet-gereguleerde activiteiten² van Elia System Operator SA/NV ("ESO") wordt gewaardeerd tegen voorwaarden die gelijkwaardig zijn aan financiering die volledig zou worden gedekt door eigen vermogen. Door de Belgische gereguleerde activiteiten af te schermen van de niet-gereguleerde activiteiten en gereguleerde activiteiten in het buitenland, zal de Reorganisatie het risico van kruissubsidiëring tussen enerzijds de Belgische gereguleerde activiteiten en anderzijds de niet-gereguleerde activiteiten en gereguleerde activiteiten in het buitenland vermijden en bijgevolg elke negatieve financiële impact van de nieuwe tariefmethodologie op investeringen in niet-gereguleerde activiteiten en gereguleerde activiteiten in het buitenland vanaf 2020 voorkomen.

7.3 Conclusie

Elia (ETB), als beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit, beperkt zich op heden al tot zijn 'gereguleerde activiteiten'. Eventuele andere activiteiten worden uitgevoerd door een andere juridische entiteit, weliswaar ressorterend onder eenzelfde holdingmaatschappij.

Tot deze structuur werd bewust overgegaan met het oog op de doelstellingen (in het bijzonder het vermijden van kruissubsidiëring in ruime zin) die opgelegd wordt aan netbeheerders. De betreffende doelstellingen zijn van groot, en algemeen belang³⁴.

Gelet op de nieuwe, verstrengde ontvlechtigingsvereisten (namelijk: thans ook horizontale ontvlechting) moet nu t.a.v. ETB nog een noodzakelijkheidstoets plaatsvinden ten aanzien van diens activiteiten³⁵. In geval bepaalde (niet-netwerk)activiteiten niet noodzakelijk zijn (oordeel VREG) en bijgevolg niet (meer) toegelaten kunnen worden, dan moeten deze activiteiten door ETB worden afgestoten. Dit geldt o.i. in het bijzonder voor (bepaalde, nog te bepalen) ODV's, die thans middels Energiedecreet en Energiebesluit worden opgelegd.

Artikelsgewijze bespreking

Artikel 3

Krachtens art. 3 van het Ontwerpdecreet worden in artikel 4.1.8/1 van Energiedecreet de volgende wijzigingen aangebracht: 1° in het tweede lid wordt tussen het woord "werkmaatschappij" en het woord "diensten" de zinsnede "tot uiterlijk 31 december 2024" ingevoegd; 2° aan het tweede lid wordt de volgende zin toegevoegd: "De netbeheerder of zijn werkmaatschappij kan de uitvoering van de voormelde diensten die voor 31 december 2024 al zijn opgestart, voortzetten tot uiterlijk 31 december 2027."

³⁴ Cfr. supra, met verwijzing naar arrest van het Hof van Justitie van 22 oktober 2013: HvJ (Grote Kamer) nr. C-105/12, C-106/12, C-107/12, (Staat der Nederlanden / Essent NV, Essent Nederland BV, Eneco Holding NV, Delta NV)

³⁵ Artikel 4 van het Ontwerpdecreet, en de uiteenzetting in dit advies hieromtrent, geldt immers t.a.v. de 'netbeheerder'; dit omvat de distributienetbeheerder én de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit.

Dit houdt een erg lange uitfaseringstermijn in voor de in het licht van de Europese eisen verboden, en dus af te stoten activiteit van de netbeheerder. Het is niet duidelijk waarom deze termijn zo lang hoeft te zijn. De vraag rijst of het behoud, tot 2027, van het uitoefenen van deze conform art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn niet toelaatbare activiteiten, niet in strijd is met deze Europese norm.

Artikel 4

m.b.t. de netbeheerder

Krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet wordt art. 4.1.8/6, **eerste tot en met derde** lid, als volgt gewijzigd:

Distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ~~en hun werkmaatschappij kunnen andere activiteiten verrichten dan databeheer en de activiteiten, vermeld in titel IV, hoofdstuk I, afdeling III, onderafdeling I, afdeling IV, afdeling V/1, onderafdeling III, afdeling VII en afdeling VIII, van [verrichten de activiteiten, vermeld in] dit decreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten en vermeld in Verordening (EU) 2019/943, als die activiteiten nodig zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943 te voldoen en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.~~

[De distributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit kunnen andere activiteiten dan vermeld in het eerste lid verrichten, als die activiteiten nodig zijn om aan hun voormelde verplichtingen en hun verplichtingen krachtens verordening (EU) 2019/943 te voldoen en als de VREG de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld.]

De Vlaamse Regering bepaalt op basis van de beoordeling door de VREG, vermeld in het eerste lid, welke activiteiten als vermeld in het eerste lid, de distributienetbeheerders [en], de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit ~~en hun werkmaatschappij~~ kunnen uitvoeren.

Zoals hoger werd geanalyseerd, vormt de verwijzing naar “dit decreet en bijhorende uitvoeringsbesluiten” in het eerste lid een inbreuk op art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Dit omdat het Energiedecreet en ‘bijhorende uitvoeringsbesluiten’ activiteiten van de netbeheerder vermelden die niet *genoemd zijn in de Elektriciteitsrichtlijn en in Verordening (EU) 2019/943*, en waarvan evenmin vaststaat dat zij noodzakelijk zijn met het oog op de uitvoering van de kernactiviteiten. Hieraan moet een toets voorafgaan die (nog) uitgevoerd moet worden door de regulator, dus de VREG. Zie hiertoe onder meer het stappenplan, vermeld in punt 6.1.

Deze inbreuk valt niet te remediëren middels een aanpassing van de tekst van het Ontwerpdecreet. Een verwijzing naar ‘de Vierde Elektriciteitsrichtlijn’ in plaats van het ‘Energiedecreet en ‘bijhorende uitvoeringsbesluiten’ is evenmin mogelijk, omdat verwijzen naar een Europese richtlijn, die geen rechtstreekse werking heeft, juridisch niet mogelijk is.

m.b.t. de werkmaatschappij

Krachtens art. 4 van het Ontwerpdecreet zou art. 4.1.8/6, **vierde lid**, als volgt luiden: *“De Vlaamse Regering bepaalt welke andere activiteiten dan de activiteiten, vermeld in het eerste lid, de werkmaatschappij kan uitvoeren.”*

Zoals in dit advies werd geanalyseerd, houdt dit een manifeste inbreuk in op art. 31, lid 10 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn. Om minstens deze inbreuk te remediëren adviseren we tot wijziging/redactie van het nieuwe vierde lid van art. 4 als volgt:

“Dit artikel geldt eveneens voor de werkmaatschappij als een netbeheerder hierop, conform art. 4.1.5, een beroep doet.”

GEZAMENLIJK ADVIES VAN DE
SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN
EN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

VERZAMELDECREET V - PUNTSGEWIJZE INTER-
VENTIES MISSEN KADER EN PERSPECTIEF

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Adviesvraag	Verzameldecreet V - Voorontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie.
Adviesvrager	Zuhail Demir - Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme
Ontvangst adviesvraag	7 februari 2023
Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)
Goedkeuring raad	13 maart 2023
Samenwerking met	Minaraad die het goedkeurde op 13 maart 2023

Contactpersoon	Julien Matheys	jmatheys@serv.be
	Annemie Bollen	abollen@serv.be

Mevrouw Zuhel DEMIR

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Koning Albert II-Laan 7

B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Adviesvraag Verzameldecreet V

Mevrouw de minister

In dit gezamenlijke advies over het ontwerp van Verzameldecreet V schuiven de SERV en de Minaraad hun voornaamste opmerkingen naar voren over de voorgestelde aanpassingen aan het energiedecreet. Daarbij toetsen de raden de meerwaarde van dit ontwerpdecreet af in een breder maatschappelijk kader. Brengen ze Vlaanderen op een gepaste manier dichterbij de doelstellingen van de Vlaamse langetermijnrenovatiestrategie en bij de middellange en langetermijn klimaat- en energiestrategie? Dragen ze bij aan de Vlaamse ambities rond hernieuwbare energieproductie en aan een verminderde energieafhankelijkheid? Passen ze in de slimme uitbouw (en soms gerichte afbouw) van netten en infrastructuur? Zoals blijkt uit dit advies biedt het ontwerp van Verzameldecreet hier niet altijd duidelijke antwoorden op.

Concreet vragen de raden o.a.

- een duidelijke defossiliseringsagenda en een gezonde prijsverhouding tussen fossiele verwarming en warmtepompen voor gebouwen om sneller en op een betaalbare manier los te komen van fossiele brandstoffen (mits maximale ontzorging en financiële steun voor wie dat nodig heeft);
- de aanpassing van EPC-labels om de nadelen ervan op te lossen vooral eer er veel aan gekoppeld wordt;
- een versterking van de (boven)lokale capaciteit inzake energie;
- een verder uitgekende datastrategie die vermijdt dat dataverplichtingen te ruim of te eng zijn.

De nakende updates van de Vlaamse en Nationale Energie- en Klimaatplannen vormen overigens de ideale gelegenheid om op korte termijn enkele van deze punten nader uit te klaren en te kaderen.

Hoogachtend

Caroline Copers
voorzitter SERV

Walter Roggeman
voorzitter Minaraad

Inhoud

Krachtlijnen	135
Advies	138
1. Regel de 'puntjes' maar ook de fundamenten voor de transitie in de bouwsector	138
1.1 Hogere aardgas aansluitingskosten en afstap stookolie	139
1.2 Beter handhaven energieprestatiecertificaten	144
1.3 Hervormd voorkeepsrecht OCMW's bij noodkoopwoningen	147
2. "Connect the dots" rond net(beheer)	148
2.1 Netbeheerders zijn geen energiedienstenleveranciers meer	149
2.2 Directe lijnen en leiding/gesloten distributienet	150
3. Maak punt van beter databeheer	151
3.1 Datauitwisseling netbeheerders en OCMW's/Energiehuizen	151
3.2 Publieke gebouwen, nu ook met publieke energiedata	152
3.3 Meldingsplicht installateurs thuisbatterijen	154
3.4 Versterkte dataverzameling rond residentiële gebouwen	155

Krachtlijnen

Het verzameldecreet V regelt terecht heel wat puntjes in het energiebeleid. Tegelijk maken deze puntjes volgens de SERV en de Minaraad het decretaal kader nog niet klaar voor de huidige energie- en klimaatuitdagingen. Zo zijn bepalingen rond aard-gasaansluitingskosten een goede zaak, maar ontbreekt nog steeds een duidelijk defossiliseringskader voor gebouwenverwarming (gekoppeld aan maximale ontzorging en financiële steun voor wie dat nodig heeft). Betere handhaving van energieprestatiecertificaten is verdedigbaar, maar tegelijk blijven EPC's een slechte indicator van de klimaatprestaties van een gebouw. Nu de taken van netbeheerders ingeperkt worden overeenkomstig EU-recht, is de vraag of deze taken genoeg door lokale besturen en anderen opgepakt zullen worden en of andere taken van netbeheerders niet nauwer geregeld en gereguleerd moeten worden. Bijkomende dataverzameling en -uitwisseling zijn welkom, al lijken sommige rapportageverplichtingen nogal verregaand en andere misschien niet verregaand genoeg.

Intensiveer inspanningen om duurzaam en betaalbaar van fossiel los te komen

Het is een goede zaak dat wie aansluit op gas vanaf 2025 de reële aansluitingskosten zal moeten betalen, gemiddeld 1200€, en niet langer slechts 250€. Dat maakt verwarmen met gas minder interessant, maar is geen gamechanger. De regeling is veruit onvoldoende om te zorgen dat verwarmen met een warmtepomp interessanter wordt dan verwarmen op gas. Bijkomende ingrepen zijn nodig op Vlaams én federaal niveau om het aantal gasaansluitingen en het gasverbruik drastisch te doen dalen. Nog elk kwartier wordt er nu in Vlaanderen een woning aangesloten op het aardgasnet, ruim 35.000 per jaar, terwijl zeker nieuwbouwwoningen, maar ook heel wat andere woningen nu al met een warmtepomp verwarmd kunnen worden.

Een defossiliseringsstrategie moet uitklaren hoe en wanneer het gebouwenpark bij nieuwbouw én ketelvervanging zal afstappen van gas en stookolie, zodat eigenaars en de verwarmingssector zich hierop kunnen voorbereiden. Daarbij moet ook uitgeklaard hoe ervoor gezorgd zal worden dat deze transitie voor alle groepen haalbaar en betaalbaar zal zijn, hoe die gefinancierd zal worden en hoe de ontzorging geregeld zal worden. De defossiliseringsstrategie moet ook inhaken op een bredere strategie om gebouwen duurzamer en klimaatrobuuster te maken, zodat ze beter om kunnen met droogte, hitte, wateroverlast, ... als gevolg van klimaatverandering.

Ook is een kader nodig om het gasnet af te bouwen of herin te richten en om gasnetinvesteringen versneld af te schrijven om te vermijden dat het volledige gasnet in stand gehouden en gefinancierd moet worden voor en door de laatste gasklanten. Er moet een toekomstvisie zijn op de gasdistributienetten: welke delen worden afgebouwd en welke delen kunnen rendabel en passend

binnen het klimaatbeleid worden omgebouwd of heringericht (bijvoorbeeld voor bevoorrading met waterstof, synthetische gasen of biogas.)

Los nadelen van EPC's op vooraleer er veel aan gekoppeld wordt

Een sterkere controle op de juistheid en aanwezigheid van energieprestatiecertificaten is logisch nu minimale labelvereisten voor gebouwen, renovatieplicht, labelpremie, ... gekoppeld worden aan de inhoud van het EPC. Tegelijk hebben de EPC's nu heel wat nadelen. Zo zijn ze geen goede indicatie van de echte klimaatprestaties van een gebouw; een label A-gebouw is bijvoorbeeld niet per definitie emissievrij en een emissievrij gebouw krijgt niet altijd een label A. Een hervorming van de EPC's lijkt nodig, zodat ze klimaatneutraliteit stimuleren en zodat onnodige kosten voor (herhaaldelijke) labelopmaak zoveel mogelijk beperkt kunnen worden. Ook bij EPC's voor mede-eigendommen zijn efficiëntiewinsten mogelijk.

Regel taken van netbeheerders nauwer

Nu netbeheerders, als gevolg van Europese regelgeving, geen energiediensten meer kunnen aanbieden aan hun aandeelhouders/vennoten en hiervoor niet meer kunnen samenwerken met het Vlaams Energiebedrijf (VEB), vragen de raden om tegelijk de (boven)lokale capaciteit te versterken en energieboekhoudingstools te transfereren zodat er genoeg aandacht kan blijven gaan naar lokaal energiebeheer. Verder moet er verduidelijkt worden hoe bepaalde (openbare) diensten die in het verleden door de distributienetbeheerders aan de gemeenten geleverd werden in de toekomst verdergezet kunnen worden. Inzake de opmaak van investeringsplannen door netbeheerders, moet decretaal meer financiële detaillering voorzien worden..

Ook moet dringend gezocht worden naar manieren om netinvesteringen beter te kunnen opvolgen en om meer synergieën te kunnen realiseren met andere infrastructuurwerken (zie o.a. het denkspoor geïntegreerde Vlaamse nutsregulator).

Verduidelijk bepaalde lijnen

Het is onduidelijk of de voorgestelde vervaltermijnen voor vergunningen voor *directe lijnen/leidingen en gesloten distributienetten* steeds adequaat zijn en of ze de ontwikkeling van hernieuwbare energie niet kunnen schaden.

Inzake het *voorkooprecht van OCMW's bij noodkoopwoningen* is het goed dat het ontwerpdecreet dit vereenvoudigt, al moet de lijn van de Vlaamse regering inzake voorkooprechten verduidelijkt worden en moeten potentiële kopers gemakkelijker weet kunnen krijgen van deze voorkooprechten.

Maak werk van betere data-uitwisseling, zonder onnodige kosten

Betere uitwisseling van data met *Energiehuizen* is een goede zaak en betere data moeten toelaten dat energie-armoede bij kwetsbare groepen sneller op een proactieve en structurele manier aangepakt kan worden. Ook de data-doorstroming naar andere consultants moet vlot verlopen. Extra rapportageverplichtingen voor *publieke organisaties* kunnen gezien hun voorbeeldfunctie verantwoord worden, al lijken die in sommige gevallen te vergaand en moet vooral ingezet worden op echte actie om de energieprestaties van deze publieke gebouwen te verbeteren. Ook moet bekeken worden welke meldingsplichten voor *thuisbatterijen en/of andere installaties* nodig zijn en kosten-baten-gewijs verantwoord zijn in het kader van het netbeheer en de opvolging van het energiebeleid.

Advies

De inhoud van het Verzameldecreet V is bijzonder divers. Het bevat enerzijds relatief brede beleidsmatige ingrepen en anderzijds eerder technische, beleidsmatig minder impacterende, aanpassingen van het Energiedecreet. Dit advies focust op de, volgens de raden, meest relevante punten en reikt tegelijkertijd ook meer algemene aandachtspunten aan waar het Verzameldecreet in gekaderd moet worden. Het gaat bewust niet exhaustief in op alle, soms technische, wijzigingsvoorstellen.

De aanpassingen die opgenomen zijn in het Verzameldecreet kunnen ruwweg in 3 grote categorieën opgedeeld worden, waarrond dit advies ook gestructureerd is:

- Aanpassingen die invloed hebben op het gebouwenpark en het zouden moeten laten evolueren naar de LT-doelstellingen (deel 1).
- Aanpassingen die invloed hebben op de werking van het net en de netbeheerders (deel 2).
- Aanpassingen die betere data moeten opleveren en/of data beter moeten ontsluiten (deel 3).

1. Regel de 'puntjes' maar ook de fundamenteën voor de transitie in de bouwsector

Het Verzameldecreet V:

- schaft de beperking van de aardgasaansluitingskosten af vanaf 1/1/2025 en verduidelijkt het verbod op plaatsing en vervanging van stookolieketels in bestaande gebouwen,
- bepaalt sancties voor energiedeskundigen die foutieve EPC's niet of laattijdig aanpassen en voorziet in sancties wanneer een minimale labelplicht niet gehaald wordt,
- voorziet een handhavingskader voor het niet-naleven van de PV-verplichting voor grote afnemers,
- past de antisauçissoneringsbepaling voor PV-installaties aan,
- vereenvoudigt het voorkooprecht van OCMW's en vormt het om,
- breidt de inspectiebevoegdheid van de VREG uit voor niet-bewoonde gebouwen.

Het gaat vooral om eerder beperkte, technische en/of geïsoleerde aanpassingen van het Energiedecreet. De raden onderstrepen wel het grote belang van het bredere perspectief. In het bijzonder vragen ze om:

- snel werk te maken van de concretisering van een defossiliseringsagenda en -strategie voor het Vlaamse gebouwenpark (mits maximale ontzorging en financiële steun voor wie dat nodig heeft). Dat is nodig om de klimaatdoelstellingen binnen bereik te brengen, de energie-onafhankelijkheid te verlagen en de gevoeligheid voor fossiele energieprijsschokken te verminderen. Bovendien biedt een defossiliseringsagenda duidelijkheid aan burgers, bedrijven en de betrokken producenten en installateurs.
- de nadelen van EPC's op te lossen vooraleer andere instrumenten te koppelen aan deze labels;
- ervoor te zorgen dat de extra vereisten ten aanzien van gebouwen, die de energietransitie noodzakelijk maakt, haalbaar en betaalbaar zijn voor alle groepen¹.

1.1 Hogere aardgasaansluitingskosten en afstap stookolie

Verfijn de terechte stopzetting van de begrenzing van gasaansluitingskosten

Stop inderdaad met de begrenzing van de gasaansluitingskosten. Gasaansluitingskosten worden momenteel niet volledig doorgerekend aan klanten en worden afgetopt op 250€ voor residentiële afnemers.² Vanaf 2025 zouden alle gasaansluitingskosten, naar verluidt gemiddeld 1200 à 1300€ per aansluiting, volgens het voorgestelde Verzameldecreet V wel volledig aan de aanvrager worden doorgerekend. De doorrekening van de reële, veelal hogere kost zou het inderdaad minder aantrekkelijk moeten maken om nieuwe gasaansluitingen te creëren, ten voordele van meer klimaatvriendelijke verwarmingsmogelijkheden.

Bekijk of het niet sneller kan. Er moet geëvalueerd worden of deze maatregel, althans voor een deel van het gebouwenpark, niet sneller ingevoerd kan worden. De maatregel gaat pas begin 2025, tijdens de volgende legislatuur, in. De tijd tot de eerstvolgende klimaatdoelstelling dringt echter - er rest minder dan 7 jaar tot 2030 - zeker gezien de relatief lange tijd tussen het ingaan van de meeste klimaatmaatregelen en het effect ervan op het terrein. Zo gaat echter kostbare tijd verloren voor woningen waar alternatieve verwarmingsmogelijkheden zonder meer implementeerbaar zijn. Voorts dreigen er versneld nieuwe gasaansluitingen geplaatst te worden in 2023 en 2024 wat voor *lock-ins* zorgt.

Omschrijf welke kosten mee in rekening moeten worden gebracht. Het is niet helemaal duidelijk welke kosten precies doorgerekend gaan worden. Gaan de aansluitingskosten verderop ook aangerekend worden (bv. in het geval er nood is aan een onderboring tot de overkant van de straat)? Gaat er rekening gehouden worden met het feit dat nieuwe aansluitingen ervoor zorgen dat het achterliggende net langer operationeel moet blijven? Zullen de kosten van de bijkomende digitale gasmeter ook aangerekend worden?

¹ Zie hierover ook adviezen van de SERV en de Minaraad over het Verzamelbesluit VII (maart 2022), resp. https://serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20220321_verzamelbesluitVII_ADV.pdf en <https://www.minaraad.be/themas/klimaat/verzamelbesluit-vlarem-ii-en-energiebesluit-adviesvraag>

² Fluvius (2023). Aansluitingstarieven aardgas 2023. <https://www.fluvius.be/sites/fluvius/files/2020-12/aansluittarieven-aardgas-fluvius.pdf>

Trek de prijsverhouding tussen fossiele verwarming en warmtepompen dringend recht voor gebouwen

Los ongezonde prijsverhouding nu echt op. Het aanrekenen van de “reële” kost voor een aardgasaansluiting past in het voornemen van de Vlaamse regering om de prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen recht te trekken en is in die zin zeker positief. Toch zijn hiervoor dringend veel meer inspanningen nodig, om de elektrificatie van gebouwenverwarming haalbaar en betaalbaar te maken. De voorliggende maatregel verbetert voor het betreffende gebouw inderdaad enigszins de prijsverhouding, maar de verbetering is, over de levensduur van een (of meerdere) verwarmingsinstallatie(s), echter zeer beperkt.³ Bovendien is die enkel relevant voor nieuwe aansluitingen, waarvoor meer fundamenteel de vraag moet gesteld of deze nog gewenst zijn (cf. infra). Door aan de nog ruim 30.000 aansluitingen per jaar meer aan te rekenen, kunnen gastarieven voor de andere gasklanten overigens ook dalen wat op zijn beurt de prijsverhouding met bv. een warmtepomp weer negatief beïnvloedt voor die bestaande afnemers. Een gezonde prijsverhouding tussen verwarmen met aardgas en een warmtepomp door ingrepen op Vlaams én federaal niveau, blijft nodig om het aantal gasaansluitingen en het gasverbruik drastisch te doen dalen. Deze ingrepen zijn dringend nodig omdat zonder een gezonde prijsverhouding niet ingezet zal en kan worden op bijkomende elektrificatie.

Bevorder warmtepompen door lasten op elektriciteit te verminderen. De gezonde prijsverhouding tussen elektriciteit en fossiele brandstoffen die verwarmen met een warmtepomp interessanter moet maken dan fossiel verwarmen, mag zich niet beperken tot het duurder maken van de fossiele optie. Er moet ook gekeken worden naar manieren om de meerkosten op elektriciteit te reduceren (alleen of in samenspraak met het federale niveau). Ook moeten de lagere lasten op elektriciteit verwarmen met een warmtepomp aantrekkelijker maken dan alternatieven die slechter zijn voor het milieu en/of de gezondheid zoals diverse soorten kachels (petroleum-, kolen-, houtkachels, allesbranders,...).

Pak de 35.000 nieuwe gasaansluitingen per jaar ten gronde aan

Verbied sneller dan tegen 2025 aardgasaansluitingen in nieuwbouwwoningen die perfect geschikt zijn voor warmtepompen (of warmtenetten). De jongste jaren werden jaarlijks nog tussen 35.000 en 42.000 huishoudelijke klanten bijkomend op het aardgasnet aangesloten. Dat is er eentje per kwartier. Het gaat dan vooral om nieuwbouwwoningen en in mindere mate om klanten die overschakelen van stookolie naar gas. De meest recent beschikbare cijfers, voor 2020, geven aan dat slechts 29% van de nieuwbouwwoningen voorzien werden van een warmtepomp⁴. Nieuwe aansluitingen houden een dubbele *lock-in* in, voor het individuele gebouw zelf maar ook voor het net dat geruime tijd operationeel zal moeten blijven om deze klant te bedienen. Het verhoogt ook de afstand tot de doelstelling van een (quasi) klimaatneutrale gebouwenverwarming.

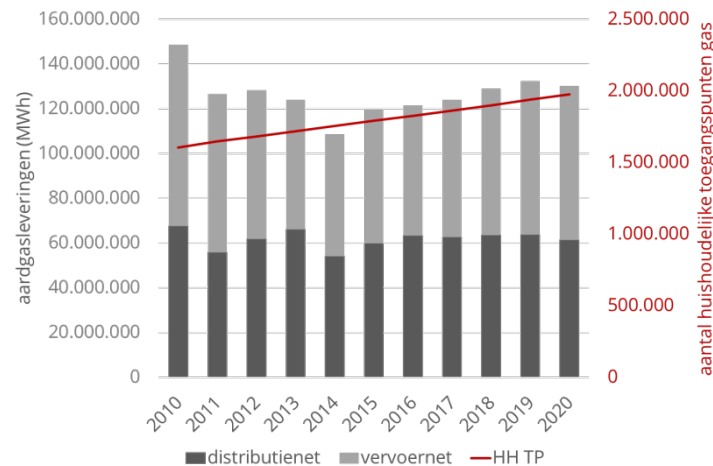
³ SERV-advies (29/11/2021). Verzameldecreet Energie III: Klimatkader dat nog wacht op een kus.

https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20211129_verzameldecreetIII_renoplicht_aardgas_ADV.pdf

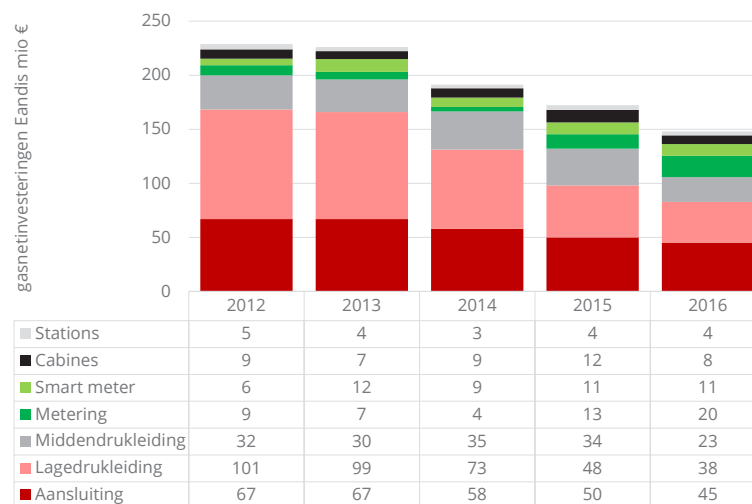
⁴ VEKA (3/2023). EPB: toepassing hernieuwbare energie bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties in Vlaanderen. <https://apps.energiesparen.be/energiekaart/vlaanderen/epb-hernieuwbaar-nb-ier>. Data op basis van EPB-aanmeldingen voor nieuwbouw, 2020.

Aansluitingskosten vormen bovendien een beduidend deel van de totale investeringskosten van de netbeheerders (Figuur 2). Door nieuwe gasaansluitingen te vermijden, zou tot 30% van de reguliere gasnetinvesteringen vermeden kunnen worden.

Figuur 1: Om het kwartier wordt nog een gezin aangesloten op gas (VI)⁵

Figuur 2: Ongeveer 30% van investeringskosten zijn aansluitingskosten (Eandis, 2012-2016)⁶

⁵ Fluvius (8/6/2022). Investeringsplan 2023-2032. <https://over.fluvius.be/sites/fluvius/files/2022-06/investeringsplan-2023-2032.pdf>; VREG (2022). Dashboard - Evolutie van het geleverd volume aardgas en gemiddeld verbruik in Vlaanderen. https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Energieafnemers%20en%20volumeAG.html

⁶ Fluvius (2023). Investor presentations. <https://over.fluvius.be/en/search/documents?search=investor%20presentation> - Geen verfijnde data over investeringen meer opgenomen sedert 2017.

Voorzie ruimer kader en verduidelijk pad naar een klimaatneutraal gebouwenpark

Verduidelijk de defossiliseringsstrategie voor gebouwen. De Vlaamse lange termijnrenovatiestrategie 2050 moet aangepast en aangevuld worden met een verder uitgewerkte defossiliseringsagenda voor gebouwen die toelaat de klimaat- en energiedoelstellingen voor 2030 en 2050 te realiseren⁷. De huidige Vlaamse langetermijnrenovatiestrategie⁸ voorziet dat het gebouwenpark tegen 2050 gemiddeld een EPC-label A zou hebben. Daarnaast stelt de algemene Vlaamse Klimaatstrategie 2050⁹: “We streven ernaar om de emissies van het Vlaamse gebouwenpark te reduceren tot 2,3 Mt CO₂eq. tegen 2050. We bereiken dit door doorgedreven energie-efficiëntie en beheer van het energieverbruik via digitalisering te combineren met een verregaande verduurzaming van de resterende elektriciteits- en warmtevraag. Deze inspanningen worden verder gezet om ons gebouwenpark zo snel mogelijk na 2050 volledig klimaatneutraal te maken.”¹⁰ De manier waarop een gebouwenpark met label A ook evolueert naar klimaatneutraliteit is echter nog niet helder. De huidige label A-vereisten kunnen immers niet de vereiste CO₂-emissiereducties realiseren, o.m. omdat de veronderstelde reducties van energieverbruik en emissies bij labelverbeteringen in de praktijk veel lager zijn dan theoretisch wordt verondersteld. Bovendien garanderen de label-A-vereisten en graduele labelverbeteringen niet de meest efficiënte strategie om CO₂-emissiereducties te realiseren¹¹. Naast energieprestatie-eisen is dus veel meer aandacht nodig voor de defossilisering van gebouwenverwarming via de inzet op warmtepompen en warmtenetten. De lange termijn renovatiestrategie en/of de label A-omschrijving moet dus aangepast en/of aangevuld worden met een duidelijke, verder uitgewerkte defossiliseringsagenda voor gebouwen.¹² Daarin moet onder meer aandacht zijn voor de rollen en verantwoordelijkheden van de overheden (incl. de federale bevoegdheden) en de andere relevante actoren én voor de financieringsproblematiek.

Bepaal de einddatum voor plaatsing van fossiele ketels bij vervanging: Nu er enige duidelijkheid bestaat voor de uitfasering van stookolie (voor alle gebouwen) en van aardgas (voor de nieuwbouw) moet de defossiliseringsagenda verder afgewerkt worden en bepalen tot wanneer gasketels nog geplaatst mogen worden. Op dit moment heeft Vlaanderen nog geen vereisten omtrent ketelvervangingen van gasketels. Een einddatum voor de plaatsing van gasketels zou de sector én de gebouweigenaars en -beheerders de tijd én het perspectief geven om de juiste investeringsbeslissingen te nemen.¹³ De lokale installatiesector kan dan de transitie naar warmtepompen voorbereiden en de warmtepompproductie kan dan inzetten op een schaalvergroting

⁷ SERV-Advies (14/10/2021). Met ‘Fit for 55’ naar een fit Vlaanderen. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20211014_Fitfor55_ADV.pdf

⁸ Vlaamse overheid (29/5/2020). Langetermijnstrategie voor de renovatie van Vlaamse gebouwen. https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1666067048/Vlaamse_langetermijnrenovatiestrategie_gebouwen_2050_asqdb.pdf en

⁹ Vlaamse overheid (20/12/2019). Vlaamse Klimaatstrategie 2050. https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1658319019/VlaamseKlimaatstrategie2050_gqrltw.pdf

¹⁰ 2,3 Mt in 2050 komt overeen met 80% minder broeikasgasemissies in de gebouwensector dan nu en 85% minder dan in 2005.

¹¹ SERV-Advies (14/10/2021). Met ‘Fit for 55’ naar een fit Vlaanderen. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20211014_Fitfor55_ADV.pdf

¹³ SERV-Advies (14/10/2021). Met ‘Fit for 55’ naar een fit Vlaanderen. https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20211014_Fitfor55_ADV.pdf

zodat de daarmee verbonden sociaal-economische kansen niet gemist worden. Woning- en gebouweigenaars kunnen de nodige aanpassings- en isolatiewerken plannen om op een fossielvrije verwarming over te schakelen. Lokale wijkrenovatieprojecten kunnen zich hierop richten. Door natuurlijke investeringsmomenten zoals ketelvervanging te gebruiken om ineens een klimaatneutraal alternatief te voorzien, worden investeringen in fossiele ketels, die nadien mogelijks versneld vervangen moeten worden, vermeden en worden kosten uitgespaard. Tenslotte moet een concretere agenda verduidelijken hoe Vlaanderen de doelstellingen uit de langetermijnrenovatiestrategie en de Vlaamse Klimaatstrategie 2050 zal realiseren.

Evalueer op korte termijn de voorwaarden voor de plaatsing van gasketels. De uitfasering van de plaatsing van gasketels bij vervanging kan rekening houden met het type woningen. Een deel van het gebouwenpark (voornamelijk label A, B en C-woningen) heeft nu reeds een voldoende beperkte warmtevraag om efficiënt verwarmd te worden met een warmtepomp (Figuur 3). Op voorwaarde dat de prijsverhouding tussen elektriciteit en aardgas voldoende rechtgetrokken wordt (van ongeveer 3,5 nu naar bv. 2,5, cf. supra) moet er dus bekeken worden of het nu nog wenselijk is om in dergelijke gebouwen aardgasketels te laten plaatsen.

Figuur 3: Bij prijsverhouding 2,5 werkt hybride WP 100% elektrisch in woningen met label A, B (en C)¹⁴

		Elektriciteit/Gas=4.5						Elektriciteit/Gas=3.5						Elektriciteit/Gas=2.5						Elektriciteit/Gas=1.8								
Gebouw type	isolatie	A	B	C	D	E	F	isolatie	A	B	C	D	E	F	isolatie	A	B	C	D	E	F	isolatie	A	B	C	D	E	F
Gesloten	A	0.14						A	0.96						A	1.00						A	1.00					
	B	0.14	0.11					B	0.96	0.76					B	1.00	1.00					B	1.00	1.00				
	C	0.14	0.11	0.09				C	0.96	0.76	0.47				C	1.00	1.00	0.97				C	1.00	1.00	1.00			
	D	0.14	0.11	0.09	0.06			D	0.97	0.76	0.47	0.27			D	1.00	1.00	0.97	0.73			D	1.00	1.00	1.00	0.97		
	E	0.15	0.12	0.09	0.07	0.06		E	0.97	0.79	0.50	0.30	0.25		E	1.00	1.00	0.99	0.77	0.67		E	1.00	1.00	1.00	0.99	0.93	
	F	0.19	0.14	0.11	0.09	0.08	0.06	F	0.98	0.86	0.63	0.40	0.34	0.23	F	1.00	1.00	1.00	0.91	0.83	0.61	F	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	

Voorzie een kader waar het gasnet afgebouwd of heringericht kan worden. Er moet een toekomstvisie zijn op de gasdistributienetten: welke delen worden afgebouwd en welke delen kunnen rendabel en passend binnen het klimaatbeleid worden omgebouwd of heringericht (bijvoorbeeld voor bevoorrading met waterstof, synthetische gassen of biogas)?

Start fundamentele denkoefening over de aanrekening van gasnetinvesteringskosten.

Naarmate er minder aardgasafnemers zijn door de overstap op niet-fossiele verwarmingssystemen zal ook de groep klanten krimpen waarover de investeringskosten in het gasnet gespreid worden. Om de figuurlijke laatste klant niet te laten opdraaien voor alle nog niet afgeschreven gasnetinvesteringen moet er een grondige denkoefening gestart worden over de financiering van aardgasnetten en over de eventuele noodzaak om versnelde afschrijvingen door te voeren.

Streef niet alleen naar klimaatneutrale maar ook naar klimaatrobuuste gebouwen. Het energiedecreet en de instrumenten die het voorziet, moeten meer linken leggen met overige beleidsterreinen waarmee synergieën mogelijk zijn en afstemming nodig is. Zo focust de renovatiebegeleiding en de ondersteuning van de Vlaamse overheid zo goed als uitsluitend op het energieverbruik en de uitstoot van het gebouw. Een toekomstbestendig gebouwenpark moet echter,

¹⁴ VITO – Energyville, Reynders G. (15/2/2023). Uitfasering fossiele warmte in gebouwen. Webinar BBLV: De Energietransitie in je gemeente. <https://drive.google.com/file/d/1D8CcZZKHg6hMwp1HXFK8pcYsBNBtY4v1/view>

zowel voor de residentiële als de niet-residentiële gebouwen (o.a. gebouwen van zorg- en welzijnsinstellingen, scholen, ...), ook klimaatrobuust zijn en hetere zomers en nattere winters kunnen trotseren. Daarom pleiten de raden ervoor om bij renovatieadvies naast energetische voorstellen ook aandacht te hebben voor hergebruik van hemelwater, hittebestendig wonen, mogelijkheden voor groendaken, duurzame mobiliteit, ... Bij dure energierenovaties kunnen deze aspecten ook efficiënter opgenomen worden door bv. ineens een zonnewering te voorzien wanneer het schrijnwerk wordt vervangen, een regenwaterput te plaatsen en een regenwatercircuit aan te leggen wanneer de vloer wordt geïsoleerd, De woningpas kan hier zeker een rol in spelen. De goede samenwerking tussen het beleidsdomein Wonen en het beleidsdomein Energie¹⁵ vormt een basis waar verder op gebouwd kan worden. In de context van een blijvende krapte op de arbeidsmarkt kunnen een betere integratie en betere links tenslotte ook onnodig werk aan en onnodige kosten voor dubbele systemen vermijden.

Schaaf verder aan stookolieverbod en maak het minder arbitrair. Het Verzameldecreet ampieert om de regelgeving beter in lijn te brengen met de geest van het stookolieverbod. Zo mocht er, volgens de eerdere formulering, geen stookolieketel meer geplaatst worden in een woning als er *in de straat* een aardgasnet beschikbaar is. Omdat aardgasnetten soms wel aanwezig zijn in een deel van een straat maar toch ver verwijderd zijn van het betreffende gebouw wordt nu verduidelijkt dat er geen stookolieketel geplaatst mag worden als er *ter hoogte van het gebouw* een aardgasnet beschikbaar is. Zodoende kan het gebouw relatief vlot aangesloten worden, desnoods via een onderboring als de leiding zich aan de overkant van de straat bevindt. Terwijl de vorige formulering zorgde voor ongelijke behandeling tussen gebouwen die toevallig in een onvolledig met gasleidingen uitgeruste straat gelegen waren, is het huidige voorstel wellicht te beperkend en kan het eveneens tot ongelijke behandeling leiden. Op sommige plaatsen zal het gasnet zich nl. wellicht op een redelijke afstand van gebouwen bevinden zonder dat het exact de perceelgrens bereikt. Omgekeerd zal er ter hoogte van bepaalde gebouwen wel een gasleiding zijn maar kunnen die gebouwen zich verder van de leiding zelf bevinden, bv. omdat ze achteraan een groot perceel gebouwd zijn. Het lijkt aan te bevelen om een nog objectievere indicator te hanteren. Waarom wordt er niet gewerkt met een bepaalde maximale afstand (bv. 25 m) tussen de aardgasleiding en (de stookplaats van) het gebouw in kwestie? Die afstand zou bovendien met de tijd geherevalueerd kunnen worden ter ondersteuning van een eventuele verdere uitfasering.

1.2 Betere handhaving energieprestatiecertificaten

Los nadelen van EPC's op vooraleer er veel aan gekoppeld wordt

EPC-label schiet tekort als indicator van klimaatprestaties. Energieprestatielabels zijn een indicator van het relatieve (netto) energieverbruik en de hernieuwbare energieproductie, en op zich is het een goede zaak om de energieprestaties en hernieuwbare energieproductie via deze weg te stimuleren. Anderzijds zijn energielabels veel minder nauwkeurig als het gaat om de (directe en reële) CO₂-emissies. Daardoor hebben ze belangrijke nadelen als ze, zoals nu, meer en

¹⁵ Bv. de energieprestatievoorwaarden die opgenomen zijn in de Vlaamse Codex Wonen.

meer gebruikt worden voor het klimaatbeleid. De belangrijkste tekortkomingen van EPC-labels voor de opvolging van het klimaatbeleid die aandacht verdienen, zijn o.a. dat:

- ze geen rekening houden met het absolute energieverbruik, maar een indicator zijn van het relatieve energieverbruik (in kWh/m² per jaar). Een grote woning met een beter label kan daardoor een grotere klimaatimpact of uitstoot hebben dan een kleine woning met een slechter energielabel.
- het beste label, label A, niet wil zeggen dat een woning lokaal emissievrij is. Omgekeerd kan een woning met een minder goed label, bv. een B-label, maar uitgerust met een warmtepomp dat wél zijn.
- de labelmethodiek onvoldoende stappen honoreert die leiden naar klimaatneutrale verwarming (bv. lagetemperatuursverwarming of een warmtepomp). Een woning met label B kan na plaatsing van bv. een warmtepomp nog altijd label B blijven.
- ze stapsgewijze verbeteringen stimuleren terwijl die vanuit het oogpunt van de inzet van de schaarse arbeidskrachten in de bouwsector minder efficiënt zijn.
- de werkelijke verbruiken, o.a. omwille van het gedrag van de bewoners, ver kunnen afwijken van de theoretisch berekende waarden, vooral bij de slechtere labels. Daardoor brengen labelverbeteringen *de facto* minder op dan verondersteld.
- EPC's louter kijken naar de energie-aspecten van een gebouw en dat ze niet geïntegreerd zijn met andere duurzaamheidsvereisten ten aanzien van gebouwen (cf. supra). Zo kunnen energievereisten botsen of in concurrentie treden met andere duurzaamheidsvereisten voor gebouwen (bv. uit Vlareem). Wordt de dakoppervlakte bv. gebruikt voor een groendak voor waterbuffering of voor zonnepanelen voor het EPC?

Pas EPC's aan zodat ze geen broos fundament van het klimaatbeleid worden. Enerzijds lijkt het logisch om - zoals het verzameldecreet plant - een sterkere controle te voorzien op de juistheid en aanwezigheid van EPC's aangezien daar beleidsmatig steeds meer aan gekoppeld wordt, zoals minimale labelvereisten voor gebouwen, renovatieplicht, labelpremie, ... Anderzijds zijn er volgens de raden fundamentele nadelen aan deze labels die dringend opgelost moeten worden, vooraleer deze labels een onstabiel fundament worden van het klimaatbeleid.

Let op met labels die slechter zijn dan de realiteit. De opvolging van de toestand van het gebouwenpark wordt bemoeilijkt doordat labels achterhaald kunnen zijn na (niet-vergunningsplichtige) werken. Voorheen was het in principe niet erg om in de praktijk beter te scoren dan het label aangeeft. Maar als de toegang tot leningen/premies gekoppeld is aan/voorbehouden is voor slechte labels, kunnen achterhaalde labels een probleem zijn. Of wordt er verwacht dat er kort voor de aanvraag van een premie of lening een nieuw EPC aangemaakt wordt? In dat geval kan dat leiden tot een (overbodige) meerkost voor de aanvrager en, door de deels onnodige verhoging van de vraag naar energiedeskundigen, ook voor de maatschappij.

Herbekijk de label A-omschrijving zodat die ook klimaatneutrale verwarming omvat. De Vlaamse langetermijnrenovatiestrategie voorziet dat het Vlaams gebouwenpark tegen 2050 gemiddeld een EPC-label A zou hebben. Dat biedt een perspectief en een opvolgbare indicator. Gezien de nadelen van die indicator (cf. supra), moeten langetermijndoelstellingen vermijden om bijkomende en overbodige lasten te leggen op woningen die, in de praktijk, eigenlijk al voldoen aan de klimaatambities die Vlaanderen heeft. Zo zouden bv. woningen met een relatief goed

label (bv. B of C) of laag energieverbruik (minder dan x kWh/m² per jaar), voor zover die ook lokaal geen emissies veroorzaken¹⁶ eveneens een "label A" toegewezen moeten krijgen. Op die manier kan de focus van de beleidsmakers en de bouwsector zich sterker richten op de minst performante woningen, waar verdere ingrepen het hardst nodig zijn.

Let op voor ongewenste effecten van labelplichten

Bekijk alternatieven gezien de impact op de woon- en huurmarkt. De energiecrisis toonde opnieuw dat het verbeteren van de energieprestaties en de kwaliteit van (huur)woningen een belangrijke opdracht is vanuit de zorg voor betaalbaar wonen (via een lagere energiefactuur), klimaat en energie. Toch moet nader bekeken worden of labelplichten en sancties bij niet-naleving ervan op dit moment het beste instrument zijn om de kwaliteit van woningen op de koop- en huurmarkt te verbeteren, in het bijzonder gezien de schaarste op die markten in de lagere segmenten. De impact op het aanbod en de prijzen van woningen moet nader in kaart gebracht worden. Er bestaat bijvoorbeeld een risico dat verhuurders hun eigendom zouden verkopen en zo de krapte op de residentiële huurmarkt in de lagere segmenten zouden verergeren en de betaalbaarheid van het wonen in het gedrang zouden kunnen brengen. Een snelle verhoging van het aanbod aan sociale woningen is in ieder geval cruciaal om deze krapte te kunnen aanpakken en om een stringenter energieprestatiebeleid ten aanzien van bestaande woningen te kunnen voeren.

Vermijd ongelijke behandeling van gebouweigenaars op basis van EPC. Momenteel voorziet het energiedecreet enkel in sancties voor het niet behalen van een labelplicht in het kader van de renovatieverplichting. Het Verzameldecreet V voorziet nu ook een bijkomende sanctie als het vereiste label in het kader van een algemene labelplicht, die decretaal voorzien is (art. 11.2.1 §1) maar nog niet via een besluit ingevuld werd, niet zou worden gehaald. Het is onduidelijk of het hier gaat om een bijkomende sanctie, bovenop de ongeschiktheidsverklaring, wanneer het EPC-label niet voldoet aan de minimale woonkwaliteitseisen, of om een meer algemene sanctie. Er moet vermeden worden dat burgers -indien er een labelplicht zou komen voor bestaande, niet-verhuurde of -verkochte woningen- ongelijk behandeld zouden worden, afhankelijk van of ze, al dan niet vrijwillig, een label hebben laten opmaken voor hun woning. Indien een minimale labelplicht ingevoerd wordt moet er, onder meer wat betreft de timing, ook rekening gehouden worden met de verschillende gebouw- en eigenaarsprofielen. In een mede-eigendom is de beslissingname bijvoorbeeld inherent trager dan in een eengezinswoning en moet de vereniging van mede-eigenaars voldoende tijd krijgen voor het hele proces: studietraject opstarten, werken laten gunnen door de algemene vergadering, werken uitvoeren en opleveren,... Overleg met de vertegenwoordigers van professionele syndici is in deze cruciaal.

Bespaar op uitvoeringskosten. Als voor de 3,3 miljoen Vlaamse woningen via een (geactualiseerd) label bewezen moet worden dat ze conform zijn aan de gradueel verstrengende minimale labelvereisten, moeten er minstens 3,3 miljoen EPC's worden opgemaakt. Misschien zelfs veel meer omdat: a) er voor één woning meerdere EPC's nodig kunnen zijn (voor én na werken, omdat sommige tegemoetkomingen afhangen van het initieel en/of bereikt energielabel, omdat de

¹⁶ Omdat ze (enkel) gebruik maken van een warmtepomp of een warmtenet voor hun warmtebehoeften.

verstrenging en renovatie in meerdere stappen gebeurt,...), b) een EPC na 10 jaar niet meer geldig is, c) er ook EPC's gemaakt moeten worden voor de gemeenschappelijke delen van mede-eigendommen, d) EPC's gemaakt moeten worden voor niet-residentiële gebouwen... De vraag is of een doelstelling die enkel gebaseerd is op het behalen van een EPC-label de slimste inzet is van de schaarse arbeidskrachten (energiesdeskundigen) en of het niet kosten-efficiënter kan. Volgens een conservatieve inschatting¹⁷ leidt de opmaak van 3,3 mio EPC's aan de huidige kost van +/-200 euro/EPC al tot een totale kost van 660 mio euro.¹⁸ Daarbovenop komen nog de handhavingskosten en de vraag of het genereren van dergelijke hoeveelheden EPC's überhaupt uitvoerbaar is in de praktijk. Door gebouwen die klimaatneutraal zijn verder vrij te stellen van (nieuwe) EPC's kunnen bijvoorbeeld de kosten bespaard worden en kan de uitvoerbaarheid wellicht deels gevrijwaard worden. De schaarse energiesdeskundigen kunnen best ingezet worden voor het begeleiden en realiseren van concrete investeringen in het gebouwenpark.

Zorg waar mogelijk voor efficiëntiewinsten. In de praktijk botsen energiesdeskundigen bij de opmaak van EPC's in mede-eigendommen soms op drempels die via een aangepast regelgevend kader weggewerkt zouden moeten worden:

- Een energiesdeskundige die een EPC gemeenschappelijke delen (EPC GD) opmaakt voor een appartementsgebouw zou op dit moment geen inzage kunnen krijgen in de EPB-aangifte van het gebouw bij VEKA. Inzage hierin zou de opmaak van EPC's nochtans versnellen én kwalitatiever maken.
- Bij de indiening van een EPB-aangifte voor een appartementsgebouw zou automatisch een EPC GD Bouw kunnen worden afgeleverd, naar analogie met het reguliere EPC Bouw.

1.3 Hervormd voorkeurecht OCMW's bij noodkoopwoningen

Verhelder de vereenvoudiging van voorkeurecht voor OCMW's. Het voorkeurecht van noodkoopwoningen door OCMW's biedt het voordeel dat woningen die van een overheidsinvestering hebben genoten en terug op de markt komen "publiek" goed kunnen worden en kunnen ingezet worden voor o.a. het woon- en energiebeleid. Het is zonder meer positief de administratieve procedure voor de uitoefening van dat voorkeurecht vereenvoudigd wordt. Wel vragen de raden om een aantal punten op te helderen:

- **Definieer de lijn van de Vlaamse regering inzake voorkeurechten.** De laatste jaren werden bepaalde voorkeurechten ingevoerd en anderen weer afgevoerd, maar de achterliggende filosofie is niet steeds duidelijk. Door daar duidelijker over te communiceren zouden de klachten van teleurgestelde kandidaat-kopers misschien kunnen dalen.
- **Zorg dat potentiële, initiële kopers gemakkelijker weet krijgen van het voorkeurecht.** Wanneer het voorkeurecht uitgeoefend wordt, houdt dit in dat een particulier of

¹⁷ Hier wordt er slechts rekening gehouden met 1 EPC per woning, terwijl er tegen 2050 wellicht vaak meerdere nodig zullen zijn (bv. voor en na een ingreep, wanneer de geldigheid van het EPC vervallen is, ...). Voor veel gebouwen kost een EPC, nog los van de eventuele inflatie de komende jaren, meer dan 200 euro. Bovendien kan de schaarste aan energiesdeskundigen een prijsopdrijvend effect hebben en zorgen voor hogere prijzen per uitgevoerde EPC.

¹⁸ Statistiek Vlaanderen (2023). Woningvoorraad. <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bouwen-en-wonen/woningvoorraad> en De Standaard (10/12/2022). Geen woning zonder EPC-attest. https://www.standaard.be/cnt/dmf20221209_97803168

een organisatie zijn of haar project niet kan verderzetten, wat soms gepaard gaat met financiële of andere gevolgen. De formele informatie gebeurt in principe door de notaris, maar als potentiële kopers beter of sneller op de hoogte zijn van het bestaan van een voorkeepsrecht kunnen ze er beter rekening mee houden en eventuele ontgoochelingen vermijden. Het nagaan van het bestaan van een voorkeepsrecht gebeurt nu via databestanden op geopunt (het 'geografisch themabestand Vlaamse voorkeepsrechten')¹⁹. Als een voorkeepsrecht in het leven wordt geroepen rond de noodkooplening is het van groot belang dat de betrokkenen (potentiële koper, immobiliënkantoor, ...) het minstens ook daar kunnen terugvinden.

- **Verduidelijk wat een noodkoper is.** Het ontwerpdecreet introduceert in Art.2 een definitie van noodkoopwoningen, maar die definitie verwijst naar 'noodkopers' zonder te verduidelijken wat een noodkoper is.
- **Bekijk ook bulletleningen gecombineerd met voorkeepsrecht.** Bulletleningen zouden voor bepaalde groepen een oplossing kunnen zijn om (energie)renovaties financieel haalbaar te kunnen maken. De combinatie met een voorkeepsrecht kan dan ook interessant zijn, gezien de grote inzet/blokkering van publieke middelen die dergelijke bulletleningen zouden veroorzaken.

2. "Connect the dots" rond net(beheer)

Het Verzameldecreet V:

- stelt een aantal wijzigingen in de (toegelaten) activiteiten van de netbeheerders voor,
- vult de regelingen met betrekking tot directe lijnen/leidingen aan,
- verstrengt de voorwaarden om van een ontheffing van bepaalde taken en verplichtingen voor gesloten distributienetten te genieten,
- schrapt de vergoedingsplicht voor netbeheerders waarvan de offerte voor een digitale meter laattijdig aangeleverd werd.

Er zijn nog andere vraagtekens weg te werken. In het bijzonder is de opmaak van netinvesteringsplannen, - een taak van de netbeheerders - decretaal redelijk eerder summier beschreven. Nu verplicht het energiedecreet (art. 4.1.19) bv. geen financiële detaillering van de geplande investeringen. Dat is nochtans wenselijk want daardoor is een degelijke maatschappelijke toetsing van 11 miljard aan investeringen tussen 2023 en 2032²⁰ op dit moment nauwelijks mogelijk. Ook voor directe lijnen en gesloten distributienetten is meer duiding welkom, vooral met betrekking tot de concrete impact op het terrein.

¹⁹ CIB Vlaanderen (4/2/2022). Uit het parlement - Wijzigingen op komst aan voorkeepsrecht inzake wonen (VCW). <https://www.cib.be/actua/14540a34-8e24-4048-a102-1e096cd51fcb/uit-het-parlement-wijzigingen-op-komst-aan-voorkeepsrecht-inzake-wonen-vcw>

²⁰ Fluvius (8/6/2022). Investeringsplan 2023-2032 – Versie voor publieke consultatie. <https://over.fluvius.be/sites/fluvius/files/2022-06/investeringsplan-2023-2032.pdf>

2.1 Netbeheerders zijn geen energiedienstenleveranciers meer

Werk vraagtekens weg inzake de taken van netbeheerders

Verduidelijk de overgang naar de nieuwe situatie. In lijn met de vierde elektriciteitsrichtlijn wordt bepaald dat netbeheerders geen energiediensten meer kunnen aanbieden aan hun aandeelhouders/vennoten en hiervoor niet meer kunnen samenwerken met het Vlaams Energiebedrijf (VEB). In de praktijk staan de netbeheerders de gemeenten nu bij in het opzetten van energiemanagementsystemen en energiebesparingsprojecten. Er was hierover discussie omdat netbeheerders hiermee in concurrentie (kunnen) treden met private aanbieders van energiediensten. Anderzijds werd geargumenteed dat netbeheerders hier vooral scopingtaken deden en dat de eigenlijke begeleiding bij energieprojecten wel degelijk door private spelers werd uitgevoerd.

Het is onduidelijk hoe met de regeling, die geleidelijk zou ingaan, in de praktijk zal worden omgegaan en wat de precieze impact zou zijn.

- Wat betekent dit voor **Fluvius**? Wat gebeurt er met deze business unit van Fluvius? Wordt dit een nieuwe (publieke) structuur, beheerd door intercommunales? Wordt die opgedoekt of verkocht? Voor wie zijn dan de eventuele baten? Wat betekent dit voor de betrokken personeelsleden?
- Wat gebeurt met **lopende projecten** en contracten die verder reiken dan 31/12/2027 (de datum waarop alle lopende projecten moeten worden afgesloten en overgedragen)?
- Wat zijn de implicaties voor het **Vlaams energiebedrijf**? Kan die dan niet meer voor geleverde activiteiten vergoed worden? Zullen gemeenten dan rechtstreeks moeten samenwerken met het VEB of andere aanbieders van energiediensten?
- Wat zijn implicaties voor **gemeenten**? Zijn er financiële implicaties? Hoe werden deze activiteiten gefinancierd? Waren eventuele vergoedingen marktconform? Houdt deze aanpassing in dat netbeheerders niet meer mogen instaan voor straatverlichting (een openbare dienstverplichting die op competitieve basis kan verricht worden door een commerciële onderneming)? Wie kan de belangrijke publieke dienstverlening die de netbeheerders tot nu toe uitvoerden voor de gemeenten overnemen? Zou een nieuwe publieke speler (waar de gemeenten eventueel aandeelhouders van zouden zijn) daarvoor kunnen instaan?

Versterk (boven)lokale capaciteit om gestopte energiediensten door DNB's op te vangen

Garandeer dat (boven)lokale besturen genoeg capaciteit hebben. De raden vragen te garanderen dat de energiediensten die netbeheerders tot nu toe laagdrempelig leverden, ook in de toekomst nog uitgevoerd zullen worden. Inzetten op energie-efficiëntie blijft immers ook voor lokale besturen cruciaal. Daarom moet de Vlaamse regering ervoor zorgen dat de (boven)lokale capaciteit inzake energiebeheer intern wordt versterkt. In dat kader wordt ook verwezen naar de discussie over de financiering van de gemeenten, o.a. voor hun energie- en klimaatbeleid²¹ en de noodzaak om snel op (boven)lokaal niveau structureel voldoende arbeidskrachten vrij te maken om deze uitdaging aan te gaan. Het gaat immers niet om een tijdelijke opdracht, maar een lang

²¹ SERV-Advies (12/12/2022). Lokale energie- en klimaatpacten: Extra middelen missen matuur menu.
https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20221219_Kaderdecreet_LEKP_ADV.pdf

vol te houden inspanning in de komende decennia. Ook elders tonen studies aan dat tekorten aan werkrachten op lokaal niveau in diverse functies groot zijn om de uitdagingen van de energietransitie aan te kunnen; het gaat dan onder meer om 'energieanalisten, projectmanagers, stedenbouwkundigen, ingenieurs, experts in burger- en stakeholderbetrokkenheid, energieadviseurs, communicatiemedewerkers, experts op het gebied van openbare gebouwen, experts op het gebied van sociale huisvesting, ...'²²

Transfereer tools en data. Het is van belang dat de tools en data die netbeheerders gebruikten voor deze taken, zoals een uniforme energieboekhoudingssoftware, ook getransfereerd worden zodat lokale besturen, het Vlaams energiebedrijf of de energiedienstenleveranciers die ze kunnen blijven gebruiken.

Onderzoek manieren om werk te maken van de geïntegreerde Vlaamse nutsregulator

Verhoog de efficiëntie met een geïntegreerde nutsregulator. Het energiedecreet voorziet voor de opvolging van de netbeheerders nog steeds in een afzonderlijke energieregulator, terwijl de komst van een geïntegreerde nutsregulator al eerder werd gevraagd en aangekondigd. Dat denkspoor is een element van een breder beleidsvraagstuk: er moet dringend vooruitgang geboekt worden inzake manieren om netinvesteringen beter te kunnen opvolgen en om meer synergieën te kunnen realiseren met andere infrastructuurwerken. Er moet dringend onderzoek starten naar manieren om werk te maken van een geïntegreerde nutsregulator, omdat zo belangrijke efficiëntiewinsten geboekt kunnen worden. Zeker voor investeringen in elektriciteits-, gas- en warmtenetten, maar ook infrastructuur voor water, riolering en (in de toekomst) waterstof of CO₂ zijn synergieën mogelijk. Het gaat dan bv. over het gebundeld organiseren van graafwerken en sleuven. Tenslotte kan een betere samenwerking met de federale toezichthouders (i.h.b. BIPT en CREG) wellicht ook efficiëntiewinsten teweegbrengen.

2.2 Directe lijnen en leiding/gesloten distributienet

Het Verzameldecreet V bepaalt dat de toelating voor een directe lijn of leiding op de eigen site of die de grenzen van de eigen site overschrijdt in bepaalde gevallen vervalt. Het voert ook verplichtingen betreffende het informeren van de VREG over de indienststelling en buitendienststelling van directe lijnen. Daarnaast verduidelijkt het de mogelijkheden die de VREG heeft om beheerders van gesloten distributienetten in sommige gevallen te ontheffen van bepaalde taken en verplichtingen.

Evalueer of de vervaltermijnen steeds adequaat zijn. Het is niet steeds duidelijk wat de gevolgen van deze aanpassingen zijn, noch over welke soort dossiers het voornamelijk zou gaan. Wel lijkt een vervaltermijn van 5 jaar voor het vervallen van een toelating niet noodzakelijk voldoende aangezien de vergunningsprocedures alleen al, bv. in het geval van windmolenprojecten, soms

²² Kenniscentrum Vlaamse steden (2/2023). Menselijke capaciteit in lokale overheden: het knelpunt van de transitie van het gebouwenbestand. https://www.kenniscentrumvlaamsesteden.be/Nieuwsbrief/Documents/2023/NB154_3_Vertaling%20HUMAN%20CAPACITY%20ETC%20%28002%29.pdf

jaren in beslag nemen. Er moet dus geëvalueerd worden in hoeverre een aanpassing of differentiatie van de vervaltermijnen, eventueel in functie van de specifieke situaties, aan de orde is.

Zorg voor voldoende stabiliteit. De VREG zou de toelating kunnen doen vervallen indien niet meer aan de wettelijke eisen voldaan wordt. Het is onduidelijk wat de gevolgen zouden zijn als die eisen gaandeweg veranderen. Het kan niet de bedoeling zijn dat de investeringen in (duurzame) energie ineens onrendabel worden omdat vereisten tussentijds worden aangepast.

3. Maak punt van beter databeheer

Het Verzameldecreet V:

- regelt de uitwisseling van gegevens tussen de netbeheerder en de OCMW's, biedt de mogelijkheid aan netbeheerders om gegevens over te maken aan uitvoerders van energiescans en zorgt voor vlottere toegang tot gegevens voor o.a. Energiehuizen,
- verplicht ook veel meer publieke organisaties om hun energiedata open te stellen,
- verplicht installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten maandelijks te rapporteren.
- zorgt n.a.v. de renovatieverplichting, voor een opname van energiegegevens omtrent residentiële gebouwen in de databank voor energiegebruik en energieproductie, naast de reeds bestaande opname van gegevens omtrent niet-residentiële gebouwen.

De raden vragen hieronder inzake databeheer om

- een vlotte data-uitwisseling tussen netbeheerders, energiehuizen/OCMW's en andere actoren te garanderen, liefst via open data, zodat deze data goed en eenvoudig gevaloriseerd kunnen worden (3.1);
- preciezer de noodzaak, de kosten en baten van dataverplichtingen te onderbouwen, om te enge én te ruime dataverplichtingen te vermijden. In het bijzonder moet nader gekeken worden naar de rapportageverplichtingen voor publieke gebouwen (3.2) en installateurs (3.3).
- databanken met informatie over residentiële gebouwen goed te integreren (3.4).

3.1 Datauitwisseling netbeheerders en OCMW's/Energiehuizen

Zorg met een voldoende en eenvoudige toegang tot data voor een brede valorisatie. Naast de diensten van de Vlaamse overheid en de betrokken gemeenten zouden nu ook de betrokken Energiehuizen toegang krijgen tot de data van de energieprestatiedatabank. Dat lijkt enerzijds logisch en wenselijk omdat het nuttige informatie kan bevatten voor het opzetten van collectieve projecten en voor de begeleiding van individuele dossiers. Het werd ook geïdentificeerd als bottleneck in eerdere grootschalige renovatieprojecten (zoals BE-REEL). Anderzijds is waakzaamheid nodig. Het is namelijk niet helemaal duidelijk in welke mate dat de 'concurrentie' verstoort tussen Energiehuizen en andere 'consultants'. Hebben ze allemaal toegang tot dezelfde gegevens?

Gelden daarvoor dezelfde voorwaarden of moeten andere spelers bv. voor die data betalen? In welke mate zijn de betrokken data open data?

Definieer beter wie de klanten zijn en wie welke gegevens mag opvragen. Artikels 20 en 22 leggen de decretale basis die het mogelijk maken voor Energiehuizen om bepaalde gegevens (aansluiting, premies, EAN-code, energieverbruik, doelgroepgegevens,...) op te vragen voor hun “klanten”. Het is echter niet helemaal duidelijk vanaf wanneer iemand als klant beschouwd mag worden. Is dat na een eerste verkenningssprek? Na de ondertekening van een begeleidings-overeenkomst? Bij de opstart van een traject? In Artikel 17 wordt het ook mogelijk gemaakt voor uitvoerders van energiescans om informatie over de “categorie” van de afnemer te verkrijgen. Wat wordt er juist bedoeld met “categorie”? Hoever reikt die detaillering? Is die informatie nodig om bv. te kunnen wijzen op de mogelijke premies of andere specifieke beleidsinstrumenten waar de afnemer van kan genieten? En is die verbijzondering überhaupt decretaal nodig?

Zet verbetering datadoorstroming voort en zet ze in voor proactieve, structurele hulp.

Energiehuizen zouden in de toekomst tijd uitsparen en sneller toegang kunnen krijgen tot data dankzij de ontwikkeling van een nieuwe tool. Dat is op zich goed, al moet dat liefst via een maximale integratie in bestaande systemen en niet via bijkomende aparte tools. Ook OCMW's zouden in de toekomst tijd besparen omdat ze gegevens van o.a. de digitale meters zullen kunnen verkrijgen via een dataplatform en niet meer via .xls- of .csv-bestanden die tot nu doorgestuurd worden door de distributienetbeheerders. Dat is veiliger, efficiënter en minder foutgevoelig. De Memorie van Toelichting verduidelijkt ook dat een OCMW kan opteren om vroeger in de schuldcascade in te grijpen door afnemers te bereiken, die nog niet meteen risico lopen om van de energietoevoer afgesloten te worden, maar waarvan er wel indicaties zijn die wijzen op een (structurele) financiële problematiek. Vanuit deze optiek kan het OCMW bv. een lijst opvragen van afnemers die op dat moment via voorafbetaling beleverd worden. Dergelijke proactieve aanpak biedt zowel voor OCMW's als voor Energiehuizen mogelijkheden om hun doelgroepen meer gericht en structureel te helpen om hun energiekosten te drukken (en hun woonkwaliteit te verhogen), in lijn met wat recent nog in het kader van de energiecrisis bepleit werd.²³

3.2 Publieke gebouwen, nu ook met publieke energiedata

Bekijk of extra rapportageverplichtingen opwegen tegen de baten

Breng onderbouwd in kaart welke data nodig zijn voor de energietransitie. Er moet duidelijker en preciezer uitgeklaard worden welke data nodig zijn om de energietransitie te versnellen. Welke data zijn precies nodig voor het netbeheer? Welke data zijn nodig voor de opvolging en evaluatie van het energie- en klimaatbeleid? Welke data zijn nodig om de ontzorging goed te realiseren? Welke data zijn cruciaal en welke zijn *nice-to-have*, maar niet essentieel? Wat zijn kosten

²³ O.a. SERV-advies (10/10/2022). Vlaamse sleutels om de energiecrisis kort te sluiten. https://serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20221010_energiesleutels_ADV.pdf

voor de meting, verzameling en rapportage van bepaalde data en wat zijn de baten? Dergelijke informatie is nodig om te ruime en te enge dataverplichtingen te vermijden.

Let op met zeer ruime rapportageverplichtingen voor publieke organisaties. De kosten en baten van de voorgestelde bijkomende rapportageverplichtingen voor publieke organisaties moeten in het bijzonder nader bekeken en gemotiveerd worden. Publieke organisaties zullen in de toekomst energieverbruik en -productie van hun gebouwen via een platform beschikbaar moeten stellen. Enerzijds is meten weten en kan publiek inzicht publieke organisaties aanzetten om het beter te doen. Het kan er ook voor zorgen dat publieke of private spelers uitschieters detecteren en mee kunnen nadenken over oplossingen om hun verbruik te temperen. Anderzijds zijn er vragen bij de omvang van de extra rapportageverplichtingen en de impact op de betrokken organisaties, zeker wanneer er niet digitaal opgevolgd en gerapporteerd kan worden, zoals bv. in het geval van stookolie en pellets of waar nog geen digitale meter aanwezig is lijkt een maandelijkse rapportering administratief zwaar en in de praktijk wellicht onnauwkeurig of soms zelfs onmogelijk. Bovendien kan men zich de vraag stellen of de openbare rapportering van maandelijkse gegevens voor stookolie en pellets, maar ook van urengegevens voor gas en kwartiergegevens voor elektriciteit een echte meerwaarde heeft ten opzichte van minder granulaire rapporteringen.

Overweeg een aanpassing van de scope en/of van sommige verplichtingen. De verplichting lijkt een zeer brede doelgroep van publieke instellingen te dekken. Onder 'publieke organisatie' worden nl. verstaan: 'de federale overheid, inclusief de parastatalen, de Vlaamse overheid, inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen, de provinciale overheden, de gemeentelijke overheden, inclusief de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de overheidsbedrijven, de onderwijsinstellingen en de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen'. Onder meer scholen, ziekenhuizen, verzorgingstehuizen,... kampen vaak met een personeelstekort, hoge werkdruk en hebben doorgaans ook niet veel financiële ademruimte. Voor vele instellingen is een maandelijkse rapportering in de praktijk niet haalbaar. Het is dus niet wenselijk om ze met een dergelijke, uitvoerige rapporteringsplicht te belasten en er moet daarom overwogen worden om de rapporteringslast voor een deel van de publieke instellingen te verlichten, vrijwillig te maken of voorwaardelijk te maken (bv. via een jaarlijkse rapportering of de maandelijkse rapportering enkel op te leggen indien een geautomatiseerde digitale rapportering mogelijk is). Overigens kan men zich de vraag stellen waarom gevangenen grotendeels vrijgesteld worden van de rapportering aangezien informatie over hun energieverbruik niet meteen gevoelig is of veiligheidsproblemen lijkt op te leveren. Fundamenteel lijkt de rapporteringslast nogal zwaar ten opzichte van de maatschappelijke baten en is minstens een betere motivering van de maatregel noodzakelijk.

Zet vooral in op voorbeeldfunctie van publieke gebouwen met versnelde defossilisering. Publieke organisaties hebben een voorbeeldfunctie. Die kunnen ze ook invullen door voortrekkers te zijn wat betreft de vergroening van hun gebouwenverwarming. Veeleer dan cijfers, papieren en dataverplichtingen (cf. supra), tellen de acties op het terrein. Er moet vooral geïnvesteerd worden in het klimaatvriendelijker en fossielarmer maken van publieke gebouwen, om de publieke organisaties minder bloot te stellen aan de impact van energiekosten (cf. problemen voor veel instellingen met niet-geïndexeerde middelen tijdens de energiecrisis) en om de

energiekosten van publieke organisaties te drukken. Er moet dan ook dringend in kaart gebracht worden wat er op het terrein nodig is om dergelijke initiatieven te versnellen.

Bekijk of sancties met o.a. dwangsommen de beste manier zijn om resultaten te boeken. Is het niet mogelijk om de beide overheidsdiensten (de organisatie die onderworpen is aan de verplichting enerzijds en de handhavende instantie anderzijds) op een andere manier te laten overgaan tot concrete acties op het terrein?

3.3 Meldingsplicht installateurs thuisbatterijen

Volg ontwikkelingen van het gebouwenpark beter op

Evalueer welke data nodig zijn. Het Verzameldecreet zal de installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten (in de meeste gevallen gaat het over thuisbatterijen) verplichten om, in lijn met wat geldt voor bv. fotovoltaïsche zonnepanelen, de geplaatste installaties maandelijks te rapporteren aan de elektriciteitsnetbeheerder. Dat moet de netbeheerder toelaten om beter te beoordelen welke stroomafnames en -opnames te verwachten zijn, waar de capaciteit van het net onder druk zou kunnen komen te staan en waar eventueel de plaatsing van digitale meters prioritair is. Het is echter onduidelijk in hoeverre de data voor thuisbatterijen de grootste meerwaarde hebben, o.a. vanuit het oogpunt van netbeheer, en of het niet nuttiger is om een beter inzicht te hebben in de aanwezigheid van andere systemen die (lokaal) impacterend kunnen zijn voor het distributienet. In ieder geval moet bij de invoering van een (bijkomende) rapporteringsplicht voorafgaand bekeken worden of de maatschappelijke meerwaarde wel opweegt tegenover de administratieve last die ze veroorzaakt voor de overheid én voor de installateurs.

Zorg voor een beter zicht op de plaatsing van verwarmingsketels en warmtepompen. Het is goed dat men verwarmingsdata van woningen beter wil opvolgen (cf. §3.4), o.a. om de emissies, de defossilisering en de hernieuwbare energieproductie van het woningpark op te volgen, om de Woningpas te voeden, om het onderhoud van ketels op te volgen, om de opmaak van EPC's te vergemakkelijken, Vanaf 1 april 2022 moeten de installateurs van stookolieketels per kwartaal aan het VEKA een lijst rapporteren met adressen van de residentiële en niet-residentiële gebouwen waarin ze gedurende het vorige kwartaal één of meer stookolieketels of ketellichamen hebben geïnstalleerd of vervangen. Deze gegevens worden opgenomen in de databank, vermeld in artikel 12.5.1.'. Voor andere ketels en warmtepompen geldt dit niet. Daardoor is de plaatsing van warmtepompen en de defossilisering moeilijker op te volgen, terwijl dat ook voor netbeheerders en voor de opvolging van defossilisering en van de hernieuwbare energiedoelen door het VEKA relevante informatie kan zijn.

Zorg voor goede rapporteringstools en vlotte datadoorstroming ter ondersteuning van het Vlaamse beleid. Installateurs moeten voor hun rapportageverplichtingen (cf. supra) kunnen beschikken over eenvoudige, gebruiksvriendelijke tools, die toelaten om zeer snel aan de verplichtingen te voldoen, waarbij er gegarandeerd wordt dat data 'only once' moeten worden overgemaakt. Het is ook belangrijk dat de verkregen informatie over o.a. thuisbatterijen gebruikt kan worden door de Vlaamse overheid (*in casu* VEKA) voor de ontwikkeling en opvolging van het

energiebeleid. Een vlotte doorstroming tussen de distributienetbeheerders en de administratie moet dus geregeld worden.

3.4 Versterkte dataverzameling rond residentiële gebouwen

Zorg voor afstemming met andere databanken. Een databank die meer gedetailleerde informatie over energie in residentiële gebouwen verzamelt, kan een belangrijke rol spelen voor de beleidsvoorbereiding en -opvolging, voor het initiëren van collectieve renovatieprojecten enz. Het is goed dat er na de uitbouw van de databank voor energiegebruik en energieproductie voor niet-residentiële gebouwen²⁴ met Art. 24 ook werk van gemaakt wordt voor residentiële gebouwen. Daarbij moet er wel aandacht gaan naar een goede afstemming tussen de nieuwe databanken en de reeds bestaande databanken van de Vlaamse overheid, van de distributienetbeheerders... Is er in dit geval voldoende rekening mee gehouden? Bestaan er inmiddels niet teveel verschillende databanken? Moeten bepaalde databanken samengevoegd of geschrapt worden? Is het de bedoeling om alle (meter)data van de distributienetbeheerders met betrekking tot energieverbruiken te linken met deze databank?

²⁴ Vermeld in artikel 12.5.1, §1 van het Energiedecreet van 8 mei 2009.

ADVIES VAN DE GEGEVENSBE SCHERMINGSAUTORITEIT

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Standaardadvies 65/2023 van 24 maart 2023

Betreft: Standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"),
aanwezig: de dames Cédrine Morlière, Nathalie Raghenon en Griet Verhenneman, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, lid 3, WOG volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Brengt op 24 maart 2023 het volgend standaardadvies uit.

I. TOEPASSINGSGEBIED EN CONTEXT VAN DIT ADVIES

1. Gezien het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de Autoriteit wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, is de Autoriteit niet in staat om alle adviesaanvragen die zij ontvangt, te behandelen. Wanneer de aanvrager niet aangeeft dat het voorgelegde ontwerp aanleiding kan geven tot hoge risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en wanneer uit zijn antwoorden in het formulier ook niet kan worden afgeleid dat dergelijke risico's aanwezig zijn, kan de Autoriteit beslissen om te verwijzen naar voorliggend standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten¹.
2. In dit algemene advies wordt gewezen op de belangrijkste eisen waaraan elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt, moet voldoen. Het blijft dus geldig bij elke redactie van normatieve teksten. Het is de verantwoordelijkheid van de auteur van een ontwerpnorm om ervoor te zorgen dat deze daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitseisen van een wet, opgelegd op grond van de AVG en gelezen in samenhang met de Grondwet, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (hierna "het EVRM").

II. REDACTIE VAN NORMATIEVE TEKSTEN EN GEGEVENSBESCHERMING

A. Wat betreft de vereiste van noodzakelijkheid en evenredigheid van de gegevensverwerkingen die door het ontwerp worden geregeld

3. De Autoriteit herinnert eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging vormt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van persoonsgegevens van de betrokkenen. Een dergelijke inmenging is enkel toelaatbaar als zij noodzakelijk is en evenredig met het nagestreefde gerechtvaardigde doel.
4. Ter herinnering: de verwerking van persoonsgegevens wordt als noodzakelijk beschouwd als zij de minst ingrijpende maatregel vormt om het ermee nagestreefde gerechtvaardigde doel te

¹ De Autoriteit dient strategische keuzes te maken, rekening houdend met de nieuwe taken die haar krachtens de AVG zijn opgelegd, de middelen waarover zij beschikt en de beginselen die in de AVG zijn vervat (zoals het beginsel van de risico-gebaseerde benadering en het beginsel van de 'verantwoordingsplicht'). Daarom onderzoekt zij de adviesaanvragen die haar op grond van artikel 23 van de WOG en/of artikel 36, lid 4, van de AVG worden voorgelegd eerst uitsluitend op basis van het formulier.

Alleen in gevallen waarin de antwoorden in het formulier ernstige aanwijzingen bevatten dat het ontwerp van normatieve tekst een hoog risico inhoudt, gaat de Autoriteit over tot een systematische analyse van het ontwerp van normatieve tekst zelf en brengt zij een concreet advies uit.

In de andere gevallen en gezien de toevloed aan dossiers, gaat de Autoriteit niet over tot een analyse van de tekst van het ontwerp van normatieve tekst en geeft zij voorliggende algemene richtlijnen. Het is aan de aanvrager om er in de praktijk voor te zorgen dat het ontwerp dat hij redigeert, daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitsvereisten van de wet die door de AVG, de Grondwet, het Handvest van de grondrechten en het EVRM, worden opgelegd.

bereiken. De auteur van een normatieve tekst moet daarom nagaan of er geen andere maatregelen zijn die minder ingrijpend zijn voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en waarmee het nagestreefde doel kan worden bereikt. De beoogde gegevensverwerking moet dus toelaten het nagestreefde doel te bereiken (criterium van doeltreffendheid), maar moet tevens de maatregel zijn die het minst ingrijpt in de rechten en vrijheden van de betrokkenen (criterium van noodzakelijkheid in strikte zin). Concreet betekent dit dat als het mogelijk is het beoogde doel te bereiken met een maatregel die minder ingrijpt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer of het recht op bescherming van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet ingevoerd mag worden.

5. Wanneer de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens vaststaat, moet de auteur van de normatieve tekst er zich nog van vergewissen dat de verwerking evenredig is (in strikte zin) met het beoogde doel, d.w.z. dat er een juist evenwicht moet worden gevonden tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat met die verwerking wordt beoogt en dat daadwerkelijk kan worden bereikt. De voordelen die voortvloeien uit de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen ervan voor de betrokkenen (criterium van evenredigheid in strikte zin).
6. De Autoriteit vestigt de aandacht van de auteurs van normatieve teksten op de verplichting ervoor te zorgen dat de verwerkingen van persoonsgegevens die door het ontwerp worden geregeld of in uitvoering daarvan zullen worden geregeld, werkelijk noodzakelijk zijn en evenredig met het nagestreefde doel.

B. Wat betreft de vereiste van voorzienbaarheid van de verwerking van persoonsgegevens

7. Verder herinnert de Autoriteit eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een rechtsgrond of een rechtmatigheidsgrond moet hebben, zoals bepaald in artikel 6, lid 1, van de AVG. Gegevensverwerkingen die bij een normatieve maatregel zijn ingevoerd, zijn bijna altijd gebaseerd op artikel 6, lid 1, punt c) of e), van de AVG².

²Artikel 6, lid 1, van de AVG: "De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan: (...)

c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust; (...)

e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen; (...)"

8. Krachtens artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het EVRM en artikel 6, lid 3, van de AVG, moet voor dergelijke verwerkingen duidelijke en nauwkeurige regelgeving gelden, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn³. Met andere woorden, de regelgeving die de gegevensverwerking regelt of waarvan de toepassing een gegevensverwerking met zich meebrengt, moet voldoen aan de vereisten van voorzienbaarheid en nauwkeurigheid, zodat bij lezing ervan, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden verricht en onder welke omstandigheden deze verwerkingen zijn toegestaan.
9. Dit betekent echter niet dat voor elke gegevensverwerking een *specifieke* norm moet gelden die uitdrukkelijk alle gegevensbeschermingskwesties in de betrokken context regelt. In bepaalde gevallen kan de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang immers worden gewaarborgd door de norm die deze taak toekent aan de verwerkingsverantwoordelijke, en de AVG (in voorkomend geval gelezen in combinatie met andere normen die eveneens van toepassing zijn).
10. De vraag rijst dan wanneer en in welke mate een *specifiek* normatief kader noodzakelijk is. Aangezien er geen absolute regel of mathematische formule is om met zekerheid te bepalen wanneer een specifieke norm nodig is om een verwerking van persoonsgegevens te regelen die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang, en om de voorzienbaarheid ervan te waarborgen, geeft de Autoriteit hieronder richtsnoeren.
11. Artikel 6, lid 2, van de AVG bepaalt: *"De lidstaten kunnen specifiekere bepalingen handhaven of invoeren ter aanpassing van de manier waarop de regels van deze verordening met betrekking tot de verwerking met het oog op de naleving van lid 1, punten c) en e), worden toegepast; hiertoe kunnen zij een nadere omschrijving geven van specifieke voorschriften voor de verwerking en andere maatregelen om een rechtmatige en behoorlijke verwerking te waarborgen, ook voor andere specifieke verwerkingssituaties als bedoeld in hoofdstuk IX."*
12. Overweging 10 van de AVG, die betrekking heeft op artikel 6, lid 2, van de AVG, bepaalt: *"In samenhang met de algemene en horizontale wetgeving inzake gegevensbescherming ter uitvoering van Richtlijn 95/46/EG beschikken de lidstaten over verscheidene sectorgebonden wetten op gebieden waar behoefte is aan meer specifieke bepalingen. Deze verordening biedt de lidstaten ook ruimte om eigen regels voor de toepassing vast te stellen, onder meer wat de verwerking van bijzondere persoonsgegevenscategorieën ("gevoelige gegevens") betreft. In zoverre staat deze verordening niet in de weg aan lidstatelijk recht waarin specifieke situaties op het gebied van gegevensverwerking nader worden omschreven, meer bepaald door nauwkeuriger*

³ Zie ook overweging 41 van de AVG.

*te bepalen in welke gevallen verwerking van persoonsgegevens rechtmatig geschied".
(onderstreept door de Autoriteit)*

13. Bovendien verwijst de AVG ook meermaals naar het nationale recht, hetzij om een specifiek kader voor bepaalde verwerkingen van persoonsgegevens te eisen, hetzij om het treffen van passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen, op te leggen.⁴
14. De Autoriteit stelt met name drie situaties vast waarin een nationale norm de verwerking van persoonsgegevens specifiek moet regelen:
 - wanneer het nodig is de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een publieke taak, beter te waarborgen dan door louter te verwijzen naar de formulering van de norm waarbij de publieke taak wordt toegekend, en specifieke waarborgen moeten worden geboden om de rechten en vrijheden van de betrokkenen te beschermen;
 - wanneer het noodzakelijk is het bindende karakter van een wettelijke verplichting tot verwerking van persoonsgegevens te verzekeren (artikel 6, lid 1, punt c), van de AVG). In dat verband wijst de Autoriteit erop dat de norm die de wettelijke verplichting oplegt, enerzijds het concrete doel moet specificeren waarvoor de verplichte gegevensverwerking moet worden uitgevoerd, en anderzijds duidelijk en nauwkeurig moet zijn, zodat de verwerkingsverantwoordelijke in principe geen beoordelingsmarge heeft met betrekking tot de manier waarop de verwerking van persoonsgegevens die nodig is om aan zijn wettelijke verplichting te voldoen, wordt uitgevoerd⁵.
 - wanneer de AVG of de WVG de vaststelling van een dergelijke specifieke norm voor de verwerking van persoonsgegevens oplegt, om bijvoorbeeld te voorzien in specifieke beschermingsmaatregelen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen⁶.

⁴ Dat is bijvoorbeeld het geval voor verwerkingen betreffende bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG (gegevens over ras, gegevens over de gezondheid,...) die nodig zijn voor de uitvoering van de verplichtingen van verwerkingsverantwoordelijken op het gebied van arbeidsrecht, of voor verwerkingen betreffende deze gegevens die nodig zijn om redenen van zwaarwegend algemeen belang.

⁵ Groep Artikel 29, *advies 06/2014 van over het begrip "gerechtvaardigd belang van de voor de verwerking verantwoordelijke" in artikel 7 van Richtlijn 95/46/EG*, blz. 22. De Autoriteit herinnert eraan dat, ondanks een dergelijk gebrek aan beoordelingsmarge, het hoe dan ook aan de verwerkingsverantwoordelijke is om ervoor te zorgen dat de betrokken verwerking in overeenstemming is met de verplichting in kwestie en met de AVG.

⁶ Wanneer bijvoorbeeld een verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG of artikel 10 van de AVG via normatieve weg moet worden geregeld, en in dat verband in passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen (artikel 9, lid 2, punt g), van de AVG, artikel 10 van de WVG) moet worden voorzien, of wanneer het recht van het publiek op toegang tot officiële documenten en het recht op bescherming van persoonsgegevens met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht (artikel 86 van de AVG)...

15. In deze context, ook al vormt elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, toch moet niet elke verwerking (en dus elke inmenging in het recht op privacy) noodzakelijkerwijs specifiek geregeld worden door een norm van nationaal recht, bijvoorbeeld door een *specifiek* hoofdstuk dat aan de verwerking van persoonsgegevens is gewijd. Voor gegevensverwerkingen die noodzakelijk zijn voor de vervulling van een taak van algemeen belang, merkt de Autoriteit op dat, voor zover de publieke taken (waarvoor de verwerking van persoonsgegevens nodig is) door de wetgever op zodanige wijze zijn omschreven en afgebakend dat de doeleinden van deze verwerkingen als welbepaald en uitdrukkelijk kunnen worden beschouwd en men zich niet in een van de hierboven beschreven situaties bevindt, het niet systematisch nodig is een specifiek kader voor *deze* gegevensverwerkingen te bieden. Onder deze voorwaarde kan de AVG immers in bepaalde gevallen volstaan om de genoemde gegevensverwerkingen te regelen, met name wanneer er geen specifiek risico voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bestaat.
16. De Autoriteit verzoekt de auteur van de normatieve tekst derhalve om ervoor te zorgen dat zijn ontwerp voldoet aan de vereiste van voorzienbaarheid, zodat bij de lezing ervan, eventueel in combinatie met de lezing van het relevante normatieve kader, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur

VOORONTWERP VAN DECREET
van 12 mei 2023

Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 50° worden de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door het woord "transmissienetbeheerder";

2° in punt 81° worden de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door het woord "transmissienetbeheerder";

3° er wordt een punt 92°/3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"92°/3/1 noodkoopwoning: een woning die uitsluitend door één of meer noodkopers en hun inwonende gezinsleden, die met de noodkopers een gemeenschappelijke huishouding voeren, als hoofdverblijfplaats gebruikt wordt zoals blijkt uit de inschrijvingen in het bevolkingsregister en die gekenmerkt wordt door structurele problemen op het vlak van veiligheid, gezondheid en/of kwaliteit en waaraan belangrijke werkzaamheden moeten worden uitgevoerd:
a) die gericht zijn op een verbetering van de energieprestaties, gecombineerd met structurele en bouwfysische ingrepen en die tot doel hebben om het goed te laten beantwoorden aan de elementaire veiligheids-, gezondheids- en woonkwaliteitsvereisten, vastgesteld met toepassing van artikel 3.1 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 en;

b) waarvan de financiering middels een marktconforme lening aanleiding zou geven tot afbetalingsproblemen voor de eigenaar-bewoner(s), zoals blijkt uit een solvabiliteitsonderzoek door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;”;

4° er wordt een punt 92°/3/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“92°/3/2 noodkoper: de natuurlijke persoon die aan de volgende twee voorwaarden voldoet:

a) de noodkoper is:

1) hetzij alleen of samen met andere noodkopers voor de geheelheid volle eigenaar van een noodkoopwoning;

2) hetzij voor 100 procent de vruchtgebruiker van de noodkoopwoning en minstens ook gedeeltelijk de naakte eigenaar van die noodkoopwoning;

b) de noodkoper gebruikt de noodkoopwoning als hoofdverblijfplaats zoals blijkt uit de inschrijvingen in het bevolkingsregister;”;

5° in punt 93° worden de woorden “die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen” vervangen door de woorden “met rechtspersoonlijkheid”;

6° punt 104°/1 wordt vervangen door wat volgt:

“104°/1 publieke organisatie:

a) de federale overheid, inclusief de parastatalen;

b) de Vlaamse overheid, inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen;

c) de provinciale overheden, inclusief de autonome provinciebedrijven en de extern verzelfstandigde agentschappen;

d) de gemeentelijke overheden, inclusief de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de autonome gemeentebedrijven, de extern verzelfstandigde agentschappen en verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn;

e) de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden;

f) de politiezones;

g) de hulpverleningszones;

h) de overheidsbedrijven;

i) de onderwijsinstellingen;

j) de welzijnsvoorzieningen;

k) de gezondheidsvoorzieningen;”;

7° in punt 121° worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;

8° in punt 123° worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;

9° in punt 137/1° wordt de zinsnede “voor wat de toepassing van de titels X en XI betreft” vervangen door de zinsnede “voor wat de toepassing van titel VII, hoofdstuk VII en de titels X en XI betreft”.

Art. 3. In artikel 3.1.7, §1, eerste lid, 1°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en gewijzigd bij de decreten van 10 maart 2017 en 30 oktober 2020, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 4. In artikel 3.1.12/1, 1°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en gewijzigd bij de decreet van 10 maart 2017 en 30 oktober 2020, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 5. In artikel 4.1.6, §3, 4°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij het decreet van 2 april 2021, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 6. In artikel 4.1.8/2, eerste lid, 5°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 7. In artikel 4.1.11/7 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 23 december 2022, worden de woorden “het aanleveren van de offerte of” opgeheven.

Art. 8. Artikel 4.1.13 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, wordt opgeheven.

Art. 9. In artikel 4.1.16, eerste lid, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, wordt de zinsnede “Onverminderd artikel 4.1.13 is voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw” vervangen door de woorden “Voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw is”.

Art. 10. In artikel 4.1.16/1, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020, wordt de zinsnede “artikel 4.1.13,” opgeheven.

Art. 11. In artikel 4.1.16/2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 maart 2022 en gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2022, wordt de zinsnede “4.1.13,” opgeheven.

Art. 12. In artikel 4.1.18/2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 24 februari 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de woorden “hernieuwbare energiesystemen” en het woord “maandelijks” worden de woorden “en installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten” ingevoegd;

2° tussen het woord “elektriciteitsproductie” en de woorden “die door hen werden geïnstalleerd” worden de woorden “en elektriciteitsopslagfaciliteiten” ingevoegd.

Art. 13. In artikel 4.1.22/5, eerste lid, 3° van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij het decreet van 2 april 2021, worden de

woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 14. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 4.1.22/11/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4.1.22/11/1. Conform artikel 4.1.22/11 van dit decreet verleent de netbeheerder aan openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de volgende gevallen toegang tot technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens van afnemers om de taken uit te voeren die aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn:

- 1° een afnemer voert gedurende een maand geen opladingen in de digitale aardgasmeter in voorafbetaling uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder aardgaslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;
- 2° een elektriciteitsafnemer met een digitale elektriciteitsmeter in voorafbetaling waarbij de vermogensbegrenzer is uitgeschakeld, voert gedurende een maand geen opladingen uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder elektriciteitslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;
- 3° een afnemer is begin september van de elektriciteits- of aardgastoevoer afgesloten wegens wanbetaling;
- 4° een afnemer wordt beleverd via een digitale elektriciteits- of aardgasmeter in voorafbetaling;
- 5° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie kan in de komende periode mogelijk afgesloten worden van de energietoevoer;
- 6° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week afgesloten van de energietoevoer;
- 7° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen, en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week opnieuw aangesloten aan de energietoevoer.

Alle technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens, vermeld in het eerste lid, kunnen ook persoonsgegevens zijn.

In de gevallen, vermeld in het eerste lid, geeft de netbeheerder het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toegang tot al de volgende persoonsgegevens van de afnemer:

- 1° de naam;
- 2° het adres;
- 3° het rijksregisternummer;
- 4° het EAN-nummer;
- 5° de energiedrager;
- 6° het sociaal of standaardtarieftype.

De openbare centra voor maatschappelijk welzijn verwerken de gegevens, vermeld in het eerste en het derde lid, om de taken uit te voeren die hun worden

opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Voor de verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de voormelde doeleinden is het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming. Voormelde persoonsgegevens worden bewaard gedurende 24 maanden”.

Art. 15. In artikel 4.2.1, §2, 3°, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 8 juli 2011, 14 maart 2014, 2 april 2021 en 23 december 2022, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 16. Aan artikel 4.5.1, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 november 2018, worden een zevende tot en met negende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De beslissing tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, vervalt, bij gebrek aan indienststelling, van rechtswege vijf jaar na datum van de beslissing tot toelating.

De VREG heft de beslissing op tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, in de volgende gevallen:

- 1° in een van de gevallen, vermeld in het derde lid;
- 2° als de directe lijn of directe leiding de grenzen van de eigen site niet meer overschrijdt;
- 3° bij buitendienststelling van de directe lijn of directe leiding.

In afwijking van het eerste lid is een directe lijn of directe leiding die voorheen is toegelaten, maar waarvan de beslissing tot toelating conform het achtste lid, 2°, is opgeheven, en die, zonder enige andere wijziging te hebben ondergaan, opnieuw de grenzen van de eigen site overschrijdt, van rechtswege toegelaten.”.

Art. 17. Aan artikel 4.5.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011, worden een punt 4° en een punt 5° toegevoegd, die luiden als volgt:

“4° het informeren van de VREG over de datum van indienststelling en buitendienststelling van een directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt binnen dertig dagen na de indienststelling, respectievelijk buitendienststelling ervan;

5° het informeren van de VREG, binnen dertig dagen, over:

- a) elke wijziging aan de eigendom of het beheer van de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt;
- b) elke wijziging aan de eigendom of het beheer van de kadastrale percelen waarop de directe lijn of leiding ligt;
- c) elke wijziging van de aangesloten afnemers op de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt;
- d) elke wijziging in de verbinding met het net.”.

Art. 18. In artikel 4.6.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 4 wordt de zinsnede “voldoet aan de voorwaarden van artikel 1.1.3, 56° /2” vervangen door de zinsnede “is gemeld conform paragraaf 1 of is toegelaten conform paragraaf 2”;

2° er wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§5. De VREG kan de beheerders van een gesloten distributienet van aardgas ontheffen van de plicht om de volgende taken en verplichtingen te vervullen. Dergelijke ontheffing wordt toegekend indien het gesloten distributienet van aardgas is gemeld conform paragraaf 1 of is toegelaten conform paragraaf 2:

- 1° de vereiste dat de VREG de tarieven of de methodes om ze te berekenen, vermeld in artikel 4.6.10, tweede lid, goedkeurt vóór ze in werking treden;
- 2° de vereiste om het gesloten distributienet te ontwikkelen op basis van een investeringsplan, vermeld in artikel 4.6.3, eerste lid, 16°.”.

Art. 19. In artikel 4/1.1.13, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “stedenbouwkundige vergunning” telkens vervangen door de woorden “omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen”;

2° in het vierde lid worden de woorden “stedenbouwkundige vergunning” vervangen door de woorden “omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen”.

Art. 20. In artikel 5.1.3, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 24 februari 2017 en gewijzigd bij de decreten van 16 november 2018 en 30 oktober 2020, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” telkens vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 21. In artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 17 december 2021 en 18 maart 2022, wordt tussen de zinsnede “vanaf 1 september 2019” en de woorden “in dienst genomen” de zinsnede “tot en met 31 december 2022” ingevoegd.

Art. 22. In artikel 7.1.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden “beheerder van het transmissienet” worden telkens vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;

2° in paragraaf 2, tweede lid, worden punt 9° tot en met 12° vervangen door wat volgt:

“9° 0,11 in 2025;

10° 0,11 in 2026;
11° 0,11 in 2027;
12° 0,11 in 2028;”;

2° aan paragraaf 2, tweede lid, worden een punt 13° tot en met 15° toegevoegd, die luiden als volgt:

“13° 0,10 in 2029;
14° 0,09 in 2030;
15° 0,08 in 2031 en daarna.”

Art. 23. In artikel 7.1.11 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden “beheerder van het transmissienet” telkens vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;

2° in paragraaf 2, eerste lid wordt punt 14° en punt 15° vervangen door wat volgt:

“14° 0,112 als het jaar n gelijk is aan 2019 tot en met 2024;
15° 0,14 als het jaar n gelijk is aan 2025 tot en met 2031;”.

Art. 24. Aan artikel 7.5.1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013, wordt de volgende zin toegevoegd:

“De voormelde gegevens omvatten minstens:

- 1° de identificatie- en contactgegevens van afnemers;
- 2° de EAN-code;
- 3° de categorie van afnemer.”.

Art. 25. In artikel 7.7.3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 25 november 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt aan het vierde lid een zin toegevoegd, die luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan in afwijking hiervan bepalen dat de verplichting, vermeld in het eerste lid en tweede lid, van toepassing blijft als er in minstens één van de voorgaande drie kalenderjaren op het afnamepunt geen elektriciteitsverbruik is.”;

2° in paragraaf 1 wordt het zesde lid vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse Regering kan uitzonderingen of een uitstel vaststellen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, voor gebouwen, of delen van gebouwen, die zullen worden gesloopt of waarvan het dak, of een deel van het dak, zal worden vervangen binnen een door de Vlaamse Regering te bepalen termijn. Het uitstel kan nooit meer bedragen dan vijf jaar vanaf het ingaan van het uitstel dat aan de aanvrager is toegekend. In geval een omgevingsvergunning voor sloop is vereist, vervalt het voormelde uitstel als de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de eigenaar, erfpachter of opstalhouder is van een gebouw, niet binnen drie jaar na het ingaan van het uitstel een omgevingsvergunning voor

stedenbouwkundige handelingen met betrekking tot sloop kan voorleggen of niet binnen twee jaar na het ingaan van het uitstel een door een aannemer getekende offerte voor de vervanging van het dak kan voorleggen. Het voormelde uitstel vervalt ook als binnen vijf jaar na het ingaan van het uitstel dat aan de aanvrager is toegekend, het gebouw niet is gesloopt of het dak niet is vervangen.”;

3° in paragraaf 3 worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 26. Aan artikel 7.9.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De taken ter stimulering van een rationeel energiebeheer kunnen de vorm aannemen van toekenning van steun voor energetische renovatieprojecten van noodkoopwoningen. In dat geval beschikt het openbare centrum voor maatschappelijk welzijn die de steun heeft toegekend voor de energetische renovatie van een noodkoopwoning, over een recht van voorkoop op die woning gedurende de duur van de leningsovereenkomst. Het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten is van toepassing op dit recht van voorkoop.”.

Art. 27. In artikel 8.8.1, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de zinsnede “de toekenning van tegemoetkomingen als vermeld in deze titel,” en de woorden “persoonsgegevens van natuurlijke personen” de zinsnede “of groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten, vermeld in titel VII,” ingevoegd;

2° tussen het woord “tegemoetkoming” en het woord “toe” worden de woorden “of certificaten” ingevoegd;

3° het woord “premievoorwaarden” wordt vervangen door het woord “voorwaarden”.

Art. 28. In artikel 9.1.4 van hetzelfde decreet, hersteld bij het decreet van 2 april 2021 en gewijzigd bij de decreten van 6 mei 2022 en 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, 1°, a), worden tussen de woorden “het huidige adres” en de woorden “en de contactgegevens” de woorden “en de vorige adressen” ingevoegd;

2° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 2°, 3° en 4°, kunnen de energiehuizen van hun klanten in hun werkingsgebied de volgende persoonsgegevens of categorieën van persoonsgegevens opvragen en verwerken:

- 1° de gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief;
- 2° de gegevens over toegekende premies voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties, namelijk de categorieën van werkzaamheden waarvoor de premie is toegekend;
- 3° de EAN-code en de gebouweenheids-ID van de woning;
- 4° de gegevens over het energieverbruik op maandbasis van hun woning gedurende de laatste vijf jaar;
- 5° de gegevens over het behoren tot een van de volgende doelgroepen:
 - a) beschermde klant;
 - b) budgetmeter;
 - c) advies van de lokale adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water.

Voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, zijn de energiehuizen de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De gegevens, vermeld in het eerste lid, 1°, 2° en 5°, worden gedurende een periode van vijf jaar bewaard. De gegevens, vermeld in het eerste lid, 3° en 4°, worden gedurende een periode van vijftien jaar bewaard. Na de voormelde periode van vijftien jaar worden de persoonsgegevens geanonimiseerd.”.

Art. 29. In artikel 11.1/1.3, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 oktober 2021, worden de woorden “als er geen aardgasnet in de straat beschikbaar is” vervangen door de woorden “als er ter hoogte van het gebouw geen aardgasnet in de straat beschikbaar is of als het gebouw niet door een onderboring op de aardgasleiding aan de overkant van de straat kan worden aangesloten”.

Art. 30. In artikel 11.2.3, §3, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 november 2011 en gewijzigd bij de decreten van 27 november 2015 en 30 oktober 2020, wordt tussen de zinsnede “diensten van de Vlaamse overheid,” en de woorden “de betrokken gemeente” de zinsnede “het betrokken energiehuis,” ingevoegd.

Art. 31. Aan artikel 11.2/2.1, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij de decreten van 17 december 2021, 18 maart 2022 en 23 december 2022, wordt een zesde lid toegevoegd dat luidt als volgt:

“De verplichting vermeld in het eerste lid, is niet van toepassing op authentieke akten met een declaratieve werking.”.

Art. 32. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 12.3.2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.3.2. §1. Elke publieke organisatie stelt de energieverbruiks- en productiegegevens en, waar beschikbaar, de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen, van de gebouwen waarvan ze gebruiker is via een platform publiek beschikbaar als open data die door iedereen vrij gebruikt, hergebruikt en gedeeld

kunnen worden. De voormelde gegevens worden minstens eenmaal per maand geactualiseerd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over welke gegevens beschikbaar worden gesteld, de wijze waarop deze beschikbaar worden gesteld en over de werking van het platform, vermeld in het eerste lid.

De energieverbruiks- en productiegegevens, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens:

- 1° de kwartierwaarden van afname en injectie voor elektriciteit, de uurwaarden voor gas, de maandpieken en het opgestelde nominale vermogen van aanwezige decentrale productie-eenheden voor de toegangspunten waarvan de publieke organisatie titularis en netgebruiker is;
- 2° de energieverbruiken ten behoeve van warmte of koude, onder meer van mazout, pellets, het energieverbruik uit een koude- of warmtenet, verdeeld op basis van de werkelijk gemeten of zo realistisch mogelijk ingeschatte verbruiken, minstens op maandbasis.

De fysische kenmerken van de installaties en gebouwen, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens de vloeroppervlakte in m², de energieprestaties en andere nuttige energiegegevens.

§2. De verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, zijn niet van toepassing op gebouwen bestemd voor defensie.

De verplichting om de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen publiek beschikbaar te stellen als open data is niet van toepassing op gevangenissen.”.

Art. 33. In artikel 12.5.1, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 oktober 2021 en gewijzigd bij de decreten van 25 november 2022 en 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 10° en 11° worden tussen de woorden “van het” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd;

2° in punt 12° worden tussen de woorden “een energieprestatiecertificaat voor” en het woord “niet-residentiële” de woorden “residentiële en” ingevoegd;

3° in punt 13° en 14° worden tussen het woord “van” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd.

Art. 34. In artikel 13.1.2, §2, tweede lid, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 oktober 2020, wordt tussen het woord “Tot” en het woord “gebouwen” het woord “bewoonde” ingevoegd.

Art. 35. Aan artikel 13.4.6, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, wordt een punt 18° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“18° 100 euro per afwijking van 1 m² op het installatierendement van opwekkers voor centrale verwarming, bepaald op de wijze, vermeld in punt 1.7.11 van de bijlage bij dit decreet, en afgetopt op 25 euro per m² bruto-vloeroppervlakte;”.

Art. 36. In artikel 13.4.7 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1, eerste lid, wordt een punt 25° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“25° 100 euro per afwijking van 1 m² op het installatierendement van opwekkers voor centrale verwarming, bepaald op de wijze, vermeld in punt 2.7.11 van de bijlage bij dit decreet, en afgetopt op 25 euro per m² bruto-vloeroppervlakte;”;

2° aan paragraaf 5, eerste lid, tweede zin, worden de woorden “voor elke nieuwe EPB-aangifte die niet of te laat is ingediend” toegevoegd.

Art. 37. In artikel 13.4.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het derde lid opgeheven;

2° er worden een paragraaf 1/0 en een paragraaf 1/0/1 ingevoegd, die luiden als volgt:

“§1/0. Als het VEKA vaststelt dat het energieprestatiecertificaat niet in overeenstemming is met de werkelijkheid of met de gemaakte controlevaststellingen, verplicht het VEKA de energiedeskundige om binnen dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken dat in overeenstemming is met de controlevaststellingen, en om dat nieuwe energieprestatiecertificaat te overhandigen aan de eigenaar of gebruiker van het gebouw. Als het voormelde gebouw wordt verhuurd, bezorgt de eigenaar ook een kopie van het nieuwe energieprestatiecertificaat aan de huurder. De kosten voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat zijn volledig ten laste van de energiedeskundige.

§1/0/1. Als een overtreding van de verplichting, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, of paragraaf 1/0, wordt vastgesteld, maant het VEKA de energiedeskundige aan om binnen een vastgestelde termijn de verplichtingen na te leven. Als de energiedeskundige in gebreke blijft als de voormelde termijn is verstreken, legt het VEKA een administratieve geldboete van 500 euro op. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de verplichting, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, of paragraaf 1/0, moet worden nageleefd.

Als de energiedeskundige in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, in fine, is verstreken, legt het VEKA de energiedeskundige een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 10 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het eerste lid, in fine, wordt overschreden.”;

3° er wordt een paragraaf 3/1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§3/1/1. Als zou blijken dat de eigenaar, de houder van een zakelijk recht of de gebruiker van een gebouw dat krachtens artikel 11.2.1, §1, vierde lid, een minimaal energieprestatielabel moet behalen, niet over een geldig energieprestatiecertificaat met het vereiste energielabel beschikt, legt het VEKA een administratieve geldboete op die niet lager dan 500 euro, en niet hoger dan 200.000 euro is, op voorwaarde dat de eigenaar of gebruiker is gehoord of naar behoren is opgeroepen.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de voormelde eigenaar of gebruiker alsnog over een geldig energieprestatiecertificaat met het vereiste energielabel moet beschikken.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon nog altijd in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen, als vermeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de verplichting, vermeld in het eerste lid, alsnog moet worden nageleefd. De voormelde procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 11.2.1, §1, vierde lid vastgestelde verplichting is voldaan.

Die administratieve geldboete kan niet worden gecumuleerd met de sancties, vermeld in paragraaf 2 of artikel 13.4.9/1.”.

Art. 38. In titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden in het opschrift van afdeling V de woorden “niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer” vervangen door het woord “energiefraude”.

Art. 39. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 13.4.15 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.15. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet is voldaan aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, legt het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde verplichting rust, een administratieve geldboete op van 400 euro per kilowattpiek vermogen dat ontbreekt op het moment dat aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, moet zijn voldaan.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, vermeld in het eerste lid, binnen twee jaar nadat de termijn is verstreken waarin de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, moet worden uitgevoerd, niet voldoet aan de verplichting vermeld in artikel 7.7.3, §1, legt het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, vermeld in het eerste lid, een nieuwe administratieve geldboete op als vermeld in het eerste lid. Het VEKA past ook een nieuwe termijn van twee jaar toe waarin de voormelde verplichting alsnog moet worden nageleefd. De voormelde procedure wordt herhaald tot de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, is nagekomen.

§2. Als het VEKA vaststelt dat de meldingen, vermeld in artikel 7.7.3, §2, §3 of §4, niet zijn uitgevoerd, maant het VEKA de natuurlijke persoon of de

rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, aan om binnen een vastgestelde termijn de voormelde meldingsplicht na te leven.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, is verstreken, legt het VEKA, in afwijking van artikel 13.4.11, §1, 3°, de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 100 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het eerste lid, wordt overschreden.

§3. Paragraaf 1 en 2 zijn niet van toepassing op natuurlijke of rechtspersonen die de bestaande exploitatie in de gebouwen verplicht stopzetten.”.

§4. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.

Art. 40. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een afdeling IX toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling IX. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen inzake het publiek beschikbaar stellen van gegevens door publieke organisaties”.

Art. 41. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling IX, toegevoegd bij artikel 29, een artikel 13.4.16 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.16. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 12.3.2 de daarin vermelde gegevens niet of niet waarheidsgetrouw publiek beschikbaar zijn gesteld, kan het VEKA de publieke organisatie aanmanen om binnen een gestelde termijn de betreffende verplichtingen na te leven.

Als de publieke organisatie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, is verstreken, kan het VEKA de publieke organisatie een administratieve geldboete opleggen die niet lager dan 250 euro en niet hoger dan 20.000 euro is. Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de publieke organisatie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA de publieke organisatie een administratieve geldboete opleggen in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 25 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden.”.

Art. 42. Artikel 15.3.5/7 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 27 november 2015 en vervangen bij het decreet van 16 november 2018, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 15.3.5/7. In afwijking van artikel 4.5.1, §2, zevende lid, vervalt de beslissing tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die op grond van artikel 4.5.1, §2 is verleend voor de datum van de inwerkingtreding van dit

artikel, vijf jaar na de datum van de inwerkingtreding van dit artikel, bij gebrek aan indienststelling van de directe lijn of directe leiding.”.

Art. 43. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 15.3.5/24 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 15.3.5/24. Aan netgebruikers die uiterlijk voor 1 januari 2025 een aansluiting bij de aardgasdistributienetbeheerder aanvragen voor een aansluitbare of niet-aansluitbare woning of wooneenheid als bedoeld in artikel 4.1.13 is de begrenzing van de aansluitingsprijs tot 250 euro, vermeld in artikel 4.1.13, enkel van toepassing als de netgebruiker die aansluiting binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting daadwerkelijk in gebruik neemt.”.

Art. 44. In de bijlage bij hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan punt 1.7 wordt een punt 1.7.11 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“1.7.11. Opwekkers voor centrale verwarming

Als in de EPB-aangifte gerapporteerd is dat niet voldaan is aan de eis betreffende het minimale installatierendement, wordt de overeenkomstige afwijking op het vlak van het installatierendement, uitgedrukt in m^2 , op de volgende wijze bepaald:

$(\eta_{inst,eis} - \eta_{inst,aangifte}) \cdot A_{f,gross}$

waarbij:

1° $\eta_{inst,eis}$: de minimaal vereiste waarde van het installatierendement, (-);

2° $\eta_{inst,aangifte}$: de waarde van het installatierendement die in de EPB-aangifte vermeld is, (-);

3° $A_{f,gross}$: de in de EPB-aangifte vermelde brutovloeroppervlakte, in m^2 .”;

2° aan punt 2.7 wordt een punt 2.7.11 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“2.7.11. Opwekkers voor centrale verwarming

Als bij controle de vastgestelde waarde van het installatierendement kleiner blijkt dan in de EPB-aangifte is vermeld, wordt de overeenkomstige afwijking op het vlak van het installatierendement, uitgedrukt in m^2 , op de volgende wijze bepaald:

$(\eta_{inst,aangifte} - \eta_{inst,vaststelling}) \cdot A_{f,gross}$

waarbij:

1° $\eta_{inst,aangifte}$: de waarde van het installatierendement die in de EPB-aangifte vermeld is, (-);

2° $\eta_{inst,vaststelling}$: de waarde van het installatierendement die bij controle vastgesteld is, (-);

3° $A_{f,gross}$: de in de EPB-aangifte vermelde brutovloeroppervlakte, in m^2 .”.

Art. 45. Artikel 8 tot en met 11 treden in werking op 1 januari 2025.

Artikel 32 treedt in werking op de eerste dag van de zesde maand die volgt op de maand waarin dit decreet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 73.661/3
van 20 juni 2023

over

een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het
Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-
efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie’

Op 22 mei 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft netbeheer, energie-efficiëntie en milieuvriendelijke energieproductie’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 13 juni 2023. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Toon MOONEN, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Johan PAS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Tim CORTHAUT, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 20 juni 2023.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voorliggende voorontwerp van decreet brengt een aantal wijzigingen aan in het Energiedecreet van 8 mei 2009. Die wijzigingen hebben onder meer betrekking op definities en terminologie (onder andere de artikelen 2 tot 6 van het voorontwerp), op de afschaffing van de begrenzing van de aansluitingskost bij nieuwe aardgas aansluitingen bij bestaande wooneenheden of gebouwen (artikelen 8 tot 11), op de regeling inzake de toelating tot het aanleggen van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt (artikelen 16 en 17), op de regeling van de groenestroom- en warmte-kraachtcertificaten (artikelen 22 en 23) en op de sanctionering van een aantal verplichtingen (artikelen 37 tot 41).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 1

3. Uit de toelichting bij artikel 32 van het voorontwerp blijkt dat deze bepaling ten dele strekt tot de omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 ‘betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van richtlijn 2012/27/EU’.

Dat wordt het best tot uiting gebracht in een nieuw artikel 2 van het voorontwerp.

Artikel 2

4.1. Bij het huidige artikel 2, 5°, van het voorontwerp wordt de definitie van “ondernemingen” in artikel 1.1.3, 93°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 gewijzigd.

De vraag rijst of het niet aangewezen is om die definitie af te stemmen op de definitie in artikel 3, 1°, van het decreet van 16 maart 2012 ‘betreffende het economisch ondersteuningsbeleid’, waar een onderneming wordt omschreven als “iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent”. De gemachtigde antwoordde daarop als volgt:

“In het decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid is de term ‘onderneming’ breed gedefinieerd als ‘iedere entiteit, ongeacht haar rechtsvorm, die een economische activiteit uitoefent’. Deze heel brede definitie lijkt wat betreft het beleidsveld energie een aantal ongewenste neveneffecten te

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

generen en zou conflicteren met andere definities in het Energiedecreet, zoals die van ‘niet-commerciële instelling’, waardoor op zijn beurt het onderscheid tussen die termen zoals heden gehanteerd in het Energiedecreet (bijvoorbeeld titel VIII) en omwille van artikel 1.1.1, §1 van het Energiebesluit ook in dat besluit, problematisch wordt. Bijvoorbeeld een vzw zou dus tegelijkertijd onder twee verschillende (en soms elkaar uitsluitende) toepassingsgebieden vallen als zij ook economische activiteiten uitoefent.

Voorts doet dit de deur open voor discussies over wat al dan niet een ‘economische activiteit’ is, wat de duidelijkheid van de verschillende toepassingsgebieden van het Energiedecreet en Energiebesluit evenmin bevordert. Het zou immers bijvoorbeeld betekenen dat iedere natuurlijke persoon met zonnepanelen dan ineens ook een ‘onderneming’ zou worden aangezien het Hof van Justitie eerder al in het arrest *Fuchs* (C-219/12) oordeelde dat zelfs het terugleveren van minimale hoeveelheden elektriciteit door particuliere zonnepanelen een economische activiteit betreft. In die redenering zouden dergelijke particulieren dan ineens enkel nog in aanmerking komen voor premies uit het Energiebesluit als ‘kleine onderneming’ en niet langer als natuurlijke persoon, waardoor ze ineens zouden worden uitgesloten van bepaalde ondersteuning die voorbehouden is voor natuurlijke personen.”

De Raad van State wijst er niettemin op dat het door de gemachtigde aangehaalde arrest *Fuchs* van het Hof van Justitie² het probleem met het toepassingsgebied van de subsidieregelingen in het Energiedecreet van 8 mei 2009 net illustreert. Sommige natuurlijke personen kunnen immers wel degelijk als onderneming worden gekwalificeerd, zelfs in de definitie van het te wijzigen artikel 1.1.3, 93°, van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat ook “elke natuurlijke persoon die koopman is of een zelfstandig beroep uitoefent” zo aanmerkt. Volgens die definitie kan een zuiver onderscheid tussen natuurlijke personen en ondernemingen met andere woorden evenmin worden aangehouden (wat overigens eveneens geldt voor sommige rechtspersonen, zoals intercommunales, die vaak de vorm aannemen van een vennootschap met rechtspersoonlijkheid en zo aan de ontworpen definitie van een onderneming voldoen).

4.2. De wet van 15 april 2018 ‘houdende hervorming van het ondernemingsrecht’ heeft met ingang van 1 november 2018 niet alleen een einde gemaakt aan het onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen, maar ook aan het begrip “koopman” of “handelaar”. Luidens artikel 254 van die wet dienen in alle wetten, tenzij anders bepaald, de begrippen “handelaar” of “koopman” in de zin van artikel 1 van het (opgeheven) Wetboek van koophandel te worden verstaan als “onderneming” in de zin van artikel I.1 van het Wetboek van economisch recht.

De verwijzing naar het begrip “koopman” wordt dus het best weggelaten uit de definitie van “ondernemingen”.

² HvJ 20 juni 2013, C-219/12, *Fuchs*, ECLI:EU:C:2013:413.

Artikelen 22 en 23

5.1. De artikelen 7.1.10, § 1, en 7.1.11, § 1, van het Energiedecreet van 8 mei 2009 leggen aan iedere geregistreerde toegangshouder de verplichting op om in het jaar volgend op dat waarin hij geregistreerd is bij de VREG een aantal groenestroom- dan wel warmtekrachtcertificaten in te dienen. Dat aantal wordt telkens bepaald in de erop volgende paragrafen.

Bij de artikelen 22, 2° en 3°³, en 23, 2°, van het voorontwerp worden die quota voor de volgende jaren verlaagd. Uit de memorie van toelichting blijkt dat die maatregel is ingegeven door de moeilijkheden die verschillende leveranciers zouden hebben om voldoende certificaten te verzamelen.

5.2. De voortdurende bijsturing van vraag en aanbod op de certificatenmarkt doet opnieuw⁴ de vraag rijzen of er de voorbije jaren ooit een daadwerkelijke certificatenmarkt heeft bestaan. In dat verband kan worden verwezen naar hetgeen de Raad van State, afdeling Wetgeving, reeds eerder heeft opgemerkt naar aanleiding van de verlenging van de *banking* van groenestroom- en warmte-krachtcertificaten:

“Het Vlaamse systeem van groenestroomcertificaten, inclusief de aan dat systeem inherente verplichting voor bepaalde marktdeelnemers om certificaten in te leveren, werd in het arrest *Essent Belgium*⁵ door het Hof van Justitie onderzocht op de verenigbaarheid ervan met het vrij verkeer. Het Hof van Justitie gaf daarbij slechts een voorwaardelijk positief oordeel:

‘2) De artikelen 28 EG en 30 EG en de artikelen 11 en 13 van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte van 2 mei 1992 moeten aldus worden uitgelegd dat zij niet in de weg staan aan een nationale steunregeling als beschreven in punt 1 van het onderhavige dictum, voor zover:

- mechanismen zijn ingesteld die verzekeren dat een daadwerkelijke certificatenmarkt tot stand komt waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten en een evenwicht kunnen bereiken, zodat de betrokken leveranciers daadwerkelijk de mogelijkheid hebben om zich op die markt onder billijke voorwaarden certificaten aan te schaffen;

- de berekeningswijze en het bedrag van de administratieve geldboete die moet worden betaald door de leveranciers die niet aan de in punt 1 van het onderhavige dictum vermelde verplichting hebben voldaan, aldus zijn vastgesteld dat zij niet verder gaan dan nodig is om de producenten te stimuleren hun productie van stroom uit hernieuwbare energiebronnen daadwerkelijk te verhogen en de aan die verplichting onderworpen leveranciers ertoe aan te zetten zich daadwerkelijk de vereiste certificaten aan te schaffen en daarbij met name wordt vermeden dat deze leveranciers te zwaar worden bestraft.’

³ Zie opmerking 6.

⁴ Zie adv.RvS 62.377/3 van 1 december 2017 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 22 december 2017 ‘houdende wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de aanpassing van de groenestroomdoelstellingen, de WKK-doelstellingen en de energieheffing’, opmerking 5.

⁵ Voetnoot 9 van het aangehaalde advies: HvJ 11 september 2014, gevoegde zaken C-204/12 tot C-208/12, *Essent Belgium*, punt 2) van het dictum, zie ook in het bijzonder overwegingen 111 en 112 van het arrest.

Het is hoogst onzeker of het systeem van de (*banking* van de) groenestroomcertificaten, dat nog niet behoorde tot het rechtskader zoals dat aan het Hof van Justitie werd voorgelegd,⁶ verenigbaar kan worden geacht met die eerste voorwaarde. Uit het advies van de VREG⁷ dat aan het ontwerpbesluit voorafgaat, blijkt dat in het voorliggende bankingsysteem de certificatenmarkt niet functioneert, en dat het voorliggende ontwerp daarvoor geen structurele oplossing biedt, evenmin als voor het onderliggende probleem van het (significante) certificatenoverschot. De ‘billijke voorwaarden’ waaronder de betrokken leveranciers certificaten kunnen aanschaffen, blijken op dit ogenblik niet het resultaat te zijn van een daadwerkelijke certificatenmarkt waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten en een evenwicht kunnen bereiken - althans niet zonder substantiële overheidsinterventie in de vorm van de *banking* en de daarbij uitgewerkte financiële steunmaatregelen.”⁸

De gemachtigde is gevraagd of de indieningsplicht na dit nieuwe ingrijpen op de certificatenmarkt nog verenigbaar is met de voorwaarden in het aangehaalde punt 2) van het dictum van het arrest *Essent Belgium* van het Hof van Justitie, zeker nu de marktprijs volgens de memorie van toelichting (weliswaar om fiscale redenen) soms zelfs boven de decretaal voorziene sanctie voor het niet-indienen van de certificaten uitstijgt. De gemachtigde antwoordde daarop als volgt:

“In haar arrest *Essent Belgium* van 11 september 2014 vereiste het Hof van Justitie dat er ‘mechanismen zijn ingesteld die verzekeren dat een daadwerkelijke certificatenmarkt tot stand komt waar vraag en aanbod elkaar kunnen ontmoeten en een evenwicht kunnen bereiken, zodat de betrokken leveranciers daadwerkelijk de mogelijkheid hebben om zich op die markt onder billijke voorwaarden certificaten aan te schaffen’. Het is net mede omwille van het garanderen van een dergelijke ‘daadwerkelijke certificatenmarkt’ dat artikel 7.1.10, §4 van het Energiedecreet evaluatieverplichtingen bevat en dat heden maatregelen worden voorgesteld met betrekking tot een aanpassing van de hoogte van de quota.

Het quotum aan groenestroomcertificaten dat conform artikel 7.1.10, §2 van het Energiedecreet op 30 april 2023 moest worden voldaan, bedroeg ongeveer 5,6 miljoen terwijl er ± 7 miljoen groenestroomcertificaten op de markt zijn. Dit betekent dat er slechts een overschot is van $\pm 1,4$ miljoen groenestroomcertificaten, waarvan er een aantal ongetwijfeld door toegangshouders zullen worden ‘gebankt’ om in een volgende inleveringsronde te kunnen gebruiken. Om een goed werkende markt ook de volgende jaren nog te verzekeren, lijkt een grotere buffer evenwel noodzakelijk. Een

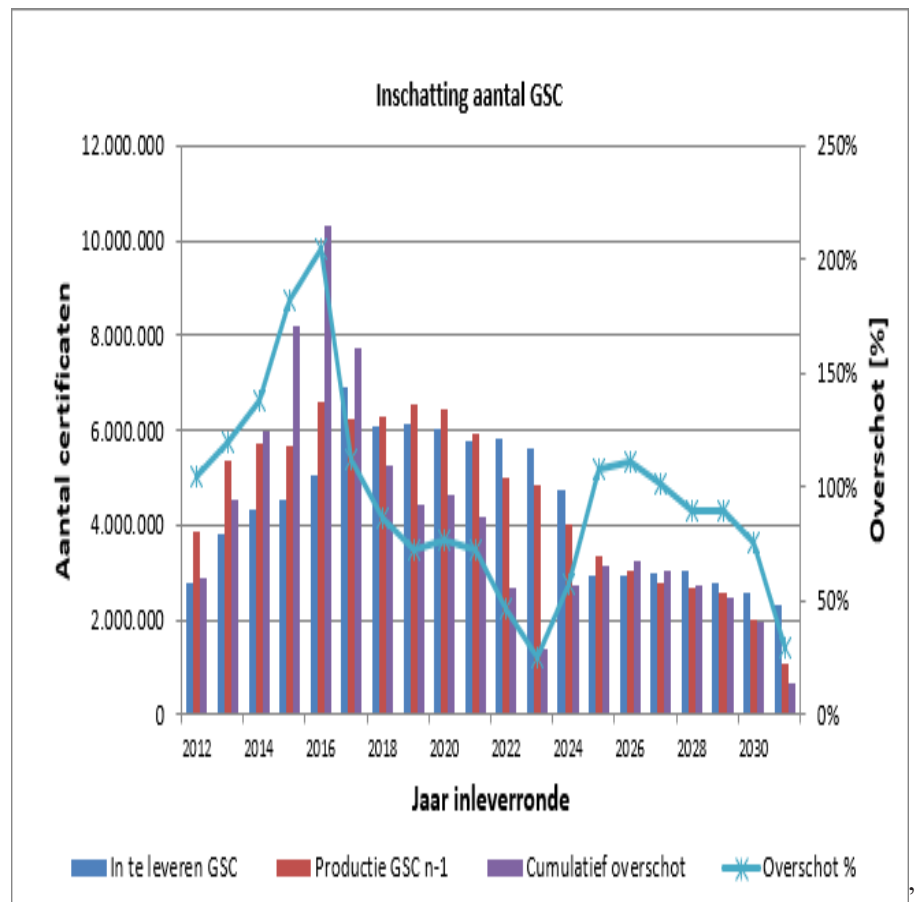
⁶ Voetnoot 10 van het aangehaalde advies: Het arrest heeft formeel betrekking op de regeling zoals die bestond vóór de opheffing van het oude Elektriciteitsdecreet door het Energiedecreet van 8 mei 2009, maar de redenering die het Hof heeft gevolgd lijkt evenzo te kunnen gelden voor de huidige bepalingen.

⁷ Voetnoot 11 van het aangehaalde advies: Advies 2014-03 van 21 oktober 2014 „Banking van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten door de elektriciteitsdistributienetbeheerders en de beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit”, <http://www.vreg.be/sites/default/files/adviezen/adv-2014-03.pdf>, in het bijzonder p. 3-4; zie eveneens het advies van de SERV en de MINAaad nr. 2012-80 van 6 december 2012 „over banking van certificaten door netbeheerders in het licht van de actuele certificatenoverschotten”: http://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_Mina_ADV_20121206_banking_certificaten.pdf.

⁸ Adv.RvS 56.867/3 van 15 december 2014 over een ontwerp dat geleid heeft tot het besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 2014 ‘tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de banking van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten door de netbeheerders’, opmerking 4.3. Zie ook adv.RvS 58.047/1-V van 25 augustus 2015 over vijf amendementen op het voorontwerp van decreet ‘houdende diverse bepalingen inzake energie’, opmerking 6.

quotumaanpassing naar beneden voor de voorziene periode heeft immers als effect dat vraag en aanbod elkaar opnieuw kunnen ontmoeten en een evenwicht kunnen bereiken.

De vooropgestelde aanpassingen zouden zodoende aanleiding geven tot het hierna volgende traject:

5.3. Daargelaten de vraag of de onvolkomen werking van de certificatenmarkt het gevolg is van herhaald overheidsingrijpen⁹, dan wel of juist herhaald overheidsingrijpen nodig is om de werking van de certificatenmarkt te vrijwaren, lijkt de voorspelbaarheid van de indieningsplicht en de daarmee samenhangende sanctie aanhoudend onder druk te staan. Bovendien staat het overheidsingrijpen (met inbegrip van de voorgenomen wijziging van de indieningsplicht) haaks op de doelstelling om de groenestroom- en warmte-krachtproductie te stimuleren. Het verlagen van het jaarlijks aantal in te dienen certificaten moedigt geregistreerde toegangshouders immers niet aan om zelf daarin te investeren, vermits door het overheidsingrijpen minder productie-eenheden die een certificaat opleveren nodig zijn om aan de

⁹ Zowel rechtstreeks (door, zoals in dit geval, de vraagzijde op de certificatenmarkt te beïnvloeden) als onrechtstreeks (door de steunmechanismen op basis van certificaten af te bouwen, wat een effect heeft op de aanbodzijde op die markt).

Eerder dan de categorieën van persoonsgegevens op te nemen die “minstens” kunnen worden verstrekt in het kader van die openbaredienstverplichtingen, moeten de stellers van het voorontwerp zich er zelf van vergewissen dat geen bijkomende persoonsgegevens moeten worden verwerkt en die met zoveel woorden vermelden in de ontworpen bepaling.

7.2. De stellers van het voorontwerp gaan het best na of er geen andere openbaredienstverplichtingen bestaan die de verwerking van persoonsgegevens noodzaken en waarvoor desgevallend eveneens een regeling moet worden getroffen.

Artikel 28

8. In de inleidende zin van artikel 28 van het voorontwerp kan de wetsgeschiedenis worden samengevat als:

“In artikel 9.1.4 van hetzelfde decreet, vervangen bij decreet van 23 december 2022”.

Artikel 37

9. In de inleidende zin van artikel 37 van het voorontwerp moeten de woorden “18 maart 2022” worden vervangen door de woorden “23 december 2022”.

Artikel 39

10. In artikel 39 van het voorontwerp moeten de aanhalingstekens worden geplaatst na de ontworpen paragraaf 4 (in plaats van na de ontworpen paragraaf 3).

Artikel 41

11. In de inleidende zin van artikel 41 van het voorontwerp moeten de woorden “toegevoegd bij artikel 29” worden vervangen door de woorden “toegevoegd bij artikel 40”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Johan PAS

Jeroen VAN NIEUWENHOVE

Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119). Zie ook GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1, GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2 en GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.74.1.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van richtlijn 2012/27/EU.

Art. 3. In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 50° worden de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door het woord "transmissienetbeheerder";
- 2° in punt 81° worden de woorden "beheerder van het transmissienet" vervangen door het woord "transmissienetbeheerder";
- 3° in punt 92°/1/0/1 wordt punt f) opgeheven;
- 4° er wordt een punt 92°/3/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"92°/3/1 noodkoopwoning: een woning die uitsluitend door één of meer noodkopers en hun inwonende gezinsleden, die met de noodkopers een gemeenschappelijke huishouding voeren, als hoofdverblijfplaats gebruikt wordt zoals blijkt uit de inschrijvingen in het bevolkingsregister en die gekenmerkt wordt door structurele problemen op het vlak van veiligheid, gezondheid en/of kwaliteit en waaraan belangrijke werkzaamheden moeten worden uitgevoerd:

- a) die gericht zijn op een verbetering van de energieprestaties, gecombineerd met structurele en bouwfysische ingrepen en die tot doel hebben om het goed te laten beantwoorden aan de elementaire veiligheids-, gezondheids- en woonkwaliteitsvereisten, vastgesteld met toepassing van artikel 3.1 van de Vlaamse Codex Wonen van 2021; en
- b) waarvan de financiering middels een marktconforme lening aanleiding zou geven tot afbetalingsproblemen voor de eigenaar(s)-bewoner(s), zoals blijkt uit een solvabiliteitsonderzoek door het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn;"

5° er wordt een punt 92°/3/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“92°/3/2 noodkoper: de natuurlijke persoon die aan de volgende twee voorwaarden voldoet:

- a) de noodkoper is:
 - 1) hetzij alleen of samen met andere noodkopers voor de geheelheid volle eigenaar van een noodkoopwoning;
 - 2) hetzij voor 100 procent de vruchtgebruiker van de noodkoopwoning en minstens ook gedeeltelijk de naakte eigenaar van die noodkoopwoning;
- b) de noodkoper gebruikt de noodkoopwoning als hoofdverblijfplaats zoals blijkt uit de inschrijvingen in het bevolkingsregister;”;

6° in punt 93° worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden “koopman is of” worden opgeheven;

2° de woorden “die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen” worden vervangen door de woorden “met rechtspersoonlijkheid”;

7° punt 104°/1 wordt vervangen door wat volgt:

“104°/1 publieke organisatie:

- a) de federale overheid, inclusief de parastatalen;
- b) de Vlaamse overheid, inclusief de intern en extern verzelfstandigde agentschappen;
- c) de provinciale overheden, inclusief de autonome provinciebedrijven en de extern verzelfstandigde agentschappen;
- d) de gemeentelijke overheden, inclusief de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de autonome gemeentebedrijven, de extern verzelfstandigde agentschappen, en verenigingen en vennootschappen voor maatschappelijk welzijn;
- e) de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden;
- f) de politiezones;
- g) de hulpverleningszones;
- h) de overheidsbedrijven;
- i) de onderwijsinstellingen;
- j) de welzijnsvoorzieningen;
- k) de gezondheidsvoorzieningen;”;

8° in punt 121° worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;

9° in punt 123° worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;

10° in punt 137/1° wordt de zinsnede “voor wat de toepassing van de titels X en XI betreft” vervangen door de zinsnede “voor wat de toepassing van titel VII, hoofdstuk VII, en titel X en XI betreft”.

Art. 4. In artikel 3.1.7, §1, eerste lid, 1°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en gewijzigd bij de decreten van 10 maart 2017 en 30 oktober 2020, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 5. In artikel 3.1.12/1, 1°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en gewijzigd bij de decreten van 10 maart 2017 en 30 oktober 2020, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 6. In artikel 4.1.6, §3, 4°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij het decreet van 2 april 2021, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 7. In artikel 4.1.8/2, eerste lid, 5°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 8. In artikel 4.1.11/7 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 23 december 2022, worden de woorden “het aanleveren van de offerte of” opgeheven.

Art. 9. Artikel 4.1.13 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, wordt opgeheven.

Art. 10. In artikel 4.1.16, eerste lid, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, wordt de zinsnede “Onverminderd artikel 4.1.13 is voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw” vervangen door de woorden “Voor de netuitbreiding of netversterking met het oog op de aansluiting van een wooneenheid of gebouw is”.

Art. 11. In artikel 4.1.16/1, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020, wordt de zinsnede “artikel 4.1.13,” opgeheven.

Art. 12. In artikel 4.1.16/2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 maart 2022 en gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2022, wordt de zinsnede “4.1.13,” opgeheven.

Art. 13. In artikel 4.1.18/2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 24 februari 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° tussen de woorden “hernieuwbare energiesystemen” en het woord “maandelijks” worden de woorden “en installateurs van elektriciteitsopslagfaciliteiten” ingevoegd;
- 2° tussen het woord “elektriciteitsproductie” en de woorden “die door hen werden geïnstalleerd” worden de woorden “en elektriciteitsopslagfaciliteiten” ingevoegd.

Art. 14. In artikel 4.1.22/5, eerste lid, 3°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij het decreet van 2 april 2021, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 15. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 4.1.22/11/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 4.1.22/11/1. Conform artikel 4.1.22/11 van dit decreet verleent de netbeheerder aan openbare centra voor maatschappelijk welzijn in de volgende gevallen toegang tot technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens van afnemers om de taken uit te voeren die aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn:

- 1° een afnemer voert gedurende een maand geen opladingen in de digitale aardgasmeter in voorafbetaling uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder aardgaslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;

- 2° een elektriciteitsafnemer met een digitale elektriciteitsmeter in voorafbetaling waarbij de vermogensbegrenzer is uitgeschakeld, voert gedurende een maand geen opladingen uit en dreigt binnen een termijn van tien dagen zonder elektriciteitslevering te vallen in de periode van november tot en met maart;
- 3° een afnemer is begin september van de elektriciteits- of aardgastoever afgesloten wegens wanbetaling;
- 4° een afnemer wordt beleverd via een digitale elektriciteits- of aardgasmeter in voorafbetaling;
- 5° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen en de afnemer in kwestie kan in de komende periode mogelijk afgesloten worden van de energietoever;
- 6° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week afgesloten van de energietoever;
- 7° voor een afnemer is een positief advies van de lokale adviescommissie verkregen en de afnemer in kwestie is in de loop van de voorgaande week opnieuw aangesloten aan de energietoever.

Alle technische gegevens, relationele gegevens en meetgegevens, vermeld in het eerste lid, kunnen ook persoonsgegevens zijn.

In de gevallen, vermeld in het eerste lid, geeft de netbeheerder het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn toegang tot al de volgende persoonsgegevens van de afnemer:

- 1° de naam;
- 2° het adres;
- 3° het rijksregisternummer;
- 4° het EAN-nummer;
- 5° de energiedrager;
- 6° het sociaal of standaardtarieftype.

De openbare centra voor maatschappelijk welzijn verwerken de gegevens, vermeld in het eerste en het derde lid, om de taken uit te voeren die hun worden opgelegd door of krachtens dit decreet of de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn. Voor de verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van de voormelde doeleinden is het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming. Voormelde persoonsgegevens worden bewaard gedurende 24 maanden.”.

Art. 16. In artikel 4.2.1, §2, 3°, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 8 juli 2011, 14 maart 2014, 2 april 2021 en 23 december 2022, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 17. Aan artikel 4.5.1, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 16 november 2018, worden een zevende tot en met negende lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“De beslissing tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, vervalt, bij gebrek aan indienststelling, van rechtswege vijf jaar na datum van de beslissing tot toelating.

De VREG heft de beslissing op tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt, in de volgende gevallen:

- 1° in een van de gevallen, vermeld in het derde lid;
- 2° als de directe lijn of directe leiding de grenzen van de eigen site niet meer overschrijdt;
- 3° bij buitendienststelling van de directe lijn of directe leiding.

In afwijking van het eerste lid is een directe lijn of directe leiding die voorheen is toegelaten, maar waarvan de beslissing tot toelating conform het achtste lid, 2°, is opgeheven, en die, zonder enige andere wijziging te hebben ondergaan, opnieuw de grenzen van de eigen site overschrijdt, van rechtswege toegelaten.”.

Art. 18. Aan artikel 4.5.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011, worden een punt 4° en een punt 5° toegevoegd, die luiden als volgt:

- “4° het informeren van de VREG over de datum van indienststelling en buitendienststelling van een directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt binnen dertig dagen na de indienststelling, respectievelijk buitendienststelling ervan;
- 5° het informeren van de VREG, binnen dertig dagen, over:
- a) elke wijziging aan de eigendom of het beheer van de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt;
 - b) elke wijziging aan de eigendom of het beheer van de kadastrale percelen waarop de directe lijn of leiding ligt;
 - c) elke wijziging van de aangesloten afnemers op de directe lijn of leiding die de grenzen van de eigen site overschrijdt;
 - d) elke wijziging in de verbinding met het net.”.

Art. 19. In artikel 4.6.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2011 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 4 wordt de zinsnede “voldoet aan de voorwaarden van artikel 1.1.3, 56° /2” vervangen door de zinsnede “is gemeld conform paragraaf 1 of is toegelaten conform paragraaf 2”;
- 2° er wordt een paragraaf 5 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§5. De VREG kan de beheerders van een gesloten distributienet van aardgas ontheffen van de plicht om de volgende taken en verplichtingen te vervullen. Dergelijke ontheffing wordt toegekend indien het gesloten distributienet van aardgas is gemeld conform paragraaf 1 of is toegelaten conform paragraaf 2:

- 1° de vereiste dat de VREG de tarieven of de methodes om ze te berekenen, vermeld in artikel 4.6.10, tweede lid, goedkeurt vóór ze in werking treden;
- 2° de vereiste om het gesloten distributienet te ontwikkelen op basis van een investeringsplan, vermeld in artikel 4.6.3, eerste lid, 16°.”.

Art. 20. In artikel 4/1.1.13, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 maart 2017 en gewijzigd bij het decreet van 18 maart 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in het eerste lid worden de woorden “stedenbouwkundige vergunning” telkens vervangen door de woorden “omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen”;
- 2° in het vierde lid worden de woorden “stedenbouwkundige vergunning” vervangen door de woorden “omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen”.

Art. 21. In artikel 5.1.3, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 24 februari 2017 en gewijzigd bij de decreten van 16 november 2018 en 30 oktober 2020, worden de woorden “beheerder van het transmissienet” telkens vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 22. In artikel 7.1.1, §2, zesde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019 en gewijzigd bij de decreten van 17 december 2021 en 18 maart 2022, wordt tussen de zinsnede “vanaf 1 september 2019” en de woorden “in dienst genomen” de zinsnede “tot en met 31 december 2022” ingevoegd.

Art. 23. In artikel 7.1.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° de woorden “beheerder van het transmissienet” worden telkens vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;
- 2° in paragraaf 2, tweede lid, worden punt 9° tot en met 12° vervangen door wat volgt:

“9° 0,11 in 2025;
10° 0,11 in 2026;
11° 0,11 in 2027;
12° 0,11 in 2028;”;
- 3° aan paragraaf 2, tweede lid, worden een punt 13° tot en met 15° toegevoegd, die luiden als volgt:

“13° 0,10 in 2029;
14° 0,09 in 2030;
15° 0,08 in 2031 en daarna.”.

Art. 24. In artikel 7.1.11 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° de woorden “beheerder van het transmissienet” worden telkens vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”;
- 2° in paragraaf 2, eerste lid, worden punt 14° en 15° vervangen door wat volgt:

“14° 0,112 als het jaar n gelijk is aan 2019 tot en met 2024;
15° 0,14 als het jaar n gelijk is aan 2025 tot en met 2031;”.

Art. 25. Aan artikel 7.5.1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 12 juli 2013, wordt een zin toegevoegd, die luidt als volgt :

“De voormelde gegevens omvatten minstens:

- 1° de identificatie- en contactgegevens van afnemers;
- 2° de EAN-code;
- 3° de categorie van afnemer.”.

Art. 26. In artikel 7.7.3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 25 november 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1 wordt aan het vierde lid een zin toegevoegd, die luidt als volgt:

“De Vlaamse Regering kan in afwijking hiervan bepalen dat de verplichting, vermeld in het eerste lid en tweede lid, van toepassing blijft als er in minstens

een van de voorgaande drie kalenderjaren op het afnamepunt geen elektriciteitsverbruik is.”;

2° in paragraaf 1 wordt in het vijfde lid tussen de woorden “De Vlaamse Regering kan de voorwaarden bepalen waaronder” en de woorden “andere vormen van hernieuwbare energie” de zinsnede “fotovoltaïsche zonnepanelen niet in dienst genomen op de dakoppervlakte,” ingevoegd;

3° in paragraaf 1 wordt het zesde lid vervangen door wat volgt:

“De Vlaamse Regering kan uitzonderingen of een uitstel vaststellen voor de verplichting, vermeld in het eerste lid, voor gebouwen, of delen van gebouwen, die zullen worden gesloopt of waarvan het dak, of een deel van het dak, zal worden vervangen binnen een door de Vlaamse Regering te bepalen termijn. Het uitstel kan nooit meer bedragen dan vijf jaar vanaf het ingaan van het uitstel dat aan de aanvrager is toegekend. Het voormelde uitstel vervalt als de natuurlijke persoon of rechtspersoon die de eigenaar, erfpachter of opstalhouder is van een gebouw, niet binnen drie jaar na het ingaan van het uitstel een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen met betrekking tot sloop kan voorleggen, voor zover een omgevingsvergunning voor sloop is vereist, of niet binnen twee jaar na het ingaan van het uitstel een door een aannemer getekende offerte voor de vervanging van het dak kan voorleggen. Het voormelde uitstel vervalt ook als binnen vijf jaar na het ingaan van het uitstel dat aan de aanvrager is toegekend, het gebouw niet is gesloopt of het dak niet is vervangen.”;

4° aan paragraaf 1 wordt een zevende lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Een beroep bij een administratief rechtscollege betreffende de omgevingsvergunning voor sloop, vermeld in het zesde lid, schorst de termijnen, vermeld in het zesde lid, tweede, derde en vierde zin, voor zover een omgevingsvergunning voor sloop vereist is.”;

5° in paragraaf 3 worden de woorden “beheerder van het transmissienet” vervangen door het woord “transmissienetbeheerder”.

Art. 27. Aan artikel 7.9.1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2019, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De taken ter stimulering van een rationeel energiebeheer kunnen de vorm aannemen van toekenning van steun voor energetische renovatieprojecten van noodkoopwoningen. In dat geval beschikt het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn die de steun heeft toegekend voor de energetische renovatie van een noodkoopwoning, over een recht van voorkoop op die woning gedurende de duur van de leningsovereenkomst. Het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten is van toepassing op dit recht van voorkoop.”.

Art. 28. In artikel 8.8.1, eerste lid van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen de woorden “de toekenning van tegemoetkomingen als vermeld in deze titel” en de zinsnede “, persoonsgegevens van natuurlijke personen” wordt de zinsnede “of groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten als vermeld in titel VII” ingevoegd;

2° tussen het woord “tegemoetkoming” en het woord “toe” worden de woorden “of certificaten” ingevoegd;

- 3° het woord “premievoorwaarden” wordt vervangen door het woord “voorwaarden”.

Art. 29. In artikel 9.1.4 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in paragraaf 1, eerste lid, 1°, a), worden tussen de woorden “het huidige adres” en de woorden “en de contactgegevens” de woorden “en de vorige adressen” ingevoegd;
- 2° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. In het kader van de uitvoering van hun taak, vermeld in artikel 9.1.1, 2°, 3° en 4°, kunnen de energiehuizen van hun klanten in hun werkingsgebied de volgende persoonsgegevens of categorieën van persoonsgegevens opvragen en verwerken:

- 1° de gegevens over een aansluiting op het elektriciteitsdistributienet met toepassing van het uitsluitend nachttarief;
- 2° de gegevens over toegekende premies voor werkzaamheden aan gebouwen of voor energieopwekkingsinstallaties, namelijk de categorieën van werkzaamheden waarvoor de premie is toegekend;
- 3° de EAN-code en de gebouweenheids-ID van de woning;
- 4° de gegevens over het energieverbruik op maandbasis van hun woning gedurende de laatste vijf jaar;
- 5° de gegevens over het behoren tot een van de volgende doelgroepen:
- a) beschermde klant;
 - b) budgetmeter;
 - c) advies van de lokale adviescommissie over afsluiting of heraansluiting van elektriciteit, aardgas of water.

Voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, zijn de energiehuizen de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

De gegevens, vermeld in het eerste lid, 1°, 2° en 5°, worden gedurende een periode van vijf jaar bewaard. De gegevens, vermeld in het eerste lid, 3° en 4°, worden gedurende een periode van vijftien jaar bewaard. Na de voormelde periode van vijftien jaar worden de persoonsgegevens geanonimiseerd.”.

Art. 30. In artikel 11.1/1.3, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 oktober 2021, worden de woorden “als er geen aardgasnet in de straat beschikbaar is” vervangen door de woorden “als er ter hoogte van het gebouw geen aardgasnet in de straat beschikbaar is of als het gebouw niet door een onderboring op de aardgasleiding aan de overkant van de straat kan worden aangesloten”.

Art. 31. In artikel 11.2.3, §3, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 november 2011 en gewijzigd bij de decreten van 27 november 2015 en 30 oktober 2020, wordt tussen de zinsnede “diensten van de Vlaamse overheid,” en de woorden “de betrokken gemeente” de zinsnede “het betrokken energiehuis,” ingevoegd.

Art. 32. Aan artikel 11.2/2.1, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 30 oktober 2020 en gewijzigd bij de decreten van 17 december 2021, 18 maart 2022 en 23 december 2022, wordt een zesde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De verplichting, vermeld in het eerste lid, is niet van toepassing op authentieke akten met een declaratieve werking.”.

Art. 33. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 12.3.2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 12.3.2. §1. Elke publieke organisatie stelt de energieverbruiks- en productiegegevens en, waar beschikbaar, de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen, van de gebouwen waarvan ze gebruiker is via een platform publiek beschikbaar als open data die door iedereen vrij gebruikt, hergebruikt en gedeeld kunnen worden. De voormelde gegevens worden minstens eenmaal per maand geactualiseerd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over welke gegevens beschikbaar worden gesteld, de wijze waarop deze beschikbaar worden gesteld en over de werking van het platform, vermeld in het eerste lid.

De energieverbruiks- en productiegegevens, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens:

- 1° de kwartierwaarden van afname en injectie voor elektriciteit, de uurwaarden voor gas, de maandpieken en het opgestelde nominale vermogen van aanwezige decentrale productie-eenheden voor de toegangspunten waarvan de publieke organisatie titularis en netgebruiker is;
- 2° de energieverbruiken ten behoeve van warmte of koude, onder meer van mazout, pellets, het energieverbruik uit een koude- of warmtenet, verdeeld op basis van de werkelijk gemeten of zo realistisch mogelijk ingeschatte verbruiken, minstens op maandbasis.

De fysische kenmerken van de installaties en gebouwen, vermeld in het eerste lid, omvatten minstens de vloeroppervlakte in m², de energieprestaties en andere nuttige energiegegevens.

§2. De verplichtingen, vermeld in paragraaf 1, zijn niet van toepassing op gebouwen bestemd voor defensie.

De verplichting om de fysische kenmerken van de installaties en gebouwen publiek beschikbaar te stellen als open data is niet van toepassing op gevangenissen.”.

Art. 34. In artikel 12.5.1, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 oktober 2021 en gewijzigd bij de decreten van 25 november 2022 en 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° in punt 10° en 11° worden tussen de woorden “van het” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd;
- 2° in punt 12° worden tussen de woorden “een energieprestatiecertificaat voor” en het woord “niet-residentiële” de woorden “residentiële en” ingevoegd;
- 3° in punt 13° en 14° worden tussen het woord “van” en het woord “niet-residentiële” telkens de woorden “residentiële en” ingevoegd.

Art. 35. In artikel 13.1.2, §2, tweede lid, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 30 oktober 2020, wordt tussen het woord “Tot” en het woord “gebouwen” het woord “bewoonde” ingevoegd.

Art. 36. Aan artikel 13.4.6, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, wordt een punt 18° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“18° 100 euro per afwijking van 1 m² op het installatierendement van opwekkers voor centrale verwarming, bepaald op de wijze, vermeld in punt 1.7.11 van de bijlage bij dit decreet, en afgetopt op 25 euro per m² brutovloeroppervlakte.”.

Art. 37. In artikel 13.4.7 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 december 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1, eerste lid, wordt een punt 25° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“25° 100 euro per afwijking van 1 m² op het installatierendement van opwekkers voor centrale verwarming, bepaald op de wijze, vermeld in punt 2.7.11 van de bijlage bij dit decreet, en afgetopt op 25 euro per m² brutovloeroppervlakte.”;

2° aan paragraaf 5, eerste lid, tweede zin, worden de woorden “voor elke nieuwe EPB-aangifte die niet of te laat is ingediend” toegevoegd.

Art. 38. In artikel 13.4.10 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het derde lid opgeheven;

2° er worden een paragraaf 1/0 en een paragraaf 1/0/1 ingevoegd, die luiden als volgt:

“§1/0. Als het VEKA vaststelt dat het energieprestatiecertificaat niet in overeenstemming is met de werkelijkheid of met de gemaakte controlevaststellingen, verplicht het VEKA de energiedeskundige om binnen dertig kalenderdagen een nieuw energieprestatiecertificaat op te maken dat in overeenstemming is met de controlevaststellingen, en om dat nieuwe energieprestatiecertificaat te overhandigen aan de eigenaar of gebruiker van het gebouw. Als het voormelde gebouw wordt verhuurd, bezorgt de eigenaar ook een kopie van het nieuwe energieprestatiecertificaat aan de huurder. De kosten voor de opmaak van het energieprestatiecertificaat zijn volledig ten laste van de energiedeskundige.

§1/0/1. Als een overtreding van de verplichting, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, of paragraaf 1/0, wordt vastgesteld, maant het VEKA de energiedeskundige aan om binnen een vastgestelde termijn de verplichtingen na te leven. Als de energiedeskundige in gebreke blijft als de voormelde termijn is verstreken, legt het VEKA een administratieve geldboete van 500 euro op. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de verplichting, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, of paragraaf 1/0, moet worden nageleefd.

Als de energiedeskundige in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, in fine, is verstreken, legt het VEKA de energiedeskundige een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 10 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het eerste lid, in fine, wordt overschreden.”;

3° er wordt een paragraaf 3/1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§3/1/1. Als zou blijken dat de eigenaar, de houder van een zakelijk recht of de gebruiker van een gebouw dat krachtens artikel 11.2.1, §1, vierde lid, een

minimaal energieprestatielabel moet behalen, niet over een geldig energieprestatiecertificaat met het vereiste energielabel beschikt, legt het VEKA een administratieve geldboete op die niet lager dan 500 euro, en niet hoger dan 200.000 euro is, op voorwaarde dat de eigenaar of gebruiker is gehoord of naar behoren is opgeroepen.

Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de voormelde eigenaar of gebruiker alsnog over een geldig energieprestatiecertificaat met het vereiste energielabel moet beschikken.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon nog altijd in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA hem of haar een nieuwe administratieve geldboete opleggen als vermeld in het eerste lid. Het VEKA legt ook een nieuwe termijn vast waarin de verplichting, vermeld in het eerste lid, alsnog moet worden nageleefd. De voormelde procedure wordt herhaald tot aan de op grond van artikel 11.2.1, §1, vierde lid, vastgestelde verplichting is voldaan.

Die administratieve geldboete kan niet worden gecumuleerd met de sancties, vermeld in paragraaf 2 of artikel 13.4.9/1.”

Art. 39. In titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden in het opschrift van afdeling V de woorden “niet-naleving van verplichtingen in het kader van het netbeheer” vervangen door het woord “energiefraude”.

Art. 40. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 13.4.15 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.15. §1. Als het VEKA vaststelt dat niet is voldaan aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, legt het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde verplichting rust, een administratieve geldboete op van 400 euro per kilowattpiek vermogen dat ontbreekt op het moment dat aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, moet zijn voldaan.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, vermeld in het eerste lid, binnen twee jaar nadat de termijn is verstreken waarin de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, moet worden uitgevoerd, niet voldoet aan de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, legt het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon, vermeld in het eerste lid, een nieuwe administratieve geldboete op als vermeld in het eerste lid. Het VEKA past ook een nieuwe termijn van twee jaar toe waarin de voormelde verplichting alsnog moet worden nageleefd. De voormelde procedure wordt herhaald tot de verplichting, vermeld in artikel 7.7.3, §1, is nagekomen.

§2. Als het VEKA vaststelt dat de meldingen, vermeld in artikel 7.7.3, §2, §3 of §4, niet zijn uitgevoerd, maant het VEKA de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, aan om binnen een vastgestelde termijn de voormelde meldingsplicht na te leven.

Als de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, is verstreken, legt het VEKA, in afwijking van artikel 13.4.11, §1, 3°, de natuurlijke persoon of de rechtspersoon op wie de voormelde meldingsplicht rust, een administratieve geldboete op in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 100 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het eerste lid, wordt overschreden.

§3. Paragraaf 1 en 2 zijn niet van toepassing op natuurlijke of rechtspersonen die de bestaande exploitatie in de gebouwen verplicht stopzetten.

§4. De procedure, vermeld in artikel 13.4.8, is van overeenkomstige toepassing.”.

Art. 41. Aan titel XIII, hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een afdeling IX toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling IX. Administratieve sancties wegens niet-naleving van de verplichtingen inzake het publiek beschikbaar stellen van gegevens door publieke organisaties”.

Art. 42. In hetzelfde decreet wordt aan afdeling IX, toegevoegd bij artikel 41, een artikel 13.4.16 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13.4.16. Als het VEKA vaststelt dat in strijd met artikel 12.3.2 de daarin vermelde gegevens niet of niet waarheidsgetrouw publiek beschikbaar zijn gesteld, kan het VEKA de publieke organisatie aanmanen om binnen een gestelde termijn de betreffende verplichtingen na te leven.

Als de publieke organisatie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het eerste lid, is verstreken, kan het VEKA de publieke organisatie een administratieve geldboete opleggen die niet lager dan 250 euro en niet hoger dan 20.000 euro is. Het VEKA kan ook een nieuwe termijn vastleggen waarin de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, moeten worden nageleefd.

Als de publieke organisatie in gebreke blijft als de termijn, vermeld in het tweede lid, is verstreken, kan het VEKA de publieke organisatie een administratieve geldboete opleggen in de vorm van een dwangsom. De voormelde dwangsom bedraagt 25 euro per kalenderdag dat de termijn, vermeld in het tweede lid, wordt overschreden.”.

Art. 43. Artikel 15.3.5/7 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 27 november 2015 en vervangen bij het decreet van 16 november 2018, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 15.3.5/7. In afwijking van artikel 4.5.1, §2, zevende lid, vervalt de beslissing tot toelating van een directe lijn of een directe leiding die op grond van artikel 4.5.1, §2, is verleend voor de datum van de inwerkingtreding van dit artikel, vijf jaar na de datum van de inwerkingtreding van dit artikel, bij gebrek aan indienststelling van de directe lijn of directe leiding.”.

Art. 44. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, wordt een artikel 15.3.5/24 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 15.3.5/24. Aan netgebruikers die uiterlijk voor 1 januari 2025 een aansluiting bij de aardgasdistributienetbeheerder aanvragen voor een aansluitbare of niet-aansluitbare woning of wooneenheid als bedoeld in artikel 4.1.13 is de begrenzing van de aansluitingsprijs tot 250 euro, vermeld in artikel 4.1.13, enkel van toepassing als de netgebruiker die aansluiting binnen zes maanden na plaatsing van de aansluiting daadwerkelijk in gebruik neemt.”.

Art. 45. In de bijlage bij hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 december 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan punt 1.7 wordt een punt 1.7.11 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“1.7.11. Opwekkers voor centrale verwarming

Als in de EPB-aangifte gerapporteerd is dat niet voldaan is aan de eis betreffende het minimale installatierendement, wordt de overeenkomstige afwijking op het vlak van het installatierendement, uitgedrukt in m^2 , op de volgende wijze bepaald:

$$(\eta_{inst,eis} - \eta_{inst,aangifte}) \cdot A_{f,gross}$$

waarbij:

- 1° $\eta_{inst,eis}$: de minimaal vereiste waarde van het installatierendement, (-);
- 2° $\eta_{inst,aangifte}$: de waarde van het installatierendement die in de EPB-aangifte vermeld is, (-);
- 3° $A_{f,gross}$: de in de EPB-aangifte vermelde brutovloeroppervlakte, in m^2 .”;

2° aan punt 2.7 wordt een punt 2.7.11 toegevoegd, dat luidt als volgt:

“2.7.11. Opwekkers voor centrale verwarming

Als bij controle de vastgestelde waarde van het installatierendement kleiner blijkt dan in de EPB-aangifte is vermeld, wordt de overeenkomstige afwijking op het vlak van het installatierendement, uitgedrukt in m^2 , op de volgende wijze bepaald:

$$(\eta_{inst,aangifte} - \eta_{inst,vaststelling}) \cdot A_{f,gross}$$

waarbij:

- 1° $\eta_{inst,aangifte}$: de waarde van het installatierendement die in de EPB-aangifte vermeld is, (-);
- 2° $\eta_{inst,vaststelling}$: de waarde van het installatierendement die bij controle vastgesteld is, (-);
- 3° $A_{f,gross}$: de in de EPB-aangifte vermelde brutovloeroppervlakte, in m^2 .”.

Art. 46. Artikel 9 tot en met 12 treden in werking op 1 januari 2025.

Artikel 33 treedt in werking op de eerste dag van de zesde maand die volgt op de maand van de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

Brussel, 30 juni 2023.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR